

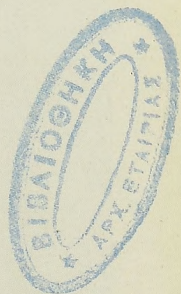
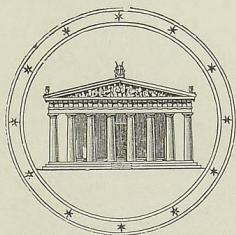
Ω 151

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1913

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1914

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Η Α. Μ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος
Γ. Μιστριώτης

Γραμματεὺς
Π. Καββαδίας

Σύμβουλοι

Στ. Ἀνδρόπουλος	Ἄ. Κατριβάνος
Δημ. Ἀντωνιάδης	Β. Λεονάρδος
Γ. Γαρδίκας	Π. Π. Οικονόμου
Ἀθ. Γεωργιάδης	Γ. Παπαβασιλείου
Μ. Εὐαγγελίδης	Ἄν. Σκιᾶς
Κ. Ζησίου	Κλ. Στέφανος
Δ. Θεοφανόπουλος	Ἄλ. Φιλαδελφεὺς

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Δ. ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ. Ὀδὸς Ἴωνος 2. Ἀθήναι.

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ ΤΟΥ
SAX-MEININGEN. — Breslau.

Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΤΟΥ
HESSEN. — Frankfurt a Main. (Schloss Rum-
perheim).

Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ROLAND BONAPARTE —
Paris. — 10 Avenue d'Iena.

Ο ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ.
Ἀθήναι.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.

E. Babelon — Paris. 30 Rue de Vermeuil.

J. Beloch. — Roma. Via Pompea Magno 5.

James Gordon Bennett. — New York.

Erich Bethe. — Leipzig. Davidstrasse.

F. W. Von Bissing. — München. Georgenstrasse 10.

G. Bonni. — Roma. Via Genova 30.

Max Bonnet. — Montpellier. Villa aux Roses (Pierre
Rouge).

R. C. Bosanquet. — Liverpool. — Bedford Street 40.

Alfred Brückner. — Berlin — Friedenau. Sponholz
Strasse 11.

- M. Ronald Burrows.—London. King's College.
 Jos. Chamonard.—Paris. 4 Square Croisic.
 G. Clémenceau, ancien Président du Conseil.—Paris.
 Giuseppe Ang. Colini.—Roma. Via Farini 7.
 Max. Collignon.—Paris. Ve Boulevard St Germain 88.
 Domenico Comparetti.—Firenze. Instituto di Studi superiori.
 Alex. Conze.—Berlin W. Cornelius Strasse 2 II.
 Alfred Croiset.—Paris. Rue de Cassette 13, VIe.
 Ludwig Curtius.—Erlangen. Burgbergstrasse 45.
 R. M. Dawkins.—Athens. British School.
 Charles Diehl.—Paris, VIIIe. Square du Roule 4.
 Hermann Diels.—Berlin W. 50, Nürnbergerstrasse 65.
 Wilhelm Dörpfeld.—Berlin Friedenau. Niedstrasse 22, III.
 H. Dragendorff.—Berlin. Gr. Lichterfelde. Zehlendorferstr. 55.
 Eng. Drerup.—München. Kaiserstrasse 2 I^e.
 Er. von Duhn.—Heidelberg. Universität.
 Mgr. Duchesne.—Rome. École Française. Palais Française.
 Joseph Durm.—Karlsruhe. Baden.
 Félix Durrbach.—Toulouse. Rue du Japon 40.
 Adolf Ermann.—Berlin. Dahlem, Peter Lenéstrasse 172.
 Arthur Evans.—Oxford. Ashmolean Museum.
 Joseph Eydoux. Athènes.
 Ernst Fabricius.—Freiburg-i-Baden. Göthestrasse 44.
 Paul Foucart.—Paris. Rue Jacob 19.
 Gustave Fougères.—Paris. Boulevard St Michel 6.
 Fr. Hiller von Gaertringen.—Berlin. Ebereschon Allee 11.
 Ernst Gardner.—London. University College.
 Percy Gardner.—Oxford. Ashmolean Museum.
 Ricciotti Garibaldi.—Roma. Via Pontefici 57.

- Gherardo Ghirardini. — Bologna. Via dell'Indipendenza 54.
- B. G. Gildersleeve. — Baltimore U. S. A. (Maryland).
- A. E. H. Goekoop. — La Haye. Huize Zorgvliet.
- Botho Graef. — Iena. Erfurterstrasse 64.
- Angelo de Gubernatis. — Roma. Università.
- Federico Halbherr. — Roma. Via Arenuta 21.
- M^{ss} Jane Ellen Harrisson. — Cambridge. Newnham College.
- B. Haussoullier. — Paris. 8 Rue St^e Cecile, IX.
- Rudolph Heberdey. — Graz. Universitaet.
- Paul Hermann. — Dresden. Stephanienstrasse 13.
- Léon Heuzey. — Paris. Auteil. 90 Boulevard Exelmans.
- B. Hodge Hill. — Athens. American School.
- Otto Hirschfeld. — Berlin. Charlottenburg Mommsenstrasse 6.
- David G. Hogarth. — Oxford. Ashmolean Museum.
- Maurice Holleax. — Paris. 123 Boulevard St Germain VI.
- Théophile Homolle. — Paris. Rue de Lille 83.
- André Joubin. — Montpellier. 10 Avenue du Stand.
- Take Jonesco. — Bucarest.
- K. Καραπάνος. — Ἀθήναι.
- Georg Karo. — Athen. Deutsches Archäologisches Institut.
- Bruno Keil. — Strassburg. Ruprechtsauer Allee 62.
- Wilhelm Klein. — Prag. Deutsche Universität.
- Gustav Körte. — Göttingen. Baurat Geberstrasse 7.
- Παῦλος Κουντουριώτης. — Ἀθήναι. Νίκης 41.
- Rodolfo A. Lanciani. — Roma. Piazza Sallustio 24.
- Herni Lechat. — Lyon. Quai Gailleton 22.
- Philippe Legrand. — Lyon. 60. Avenue de Noailles.
- Georg Loeschke. — Berlin NW. 40, Hindersinstr. 6.
- Emman. Loewy. — Roma. Via del Progresso 23.

- G. A. Mackmillan.—London. St Martin's Street.
 Lucien Magne.—Paris. Rue de l'Oratoire du Louvre 6.
 Rev. J. P. Mahaffy.—Dublin (Ireland) Trinity College.
 Lucio A. Mariani.—Roma. Via Pierluigi di Palestina 55.
 E. Martini.—Leipzig. Universität.
 Horace Marucchi.—Roma. Santa Maria in Via 7e.
 G. Mendel.—Constantinople. 11 Rue Serkis. Pera.
 Ed. Meyer.—Berlin. Gr. Lichterfelde W. Mommsenstr. 7/8.
 Luigi A. Milani.—Firenze. (Museo Preistorico).
 William Miller.—Roma. 36 Via Palestro.
 Gabriel Millet.—Paris. 34 Rue Hallé XIV.
 Oscar Montelius.—Stockholm.
 Jean de Mot.—Bruxelles. Au Musée du Cinquanteaire.
 Eduard Naville.—Genève. Université.
 Φωκίων Νέγρης.—Ἀθήναι. Τριζόρφων 3.
 Charles Nizet.—Paris. 7 Avenue de Bréteuil.
 Ulisse de Nunzio.—Roma. Bosco Parassio.
 Jules Nicole.—Genève. 9 Chemin de Roches.
 Théodore Ouspensky.—Constantinople. Rue Imam 8.
 Ettore Pais.—Roma. Via di Ripetta 102.
 S. D. Papadimitriou.—Odessa. Université.
 R. Paribeni.—Roma. Via dei Prefetti 22.
 Joseph Partsch.—Leipzig. Universität.
 Giovanni Patroni.—Pavia. Università.
 Paul Perdrizet.—Nancy. Avenue de la Garrene 2.
 Giuseppe Pellegrini.—Padua. Università.
 Luigi A. Pernier.—Atene. R. Scuola Arch. Italiana.
 Georges Perrot.—Paris. Institut de France.
 Giulio de Petra.—Napoli.—Pallonette. Via S. Chiara 32.
 Ernst Pfuhl.—Basel. Schönbeinstrasse 45.
 Alfred Philippson.—Bonn. Universität.
 Luigi Pigorini.—Roma. Via dell Collegio Romano 26.
 Edmond Pottier.—Paris. 72 Rue de la Tour.
 Ant. v. Premerstein.—Prag-Smichow, Presslgasse 13.

- Karl Purgold.—Gotha. Museum.
- G. Radet.—Bordeaux. 9bis Rue de Cheverus.
- W. M. Ramsay.—Aberdeen Scotland. University.
- Salomon Reinach.—Paris. 4 Rue Traktir.
- Théodore Reinach.—Paris. 9 Rue Hamelin.
- E. Reisch.—Wien. Carl Ludwig Strasse 28.
- La Comtesse de Riencourt.—Ἀθήναι.
- C. Ricci.—Roma. Piazza Venezia 11.
- R. B. Richardson.—New York. Fulton Street 130.
- A de Ridder.—Paris. 22 Rue de Marignan.
- W. Ridgeway.—Cambridge. Fen Ditton.
- Al. Rostowitz. Bey.—Le Caire.
- Antonio Salinas.—Palermo. Via Emerico Amari 130.
- Ὁ Σ. Μητροπολίτης Σάραδεων κ. Κλεόβουλος. Κων/πολις.
- Bruno Sauer.—Kiel. Lornsenstrasse 30.
- Rev. A. H. Sayce.—Oxford. Queen's College.
- L. Savignoni.—Roma. Via dell'anima 50.
- Gustave Schlumberger.—Paris. 37 Avenue d'Antin.
- Hans Schrader.—Wien. Universität.
- Cecil Smith.—London. South Kensington Museum.
- Κωνσταντῖνος Σμολένσκης.—Γεωργίου Σταύρου 4.
- Antonio Sogliano.—Napoli. Via Avvocata à piazza
Dante 25.
- Vittorio Spinazzolla.—Napoli. Museo Nazionale.
- E. von Stern.—Halle a Saale. Lindenstrasse 63.
- M^{ss} S. Arthur Strong.—Roma. British School.
- F. Studniczka.—Leibzig Leipzig Strasse 11.
- Ludwig von Sybel.—Marburg-i-H. Sybelstrasse 1.
- Hermann Thiersch. Freiburg-i-Baden. Hildastrasse 11.
- Georg. Treu.—Dresden. Weisser Hirsch. Heinrichstr. 21.
- Charles Waldstein.—Cambridge. King's College.
- Carl Watzinger.—Giessen. Gr. Steinweg 15.
- Th. Wiegand.—Berlin, Dahlem, Peter Lennéstr. 30.

Ulrich von Wilamowitz-Moellendorff. — Westend bei
Berlin, Eichen Allee 12.

Adolph Wilhelm. — Wien. Arch. Epigraphisches Se-
minar.

A. Willems. — Bruxelles. Université.

Paul Wolters. — München. Thorwaldenstrasse 11.

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1913

Σημ. Οί δι' ἀστερίσκου σημειούμενοι εἶνε ἑταῖροι ἰσόβιοι.

- Ἄγγελόπουλος Ἄθαν. Θερασύβουλος. Δημαρχεῖον*.
Ἄγγελόπουλος Ἡλίας. Ζωοδόχου Πηγῆς 5.
Ἀδαμαντίου Ἀδαμάντιος. Ἱπποκράτους 112.
Ἀθανασάκης Ἰωάννης. Κανάρη 2.
Ἄμπελᾶς Τιμολέων. Πειραιῶς 56.
* Ἀνδρόπουλος Σταῦρος. Ἀγγέσιμου 19.
* Ἀνέξης Δημήτριος. Σαρρῆ 41.
Anthes Ednard. Darmstadt. Allemagne.
Ἀντωνιάδης Δημήτριος. Λυκαβητοῦ 21.
Ἀντωνόπουλος Κωνσταντῖνος. Ἁγίου Κωνσταντίνου 20.
Ἀποστολάκη Ἄννα. Λεωφόρος Κηφισίας 5.
Ἀρβανιτόπουλος Ἀπόστολος. Βόλος. — Μουσεῖον.
Βακράτσας Εἰρήναρχος. Σοκράτους 3.
Βαλαωρίτης Ἰωάννης. Ἐθνικὴ Τράπεζα.
* Βάσος Τιμολέων. Ναυαρίνου - Χ. Τριζούτη.
Battle William. Austin Texas. U. S. A.
Βέης Κωνσταντῖνος. Ναυαρίνου 20.
* Βερναρδάκης Κωνσταντῖνος. Ἱπποκράτους 2.
* Βερναρδάκης Γρηγόριος. Λαμάχου 5.
Βερσάκης Φρειδερίκος. Πειραιῶς 61.
Bissing Fr. München. Georgen Strasse 10.
* Βούκρας Δημήτριος. Κάνιγγος 31 Α.
* Βουλπιώτης Δημήτριος. Ὀμήρου 34 Α.
Brueckner Alfred. Berlin. (Friedenau) Sponholz str. 11.
H. Bulle. Würzburg. Conradstr I.

* Ὅπου δὲν ἀναγράφεται ἡ πόλις ὑπονοοῦνται αἱ Ἀθῆναι.

- Γαυδίκας Γεώργιος, Σμύρνης 20.
- * Γεννάδιος Ἰωάννης, London Kensington Palace.
Γενοβέλης Παναγιώτης, Σοφοκλέους 8.
Hiller v. Gaetringen Er. Berlin. W. Ebereschen Allee 11.
Γεωργακόπουλος Ε. — Ἀθήναι. Κατακουζηνοῦ.
Γεωργιάδης Ἀθανάσιος, Ἰουλιανοῦ 9.
Girard Paul. Paris. Rue du Cherche-midi 55.
Γκίζης Βαρθολομαῖος, Χαρ. Τρικούπη 8.
Groh Friderich. Prague. Bohême Vinohrady 411.
Γούδας Μιχαήλ, Λεωφόρος.
- * Δαμβέργης Ἀναστάσιος, Φαρμακείον, Ὅδος Πανεπιστημίου
Δαμβέργης Νικόλαος, Πλατεία δημοπρατηρίου.
Δελακοβίας Νικόλαος, Ὀμήρου 36.
- * Δεληγεώργης Λεωνίδας, Κανάρη 1.
Δέλιος Ἰωάννης, Ἀκαδημίας 56.
- * Δεμερτζής Ἀλέξανδρος, Νικοδήμου 6.
Δημητριάδης Χρῆστος, Ὀμήρου 12.
- * Dörrfeld Wilhelm. Berlin. Friedenau, Niedstrasse 22 III.
Δουκάκης Δημήτριος, Ἀγ. Κωνσταντίνου.
- * Δραγάσης Ἰάκωβος, Ὅδος Φιλελλήνων (Δύκειον).
Δραγούμης Στέφανος, Λεωφόρος Ἀμαλίας.
Doucet Jacques. Paris. 19 Rue Spontini.
Δουβουνιώτης Γεώργιος, Τζώρτζι 10.
- * Ἐλευθεριάδης Σωκράτης, Περικλέους 3.
Εὐαγγελίδης Μαργαρίτης, Βαλτετσίου 46.
Εὐταξίας Ἀθανάσιος, Πρσασειού 2.
Εὐταξίας Ἰωάννης, Ἐθνικὴ Τράπεζα.
- * Ζαΐμης Ἀλέξανδρος, 3ης Σεπτεμβρίου, Μέγαρον Ζαΐμη.
Ζαΐμης Θεόδωρος, Φιλελλήνων.
Ζάννος Κλεάνθης, Οικονόμου 4.
Ζησίου Κωνσταντίνος, Σωτήρος 6.
Ζυγομαλᾶς Ἀντώνιος, Ἀκαδημίας 5 Β.
Ἡλιάδης Μιλτιάδης, Ἀγ. Κωνσταντίνου.
Ἡλιόπουλος Χρῆστος, Ζαλόγγου 3.
Haupt H. Giessen. Kepler Strasse 1.
Θεοδωρακάκης Στυλιανός, Παπαρηγοπούλου.
Θεοδωράκης Γεώργιος, Σατωβριάνδου 16.

- * Θεοτόκης Γεώργιος. Πανεπιστημίου 51.
Θεοφανόπουλος Δημήτριος. Σατωβριάνδου 12.
Θεοδωρόπουλος Βασίλειος. Λιβανίου 9.
Judcich Walter. Jena Universität, Sedan Strasse 8.
- * Καββαδίας Παναγής. Ξενοδοχείον Πριγκίπισσα Σοφία.
- * Καβαλιερᾶτος Ἄννινος Μιλιάδης. Δερβενίων 6.
Καγκάδης Ἰάκωβος. Πολυγνώτου 3.
- * Καζάξης Νεοκλῆς. Φιλελλήνων 4 Α.
- * Κалаποθάκης Οἰκ. Δημήτριος. Σοφοκλέους.
Καλβοκορέσης Μιχαήλ. Κηφισσίας 33.
Καλογερόπουλος Νικόλαος. Λυκαβητοῦ 18.
- * Καλλιούνης Νικόλαος. Ἄγ. Κωνσταντίνου 5.
Καλλιοντζῆς Εὐάγγελος. Πανεπιστημίου 79 Α.
- * Καραπάνος Κωνσταντίνος. Σταδίου 31.
Καρκούλιας Ἡρακλῆς. Εὐριπίδου 12.
Κάρο Γεώργιος. Φειδίου 1.
- * Καρυτινὸς Γεώργιος. Καπνοκοπτηρίου Ἐβέρωφ.
- * Καστόρης Δημήτριος. Μέγα Ξενοδοχείον.
- * Καρολίδης Παῦλος. Ἄθῆναι.
- * Καστριώτης Παναγιώτης. Ἐβέρωφ 9.
- * Κατριβάνος Ἀθανάσιος. Ἀχαρνῶν 72.
Καυταντζόγλου Ἰωάννης. Ἀκαδημίας 27.
Κεραμόπουλος Ἀντώνιος. Ζαΐμη 24 Α.
Kinch Friedr. Copenhagen Torhusgade 3.
Κλοντηρόπουλος Γεώργιος. Ἰπποκράτους 4.
- * Κολυβάς Ἀλέξιος. Ἀγγέλου Γέροντα 5.
Κουλουμόπουλος Κωνσταντίνος. Β. Ἡρακλείου 4.
- * Κουμανούδης Πέτρος. Ζαλοκώστα 8.
- * Κουμανούδης Ἰωάννης. Πειραιεύς.
Κουρουνιώτης Κωνσταντίνος. Ἀναγνωστοπούλου 11.
Κριεζῆς Ἀντώνιος. Ἀκαδημίας 72.
Κριεζῆς Ἐμμανουήλ. Τζώρτζ 5.
Κύρης Μιχαήλ. Στοῦ Ἀποστολοπούλου 7.
Κυπαρίσσης Νικόλαος. Μυτιλήνη.
- * Κωνσταντινίδης Πάνος. Κάνιγγος 26.
- * Λάππας Μίνως. 3ης Σεπτεμβρίου 73.
- * Λαμπρόπουλος Ἀλέξανδρος. Ἀσκληπιοῦ 20.

- * Λάμπρος Σπυρίδων. Μαυροζορδάτου 10.
- * Λαμπρινίδης Μιχαήλ. Μαυρομιχάλη 8.
Λεκὸς Γεώργιος. Στουρνάρα.
Λεονάρδος Βασίλειος. Προαστείου 59.
Loescheke Georg. Berlin NW. 40.
Loewy Emmanuel. Via del progresso 23. Roma.
Λιόλιος Γεώργιος. Σατωβριάνδου καὶ Ἰωνος.
Λυκάκης Ἀλέξανδρος. Θουκυδίδου 10.
- * Λυκοῦδης Ἐμμανουήλ. Ἀσκληπιοῦ 45.
Μαγιάσης Ἰωάννης. Σόλωνος 97.
- * Μακκᾶς Δημήτριος. Σόλωνος 28.
Μακκᾶς Νικόλαος. Σόλωνος 10.
Μαλτέζος Κωνσταντῖνος. Χαρ. Τριζούτη 18.
- * Μαντζᾶκος Χρῆστος. Πατησίων 92.
Μαντζούφας Ἀνδρέας. Κολοκοτρώνη 36.
Μανωλίδης Σωκράτης. Προαστείου 76.
Μαρκόπουλος Βασίλειος. — Καρδίτσα.
- * Μαρκόπουλος Ἰωάννης. Βουλῆς 9.
Ματάλας Ἀθανάσιος. Πατησίων 81.
- * Μαυρομιχάλης Κυριακούλης. Ἀμαλίας 4.
- * Μερκούρης Σπύρος. Πανεπιστημίου.
- * Μητσόπουλος Χρῆστος. Σολωμοῦ 2.
- * Μιστριώτης Γεώργιος. Στουρνάρα 47.
Müller Kurt. Goettingen, (Plankstras 18).
- * Μυστακίδης Βασίλειος. Constantinople (Musée Imp. Ottoman).
- * Μούσης Ἰωάννης. Προαστείου 45.
Μουτζουρίδης Ἰωάννης. Ζαΐμη 34.
Μπάρτ Γουλιέλμος. Πλατεῖα Συντάγματος.
Μπενάκης Ἐμμανουήλ. Κουμπάρη 1.
Μπόττασης Ἰωάννης. Κηφισίας 47.
- * Μυλωνᾶς Κυριάκος. Ἀκαδημίας 17.
Νάζος Γεώργιος Ἰπποκράτους 2.
Νεγρεπόντης Μιλτιάδης. Ὅθωνος 14.
Νικολαΐδης Ἰωάννης. Πραξιτέλους 33.
Νικολαΐδης Λουδοβίκος. Ἡρόδου Ἀττικῶ 9.
Νικολόπουλος Σωτήριος. Τράπεζα Γ. Σκουζέ.
Noack Ferdinand. Tübingen. (Gartenstrasse 59).

- Ξανθουδίδης Στέφανος. Ἡράκλειον Κρήτης.
- * Οἰκονόμος Παναγιώτης. Ἡρακλείτου 24.
Οἰκονόμος Γεώργιος. » »
- * Πάλλης Ἀγαμέμνων. Πατησίων 60.
- * Παναγιωτόπουλος Ἀνδρέας. Ἀχαρνῶν 27.
Παντελίδης Ἐμμανουήλ. Αἰόλου 154.
Παπαβασιλείου Γεώργιος. Πολυγνώτου 3.
Παπαδάκης Νικόλαος. Μουσεῖον Θῆβαι.
- * Παπαδημητρακόπουλος Θεόδωρος. Οἰκονόμου 11.
- * Παπαμιχαλόπουλος Κωνσταντῖνος. — Ἀθήναι
- * Πῶπ Γεώργιος. Σταδίου 6.
Pernice Erich. Greifswald (Allemagne).
- * Περγῆς Σπυρίδων. Φιλελλήνων 2.
Πολίτης Ἰωάννης. Ἀλεξ. Σούτσου 2.
- * Πολίτης Νικόλαος. Μητροπόλεως 38.
- * Πολυγένης Κωνσταντῖνος. Ἀκαδημίας 52.
Πουρῆς Μιλτιάδης. Πειραιεύς.
- * Ραγκαβῆς Κλέων. Βερολίνον.
Ραγκαβῆς Ἀλέξανδρος. Χανία Κρήτης.
- * Ράλλης Δημήτριος. Πανεπιστημίου 41.
Ρεδιάδης Περικλῆς. Βουλῆς 16.
Robert Karl. Halle a Saale. Universität.
Ρωμαῖος Κωνσταντῖνος. Μεσολόγγιον.
- * Ρωμάνος Ἄθως. Paris — Légation Hellénique.
- * Ρώσης Ζήκος. Ἀχαρνῶν 44.
Σακελλαρόπουλος Σωτήριος. Β. Ἡρακλείου 4.
- * Σακελλαρόπουλος Σπυρίδων. Ὀμήρου 17.
- * Σβορώνος Ἰωάννης. Γ. Γενναδίου 3 Β.
Schmidt Eduard. Galleriestrasse 4. München.
- * Σημαντήρας Κωνσταντῖνος. Ἡρακλείτου 21.
Σκιας Ἀνδρέας. Βαλτετσίου 7.
Σκουζῆς Ἀλέξανδρος. Ρηγίλλης 12.
- * Σκουλούδης Στέφανος. Γεωργίου Α΄ 3.
Σπηλιόπουλος Χαραλάμπης. Φιλελλήνων 5.
- * Σοφούλης Θεμιστοκλῆς. Σάμος. Βαθύ.
- * Στάης Βαλέριος. Ἐθν. Ἀρχ. Μουσεῖον.
- * Στάης Σπύρος. Τσοίτσα 2.

- Σταμούλης Ἀναστάσιος. Silivrie.
 Σταυρόπουλος Δημήτριος. Μύκονος.
 Steele Daniel. Ὀμήρου 32.
 Στέφανος Κλῶν. Σόλωνος 20.
 * Στέφανος Κυπάρισσος. Σόλωνος 20.
 * Στρέϊτ Γεώργιος. Γεωργίου Σταύρου 1.
 Στρέϊτ Στέφανος. Γεωργίου Σταύρου 1.
 Studniczka Franz. Leibnizstrasse 11.
 * Σφακιανᾶκης Παναγιώτης. Σατοβριάνδου 42.
 Σχλίεμαν Ἀγαμέμνων. Πανεπιστημίου 10.
 Σωτηριάδης Γεώργιος. Λουκιανῶ 21.
 Τραπάντζαλης Γεώργιος. Πατησίων 73.
 Τριανταφυλλᾶκος Νικόλαος. Λυκούργου 10.
 Τσάτσος Ἰωάννης. Ὀμήρου 8.
 * Τσιβανόπουλος Δημοσθένης. Ἴωνος 2.
 * Τυπάλδος Μπασιάς Ἀθανάσιος. Ὀμήρου 14.
 * Τσίλλερ Ἐρνέστος. Κανάρη 2.
 * Τσούντας Χρῆστος. Ζωοδόχου Πηγῆς 105.
 Fabricius Ernst. Freiburg. i Baden. Cöthestrasse 44.
 Φιλαδελφεὺς Ἀλέξανδρος. Κάνιγγος 18.
 Φιλαδελφεὺς Θεμιστοκλῆς. Βουλῆς 16.
 * Φιλάρετος Γεώργιος. Ὀμήρου 11.
 * Χατζιδάκης Γεώργιος. Σκουφᾶ 10.
 * Χατζιδάκης Ἰωάννης. Ἡρακλείτου 3.
 Wide Sam. Upsala. Univers. Bibliotheket.
 Wiegand Theodor. Berlin. Koenig. Museen.
 Zahn Robert. Berlin. K. Museum am Lustgarten.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1913

ΜΕΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ

Προϋπολογισμοῦ		Εἶδος ἐσόδων	Προϋπολογισθέντα		Εἰσπραχθέντα		Εἰσπραχθέντα			
Κεφ.	Ἄρ.						Ἐπὶ πλεόν	Ἐπὶ ἔλαττον		
Α	1	Εἰσφοραὶ	2.300	—	2.156	—		144	—	
	2	Τόκοι καὶ μερίσματα	31.149	—	28.359	—		2.790	—	
	3	Ἔσοδα ἐξ ἀκινήτων κτημάτων	123	—	76	—		47	—	
	4	Ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων	4.800	—	3.357	25		1.442	75	
	5	Ἔσοδα διάφορα	250	—	3.532	40	3.282	40		
	6	Ἔσοδα ἐκ συνδρομῆς τοῦ Δήμου	30.000	—	30.000	—				
	7	Ἔσοδα ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων	36	—	36	—				
			Τὸ ὅλον	68.658		67.516	65	3.282	40	4.423

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913

Ὁ Ταμίας

Α. Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1913

Προϋπολο- μοῦ		Εἶδος ἐξόδων	Προϋπολο- γηθέντα	Χορηγηθεῖσαι ἀναλήψεις καὶ πιστώσεις	Σύνολον πιστώσεων	Ἐνταλθεῖ- σαι πληρωμαί	Διαφορὰ ἐπι ἐλαττων	
Κεφ.	Ἄρ.							
Α	1	Μισθοὶ προσωπικοῦ Γραφείων	7.680	—	7.680	—	6.977 80	702 20
	2	Ἐξοδα διαχειρίσεως	2.600	—	2.600	—	1.493 85	1.106 15
	3	Ἐπιχορήγησις Γραμματέως	720	—	720	—	720	—
	4	Διάφοροι δαπάναι	100	—	100	—	43 10	56 90
Β	1	Μισθοὶ προσωπικοῦ Βιβλιοθήκης	3.000	—	3.000	—	2.748	252
	2	Ἐξοδα πλουτισμοῦ καὶ συντηρή- σεως Βιβλιοθήκης	7.000	—	7.000	—	4.215 59	2.784 41
Γ	Μ	Συνδρομαὶ εἰς περιοδικὰ καὶ βι- βλία ἀρχαιολογικά	1.000	—	1.000	—	433	567
Δ	1	Ἀνασκαφαὶ καὶ πᾶσα πρὸς ἀνα- σκαφὰς σχετιζομένη δαπάνη	24.786	—	24.786	—	18.059 50	6.726 50
	2	Ἀγορὰ ἀρχαίων	1.000	—	1.000	—	25	975
Ε	Μ	Δημοσιεύματα	18.000	—	18.000	—	16.711 35	1.288 65
ΣΤ	1	Τέλη χαρτοσήμου	200	—	200	—	200	—
	2	Συντάξεις	970	—	972	—	972	—
	3	Ἐκτακτὰ ἐξοδα	1.500	—	8.000	—	9.500	347 90
Ζ	Μ	Ἐξοδα κεκλιεμένων χρήσεων	100	—	100	—	58 20	41 80
Τὸ ὅλον			68.658	—	8.000	—	61.809 49	14.848 51

Ὁ Λογιστὴς
Π. Γ. ΣΤΡΙΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1913

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Ἔαροθρον 1.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

Εἰσπραχθέντα ἐξ εἰσφορῶν τακτικῶν ἐταίρων. . . Δρ. 2,156,— 2,156,—

Ἔαροθρον 2.

ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Εἰσπραχθέντα:

Ἐπό μέρημα 76 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς β' ἔξαμηνίας π. ἔ. καὶ α' ἔξαμηνίας ἐ. ἔ	Δρ.	15,200.—
Ἐπό τόκους 1697 ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898 β' ἔξαμηνίας π. ἔ. καὶ α' ἔξαμηνίας ἐ. ἔ.	Δρ.	8,485.—
Ἐπό τόκους 365 ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1889 τῶν 125,000,000 κατὰ τὸ ἐ. ἔτος	»	3,504.—
Ἐπό τόκους 200 ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου 1907 τῶν 20 000,000 β' ἔξαμηνίας π. ἔ. καὶ 150 ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τούτων α' ἔξαμηνίας ἐ. ἔ.	»	875.—
Ἐπό μέρημα 2 μετοχῶν Ἐθνικῆς Τραπεζῆς α' ἔξαμηνίας ἐ. ἔ.	»	200.—
Ἐπό τόκους δανείου Κεφαλαιοποιήσεως μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1913	»	16,50
» » ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου 40,000,000 ἔτους 1913	»	<u>78,50</u> 28,359,—
Εἰς μεταφορὰν Δρ.		30,515,—

Ἐκ μεταφορᾶς Δρ. 30,515,—

ἄρθρον 3.

ΕΣΟΔΑ ΕΞ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ

Εισπραχθέντα:

Εισπραχθέντα ἀπὸ ἐνοίκιον οἰκιῶν τῆς Ἑταιρείας παρὰ τὴν ὁδὸν Τριπόδων	»	58,—	
Ἄπὸ ἐνοίκιον οἰκίας τῆς Ἑταιρείας ἐν Ἐλευσίῃ ἔτους 1913	»	18,—	76,—

ἄρθρον 4.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

Εισπραχθέντα:

Ἄπὸ ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος	Δρ.	2,966,75	
Ἄπὸ ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας	»	94,—	
Ἄπὸ ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τοῦ Καταλόγου Μουσείου Λυκοσούρας	»	8,—	
Ἄπὸ ἀντίτιμον πωληθέντος τεύχους τῶν Πρακτικῶν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου ἔτους 1905.	»	6,—	
Ἄπὸ ἀντίτιμον 8 ἀντιτύπων τοῦ συγγράμματος Χ. Τσοῦντα «Προϊστορικαὶ Ἀκροπόλεις Διμηνίου καὶ Σέσκλου	Δρ.	280,—	»
Ἄπὸ ἀντίτιμον 25 ἀντιτύπων τοῦ συγγράμματος Γ. Παπαβασιλείου «Περὶ τῶν ἐν Ἐδβοίᾳ ἀρχαίων τάφων»	»	187,50	»
Ἄπὸ ἀντίτιμον 20 ἀντιτύπων τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Κ. Κουρουνιώτου συνταχθέντος Καταλόγου τοῦ Μουσ. Λυκοσούρας.	»	60,—	»
	»	527,50	
Ἐξ ὧν ἐκρατήθησαν παρὰ τοῦ βιβλιοπώλου κ. Ἐλευθερουδάκη δραχμαὶ 245 κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας τῆς 23 Μαρτίου ἐ. ἔτους, ὡς μὴ πωληθέντων 7 τόμων τοῦ βιβλίου «Ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀκροπόλεως» ὑπὸ Καββαδία καὶ Καβερᾶου, ὧν τὸ ἀντίτιμον ἐκ δραχμῶν 245 εἶχε προπληρωσεί εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὁ κ. Ἐλευθερουδάκης, καίτοι δὲν εἶχε πωλήσει αὐτὰ.			
Ἰσόλοιπον εισπραχθὲν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας Δρ.		282,50	3,357,25
Εἰς μεταφορὰν Δρ.			33,948,25

Ἐκ μεταφορᾶς Δρ. 33,948,25

Ἔαρθρον 5.

ΕΣΟΔΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

Εἰσπραχθέντα:

Ἄπο ἀμοιβὴν τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἐταιρείας Γ. Μιστριώτου δι' ἄρθρον αὐτοῦ δημοσ ευθὲν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι, δωρηθεῖσαν τῇ Ἐταιρείᾳ . Δρ.	37,50	
Ἄπο Α. Ε. Η. Goekoop πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ »	3,000,—	
Ἄπο Α. Ἀρβανιτόπουλον δι' ἐπιστροφὴν ὑπολοίτου ἐπιδόματος διὰ τὸ Ἀρχαιολ. Συνέδριον Ῥώμης »	489,40	
Ἄπο Κ. Ζησίου δι' ὑπόλοιπον λογαριασμοῦ ἐξόδων μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Μακεδονίαν. »	5 50	3,532,40

Ἔαρθρον 6.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Εἰσπραχθέντα:

Ἄπο τὸ Δημόσιον κατὰ τὸν Νόμον ΓΨΚΘ' ὁπερὶ ἰδρύσεως ἐιδικοῦ Ἀρχαιολ. Ταμείου, διὰ τὴν ἐκδοσὴν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τὸν πλουτισμὸν κ.λ.π. τῆς Βιβλιοθήκης καὶ δι' ἄλλας ἀνάγκας . . Δρ.	30,000,—	30,000,—
---	----------	----------

Ἔαρθρον 7.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Εἰσπραχθέντα:

Ἄπο ἐνοίκιον οἰκίας τῆς Ἐταιρείας ἐν Ἐλευσίνι ἐτῶν 1911 καὶ 1912 Δρ.	36,—	36,—
Σύνολον ἐσόδων. »		<u>67,516,65</u>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1913

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἑξοδα Γραφείων

Ἄρθρον 1.

ΜΙΣΘΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Δαπανηθέντα	Δρ.	6,977,80	6,977,80
-----------------------	-----	----------	----------

Ἄρθρον 2.

ΕΞΟΔΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ

Δαπανηθέντα εἰς θέρμανσιν καὶ φωτισμὸν τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας.	Δρ.	144,75	
» » χάρτιν καὶ τυπωτικὰ διαφόρων ἐντύπων.	»		133,50
» » ταχυδρομικὰ τέλη καὶ ἔξοδα διαχείρισεως	»		448,15
» » καθαρισμὸν τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας ἔτους 1913	»		120,—
» » φόρον ἐπιτηδεύματος τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας.	»		261,90
» » ἄξιαν θερινῶν ἐνδυμασιῶν τῶν δύο κλητῆρων τῆς Ἑταιρείας	»		70,—
» » φύλακτρα χροεωγράφων τῆς Ἑταιρείας. »			27,30
» » ἄξιαν ποσίμου ὕδατος Χαλκοκονδύλη. »			29,50
» » δικαίωμα ὕδατος τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας ἔτους 1913	»		80,—
» » γραφικὴν ὕλην	»		91,75
» » δημοσιεύσεις εἰς τὰς Ἐφημερίδας.	»		87,—
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.		1,493,85
			8,471,65

Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ. 8,471,65

Ἔαρθρον 3.

ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

Δαπανηθέντα εἰς ἐπιχορήγησιν τοῦ Γραμματέως τοῦ
» » Διοικητικοῦ Συμβουλίου . . . Δρ. 720.— 720,—

Ἔαρθρον 4.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΔΑΠΑΝΑΙ

Δαπανηθέντα διὰ τὰς ἐν τῇ Ἐταιρείᾳ ἐπιστημονικάς
διαλέξεις, προβολὰς φωτεινῶν εἰκό-
νων κ.λ.π. . . Δρ. 43,10 43,10
9,234,75

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἐξοδα βιβλιοθήκης.

Ἔαρθρον 1.

ΜΙΣΘΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Δαπανηθέντα . . . Δρ. 2,748,— 2,748,—

Ἔαρθρον 2.

ΕΞΟΔΑ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Δαπανηθέντα εἰς ἀγορὰν βιβλίων . . . Δρ. 3,437,09
» » δετικά βιβλίων. . . » 393,75
» » θέρημανσιν καὶ φωτισμὸν Βιβλιοθήκης » 245,75
» » γραφικὴν ὕλην καὶ ἄλλα μικροῦς ἐξοδα » 100,70
» » ἐξοδα παραλαβῆς βιβλίων σταλέντων
ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ . . . » 38,30 4,21,59
6,963,59

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Ἔαρθρον μόνον

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Δαπανηθέντα εἰς συνδρομὰς εἰς περιοδικὰ καὶ βιβλία
ἀρχαιολογικά . . . Δρ. 433.— 433.—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ἔξοδα ἀνασκαφῶν καὶ ἀγορᾶς ἀρχαίων.

Ἄρθρον 1.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΑΣΑ ΣΧΕΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ

Ἀνασκαφαὶ Ἀμφιαρείου.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἔργατῶν καὶ τεχνιτῶν	Δρ.	1,416,75	
» » ἀποζημίωσιν τοῦ διευθύνοντος Ἐφώρου Β. Λεονάρδου	»	653,20	
» » ὀδοπορικὰ αὐτοῦ	»	180,80	
» » ἀποζημίωσιν διαχειριστοῦ Ν. Ράπτου	»	323,30	
» » ἀξίαν ὑλικῶν γραφικῆς ὕλης καὶ ἐργαλείων καὶ ἐπισκευῆν αὐτῶν	»	84,30	
» » ὀδοπορικὰ τεχνιτῶν καὶ ἔργατῶν	»	135,70	2,794,05

Ἀνασκαφαὶ ἐν Νικοπόλει Ἠπείρου.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἔργατῶν	Δρ.	3,004,—	
» » ἀποζημίωσιν διευθύνοντος συμβούλου	»		
» » Ἀλεξάνδρου Φιλαδελφέως	»	370,—	
» » ὀδοπορικὰ αὐτοῦ	»	418,—	
» » ἀξίαν ὑλικῶν καὶ ἐργαλείων καὶ ἐπισκευῆν αὐτῶν	»	189,75	
» » ὀδοπορικὰ μεταβάσεως εἰς Νικόπολιν καὶ ἐπιστροφῆς συμβούλου Ἄθ. Γεωργιάδου	»	75,70	
» » ἔξοδα φωτογραφήσεως	»	80,—	4,137,45

Ἀνασκαφαὶ ἐν Μυτιλήνῃ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἔργατῶν	Δρ.	765,60	
» » ὀδοπορικὰ διευθύνοντος Ἐφώρου Νικολ Κυπαρίσση	»	20,—	
» » ἀξίαν ὑλικῶν καὶ ἐπιδιορθωτικὰ ἐργαλείων	»	20,—	805,60

Ἀνασκαφαὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ δαπάναις τοῦ κ. Α. Ε. Η. Γοεκοορ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἔργατῶν καὶ διαχειριστῶν τῶν ἀνασκαφῶν	Δρ.	1,254,75	
» » ἡμερησίαν ἀποζημίωσιν τοῦ διευθύνοντος Εἰς μεταφοράν.	Δρ.	1,254,75	7,737,10

	Ἐκ μεταφορᾶς Δρ.	1,254,75	7,737,10
	vonτος τὰς ἐργασίας τοῦ Γραμματέως τῆς Ἑταιρείας »	474,80	
»	» ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κε- φλληνίαν καὶ τανάπαλιν καὶ ἐν Κε- φλληνίᾳ »	86,70	
»	» ἐνοίκιον δύο μηνῶν »	106,—	
»	» ἀξίαν καὶ μεταφορικὰ διαφόρων ὑλι- κῶν »	36,45	
»	» ἔξοδα φωτογραφήσεως »	16,—	
		<u>Δρ.</u>	1.974,70

** Ἀγορὰ κτημάτων πρὸς ἀνασκαφάς.*

Δαπανητέντα εἰς	Ἰωάννην Μουστόπουλον δι' ἀξίαν οἰ- κιῶν αὐτοῦ κειμένων ἐν τῇ ὁδῷ Τρι- πόδων, ἀγορασθεισῶν ὑπὸ τῆς Ἑται- ρείας πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν. . Δρ.	7,100,—	
»	» Κ. Βαλσαμάκη καὶ Εἰρήνην χήραν Π. Παναγιώτου διὰ τίμημα ἀγροῦ ἐν Καλάμῳ ἀγορασθέντος ὑπὸ τῆς Ἑ- ταιρείας »	800,—	
»	» συμβολαιογράφον Κ. Νίκαν διὰ συμ- βολαιογραφικὰ δικαιώματα αὐτοῦ διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου περὶ ἀγορᾶς τοῦ ἀνωτέρω ἀγροῦ. »	40,—	7,940,—

Διάφοροι ἐργασίαι

Δαπανητέντα εἰς	σύμβουλον Κ. Ζηοῖου δι' ὁδοιπορικὰ		
»	» ἔξοδα αὐτοῦ μεταβάντος εἰς διάφορα μέρη τῆς Μακεδονίας πρὸς μελέτην τοπογραφίας διαφόρων ἀρχαιολογι- κῶν μερῶν Δρ.	407,70	407,70
			<u>18,059,50</u>

** Ἀθροζον 2.*

ΑΓΟΡΑ ΑΡΧΑΙΩΝ

Δαπανητέντα εἰς	Θ. Παπαϊωάννου δι' ἀξίαν ἀγροῦ δι- νομήματος ἀγορασθέντος διὰ τὸ Ἑ- θνικὸν Μουσεῖον Δρ.	25,—	25,—
			<u>18,084,50</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Δημοσιεύματα.

Ἄρθρον μόνον.

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς 1912 (ἐξακολούθησις ἐκδόσεως).

Δαπανηθέντα:

Εἰς Π. Δ. Σακελλάριον διὰ τυπωτικὰ 3ου καὶ 4ου τεύ-			
χους	Δρ.	1626,—	
διαφόρους συγγραφεῖς δι' ἀμοιβὴν αὐτῶν	»	1,125,—	
» ἀμαξαγωγία ἐπιμελητοῦ ἐκδόσεως Ἐφημερίδος			
καὶ λοιπὰ μικροῦξοδα	»	37,35	2,788,35

2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς 1913.

Δαπανηθέντα:

Εἰς Π. Δ. Σακελλάριον διὰ τυπωτικὰ 1ου καὶ 2ου τεύ			
χους	Δρ.	884,50	
» διαφόρους συγγραφεῖς δι' ἀμοιβὰς αὐτῶν	»	806,25	
» Ἐλευθέριον Καζάνη δι' ἀξίαν μεταλλογραφημάτων	»	880,75	
» Β. Παπαγιαννόπουλον δι' ἀξίαν φωτοτυπικῶν πι-			
νάκων	»	305,—	
» Α. Πετρίτσην διὰ φωτογράφησιν ἀρχαίων πρὸς δη-			
μοσίευσιν	»	401,80	
» Στέφ. Στουρνάραν διὰ φωτογράφησιν ἀρχαίων			
πρὸς δημοσίευσιν	»	125,—	
» Αἰμίλ. Ζιλλιερόν δι' ἐκπόνησιν πινάκων	»	110,—	
» μηχανικὸν Α. Ὁρλάνδον δι' ἐκπόνησιν σχεδια-			
γραμμάτων	»	100,—	
» Εὐάγγελον Ἰωαννίδην διὰ σχεδιάσιν σκύφου			
» ἀμοιβὴν τῶν βοηθῶν περὶ τὴν διαχείρισιν τῆς Ἐ-			
φημερίδος	»	305,—	
» Ἀ. Ἀρβανιτοπούλου διὰ φωτογράφησιν ἀναγλύ-			
φων Ἐλασσῶνος			
» ταχυδρομικὰ πρὸς ἀποστολὴν τῶν ἐντύπων εἰς κα-			
θηδρύματα καὶ ἐταίρους	»	190,75	
» ἀμαξαγωγία ἐπιμελητοῦ ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερί-			
δος καὶ λοιπὰ μικροῦξοδα	»	17,55	4,296,60

3) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς 1914.

Εἰς φωτογρ. Ἀντώνιον Πετρίτσην δι' ἀξίαν 88 φωτο-			
Εἰς μεταφοράν	Δρ.	7,084,95	

	Ἐκ μεταφορᾶς		7,084,95
	γραφικῶν πλακῶν ἀνασκαφῶν Ἀμφιαράου . . . Δρ.	378,—	
Εἰς ἴδιον δι' ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ.	»	68,30	
» » δι' ἄξιαν 59 φωτογραφικῶν πλακῶν ἀρχαιοτή- των Ἠπειροῦ	»	264,—	
» » δι' ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ.	»	121,65	831,95

4) Ἀγορὰ χάρτου διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος.

Δαπανηθέντα :

Εἰς ἄξιαν χάρτου, ναῦλον καὶ μεταφορικὰ αὐτοῦ, ἀπο- σταλέντος ἐκ Βιέννης ὑπὸ G. Roeder διὰ τὴν ἔκ- δοσιν τῆς Ἐφημερίδος. Δρ.	1,481,95	1,481,95
--	----------	----------

5) Πρακτικά Ἐταιρείας 1912.

Δαπανηθέντα :

Εἰς Π. Δ. Σακελλάριον διὰ χάρτιν καὶ τυπωτικά 500 ἀντιτύπων μετὰ ἰδιαιτέρων ἀντιτύπων διὰ τοὺς συγγραφεῖς. Δρ.	1,524,50	
» Ἐλευθέριον Καζάνην δι' ἄξιαν μεταλλογραφημάτων »	397,05	
» Ἀ. Γαζιᾶδην διὰ φωτογράφησιν ἀρχαίων . . . »	60,—	
» ταχυδρομικὰ τέλη ἀποστολῆς τῶν Πρακτικῶν εἰς καθιδρύματα καὶ Ἐταίρους »	160,20	2,141,75

6) Σύγγραμμα Ἐφόρου Ἀρβανιτοπούλου
«Περὶ στηλῶν Παγασῶν».

Δαπανηθέντα :

Εἰς Joh. Hambroek δι' ἐκτύπωσιν πινάκων Παγασῶν Δρ.	3,677,85	
» Χατζῆ-Σάββαν διὰ λιθαρόγραφην καὶ ἐκτύπωσιν 8 πινάκων. »	960,—	
» Πάλλην καὶ Κοτζίαν διὰ προμήθειαν χάρτου . . . »	306,65	
» Στ. Ξενοπούλου καὶ Κυριαζίδην δι' ἐκπόνησιν σχεδιαγραμμάτων »	98,—	
» ναῦλον ἀποστολῆς ἀντιτύπων πινάκων ἐξ Εὐρώπης. »	67,55	
» ἄξιαν φωτογραφικῶν πλακῶν »	44,—	
» τελωνισμῶν πινάκων »	16,70	5,170,75
		<u>16,711,35</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Διάφορα ἔξοδα.

Ἄρθρον 1.

ΤΕΛΗ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ

Δαπανηθέντα εἰς κατανάλωσιν χαρτοσήμου πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρηματικῶν ἐνταλμάτων τῆς συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου κατὰ τὸν Νόμον ΓΨΚΘ' 1910.	Δρ.	200,—	200,—
---	-----	-------	-------

Ἄρθρον 2.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Δαπανηθέντα διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρόην κλητῆρος τῆς Ἐταιρείας Κ. Πάνου κατὰ τὸ ἄρθρον 45 τοῦ Ὁργανισμοῦ πρὸς δρ. 81 μηνιαίως	Δρ.	972,—	972,—
--	-----	-------	-------

Ἄρθρον 3.

ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΞΟΔΑ

Δαπανηθέντα εἰς ἔξοδα πενθίμου διακομίσσεως τοῦ Καταστήματος τῆς Ἐταιρείας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'.	Δρ.	647,60	
» εἰς συνδρομὴν τῆς Ἐταιρείας διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.	»	5000,—	
» εἰς συνδρομὴν τῆς Ἐταιρείας εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν περιθάλψεως.	»	2,000,—	
» εἰς συνδρομὴν τῆς Ἐταιρείας διὰ τὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Σοφίας Νοσοκομεῖα.	»	1,000 —	
» εἰς ἀξίαν στεφάνου κατατεθέντος ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.	»	80,—	
» εἰς ἀξίαν δύο χειμερινῶν ἐνδυμασιῶν διὰ τοὺς κλητῆρας τῆς Ἐταιρείας.	»	108,—	
» εἰς ἔξοδα κηδείας ἀποβιώσαντος τέκνου κλητῆρος τῆς Ἐταιρείας.	»	50,—	
» εἰς Φ. Καστόρχην διὰ δικηγορικὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐπὶ ὑποθέσεων τῆς Ἐταιρείας.	»	70,—	
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	8,955,60	1,172,—

	Ἐκ μεταφορᾶς Δρ	8,955,60	1,172,—
»	εἰς Ε. Κωστόπουλον διὰ συμβολαιογραφικά δικαιώματα αὐτοῦ διὰ τὴν σύνταξιν συμβολαίου περὶ ἀγορᾶς οἰκιῶν Ἰ. Μουστοπούλου κατὰ τὸ Ὁδεῖον Περικλέους.	»	53,—
»	εἰς ἀποξημίωσιν Μπόσδα διὰ τὴν ἀνάρτησιν ἀρχαιολογικῶν εἰκόνων ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Ἐταιρείας	»	59,—
»	εἰς Ἐφορον Ἀ. Ἀρβανιτόπουλον δι' ὀδοπορικά ἐπανόδου του ἐκ Βόλου εἰς Ἀθήνας ἔνεκα τῆς ἐπιστρατεύσεως, μεταβαίνοντος εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Ἐταιρείας	»	30,70
»	εἰς ἀξίαν ὑφάσματος καὶ ἐπένδυσιν ἐνὸς ἀνακλίντρου τοῦ Καταστήματος τῆς Ἐταιρείας κ.λ.π.	»	28,80
»	εἰς κλητήρα τῆς Ἐταιρείας Θ. Παπαϊωάννου δι' ἔξοδα αὐτοῦ γενόμενα διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν εἰσφορῶν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐταίρων διὰ τὸ ἔτος 1913	»	25,—
			<u>9,152,10</u>
			<u>10,324,10</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ

Ἄρθρον μόνον.

ΕΞΟΔΑ ΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Δαπανηθέντα	εἰς φωτισμὸν τοῦ Καταστήματος κατὰ Δεκέμβριον π. ἔ.	Δρ.	39,35
»	εἰς μικροἔξοδα τῶν γραφείων ἀπὸ 26 Νοεμβρίου—31 Δεκεμβρίου π. ἔ.	»	8,85
»	εἰς ἐπένδυσιν τραπεζῆς τοῦ Γραφείου τοῦ Συμβουλίου κατὰ Δεκέμβριον π. ἔ. . . .	»	10,—
»	εἰς ἀξίαν λιθοκόλλης διὰ τὴν συγκόλλησιν Παγασαίων στηλῶν κατὰ Αὐγουστον 1912	»	28,85
			<u>87,05</u>

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1913

Χ ρ έ ω σ ι ς	Π ο σ ό ν	Π ι σ τ ω σ ι ς	Π ο σ ό ν
Υπόλοιπον Ταμείου τῆ 31 Δεκεμβρίου 1912	967 09	Ἐπληρώθησαν εἰς ἔξοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ	61,809 49
Εἰσπραγθέντα ἀπὸ ἔσοδα Γενικοῦ Προϋπολό- γισμοῦ	67,516 65	» » ἀγορὰν δύο Μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	9,110 —
» » ἐκποίησιν 50 ὀμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου 1907	5,135	» » πιστωτὰς διαφόρους	924 85
» » ἐκποίησιν ἀκινήτων	1,324	» » ἀγορὰν 64 ὀμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1913 τῶν 40,000,000	31,880 20
» » προκαταβολὰς	70	» » Ἐθνικὴν Τράπεζαν δι' ὑπόλοιπον καταθέσεως εἰς πρῶ- την ζήτησιν	3,722 10
» » ἐκποίησιν μίαις Μετοχῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	4,955	Υπόλοιπον Ταμείου τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913	1 028 40
» » Τράπεζαν Γ. Π. Σκουζέ (ἐν- τονος καταθέσεις)	28 617 30	» ἄθροισις	108,475 04
» ἄθροισις	108,475 04		

Ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913.

Ὁ Ταμίης

Α. Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

Ὁ Λογιστής

Π. Γ. ΣΤΡΙΓΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΡΙΔΟΣ

Ε Ξ Ο Λ Α	Π ο σ ὶ ν
Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων τῆς Ἑταιρείας.	6,977 80
» Ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως.	1,493 85
» Ἐπιχορήγησιν τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας	720 —
» διαφόρους δαπάνας.	43 10
» μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῆς Βιβλιοθήκης	2,748 —
» ἔξοδα πλουτισμοῦ καὶ συντηρήσεως τῆς Βιβλιοθήκης. .	4,215 59
» συνδρομὰς εἰς περιοδικὰ καὶ βιβλία ἀρχαιολογικά. . .	433 —
» ἀνασκαφὰς καὶ πᾶσαν πρὸς ἀνασκαφὰς σχετιζομένην δαπάνην.	18,059 50
» ἀγορὰν ἀρχαίων	25 —
» δημοσιεύματα	16,711 35
» τέλη χαρτοσήμου	200 —
» συντάξεις.	972 —
» ἔκτακτα ἔξοδα.	9,152 10
» ἔξοδα κεκλεισμένων χρήσεων.	58 20
» Κεφάλαιον διὰ περίσσειμα ἐσόδων προστιθέμενον εἰς Κεφάλαιον.	5,707 16
» Ἀθροισίς	67,516 65

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913

Ὁ Ταμίας
Α. Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

«ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ»

Ε Σ Ο Δ Α	Π ο σ ὶ ν
Ἀπὸ εἰσφορὰς τακτικῶν ἐταίρων	2,156 -
» τόκους καὶ μερίσματα	28,359 -
» ἔσοδα ἐξ ἀκινήτων κλημάτων	76 -
» » ἐκ δημοσιευμάτων	3,357 23
» » διάφορα	3,532 40
» » ἐκ συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου	30,000 -
» » ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων	36
Ἔθροισις.....	67,516 65

Ο Λογιστὴς
Π. Γ. ΣΤΡΙΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

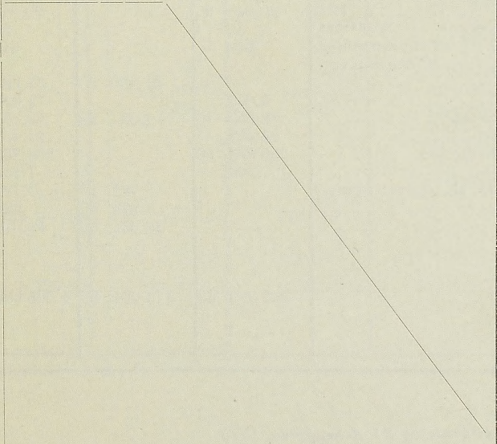
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	Ποσόν	
Ταμείον	1,028	40
Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	216,465	25
Ὅμολογίαὶ Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898	171,795	75
» » Παγίου Δανείου ἔτους 1889 φράγκων 20,000,000	79,025	50
» » Δανείου ἔτους 1907 φράγκ. 20,000,000.	15,423	25
» » Πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000	35	—
» » Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	640	—
» » Δανείου 40,000,000 ἔτους 1913	31,880	20
Προκαταβολαί	1,962	—
Τράπεζα Γ. Π. Σκουζέ (ἔντοκος κατάθεσις)	15,898	50
Ἀκίνητα κτήματα	23,228	—
Κατάστημα τῆς Ἐταιρείας	259,863	80
Χρεῶσται διάφοροι	1,100	—
Ἐθνικὴ Τράπεζα (κατάθεσις εἰς πρώτην ζήτησιν)	3,722	10
	822,067	75

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913

Ὁ Ταμίας

Α Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1913

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	Ποσόν	
Κεφάλαιον	822.067	75
		
	822.067	75

Ὁ Λογιστής
Π. Γ. ΣΤΡΙΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

	Χ ρ έ ω σ ι ς					
	Υπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1912		Πράξεις ἐντὸς τοῦ ἔτους 1913		Τὸ ὅλον τῆς χρήσεως	
Ταμείον	967	90	107,507	95	108,475	04
Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	212,310	25	9,110		221,420	25
Ὁμολογία Ἐθνικοῦ Δανείου Ἐνοπι- σεως 1898	171,795	75			171,795	75
Ὁμολογία Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1889	79,025	50			79,025	50
» » » » 1907	20,548	25			20,548	25
» Πατριωτικοῦ » 30,000,000	35	—			35	—
» Ἐθνικοῦ » Κεφαλαιοποιήσ.	640	—			640	—
» » » 40 ἑκαταμμυρ. ἔτους 1913.			31,880	20	31,880	20
Προκαταβολαὶ	2,032				2,032	—
Τράπεζα Γ. Π. Σκουζέ	62,559	75	1,034	25	63,594	—
Ἀκίνητα κτήματα	24,452	—			24,452	—
Κατάστημα τῆς Ἐταιρείας	259,863	80			259,863	80
Χρεώσται διάφοροι	1,100	—			1,100	—
Ἐθν. Τράπ. (καταθ. εἰς πρώτην ζήτησιν			3,722	10	3,722	10
Πιστωταὶ διάφοροι			924	85	924	85
Κεφάλαιον.			19,078	20	19,078	20
	835,329	39	173,257	55	1,008,586	94

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913.

Ὁ Ταμίας

Α. Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1913

Πίστευσις				Υπόλοιπα τῆ 31 Δεκαμβρίου 1913					
Υπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1912		Πράξεις ἐντὸς τοῦ ἔτους 1913		Τὸ ὅλον τῆς πιστώσεως		Χρέωσις		Πίστωσις	
		107,446	64	107,446	64	1,028	40		
		4,955	—	4,955		216,465	25		
		5,125	—	5,125	—	171,795	75		
						79,025	50		
						15,423	25		
						35	—		
						640	—		
		70	—	70	—	31,880	20		
		47,695	50	47,695	50	1,962	—		
		1,224	—	1,124	—	15,898	50		
						23,228	—		
						259,863	80		
						1,100	—		
						3,722	10		
924	85			924	85				
834,404	54	6,741	41	841,145	95			822,067	75
835,329	39	273,257	55	1,008,586	94	822,077	75	822,067	75

Ὁ Λογιστής

Γ. Π. ΣΤΡΙΓΟΠΟΥΛΟΣ

Α Ν Α Λ Ύ Σ Ι Σ

τῶν γενικῶν λογαριασμῶν ἐφ' ὧν ἐπῆλθε μεταβολὴ ἢ οὐ
κατὰ τὴν χορῆν τοῦ ἔτους 1913

Α'. Ἐπὶ τῶν Γενικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ἐνεργητικοῦ

Ταμείον

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον ὑπόλοιπον Δρ	967,09
ἐχρεώθη ὁ λογαριασμός οὗτος μετὰ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1913	
ἐνεργηθείσας εἰσπράξεις »	107,507,95
Τὸ ὅλον Δρ.	108,475,04
καὶ ἐπιστώθη μετὰ τὰς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνεργηθείσας πληρωμὰς	107,446,64
ὑπόλοιπον Ταμείου τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913 »	<u>1.028,40</u>

Χρηματογραφα

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον 76 μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀξίας Δρ.	212,310,35
ἐχρεώθη ὁ λογαριασμός οὗτος διὰ τῆς ἀγορᾶς ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας δύο ἀνωνόμων Μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀξίας. »	9,110,—
Τὸ ὅλον »	221,420,25
καὶ ἐπιστώθη διὰ τῆς ἐκποιήσεως μιᾶς Μετοχῆς ἀξίας »	4,995,—
οὗτω δὲ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 ὑπάρχουσιν 77 Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀξίας »	<u>216,465,25</u>
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον 1697 ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898 ἀξίας. Δρ.	171,795,75
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 »	<u>171,795,75</u>
Ἐντὸς τοῦ ἔτους 1913 ἠγοράσθησαν 64 ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Δανείου 40,000,000 ἔτους 1913, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913. Δρ.	31,880,20
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον 365 ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου ἔτους 1889 ἀξίας Δρ.	79,025,50
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 »	<u>79,025,50</u>
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον 200 ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1907 ἀξίας Δρ.	20,548,25
ἐπιστώθη ὁ λογαριασμός οὗτος διὰ τῆς γενομένης ἐκποιήσεως πενήτηντα (50) ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τούτων ἀξίας »	5,125,—
οὗτω δὲ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 ὑπάρχουσιν 150 ὁμολογίαι ἀξίας »	<u>15,423,25</u>

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον 35 ὀμολογία τοῦ Πατριω- τικοῦ Δανείου τῶν 30,000,000 ἀξίας Δρ.	35,—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δ' ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 »	35,—
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον ὀμολογία Ἐθνικοῦ Δα- νείου Κεφαλαιοποιήσεως ἀξίας Δρ.	640,—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 »	640,—

Προκαταβολαὶ ἐπὶ ἀποδόσει Δ/σμοῦ εἰς Εφόρους, ἐπιστάτας καὶ λοιπούς.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὀφείλοντο εἰς τὴν Ἑταιρείαν προκα- ταβολαί Δρ.	2,032,—
Ἐπιστῶθι ὁ λογαριασμός οὗτος μετὰ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1913 γενομένας ἀποδόσεις προκαταβολῶν »	70,—
Ἐπίλοιπον ἀποδοτέον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913 »	<u>1,962,—</u>

Τράπεζα Γ. Π. Σκουζῆ (ἔντοκος κατάθεσις)

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 τὸ ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆ Τραπέζῃ Γ' Π Σκουζῆ ἀνήρχετο εἰς Δρ	65,559,75
ἐχρεώθη ὁ λογαριασμός οὗτος διὰ τῶν ὀφειλομένων τόκων μέ- χρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1912 »	1,034,25
Τὸ ὅλον Δρ.	<u>63,594,—</u>
καὶ ἐπιστῶθι διὰ τῆς γενομένης ἐκπτώσεως 30 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἦτοι διὰ Δρ.	19,078,20
καὶ διὰ τῆς γενομένης πληρωμῆς τῆς πρώτης δό- σεως τῶν 45 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἦτοι διὰ Δρ.	28,617,30
Τὸ ὅλον »	<u>47,695,50</u>
Ἐπίλοιπον πληρωτέον τῆ Ἑταιρείᾳ τῆ 5 Σεπτεμβρίου 1914. Δρ.	<u>15,898,50</u>

Ἀκίνητα κτήματα

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον Δρ.	24,452,—
ἐπιστῶθι ὁ λογαριασμός οὗτος μετὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἐκπονηθέντων κτημάτων »	1,224,—
Ἐπίλοιπον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913 »	<u>23,228,—</u>
Ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς:	
1) ἐξ ἑνὸς ἀγροῦ εἰς θέσιν Μολυβᾶ ἀξίας Δρ.	7,955,40
2) ἐξ ἑνὸς οἰκοπέδου παρὰ τὸν Ἅγιον Δανιὴλ »	7,903,85
3) ἐξ ἑνὸς οἰκοπέδου ἐν Κηφισσίᾳ »	6,768,75
4) ἐκ μιᾶς οἰκίας ἐν Ἐλευσίνι »	600,—
	<u>23,228,—</u>

Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ἡ ἀξία τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑται- ρείας ἀνήρχετο εἰς Δρ.	259,863,80
--	------------

ἐφ' οὐ οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτοῦ
κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 » 259,863,80

Χρεῶσαι διάφοροι.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπῆρχον ὑπόλοιπον Δρ. 1,100,—
ἐφ' οὐ οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή »
Ἐπόλοιπον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913 » 1,100,—

Ἐθνικὴ Τράπεζα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1913 κατετέθησαν ἐπ' ἀνοικτῶ λ/σμῶ
παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῆ δραμ. 3,722,10 ἐφ' ὧν
οὐδεμία μεταβολή ἐπῆλθεν
Ἐπόλοιπον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913. » 3,722,10

Β. Ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν τοῦ Παθητικοῦ.

Πιστωταὶ διάφοροι.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὄφειλοντο εἰς πιστωτάς διαφόρους. Δρ. 984,85
ἐχρεώθη ὁ λογαριασμός οὗτος διὰ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1913 γε-
νομένων πληρωμῶν » 924,85
Ἐπόλοιπον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913 » μηδὲν

Πληρωτέα ἐντάλματα

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1913 ἐξεδόθησαν ἐντάλματα 293 ἀξίας. . . » 61,809,49
ἅτινα καὶ ἐξοφλήθησαν.

ΠΙΝΑΞ ἐμφαίνων τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913.

Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ἀνήρ-		
χετο εἰς	Δρ.	<u>834.404,54</u>
Ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἑξῆς:		
1) ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ	Δρ.	967,09
2) » 76 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς . . »		212,310,25
3) » 1697 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνο- ποιήσεως 1898		171,795,75
4) » 365 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου ἔτους 1889		79,075,50
5) » 200 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Παγίου Δα- νείου ἔτους 1907		20,548,25
6) » 35 ὁμολογίας Πατρ. Δανείου 30,000,000. »		35,—
7) » μίαν ἀπόδειξιν καὶ ἓνα ὀριστικὸν τίτλον τοῦ Ἐθνικοῦ Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως »		640,—
8) » προκαταβολὰς ἐπὶ ἀποδόσει λοῦσιμου . »		2032,—
9) » ἔντοκον καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπεζῇ Γ. Π. Σκουζέ		62,559,75
10) » ἀκίνητα κτήματα		24,452,—
11) » κατάστημα τῆς Ἑταιρείας		259,863,80
12) » Χρεώστας διαφόρους		1,100,—
	Τὸ ὅλον Δρ.	<u>835,329,39</u>
ἔξ ὧν ἀφηρέθησαν τὰ ὀφειλόμενα εἰς διαφόρους πιστωτάς		924,85
	Δρ.	<u>834,404,54</u>
Ἐντὸς τοῦ ἔτους 1913 ἐπῆλθον αἱ ἑξῆς αὐξο- μειώσεις:		
1) Εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ταμείου τῆς 31 Δε- κεμβρίου 1912	Δρ.	967,09
προσετέθησαν αἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1913 ἐνεργη- θεῖσαι εἰσπράξεις κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν κα- τάστασιν τῆς κινήσεως τοῦ ταμείου . . . »		107,507,95
	Τὸ ὅλον Δρ.	<u>108,475,04</u>
ἀφαιρουμένων δὲ τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνεργη- θεισῶν πληρωμῶν		107,446,64
ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913. »		1,028,40
2) ἐπὶ τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 76 τὸν ἀριθμὸν ἀξίας	Δρ.	212,310,25
προσετέθησαν δύο ἀνώνυμοι μετοχαὶ τῆς Ἐθ- νικῆς Τραπεζῆς	Δρ.	212,310,25
	Δρ.	<u>212,310,25</u>
		<u>1,028,40</u>

Ἐκ μεταφορᾶς Δρ.	212,310,25	Δρ.	1,028,40
κῆς Τραπεζῆς ἀγορασθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀντὶ δραχμῶν »	9,110,—		
Τὸ ὅλον »	221,420,25		
καὶ ἀφῆρέθη ἡ μία ἐκποιηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας »	4,955,—		
τῇ δὲ 31ῃ Δεβρίου 1913 ὑπάρχουσιν 77 μετοχαὶ ἀξίας Δρ.		216,465,25	
3) ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898 τὸν ἀριθμὸν 1697 οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολὴ σημ. ἰούται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν Δρ.		171,795,75	
4) ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου 1889 τὸν ἀριθμὸν 365, οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν »		79,025,50	
5) ἐκ τῶν ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1907 τὸν ἀριθμὸν 200 ἀξίας Δρ.	20,548,25		
ἀφῆρέθησαν αἱ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἐκποιηθεῖσαι πενήτηντα (50) ὁμολογίαι ἀντὶ »	5,125,—		
ἔμειναν δὲ τῇ 31 Δεβρίου 1913 150 ὁμολογίαι ἀξίας Δρ.		15,423,25	
6) ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Πατριωτικοῦ Δανείου τῶν 30,000,000 τὸν ἀριθμὸν 35 οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν »		35,—	
7) ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Δανείου κεφαλαιοποιήσεως οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν »		640,—	
8) Κατὰ τὸ ἔτος 1913 ἠγοράσθησαν 64 ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Δανείου 40 ἑκατομ., ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 »		31,880,20	
9) ἐκ προκαταβολῶν εἰς ἐφόρους, ἐπιστάτας κ.λ.π. ἐπὶ ἀποδόσει λο/σμοῦ ὀφείλοντο τὴν 31 Δεβρίου 1912. Δρ.	2,032,—		
ἀπεδόθησαν δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1913 »	70,—		
ἐπομένως ὀφείλονται κατὰ τὴν 31 Δεβρίου 1913. Δρ.		1,962,—	
10) εἰς τὸ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων περὰ τῆς Τραπεζῆς Γ. Π. Σκουζέ »	62,559,75		
προσετέθησαν οἱ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1912 ὀφειλόμενοι τόκοι »	1,034,25		
Τὸ ὅλον Δρ.	63,594,—		
καὶ ἀφῆρέθη ἡ γενομένη ἔκπτωσις 30 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἦτοι . . Δρ.	19,078,20		
καὶ ἡ πληρωμὴ τῆς πρώτης δόσεως τῶν 45 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἦτοι »	28,617,30		
Τὸ ὅλον Δρ.	47,695,30		
ὑπόλοιπον πληρωτέον τῇ Ἐταιρείᾳ τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1914 Δρ.		15,898,50	
11) ἀπὸ τῆν ἀξίαν τῶν ἀκινήτων κτημάτων . . Δρ.	24,452,—		
Εἰς μεταφορὰν Δρ.	24,452,—	5'4,153,85	

	Ἐκ μεταφορᾶς Δρ.	534,153,85
ἀφρηθήσαν τὰ εἰσπραχθέντα ἐκ πωλήσεως οἰ- κοπέδου παρὰ τὸν Ἅγιον Δανιὴλ »		1,224,—
ἔπομένως κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 ἔμειναν ὡς περιουσία τῆς Ἑταιρείας ἀπαλλοτριωτὰ ἀκίνητα κτήματα ἀξίας Δρ.		23,128,—
12) ἐπὶ τῆς γενομένης δαπάνης μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1899 τοῦ ἀνεγερθέντος καταστήματος τῆς Ἑταιρείας οὐδεμία ἐπ- ῆλθε μεταβολὴ σημειοῦται δὲ αὕτη »		259,863,80
13) ἐπὶ τῆς μερίδος «χρεῶσαι διάφοροι» οὐδεμία ἐπῆλθε μετα- βολή. σημειοῦται δὲ τὸ ὑπόλοιπον αὐτῆς »		1,100,—
14) Κατὰ τὸ ἔτος 1913 κατετέθησαν ἐπὶ ἀνοικτῶ λογαριασμῶ παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῇ δραχ. 3,722,10, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή.		
Ἐπίλοιπον ὀφειλόμενον τῇ Ἑταιρείᾳ τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913. . . »		3,722,10
		<u>822,067,75</u>

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἡ περιουσία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 ἀποτελεῖται :

1) ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ Δρ.	1,028,40
2) » 77 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς »	216,465,25
3) » 1697 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898 »	171,795,75
4) » 365 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Παγίου δανείου 1889 »	79,025,50
5) » 150 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ δανείου 1907 »	15,423,25
6) » 35 ὁμολογίας Πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000 »	35,—
7) » μίαν ἀλόδειν καὶ ἓνα ὀριστικὸν τίτλον τοῦ Ἐθνικοῦ Δανείου κεφαλαιοποιήσεως »	640,—
8) » 64 ὁμολογία εἰς Ἐθνικοῦ Δανείου 40 ἑκατομ, ἔτους 1913 »	31,880,20
9) » προκαταβολὰς ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ »	1,962,—
10) » ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῆ Τραπεζῇ Γ. Π. Σκουζέ »	15,898,50
11) » ἀκίνητα κτήματα »	23,228,—
12) » κατάστημα τῆς Ἑταιρείας »	259,863,80
13) » χρεώστας διαφόρους »	1,100,—
14) » καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῇ »	3,722,10
Καθαρὰ περιουσία τῆς Ἑταιρείας τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913 . Δρ	<u>822,067,75</u> (*)

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913.

Ὁ Ταμίης

A. A. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

Ὁ Λογιστὴς

Π. Γ. ΣΤΡΙΓΟΠΟΥΛΟΣ

1) Ἡ μείωσις τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παρελθὸν ἔτος προήλ-
θεν ἐκ τῆς πτωχεύσεως τῆς Ἑταιρείας Γ. Π. Σκουζέ, μεθ' ἧς πάντες οἱ πιστωταὶ ἠναγκάσθη-

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

Πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν ἐταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας

Κύριε Πρόεδρε.

Ἐτελοῦντες τὴν ἀνατεθεισάν ἡμῖν ἐντολήν τῆς ἐξελέγξαι τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας διὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος 1913, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν τὸ πόρισμα τοῦ παρ' ἡμῶν γενομένου ἐλέγχου.

Α'. ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ

Ταμείον.

Ἡ κίνησις τοῦ Ταμείου ἐνεργηθεῖσα διὰ τριπλοτύπων γραμματίων εἰσπράξεως καὶ χρηματικῶν ἐνταλμάτων νομίμως τεθεωρημένων καὶ κανονικῶς ἐξωφλημένων ἔχει ὡς ἔπεται:

α') Χρέωσις.

Ἐπιτόκιο Ταμείου κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1912 κατὰ τὴν ἐνυπόγραφον βεβαίωσιν τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας τοῦ ἔτους ἐκείνου . . . Δρ	967,09
Εἰσπράξεις ἀπὸ ἔσοδα Γενικοῦ προϋπολογισμοῦ »	67,516,65
» » προκαταβολὰς »	70.—
» » ἐκπόησιν ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου 1907. . . »	5,125.—
» » ἐκπόησιν ἀκινήτων »	1,224.—
» » ἐκπόησιν μῖσς Μετοχῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς . . »	4,955.—
» » Τράπεζαν Γ. Π. Σκουζέ (ἐντοκος κατάθεσις) ὄρα	
σελίδας 41 καὶ 44 Ἀπολογισμοῦ τῆς Ἐταιρείας »	28,617 30
Τὸ ὅλον »	<u>108,475 04</u>

σαν νὰ συμβιβασθῶσι λαμβάνοντες 70 τοὶς ἑκατόν. Ἡ μείωσις ὅμως εἶναι φαινομενικὴ διότι ἐκ τῶν ἀποσφραγισθέντων χρημάτων. (δραχ. 189,000) ἐκ τῶν Τραπεζῶν Ἀθηνῶν, Ἀνατολῆς καὶ Σκουζέ ἠγοράσθησαν Μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς πρὸς δραχμάς 4000—καὶ ὁμολογία Ἐθνικοῦ Δανείου, ὃν ἡ τιμὴ σήμερον ἠυξήθη σημαντικῶς. Ἄλλ' ὅμως ἐν τῷ Ἀπολογισμῷ ἐσημειώθησαν αἱ Μετοχαὶ καὶ αἱ Ὁμολογία κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀγορᾶς. Ὁῦτω δὲν ἐμειώθησαν, ἀλλ' ἠυξήθησαν ἰσχυρὰ τῆς Ἐταιρείας. (Ἴδε Πρακτικά τοῦ Συμβουλίου τῆς 24 καὶ 27 Φεβρουαρίου 1912, 28 Μαρτίου, 4 καὶ 25 Ἀπριλίου, 12 καὶ 14 Σεπτεμβρίου, 5, 10, 16, 22 καὶ 29 Ὀκτωβρίου, 20 Νοεμβρίου καὶ 20 Δεκεμβρίου 1913).

β') Πιστώσεις.

Πληρωμαὶ εἰς ἔξοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ	Δρ.	61,809.49
» » ἀγορὰν δύο Μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	»	9,110.—
» » πιστωτὰς διαφόρους	»	924.85
» » ἀγορὰν 64 ὁμολογιῶν Ἐθνικ. Δανείου 40,000,000 τοῦ ἔτους 1913	»	31,880,20
» » Ἐθνικὴν Τράπεζαν (κατάθεσις ἐπὶ ἀνοικτῷ λογαριασμῷ)	»	3,722 10
Ἐπόλοιπον μετρητῶν, εἰρηθὲν ἐν τῷ Ταμείῳ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1913 κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν	»	1,028 40
Τὸ ὅλον	»	<u>108,475 04</u>

Β'. ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

α.) Ἐσοδα.

Ἀπὸ εἰσφορᾶς ἑτησίας τακτικῶν ἐταίρων	Δρ.	2,156.—
» τόκους καὶ μερίσματα	»	28,359.—
» ἔσοδα ἐξ ἀκινήτων κτημάτων	»	76.—
» » ἐκ δημοσιευμάτων	»	3,357.25
» » διάφορα	»	3,532.40
» » ἐκ συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου	»	30,000.—
» » ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων	»	36.—
Τὸ ὅλον	»	<u>67,516 65</u>

β.) Ἐξοδα

Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γραφείων τῆς Ἐταιρείας	Δρ.	6,977 80
» ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως	»	1,493 85
» ἐπιχορήγησιν τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλ. τῆς Ἐταιρείας	»	720 —
» διαφόρους δαπάνας	»	43 10
» μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῆς Βιβλιοθήκης	»	2,748.—
» ἔξοδα πλουτισμοῦ καὶ συντηρήσεως τῆς Βιβλιοθήκης	»	4,215 59
» συνδρομὰς εἰς περιοδικὰ καὶ βιβλία ἀρχαιολογικά	»	433.—
» ἀνασκαφὰς καὶ πάσαν σχετικὴν δαπάνην	»	18,059.50
» ἀγορὰν ἀρχαίων	»	25.—
» δημοσιεύματα	»	16,711.35
» τέλη χαρτοσήμου	»	200.—
» συντάξεις	»	972.—
» ἕκτακτα ἔξοδα	»	9,152.10
» Κεφάλαιον, τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων προστιθέμενον	»	
» ἔξοδα κεκλεισμένων χρήσεων	»	58,20
» εἰς Κεφάλαιον	»	5,707.16
Τὸ ὅλον	»	<u>67 516 65</u>

Γ'. ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

α.) Ἐνεργητικόν.

Τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913	
ἀνήρχετο εἰς	Δρ. 822,067,75
Ἐποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς :	
1) Ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	Δρ. 1,028,40
2) » μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	» 216,465,25
3) » ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898	» 171,795,75
4) » » Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου ἔτους 1889	» 79,025,50
5) » » Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1907	» 15,423,25
6) » » Πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000.	» 35,—
7) » » Ἐθνικοῦ Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	» 640,—
8) » » Ἐθνικοῦ Δανείου ἔτους 1913.	» 31,880,20
9) » προκαταβολὰς	» 1,962,—
10) » καταθέσεις παρὰ τῇ Τραπεζῇ Γ. Π. Σκουζέ	» 15,898,30
11) » ἀκίνητα κτήματα	» 23,228,—
12) » κατάστημα τῆς Ἐταιρείας.	» 259,863,80
13) » χρεώστας διαφόρους	» 1,100,—
14) » κατάρθεισι ἐπὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ	» 3,722,10
Τὸ ὅλον	» <u>822,067,75</u>

β.) Παθητικόν.

Τὸ δὲ Παθητικὸν τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913	
ἀνήρχετο εἰς	Δρ. 822,067,75
ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Κεφαλαίου τῆς Ἐταιρείας	» <u>822,067,75</u>

Δ'. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἡ περιουσία τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913 ἀνήρ- χετο εἰς	Δρ. <u>822,067,75</u>
Ἐποτελουμένη ἐκ τῶν ἑξῆς :	
1) ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	Δρ. 1,028,40
2) » 77 Μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.	» 216,465,25
3) » 1697 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898.	» 171,795,75
4) » 365 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου 1889	» 79,025,50
5) » 150 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου 1907.	» 15,423,25
6) » 35 ὁμολογίας πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000.	» 35,—
7) » μίαν ἀπόδειξιν καὶ ἓνα ὀριστικὸν τίτλον τοῦ Ἐθνικοῦ Δα- νείου Κεφαλαιοποιήσεως.	» 640,—
Εἰς Μεταφορὰν	» 484,413,15

	Ἐκ Μεταφορᾶς	»	434,413,15
8)	64 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου 40,000,000 ἔτους 1913.	»	31,880,20
9)	προκαταβολάς ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ.	»	1,962,—
10)	καταθέσεις παρὰ τῆ Τραπεζῆ Γ. Π. Σκουζέ	»	15,898,50
11)	ἄκίνητα κτήματα	»	23,228,—
12)	κατάστημα τῆς Ἐταιρείας.	»	259,863,80
13)	χρεώστας διαφόρους	»	1,100,—
14)	καταθέσεις ἐπὶ ἀνοικτῶ λογαριασμῶ παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῆ	»	3,722,10
	Ἐν ὅλῳ καθαρά περιουσία τῆ 31 Δεκεμβρίου 1913.	»	<u>822,067,75</u>

Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω περιουσίας ἡ Ἐταιρεία κέκτηται καὶ διάφορα δημοσιεύματα, ἧτοι «Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα», «Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας» κ.λ.π. καταγεγραμμένα ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ἐξ ὧν ἐπωλήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1913 καὶ εἰσπραχθήσαν δραχμαὶ 3,357.25, αἵτινες ἀνεγράφησαν εἰς τὰ ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας, ὑπὸ τὸ Κεφάλαιον Α. ἄρθρον 4.

Μετὰ τὸν γενόμενον λεπτομερῆ ἔλεγχον, ὀφείλομεν νὰ ἐξάσωμεν τὴν ἀκριβείαν καὶ τάξιν, ἧτις ἐπικρατεῖ κατὰ τὴν προσκειμένην διαχείρισιν, ὡς καὶ τὴν ἄμειπτον τήρησιν τῶν λογιστικῶν βιβλίων, καὶ διὰ τοῦτο προτείνομεν, ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνῃ ὡς ὀρθῶς γενομένην τὴν διαχείρισιν τοῦ λήξαιτος ἔτους 1913, ἐπικυρώσῃ τὸν Ἰσολογισμὸν καὶ Ἀπολογισμὸν τοῦ ἔτους τούτου, εὐαρεστουμένη δὲ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, ὡς καὶ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἐταιρείας διὰ τὴν μετ' ἐπιμελείας ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 9 Ἰανουαρίου 1914.

Τὰ μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας

Α. ΤΥΠΑΛΛΟΣ ΜΠΑΣΙΑΣ

Μ. Β. ΚΥΡΗΣ

Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ 12ης ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1914

Τῇ 12ῃ Ἰανουαρίου 1914, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρα 10 1/2 π. μ. συνήλθον εἰς γενικὴν Συνέλευσιν οἱ Ἐταῖροι ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 32 τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἵνα ἐκλέξωσι τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν πενταμελῆ ἐξελεγκτικὴν καὶ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπεῖαν διὰ τὸ ἔτος 1914 καὶ ἀκούσωσι τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπεῖας καὶ τὴν λογοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατὰ τὸ ἔτος 1913.

Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο τῇ 10 1/2 ὥρα π. μ. παρόντων τριάκοντα ἐπτὰ ἐταίρων, εἰς οὓς διανεμήθη ἔντυπος Γενικὸς Ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1913 μετ' ἀναλυτικῶν πινάκων.

Γενομένης ψηφοφορίας ἐξελέγησαν Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ὁ κ. Κωνστ. Πολυγένης, Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Γεώργιος Φιλάρετος, πρῶτος Γραμματεὺς ὁ κ. Χρήστος Ἡλιόπουλος καὶ δεύτερος Γραμματεὺς ὁ κ. Δημήτριος Δουκάκης.

Εἶτα διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἀνεδείχθησαν μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπεῖας διὰ τὸ ἔτος 1914 οἱ κ. κ. Ἀθανάσιος Ματάλας, Ἀθανάσιος Τυπάλδος Μπασιάς, Μιχαὴλ Κύρης, Γεώργιος Κλοντηρόπουλος καὶ Πάνος Κωνσταντινίδης.

Μετὰ ταῦτα ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνελεύσεως κ. Χρήστος Ἡλιόπουλος ἀνέγνωσε τὴν ἐν σελίδ. 47 ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπεῖας περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1913, ἣ δὲ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἐνέκρινε τὴν διαχείρισιν τοῦ ἔτους 1913.

Μετὰ μικρὰν διακοπὴν ἐπανελήφθη ἡ συνεδρίασις, εἰς ἣν προσήλθεν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας.

Τὴν Α. Μ. προσεφώνησεν ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου κ. Γεώργιος Μιστριώτης. Εἶτα δὲ ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου κ. Καββαδίας ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1913.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1913.

Α'

Ἐξεδόθησαν τὰ ἐξῆς:

- 1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς τοῦ ἔτους 1912 τεύχος γ'-δ' εἰς 500 ἀντίτυπα.
- 2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς τοῦ ἔτους 1913 τεύχος α'-β' εἰς 500 ἀντίτυπα.
- 3) Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τοῦ ἔτους 1912 εἰς 500 ἀντίτυπα.

Β'.

Ἐπωλήθησαν καὶ διετέθησαν τὰ ἐξῆς:

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς. Περίοδος Β'. (1862 καὶ 1869-1874). Ἐπωλήθησαν ἀνά ἓν ἀντίτυπον τῶν φυλλαδίων 15 17.

2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς Περίοδος Γ'. (1883-1913) Ἐπωλήθησαν ἓν ἀντίτυπον τοῦ ἔτους 1894, ἓν τῶν τευχῶν α-β τοῦ 1096, ἀνά ἓν ἀντίτυπον τῶν ἐτῶν 1897 ἕως 1899, ἓν ἀντίτυπον τῶν τευχῶν α-β-γ τοῦ 1900, ἓν τοῦ 1905 καὶ 1908, 3 ἀντίτυπα τοῦ 1910 καὶ ἓν τοῦ τεύχους γ-δ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τρία ἀντίτυπα τοῦ 1911 καὶ ἓν τοῦ τεύχους γ-δ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, 14 ἀντίτυπα τοῦ 1912, καὶ 84 τοῦ τεύχους γ-δ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ 94 ἀντίτυπα τοῦ τεύχους α-β τοῦ ἔτους 1913. — Ἐδωρήθησαν ἓν ἀντίτυπον τοῦ 1909, δύο τοῦ 1910, καὶ ἓν τοῦ τεύχους γ-δ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, δύο ἀντίτυπα τοῦ 1911, καὶ δύο τοῦ τεύχους γ δ τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Διενεμήθησαν 8 ἀντίτυπα τοῦ 1912, 212 τοῦ τεύχους γ δ τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ 217 ἀντίτυπα τοῦ τεύχους α-β τοῦ ἔτους 1913.

3) Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Ἐπωλήθησαν ἀνά ἓν ἀντίτυπον τῶν ἐτῶν 1900 1903, 1904 καὶ 1908, δύο τοῦ ἔτους 1909, δύο τοῦ 1910 καὶ δώδεκα τοῦ 1911. Ἐδωρήθησαν ἓν ἀντίτυπον τοῦ 1906, δύο τοῦ 1907, ἓν τοῦ 1908 καὶ τρία τοῦ 1911. Διενεμήθησαν 286 ἀντίτυπα τοῦ ἔτους 1912.

4) Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ὑπὸ Π. Καβαδία 1837-1900. Ἐδωρήθησαν ἀντίτυπα 3.

5) Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθίδιον Ἐπιτροπῆς. Ἐδωρήθη ἀντίτυπον ἓν.

6) Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου. Ἐπωλήθη ἀντίτυπον ἓν.

7) Τὸ Ἴσθρον τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐδωρήθησαν ἀντίτυπα 3

8) Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκροπόλεως 1885 1890 Ἐδωρήθησαν ἀντίτυπα 3.

9) Γενικαὶ Συνελεύσεις. Ἐπωλήθησαν δύο ἀντίτυπα τοῦ ἔτους 1886

10) Comptes rendus du Congrès International d'Archéologie 1ere Séssion-Athènes 1905 Ἐπωλήθη ἀντίτυπον ἓν, Ἐδωρήθησαν ἀντίτυπα 2.

Γ'

Πίναξ τῶν πρὸς πώλησιν ὑπαρχόντων ἐντύπων τῆς Ἐταιρείας
κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1913.

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(1837-1860).

Ἔτη	Τεύχη	Ἀριθμὸς ἀντιτύπων τευχῶν
1837	1	149
1837	2	200
1837	3	189
1837	4	199
1839	11	1
1839	12	1
1839	15	2
1839	17	5
1840	18	1
1840	19	15
1840	20	7
1840	21	12
1841	22	19
1841	23	24
1841	24	22
1842	25	41
1842	26	51
1842	27	44
1842	28	23
1843	29	30
1858	50	83
1859	51	317
1860	53	43
1860	54	12
1860	55	38

11) Αἱ προϊστορικαὶ Ἀκροπόλεις Διμηγίου καὶ Σέσκλου ὑπὸ Χ. Τσοῦντα. Ἐπωλήθησαν ἀντίτυπα 8 καὶ ἐδωρήθησαν 4

12) Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων Τάφων ὑπὸ Γ. Παπαβασιλείου. Ἐπωλήθησαν ἀντίτυπα 25 καὶ ἐδωρήθησαν 3.

13) Κατάλογος τοῦ Μουσείου Λυκοσοῦρας. Ἐπωλήθησαν ἀντίτυπα 22.

2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(1862 καὶ 1869 1874).

Τοῦ ἔτους 1862 ὑπάρχουσι σειραὶ πλήρεις 269 ἐκάστη ἀποτελουμένη ἐκ δώδεκα τευχῶν ὑπὸ στοιχεῖα Α-ΙΒ'. Τὰ μεμονωμένα τεύχη τοῦ 1862 καὶ τὰ τῶν ἐτῶν 1869-1874 ἔχουσιν οὕτω:

Ἔτη	Τεύχη	Ἀριθμὸς ἀντιτύπων τευχῶν
1862	β'	13
1862	γ'	4
1862	δ'	19
1862	ε'	7
1862	ς'	16
1862	ζ'	4
1862	η'	6
1862	θ'	28
1862	ι'	24
1862	ια'	19
1862	ιβ'	11
1869	ιγ'	161
1870	ιδ'	117
1872	ιε'	297
1873	ισ'	297
1874	ιζ'	290

3) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(ἀπὸ τοῦ ἔτους 1883 κ. ἔ.).

α') Πλήρεις σειραί.

Ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς Ἑταιρείας ὑπάρχουσι πρὸς πώλησιν πενήτη-

κοντα ἕξ πλήρεις σειραὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιμετρείδος τῆς Γ' Περιφέρειδος. Ἐκάστη τῶν σειρῶν τιμᾶται δραχμῶν 775.

β') *Μεμονωμένοι τόμοι καὶ τεύχη.*

Ἐπάρχουσι προσέτι καὶ οἱ ἕξῃς τόμοι πωλούμενοι μεμονωμένοι ἕκαστος δραχμ. 25, ἕκαστον δὲ τεύχος δραχμ. 6,25.

Ἔτη	Ἀριθμὸς τόμων		Ἀριθμὸς τευχῶν			
	α'	β'	γ'	δ'	ε'	
1883	108	—	—	7	7	
1884	121	1	1	17	—	
1885	29	2	2	—	2	
1886	19	—	—	—	3	
1887	26	1	—	—	1	
1888	34	—	—	3	3	
1889	36	—	—	—	—	
1890	33	—	—	3	3	
1891	38	—	—	—	—	
1892	42	1	—	—	—	
1893	61	1	1	—	1	
1894	63	1	1	8	—	
1895	20	29	4	4	—	
1896	11	—	—	10	10	
1897	15	1	1	—	—	
1898	13	—	—	1	—	
1899	5	—	8	8	20	
1900	15	—	—	4	3	
1901	9	—	—	4	4	
1902	1	—	—	7	7	
1903	—	—	—	2	2	
1904	4	—	—	8	8	
1905	100	—	—	3	3	
1906	86	—	—	9	9	
1907	71	10	10	—	—	
1898	85	—	—	7	7	

1909	108	—	—	—	29
1910	155	—	—	17	17
1911	170	4	4	—	—
1912	163	—	—	19	19
1913	—	189	189	—	—

4) Πρακτικά τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἔτος	Ἀριθμὸς		Ἀριθμὸς	
	ἀντιτύπων	Ἔτος	ἄντιτύπων	Ἔτος
1842	82	1891	151	
1848—1849	174	1892	167	
1858—1859	231	1893	208	
1871—1872	608	1894	55	
1872—1873	91	1895	55	
1873—1874	250	1896	47	
1874—1875	615	1897	62	
1876—1877	497	1898	58	
1877—1878	519	1899	56	
1878—1879	640	1900	36	
1879—1880	589	1901	16	
1880—1881	560	1902	17	
1881—1882	374	1903	12	
1882—1883	104	1904	8	
1883	54	1905	8	
1884	12	1906	13	
1885	118	1907	23	
1886	75	1908	52	
1887	57	1909	150	
1888	134	1910	145	
1889	129	1911	136	
1890	87	1912	214	

5) Γενικαὶ Συνελεύσεις τῶν ἑταίρων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχ. Ἑταιρείας

τῶν ἐτῶν 1860-1870

Ἔτος	Φυλλάδια
1860	195
1861	345
1862	271
1863	244
1864	18
1866	314
1867	41
1868	72
1869	111
1870	171

6) Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι ἀνακλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου. Ἐν Ἀθήναις 1852-1855.

Ἔτος	Φυλλάδιον	ἀντίτυπα
1852	β'	84
1855	γ'	237

7) Πρακτικά τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου Ἐπιτροπῆς ἢ ἀναγραφή τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου. Ἐν Ἀθήναις 1853. Ἀντίτυπα 41, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.

8) Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι, ἐκδιδόμεναι δαπάνῃ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ἀθήναις 1860. Ἀντίτυπα 135, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. μιᾶς.

9) Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου ἐκδιδόμενος ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Τόμος πρῶτος. Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. Τεῦχος πρῶτον. Ἀρχαῖκα ἀναθηματικά ἐπιγραφὰ ὑπὸ Η.

G. Lolling. Ἐν Ἀθήναις 1869, ἀντίτυπα 326, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 12,50.

10) Τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν ὑπὸ Π. Καββαδία. Ἀθήνησι 1900, ἀντίτυπα 126, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 15.

11) Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900 ὑπὸ Π. Καββαδία. Ἐν Ἀθήναις 1902, ἀντίτυπα 620, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχμῶν 3.

12) Εὐρετήριον Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς τρίτης περιόδου συνταχθὲν ὑπὸ Ἀλεξ. Λαμπροπούλου. Τόμος πρῶτος περιλαμβάνων τὰ ἔτη 1883-1887. Ἐν Ἀθήναις 1902, ἀντίτυπα 309, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχμῶν 30.

13) Τὰ εὐρήματα τοῦ ναυαγίου τῶν Ἀντικυθέρων.

(Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τεύχος γ' καὶ δ' 1902).

Ἀντίτυπα 100, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχμῶν 5.

14) Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος. (Τόμ. Α' 1906). Ἀντίτυπα 168, ὧν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. 25.

15) Comptes-Redus du Congrès International d'Archéologie 1re Session. Athènes 1905. Ἀντίτυπα 1383, ὧν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. 6.

16) Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἱεροπόλεως ἀπὸ 1885-1890 ὑπὸ Π. Καββαδία καὶ Γ. Καβεράου. Ἐν Ἀθήναις 1907. Ἐν ὄλφ ἀντίτυπα 201, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δρ. χρ. 50.

17) *Αἱ προϊστορικαὶ Ἀκροπόλεις Διμηγίου καὶ Σέσκλου* ὑπὸ Χ. Τσουντα
Ἐπίτυπα 197, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δρα. χρ. 50.

18) *Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων τάφων* ὑπὸ Γ. Παπαβασιλείου. Ἐν
Ἀθήναις 1910. Ἐπίτυπα 390 ὧν ἕκαστον πωλεῖται δραχμῶν 10.

19) *Κατάλογος τοῦ Μουσείου Λυκοσούρας* ὑπὸ Κ. Κουρουνιώτου. Ἐν
Ἀθήναις 1911. Ἐπίτυπα 509, ὧν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. 4.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1913

Τῆ 12ῃ Ἰανουαρίου 1914, ὥρα 10 1/2 π. μ. ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἑταιρείας ἡ ἐτησίᾳ γενικὴ συνέλευσις τῶν Ἑταίρων παρουσία τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, Προέδρου τῆς Ἑταιρείας, ὃν εἰσελθόντα εἰς τὴν αἴθουσαν τὸ πρῶτον μετὰ τὰς ἐνδόξους ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἥπειρον νίκας ἀνευφήμησεν ἡ συνέλευσις.

Παρελθὼν ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου κ. Γ. Μιστριώτης προσηγόρευσε τὴν Α. Μεγαλειότητα διὰ τῆς ἐξῆς γραπτῆς προσφωνήσεως:

Μεγαλειότατε,

Ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς ὁ Ἄρης σείει τὸ φοβερὸν αὐτοῦ κράνος καὶ κρούει τὴν ἀσπίδα, αἱ Μοῦσαι καὶ ὁ Μουσαγέτης Ἀπόλλων δὲν ἄδουσιν, οὐδὲ τὰ ῥόδα τοῦ πολιτισμοῦ θάλλουσιν ἐν τοῖς κήποις τῆς Εἰρήνης.

Διὰ τοῦτο ἡ ὄλη τοῦ ἔθνους προσοχὴ ἐστρέφετο πρὸς τοὺς εὐκλεεῖς ἀγῶνας, ἐν οἷς ὁ Πρόεδρος τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας ἠγωνίζετο ἐν τοῖς προμάχοις.

Τῶν εὐκλεῶν ἀγῶνων παρασκευαστῆς ἐγένετο ὁ πολύκλαυτος Βασιλεὺς Γεώργιος, ὁ ἐπὶ ἡμισυν αἰῶνα μετὰ συνέσεως ἀστασιάστως βασιλεύσας. Κατ' ἐξογὴν αἱ μέλουσαι γενεαὶ θέλουσιν ἐπαινεῖ τὴν σύνεσιν τοῦ ἡμετέρου Βασιλέως Γεωργίου, μεγάλην ἐπιμέλειαν καταβαλόντος περὶ τῆς στρατιωτικῆς τοῦ τότε Διαδόχου μορφώσεως.

Ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ κατεῖδεν, ὅτι λαὸς ἔχων ἐθνικὰ δίκαια νὰ διεκδικήσῃ δεῖται Βασιλέως πολεμικοῦ.

Διὰ τοῦτο ἔχαιρεν, ὁσάκις ἤκουεν, ὅτι ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ἡ στρατιωτικὴ τοῦ Διαδόχου μόρφωσις. Ἄλλ' ὁ Βασιλεὺς ἐγίνωσκεν, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐτοῦ δὲν ἦτο ὄριμος πρὸς διεξαγωγὴν μεγάλου πολέμου. Παρεσκευάζε λοιπὸν τὸ ἔθνος στρατιωτικῶς καὶ οἰκονομικῶς. Ἦτο δ' ἐπιτήδειος πρὸς παρασκευαστικὰ ἔργασίας, διότι εἶχε τὴν μὲν ἀντίληψιν ὀξεῖαν, τὴν δὲ διάνοιαν εὐστροφον καὶ ἀκτινοβόλον.

Διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς βασιλείας Γεωργίου τοῦ Α' ἤκμαζεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία. Τότε σχεδὸν σύμπασα ἡ Ἑλλάς ἐκοσμήθη διὰ Μουσείων, ἅπερ ἐπληρώθησαν βαρυτίμων κειμηλίων τῆς Τέχνης. Ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου συνέστη Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον, δι' οὗ ἡ τοῦ Περικλέους πόλις ἐγένετο κέντρον ἀρχαιολογικῶν μελετῶν.

Πρὸς τέλεσιν δὲ μεγάλων ἐθνικῶν ἔργων συνεβάλλετο οὐχὶ σμικρὸν καὶ ἡ τοῦ ἦθους εὐγένεια, τὸ διαλλακτικὸν τῶν τρόπων καὶ τὸ αἰωνίως εὐθυμον καὶ φαιδρὸν τοῦ προσώπου. Ναί, ἐμειδία, ὡς ὁ οὐρανὸς τῆς πατρίδος τοῦ Φειδίου καὶ ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους μειδιᾷ. Τὸ Βασιλικὸν πρόσωπον εἶχε τὰς ἀρετὰς ταύτας, διότι ἀνετράφη ἐν τῇ πατρίδι τῶν ἀκτινοβόλων ἀστέρων, τῶν μυροβόλων ἀνθέων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἡ γλῶσσα εἶναι μεστή ὑμηττίου μέλιτος καὶ ἔχει τὴν ἀρμονίαν τῶν εὐστόμων ἀηδόνων.

Ὁ ἡμέτερος Βασιλεὺς Γεώργιος ἔχων συνείδησιν τοῦ διαλλακτικοῦ αὐτοῦ ἦθους μετέβη εἰς πόλιν πολυάνθρωπον, τὴν Θεσσαλονίκην, ἐν ἣ ἠδύνατο νὰ δημιουργηθῶσι μίση μέλλοντα νὰ διασπάρωσι τὸ ἡμέτερον ἔθνος.

Τοὺς πάντας διήλλαξε καὶ ἐνίκησεν ἐν τῷ ἀγῶνι

τούτω ἀλλὰ τοῦτο κατιδόντες οἱ πολέμιοι τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς διὰ παλαμναίου κακούργου διέρρηξαν τὴν εὐγενῆ καρδίαν τὴν ἀγαπήσασαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν νικῶν καὶ τῶν τροπαίων ἔπεσεν ὁ ἡμέτερος Βασιλεὺς ὡς ἥρωας ἐν πολέμῳ. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἐθρήνησαν οἱ ἀπανταχοῦ Ἕλληνες, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, ἧς ἐγένετο προστάτης.

Παρήγορον ὅμως ἦτο, ὅτι ἀνηγορεύθη Βασιλεὺς ὁ Πρόεδρος τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας Κωνσταντῖνος, ὁ διαπρέφας ἐν δυσὶ μεγάλοις πολέμοις, Οὗ ἡ στρατιωτικὴ μεγαλοφυΐα ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν κριτικῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε παρεβλήθη πρὸς δύο μεγάλους στρατηγούς. Ἴσως καὶ ἄλλοι μεγάλοι στρατηγοὶ δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν ἡμέτερον, ἀλλὰ μόνον τῷ ἡμέτερῳ Βασιλεῖ ἀνήκει ἡ τιμὴ, ὅτι διὰ τῆς ἀπελευθερώσεως ἐπανήγαγε Φυλὴν εὐφροεστάτην εἰς τὴν ἐκπολιτικὴν αὐτῆς δρᾶσιν.

Δύο μεγάλους καὶ εὐκλεεῖς πολέμους ἐτέλεσεν ἡ στρατηγικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ ἡμετέρου Βασιλέως καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς Ἑλληνίδος νεολαίας, τῆς ἐξοπλισθείσης ἐκ τοῦ μεγάλου ὀπλοποιείου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἄλλων παιδευτηρίων.

Ἄλλ' ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν ἔπεσον πολλὰ ἥρῳων μυριάδες, αἵτινες ἔσονται οἱ φοβεροὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος φρουροί. Διότι δάφναι καταρδευθεῖσαι ὑπὸ ἀγνοῦ αἵματος εἶναι ἀειθαλεῖς καὶ τὰ τῶν Γιγάντων ὅσῳ γενήσονται συνοριακοὶ πάλιο, οὐς οὐδεὶς ὀρογλύφος τολμήσει, ἵνα ὑπερβῇ. Διότι αἱ ψυχὰι τῶν πεσόντων ἥρῳων συμμαχήσουσι μετὰ τῶν περιοίκων τῆς Δωδώνης, τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ῥοδόπης.

Οἱ πολεμισταὶ οὗτοι, ὧν ἡγήσατο ὁ δαφροστεφῆς Βασιλεὺς, εἶνε κοσμοϊστορικοί, οὐς ἡ ἡμετέρα Ἐταιρεία

ἀπεφάσισεν, ἵνα διαιωνίσῃ. Ἐπὶ τούτῳ ἐξελέξατο ἐπιτροπείαν συνισταμένην ἐξ ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν τῆς πρωτευούσης. Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη συνέλεξε μέχρι τοῦδε πολλὰς μυριάδας δραχμῶν. Ἐντεῦθεν τὸ θάρρος ἀντλοῦντες πεποιθήμεν, ὅτι τὸ μνημεῖον γενήσεται μεγαλοπρεπέστατον.

Προοιμιαζόμενοι εἶπομεν, ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι δὲν δύνανται εὐκόλως νὰ τελεσθῶσι καὶ ὅμως ἡ ἡμετέρα Ἐταιρεία, καίπερ στερηθεῖσα τῶν πόρων αὐτῆς, ὅμως ἐποίησεν οὐχὶ ὀλίγας ἀνασκαφάς. Οὕτως ἤχθησαν εἰς πέρας αἱ τοῦ Ἄμφιαρείου ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἀρχαιολόγου κ. Βασιλείου Λεονάρδου καὶ ἠρξάμεθα ἀνασκάπτουτες τὴν Νικόπολιν, ἐν ᾗ ἐδίδασκεν ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος Ἐπίκτητος. Ἡ πόλις αὕτη διετηρήθη σχεδὸν ἀκεραία καὶ ὁ ἀρχαιολόγος καὶ σύμβουλος τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας κ. Ἀλέξανδρος Φιλαδελφεὺς ἐποίησε σπουδαίας ἀνακαλύψεις. Καὶ ἐν ἄλλαις ἀπελευθερωθείσαις χώραις ἐποιήσαμεν ἢ μέλλομεν νὰ ποιήσωμεν ἀνασκαφάς, ὡς ἐν Μιτυλήνῃ καὶ Χίῳ.

Μετ' ὀλίγον γενήσονται ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ Ὠδεῖῳ τοῦ Περικλέους, οὗ ἡ κατασκευὴ ἐγένετο κατ' ἐπιστάσιαν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ καὶ τὰς ὑποδείξεις τῆς Ἰάδος Ἀσπασίας, ὡς ἐδείξαμεν ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι». Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἠρξάμεθα τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρώτου τόμου τῶν Παγασαίων εἰκόνων τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Ἀποστόλου Ἀρβανιτοπούλου. Ἐν ταῖς εἰκόσι ταύταις πάντες θαυμάζουσι τὴν ζωηρότητα τῶν χρωμάτων τῶν ἐκτεθέντων εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας. Περὶ ἄλλων ἐργασιῶν τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας θέλει πραγματευθῆ ὁ γραμματεὺς τῆς Ἐταιρείας.

Ἐχομεν δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἢ τιμήσασα

τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπὶ ἓνα σχεδὸν αἰῶνα καὶ ἔχουσα Πρόεδρον καὶ προστάτην τὸν νικηφόρον Βασιλέα θέλει ποιήσει ἐν τῷ μέλλοντι γενναῖα ἔργα. Ἐγγυᾶται τοῦτο ἡμῖν τὸ φιλόμουσον τοῦ Βασιλέως ἡμῶν Κωνσταντίνου καὶ τὸ πρόθυμον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅπως ἀναδείξῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἡμετέρας Φυλῆς, ὅπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις ἐγκρύπτεται. Μετὰ τὰ εἰρημένα δίδομεν τὸν λόγον τῷ γραμματεῖ τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας.

Εἶτα παρελθὼν ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐταιρείας κ. Π. Καββαδίας ἀνέγνω τὴν λογοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου ἔχουσαν οὕτω:

Τὸ Συμβούλιον, ἀρχόμενον τῆς περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ λήξαντος ἔτους λογοδοσίας του, λόγον ποιεῖται ἐν πρώτοις περὶ τῶν ἐταίρων. Μετὰ λύπης ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἀπεβίωσαν οἱ τακτικοὶ ἐταῖροι Ἀλέξανδρος Βάσος, Γρηγ. Γρηγοράκης, Γ. Κεφάλας, Ι. Μαργιώρος, Παῦλος Σκουζές καὶ Ν. Σπηλιόπουλος. Καὶ ἐπιτίμιοι ἐταῖροι ὑπέκυψαν εἰς τὸ μοιραῖον τέλος, οἱ Ἴωσήφ Hampel Διευθυντῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου τῆς Οὐγγαρίας, Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετροπόλεως καὶ διευθυτῆς ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Βιβλιοθήκῃ, καὶ Ἄγγελος de Gubernatis, καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ῥώμης. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τακτικῶν ἐταίρων ἀνῆλθε κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς 179.

Τὰ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἐταιρείας ἐκτίθενται ἐν τοῖς ὑπ' ὄψει ὑμῶν ἐντύποις λογιστικοῖς Πίναξιν, ἐν οἷς ἀναγράφονται ἀναλελυμένως τὰ τε ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τῆς Ἐταιρείας. Ἀνῆλθον δὲ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος τὰ μὲν ἔσοδα εἰς δρ. 67,516 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 61,809, ὥστε προέκυψε πλεόνασμα δρ. 5,707.

Περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἑταιρείας ἀναφέρομεν, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς ἐξηκολούθησεν ἐκδιδομένη ταχικῶς ὑπὸ τὴν φιλότιμον ἐπιμέλειαν τοῦ συμβούλου τῆς Ἑταιρείας καὶ διευθυντοῦ τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου κ. Βασιλείου Λεονάρδου. Ἐξεδόθησαν δ' ἐν καιρῷ καὶ τὰ Πρακτικά τοῦ ἔτους 1912. Τοῦ ἀπὸ ἐτῶν δὲ παρασκευαζομένου ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας μεγάλου συγγράμματος περὶ τῶν ἐγχρωμῶν Στῆλῶν τῶν Παγασῶν ὑπὸ τοῦ ἐνεργήσαντος τὰς ἀνασκαφὰς κ. Ἀρβανιτοπούλου ἤρξατο ἤδη ἡ ἐκτύπωσις. Πολυδάπανον δ' εἶνε τὸ ἔργον τοῦτο, ἀλλ' εἶνε ἔργον σημαντικὸν συνοδευόμενον ὑπὸ ἐγχρωμῶν πινάκων, ὧν ἡ παρασκευὴ εἶνε λίαν δαπανηρὰ. Σχετικῶς πρὸς τοῦτο τὸ συμβούλιον ἀνακοινῶι τὸ ἐξῆς:

«Διὰ τοῦ συγγράμματος τούτου πρόκειται ὄχι μόνον νὰ γείνωσι γνωστὰ εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τὰ σπουδαῖα ἐκεῖνα καὶ πρωτοφανῆ εὐρήματα τῶν Παγασῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ δημοσιευθῶσιν εἰκόνας μέλλουσαι νὰ διατηρήσωσι διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ζωρότητα τῶν χρωμάτων τῶν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου παραστάσεων, διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι ἡ ζωρότης τῶν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου χρωμάτων δὲν εἶνε δυνατόν, παρερχομένου τοῦ χρόνου, νὰ μείνῃ ἀμείωτος. Προκειμένου ἄρα νὰ ἐκδώσῃ ἡ Ἑταιρεία σύγγραμμα, ὅπερ θὰ ἔχῃ ἐν τῷ μέλλοντι μνημειακὸν χαρακτήρα, ἐπιβάλλεται αὐτῇ μηδεμίαν νὰ φεισθῇ δαπάνης. Εὐνόητον δ' ἄλλως, ὅτι ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου θέλει ἔχει μεγάλη ἔσοδα. Σημειωτέον δ' ὅτι αἱ πρὸς ἀπεικόνισιν τῶν πλακῶν τούτων δαπάναι ἐδύναντο νὰ εἶνε πολὺ μείζους, εἰ ἐξηκολουθοῦμεν λαμβάνοντες αὐτάς διὰ ζωγράφων. Πρὸς ἀποφυγὴν ὁμοῦ τῶν δαπανῶν τούτων ἀπεφασίσαμεν νὰ λάβωμεν χρωμοτυπικὰς φωτογραφίας καὶ πρὸς τοῦτο παρηγγείλαμεν τὰς ἀναγκαίας πλάκας. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐν Ἀθήναις ἐγίνωσκε τὴν

χρήσιν τῆς νέας ταύτης ἀνακαλύψεως. Ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσι πολλοὶ φωτογράφοι. Ἀλλ' οὔτοι δὲν δύνανται νὰ ἀποδώσωσι τὰ χρώματα. Ἐν ᾧ λοιπὸν εὕρισκόμεθα ἐν μεγάλῃ ἀμηχανίᾳ, ὁ Ὑπασπιστῆς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως κ. Ἰωάννης Φραγκοῦδης, φιλόπατρις ὢν, ἐδήλωσεν ἡμῖν, ὅτι ἀφιλοκερδῶς προσφέρει τὴν ἑαυτοῦ ὑπηρεσίαν, διότι ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὡς ἐρασιτέχνης ἀσχολεῖται περὶ τὴν χρωμοτυπικὴν φωτογραφίαν. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας του ταύτης ἦσαν ἐπιτυχέστατα καὶ οὕτως αἱ ἡμέτεραι δαπάναι μεγάλως ἐμειώθησαν.»

Τρέπομεν νῦν τὸν λόγον εἰς τὸ κύριον ἔργον τῆς Ἐταιρείας, εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ λήξαντος ἔτους.

Ἐν ταῖς σήμερον ἡμέραις Ἐθνικῆς δόξης, καθ' ἃς μεγάλαι Ἑλληνικαὶ χῶραι ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηλάτου Βασιλέως ἡμῶν, ἡγουμένου τοῦ ἀνδρείου στρατοῦ του, δὲν παρέλειψε τὸ Συμβούλιον νὰ ἐκπληρώσῃ, κατὰ τὸ ἐνόν, ὃ εἶχεν ἀνασκαφικὸν καθῆκον, ἰδιαζόντως δ' ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του εἰς τὰς προσφιλεῖς ἐκείνας χώρας, ἔνθα εὐρὸ πρόκειται τῇ Ἐταιρείᾳ στάδιον ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν.

Τοῦ Γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Ἡπείρου κ. Γ. Χρηστάκη Ζωγράφου παρασχόντος τῇ Ἐταιρείᾳ τὴν ἄδειαν νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν **Νικοπόλει**, τῇ ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, ὡς γνωστόν, κτισθείσῃ πόλει πρὸς ἀνάμνησιν τῆς παρὰ τὸ Ἄκτιον λαμπρᾶς αὐτοῦ μάχης κατὰ τοῦ Ἀντωνίου, τὸ Συμβούλιον ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν εἰς τὸν σύμβουλον τῆς Ἐταιρείας καὶ καθηγητὴν κ. Ἀλέξανδρον Φιλαδελφέα.

Κατὰ τὴν πρὸς τὸ Συμβούλιον ἔκθεσιν τοῦ κ. Φιλαδελφέως, ἥτις δημοσιεύεται ἐν τέλει τοῦ τεύχους τούτου τῶν Πρακτικῶν, «ἀνεκαλύφθη ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ ὁ μέγας ναὸς, ὃν ὁ Ὀκτάβιος, ὁ ἔκτοτε ἀναγορευθεὶς Αὐγούστος, ἀνήγει-

ρεν εἰς τοὺς θεοὺς, Ποσειδῶνα καὶ Ἄρην, εἰς μνήμην τῆς περιφανοῦς αὐτοῦ νίκης, ἀκριβῶς ἐν τῇ θέσει ὅπου κατὰ τὸν Στράβωνα εἶχε πρότερον ἰδρῦσει τὸ στρατηγεῖον του. Τοῦ ναοῦ τούτου σώζονται μόνον τὰ θεμέλια καὶ ταῦτα δεινῶς κατρηπειωμένα ὑπὸ τῶν πολλῶν βαρβάρων, ἰδίᾳ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες κατὰ τὸν ΙΑ΄ αἰῶνα προρρίζως κατέστρεψαν τὴν Νικόπολιν. Εἶχε μῆκος 56 μ. καὶ πλάτος 25 καὶ ἦτο ῥυθμοῦ Κορινθιακοῦ. Εὐρέθησαν δὲ πλεῖστα ἀρχιτεκτονικὰ αὐτοῦ μέλη καὶ μάλιστα τμήματα τῆς ζωοφόρου, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶνε ἀναγεγραμμένη κολοσσιαία τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων Λατινικῆ ἐπιγραφῆ ἀναφερομένη εἰς τὸν νικητὴν Αὐγουστον καὶ τὴν περιφανῆ αὐτοῦ Νίκην. Ἐγένετο δὲ ἀνασκαφὴ καὶ ἐν τῇ νεκροπόλει, ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν τρεῖς μαρμάριναι λάρνακες φέρουσαι ἀνάγλυπτον διάκοσμον. Ἀνέσκαψε δὲ ὁ κ. Φιλαδελφεὺς καὶ ὑπὲρ τοὺς 150 πλινθοκτίστους τάφους, ἐν οἷς ὑπῆρχον πλεῖστα κτερίσματα. Ἐν αὐτοῖς ἐγένετο καὶ περιεργότατον εὔρημα, ἧτοι ὠδὸν ὄρνυθος φυσικόν, ἄρτιον διατηρηθὲν ἀπὸ τοσούτων αἰῶνων. Αἱ ἀνασκαφαὶ μέλλουσι νὰ συνεχισθῶσι κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος». [Ἐδαπανήθησαν δρ. 4,137,15].

Ἐστρεψε δὲ τὴν προσοχὴν του τὸ Συμβούλιον καὶ εἰς Πέλλαν, τὴν πρωτεύουσιν τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους Φιλίππου τοῦ Β΄ καὶ πατρίδα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν αὐτῇ διὰ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Οἰκονόμου. Καὶ ἐδόθη μὲν ἡ πρὸς τοῦτο ἄδεια τῇ Ἐταιρείᾳ, ἀνεβλήθη δὲ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀνασκαφῶν. Εἰς τὴν αἴτησιν τῆς Ἐταιρείας ἡ Γενικὴ Διοίκησις τῆς Μακεδονίας ἀπήντησεν διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1913 ἐγγράφου ὡς ἐξῆς: «ἐγκρίνομεν κατ' ἀρχὴν τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν ἐν Πέλλῃ διὰ τοῦ παρ' ἡμῖν ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Π. Οἰ-

κονόμου, θέλομεν ὅμως ὀρίσει βραδύτερον τὸν καιρὸν τῶν ἐργασιῶν τούτων μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ὑφισταμένης ἐθνικῆς περιστάσεως».

Πρόεβη δὲ ἡ Ἐταιρεία καὶ εἰς ἐπιστημονικὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ἔρευναν τῶν κατὰ τὴν Ἑπειρον καὶ Μακεδονίαν μνημείων τῶν χριστιανικῶν χρόνων διὰ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου καθηγητοῦ κ. Κ. Ζησίου, ὅστις ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν τούτων ἀπὸ τῆς Μακεδονίας, ἔνθα μετέβη ἐσπευσμένως, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὸ Μελένικον, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων. Καὶ τοῦτο μὲν ἐγένετο πρὸ τῆς ἀφίξεώς του ἐκεῖσε, εὐτυχῶς ὅμως τὰ Βυζαντιὰ κειμήλια πάντα ἐσώθησαν κομισθέντα ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους πρὸ τῆς καταλήψεως. Μετὰ ταῦτα ἐπεσκέφθη ὁ κ. Ζησίου τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν λοιπὴν Μακεδονίαν, ἔνθα ἐμελέτησε τὰ μνημεῖα, ἔλαβεν ἀπεικονίσματα αὐτῶν καὶ ἀντέγραψε ὑπὲρ τὰς 120 ἐπιγραφάς.

Τούτων σπουδαιόταται εἶναι κατὰ τὴν πρὸς τὸ Συμβούλιον ἔκθεσιν τοῦ κ. Ζησίου αἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ «κυρίως α΄.) ἢ κατὰ τὴν στοὰν τοῦ ναοῦ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, δι' ὧν δηλοῦται, ὅτι ἰδρυτὴς καὶ κτίστης ἐγένετο ὁ Πατριάρχης Νήφων, β΄.) ἢ αὐτόθι ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ Καζανζήλαρ Τζαμίου, δι' ἧς γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Ναὸς ἰδρύθη οὐχὶ εἰς τιμὴν ἀνυπάρχτου τινος Ἁγίου Βαρδία, ὡς παρανοήσας ἔγραψεν ὁ Texier, ἀλλ' εἰς τὴν Θεοτόκον τὴν Περὶβλεπτον ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ κατεπάνω Λαγουβαρδίας Χριστοφόρου (τοῦ Κατακαλῶν) ἐν ἔτει 1029 ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Β΄, γ΄.) τὸ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μακρὸν ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λουκά Σπαντούνη, ἐξ οὗ γινώσκομεν, ὅτι μέχρι τοῦ 1481 τοῦλάχιστον δὲν εἶχον μεταβάλλει τὸν ναὸν τοῦτον ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰς τζαμίον οἱ Τούρκοι. Σημαντικώτερα εἶναι τὰ ἐν

τῇ βάσει τοῦ τυμπάνου τοῦ κεντρικοῦ θόλου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας διὰ μουσειώσεως γεγραμμένα, ἐξ ὧν γίνεται ἡμῖν γνωστόν, ὅτι ὁ ναὸς ἰδρύθη «ἐπὶ Παύλου τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μηνὶ Νοεμβρίῳ . . . ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου, (ἑξάκις χιλιοστῶ, ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως 492), τεσσαράκοντα πέντε ἔτη πρὸ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας».

Ἀντέγραψε δὲ ὁ κ. Ζησίου καὶ τινὰ «τῶν ἐν ταῖς μοναῖς Προδρόμου καὶ Κοσσιφηνείσης χειρογράφων ἀναφερομένων εἰς τὴν τῶν μέσων χρόνων καὶ τὴν μετ' αὐτοὺς ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου γένους. Τούτων σημαντικώτατα εἶναι τάξεις μητροπολιτῶν ἔχουσαι ἰκανὰς διαφορὰς πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα, *χρονογράφοι* διαφέροντες ἰκανῶς πρὸς τὰ ὑπὸ Συγκέλλου καὶ Πατριάρχου Νικηφόρου ἀναφερόμενα, καὶ πρὸς τὰ αναγραφόμενα ὑπὸ τοῦ *Βραχέως χρονικοῦ*, διήγησις περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἄλλη περὶ τοῦ πῶς καὶ ὑπὸ τίνος ζωγράφου καὶ φιλοσόφου ἐγένοντο οἱ Βούλγαροι Χριστιανοί. Λόγου ἀξία ὡσαύτως εἶναι ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίας Σοφίας, διότι καίτοι ἔχομεν τὰς ὑπὸ τοῦ Compefis καὶ ὑπὸ τοῦ Preger δημοσιευθείσας ἐκθέσεις, εἶναι χρήσιμος, ἐπειδὴ πληρεστέρα μὲν πολλῶ εἶναι τῆς ὑπὸ τοῦ πρώτου δημοσιευθείσης, ἰκανὰς δ' ἔχει διαφορὰς πρὸς τὴν τοῦ δευτέρου διήγησιν «περὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας». Πλὴν δὲ τούτου διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔργου «Ἱστορία καὶ σύγραμμα κῆρ Συμεὼν Μαγίστρου καὶ Δογοθέτου περὶ τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας» ἀποδείκνυται πλέον ἀσφαλῶς τίς ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου καὶ ὅτι κακῶς ὀνομάζεται μέχρι τοῦδε Ἀνώνυμος ἢ Ψευδοσυμεών. Ἐξ ἄλλου δὲ χειρογράφου διδασκόμεθα, ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ πρώτοι Βασιλεῖς ὑκοδόμησαν οἶκον λαμπρὸν καὶ μέγιστον, βι-

βλιοθήκην, ὅπου συνήγαγον βιβλίων τριάκοντα τρεῖς χιλιάδας, εἶδος Μουσείου τῆς Ἀλεξανδρείας, τῶν σοφῶν ἐνδιαίτημα, ὃν οἶκον «παράδεισον σοφίας» ὠνόμαζον».

Ἐναφέρει δ' ἐν τῇ ἐκθέσει του λεπτομερῶς ὁ κ. Ζησίου καὶ ὅσα πρέπει νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἔργα πρὸς ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν μνημείων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ λοιπῆς Μακεδονίας. Ἡ ἔρευνα δὲ καὶ μελέτη τῶν ἐν Ἠπειρῷ μνημείων γενήσεται ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος.

Ἀπεδέξατο δὲ τὸ Συμβούλιον καὶ αἴτησιν τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ὑπηρετοῦντος ἐφέδρου ἀξιωματικοῦ τοῦ στρατοῦ κ. Α. Ἀρβανιτοπούλου, ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ δι' αὐτοῦ ἀνασκαφὰς μεγάλου θολωτοῦ τάφου παρὰ τὴν Τσαρίτσαιναν, ἔναντι τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἀνασκαφὴν θαλαμοειδοῦς τάφου παρὰ τὴν Βουβάλαν Σαρανταπόρου, ἔνθα ἡ μαρμαρινὴ θύρα τοῦ τάφου διακρίνεται νῦν, διαβρωθέντων τῶν χωμάτων τοῦ τύμβου ὑπὸ τοῦ χρόνου. Ἄλλ' ἡ Γενικὴ Διοίκησις τῆς Μακεδονίας δὲν ἔδωκε τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνασκαφῶν ἄδειαν. Τούτου δ' ἕνεκα δὲν ἐγένετο δυνατὸν οὐδὲ νὰ ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀρβανιτοπούλου καὶ ἡ ἀποφασισθεῖσα ὡσαύτως ἀνασκαφικὴ ἔρευνα καὶ περισυλλογὴ τῶν ἐν Παλαιοκάστρῳ Συκιᾶς καὶ ἐν Δομινίκῳ Ἐλασσόνος ἀρχαιοτήτων.

Ἄλλην ἀνασκαφὴν ἐν ταῖς ἐλευθερωθείσαις χώραις ἐξέτελεσεν ἡ Ἐταιρεία, ἀδείᾳ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῆς Μυτιλήνης διὰ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Ν. Κυπαρίσση ὅστις ἐν ἐκθέσει του πρὸς τὸ Συμβούλιον δημοσιευομένη ἐν τοῖς Πρακτικοῖς ἀναφέρει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς: ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ χωρίων ἀρχαίων συγγραφέων, τὸ μέρος, ἐφ' οὗ σήμερον ἱδρύεται τὸ φρούριον τῆς Μυτιλήνης ἦτο

νησίον, ἐνουμένων δι' Εὐρίπου τῶν δύο λιμένων τοῦ νῦν λιμένος καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν. Ὁ λόφος δ' οὗτος ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ ἀνασκαφή, πιθανώτατα δὲν ἦτο νησίον, ἀλλὰ βραδύτερον ἐγένετο διὰ τῆς κατασκευῆς τεχνητῆς διώρυγος, ἥτις πάλιν εἰς νεωτέρους χρόνους κατεχώσθη. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ὁ πρῶτος συνοικισμὸς τῆς πόλεως Μυτιλήνης θὰ ἦτο ἐν τῷ ὄχυρῳ τούτῳ λόφῳ, βραδύτερον δὲ ἡ πόλις θὰ ἀνεπτύχθη εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ λόφου μέρος, ὅπου εἶνε τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου θεάτρου. Εὐρήματα ἐγένοντο ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ἄλλα τε καὶ μαρμάρινον ἀγαλματίον Ἐκάτης, κεφαλαὶ τινες πηλίνων ἀγαλματίων καὶ ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον τῶν πρὸ Χριστοῦ χρόνων φέρον παράστασιν ἰπέως μετὰ δένδρου. [Ἐδαπανήθησαν δρ. 805, 60.

Τῶν παλαιῶν δὲ ἀνασκαφῶν τῆς Ἐταιρείας ἐπανελήφθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος αἱ ἐν τῷ παρὰ τὸν Ὠρωπὸν ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου διὰ τοῦ ἔκπαλαι διευθύνοντος τὰς ἐργασίας ταύτας συμβούλου τῆς Ἐταιρείας καὶ διευθυντοῦ τοῦ Ἐπιγραφικοῦ μουσείου Β. Λεονάρδου. Ἀνασκάπτοντος τῷ 1884 τοῦ Φιντικλέους καὶ τοῦ Λεονάρδου, ἀνεκαλύφθη τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐν θέσει Μαυροδήλεσι πλησίον τῆς πηγῆς, ἥτις καὶ ὑπὸ Παυσανίου μνημονευομένη ῥέει ἔτι καὶ σήμερον αὐτόθι ἔχουσα ὕδωρ, ὅπερ κατὰ χημικὴν ἀνάλυσιν εἶνε ἐκ τῶν καθαρωτάτων πηγαίων ὑδάτων, ἀσθενῶς ἀλκαλικόν. Ἀπεκαλύφθη δὲ τότε ὁ ναὸς καὶ ὁ βωμὸς καὶ μέρος τῆς στοᾶς, ἥτις ἰδρύθη εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ πρότερον «κοιμητηρίου», ἔνθα ἐνεκᾶθευδον οἱ εἰς τὸ ἱερὸν προσερχόμενοι καὶ θεραπείας δεόμενοι. Τότε ἐγένοντο καὶ πάμπολλα ἐπιγραφικὰ εὐρήματα καὶ δὴ ὁ ἱερὸς νόμος, δι' οὗ καθορίζοντο τὰ τῶν θυσιῶν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερέως, τοῦ νεωκόρου καὶ τῶν προσκυνητῶν, τότε δ' εὐρέθη καὶ τὸ ἐπὶ Σύλλα δόγμα τῆς Ῥωμαϊκῆς συγκλήτου τὸ

καταδικάσαν τοὺς μισθωτὰς τῶν δημοσίων προσόδων (δημοσιώνας), οἵτινες, ἵνα εἰσπράττωσι φόρον ἐκ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀνηκουσῶν χωρῶν, ἡμερεσθήτουν τὴν θεότητα τοῦ Ἀμφιαράου. Τῷ 1886 ἀνασκάπτων μόνος ὁ Λεονάρδος ἀνεκάλυψε τὸ θέατρον, περίφημον οἰκοδόμημα διὰ τὴν καλλιστην διατήρησιν τῆς σκηνῆς, μάλιστα διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἐπιστυλίων τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ προσκηνίου ἀναγεγραμμένους ἐπιγραφάς, καθ' ἃς ὁ δεῖνα ἱερεὺς γενόμενος ἀνέθηκε τὴν σκηνὴν καὶ τὰ θυρώματα Ἀμφιαράου καὶ ὁ δεῖνα ἀγωνοθετήσας ἀνέθηκε τὸ προσκῆμιον καὶ τοὺς πίνακας Ἀμφιαράου. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἄπλετον ἐπέχεαν φῶς ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ ζητήματος τῆς ἐξακριβώσεως τῶν συστατικῶν μερῶν τῆς σκηνῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου. Καὶ ἡ μὲν σκηνὴ σφίζεται εἰς ὕψος 2½ μέτρων, τοῦ δὲ προσκηνίου σφίζονται πάντες οἱ αὐτὸ ἀποτελοῦντες ἡμικίονες, 8 τὸν ἀριθμὸν, καὶ αἱ δύο παραστάδες καὶ πλεῖστα μέρη τοῦ θριγχοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμικιονοστοιχίας ταύτης ὑπῆρχε θύρα ἄγουσα ἐκ τῆς σκηνῆς εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἐκατέρωθεν δὲ τῆς θύρας ὑπῆρχον οἱ κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν πίνακες, ἐκ σανίδων, κινητοὶ καὶ ἀλλασσόμενοι, φέροντες εἰκόνας ἀναλόγους πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐκάστοτε διδασκομένου δράματος. Τῷ 1887 ἀνασκάπτων ὁ Λεονάρδος ἀπεκάλυψε ὀλόκληρον τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν στοάν, δωρικοῦ καὶ ἰωνικοῦ ρυθμοῦ οὖσαν καὶ ἔχουσαν μῆκος 110 μέτρων, διηρημένην δὲ εἰς τρεῖς χώρους, ὧν οἱ δύο ἄχροι ἦσαν ὠρισμένοι πρὸς διανυκτέρευσιν τῶν ἀσθενῶν, πρὸς δὲ τοῖς τοίχοις ὑπῆρχε σειρὰ μαρμαρίνων θρανίων, ἐφ' ἧς ἦν ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέτου. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐπανελήφθησαν ἀπὸ τοῦ 1890 καὶ ἐξῆς, ἀφ' οὗ ἡγοράζοντο ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας τὰ ἀνασκαπτέα κτήματα. Ἀπεκαλύφθησαν θέσμαι μετὰ πυριατηρίων καὶ ὑποκαύστων, τετράγωνον οἰκοδόμημα 16 μέτρων

Ἑλληνικῶν χρόνων. Ἀπεκαλύφθησαν δὲ καὶ πλησίον τῆς ἱερᾶς κρήνης λουτρῶνες μετὰ δεξαμενῆς καὶ πυέλων καὶ εὐρέθῃ ἐπιγραφῇ περιέχουσα συγγραφὰς κατασκευῆς ὕδραγωγείου ἐπισκεποῦς («ὄχετοῦ κρυπτοῦ») ἀπὸ τῆς γεφύρας καὶ τοῦ ἀνδρείου λουτρῶνος μέχρι τοῦ γυναικείου λουτρῶνος. Γνωστὸν δὲ ὅτι περίφημα ἦσαν τὸ πάλαι τὰ «Ἀμφιάρεια λοετρά». Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τῆς «χαράδρας» ὄχθης, εἰς τὴν ἦγον δύο ὁδοί, ἡ μὲν ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος, ἡ δὲ ἐκ τῆς πόλεως Ὀρωποῦ. Ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ἀπεκαλύφθη κατὰ μικρὸν ὀλόκληρος συνοικία μετὰ τῶν οἰκείων ὁδῶν, δεξαμενῶν καὶ φρεάτων, ὄχετῶν καὶ σήραγγος. Ἐνταῦθα δ' ἦσαν καὶ τὰ καταλύματα τῶν εἰς τὴν πεντετηρίδα προσερχομένων ἀνθρώπων καὶ τὰ καπηλεῖα. Εἰς τὴν ὄχθην ταύτην ἔφερον ἡ ἐξ ἀνατολῶν ἱερὰ ὁδός, ἣτις ἦγε διὰ φάραγγος πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ χειμάρρου καὶ διὰ ταύτης πρὸς τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμόν, εἰς ταύτην δὲ τὴν ἔρευναν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπέβλεπε κυρίως ἡ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος σκαρικὴ ἐργασία ὡς συνέχεια τῶν προηγουμένων ἀνασκαφῶν, διακοπεισῶν ἐπὶ διετίαν ἕνεκα ἄλλης ὑπηρεσίας τοῦ κ. Λεονάρδου.

Κατὰ τὴν πρὸς τὸ Συμβούλιον ἔχθεσιν τοῦ κ. Λεονάρδου ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πολλὰ κτίσματα καὶ ἄλλαι ὁδοὶ δευτερεύουσαι, αἵτινες μετὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ διαιροῦσι τὴν συνοικίαν εἰς ὀκτὼ τοῦλάχιστον συμπλέγματα οἰκοδομημάτων συγκείμενα ἐξ 80 δωματίων. Ἐνεκα δὲ τοῦ ἐπικλινοῦς τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν διὰ τῶν φαραγγῶν καταρρέοντων ὑδάτων, ἐδέησε νὰ κατασκευασθῶσι τὸ πάλαι ἐγκαρσίως ἰσχυρότατοι τοῖχοι ἐκ πωρίνων ὀγκολίθων, οἵτινες ἐνιαχοῦ σφίζονται νῦν εἰς μέγα ὕψος. Ἐν τινι δὲ τῶν πρὸς Β. τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ συμπλεγμάτων ἀπεκαλύφθη μέγα οἰκοδόμημα μήκους 18 μέτρων καὶ πλάτους 14 μ.,

στοὰ ἔχουσα ἔμπροσθεν ἐκάστου τῶν τριῶν τοίχων κιο-
νοστοιχίαν δωρικοῦ ῥυθμοῦ· καὶ ἐπὶ μὲν ἐκατέρας τῶν
μακρῶν πλευρῶν ἴσταντο 5 κίονες, ἔμπροσθεν δὲ τῆς
ἐτέρας τῶν στενῶν πλευρῶν 4, τὸ ὄλον 12 κίονες.
Ἐτράπη δὲ ἡ ἀνασκαφὴ τελευταῖον εἰς τὴν ἐξερεύνη-
σιν τῆς κατευθύνσεως τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, ἣτις ἀπεκαλύ-
φθη ἤδη εἰς μῆκος 40 μέτρων. Προϊούσης δὲ τῆς ἐργα-
σίας ἐν μελλούσῃ ἐρεύνηθᾶ ἀναζητηθῶσι τὰ ἴχνη τῆς
γεφύρας, εἰς ἣν ἡ ἱερὰ ὁδὸς ἦγε, ἵνα οὕτω συμπληρωθῇ
ἡ ὄλη τοπογραφικὴ εἰκὼν τοῦ ἱεροῦ. Τῶν γενομένων
δ' εὐρημάτων ἀξιολογώτερα εἶνε κορμὸς ἀγαλματίου τοῦ
Ἀμφιαράου φέροντος ἰμάτιον συνεπτυγμένον ἐν τῇ μα-
σχάλῃ, ὑφ' ἣν εἰκάζεται καὶ ἡ ῥάβδος μετὰ τοῦ ὄφρεως
κατὰ τὸν τύπον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καὶ ἐπιγραφή, ἐν ἣ ἀνα-
γράφονται «τύπια» ἧτοι ἀνάγλυφα ἀναθήματα ἀνδρῶν
καὶ γυναικῶν, εὐχαριστήρια διὰ τὴν ἴασιν ὀφθαλμῶν καὶ
ὠτων. Εὐρέθησαν δὲ καὶ νομίσματα ἰκανὰ τὸν ἀριθμὸν,
ἐν οἷς τῶν Ἀθηναίων μετὰ τῆς ἔριδος Ἀθηναῶν καὶ Ποσει-
δῶνος, τῶν Κορινθίων κλπ., καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸ Νο-
μισματικὸν μουσεῖον. [Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ
ταύτῃ δρ. 2,794 συμπεριλαμβανομένων καὶ δρ. 800 πρὸς
ἀγορὰν ἀνασκαπτέου κτήματος.]

Ἐπαναλαμβανομένων δὲ τῶν ἐν τῷ Ἀμφιαρείῳ
ἀνασκαφῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν ὑπολοίπων μνημείων
τῆς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης συνοικίας, ἀναγκαῖον εἶναι
ὅπως συγκολληθέντα καὶ συμπληρωθέντα ἐπανιδρυθῶ-
σι τὰ ἀνευρεθέντα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τοῦ θεάτρου, ἵνα οὕ-
τως ἀποτελεσθῇ μνημεῖον σπουδαιότατον μὲν τοῖς περὶ τὰ
σκηνικὰ τοῦ θεάτρου ἀσχολουμένοις, κάλλιστον δὲ καὶ τοῖς
φιλαρχαίοις θέαμα, οὗ ἡ συντέλεσις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπο-
καλυφθεῖσι μνημείοις μεγάλην μέλλει νὰ περιποιήσῃ τι-
μὴν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐταιρείᾳ.

Ἐπανελήφθησαν δὲ καὶ αἱ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γραμματέως τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ ἐτῶν ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαὶ ἐν *Κεφαλληνίᾳ* δαπάναις τοῦ ἐπιτιμίου ἐταίρου κ. Α. Ε. Η. Goekoop. Ἐν ἔτει 1908 εἶχον ἀποκαλυφθῆ τὰ περιφρημα παρὰ τὰ Μαζαρακάτα τῆς Λειβαθοῦς 16 Μυκηναϊκὰ σπήλαια, ἅτινα περιεῖχον 83 τάφους λελαξευμένους ἐν τῷ ἐδάφει αὐτῶ τῶν σπηλαίων. Διὰ τούτων δὲ εἶχε βεβαιωθῆ ἡ εἰς Κεφαλληνίαν εἰσαγωγή τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐν ἔτει 1909 ἀνεκαλύφθησαν οἱ παρὰ τὰ Κοκκολάτα ἐν θέσει Καγκέλισες Μυκηναϊκοὶ καὶ προμυκηναϊκοὶ τάφοι, ὧν εὐρήματά τινα ἐδημοσιεύθησαν ἤδη ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1912. Τότε ἀνεκαλύφθησαν πρὸς τούτοις προϊστορικοὶ τάφοι καὶ συνοικισμὸς καὶ Μυκηναϊκοὶ τάφοι ἐν Κραναίᾳ, ἐν τῇ κατωφερείᾳ τοῦ ὑψώματος τῆς ἀρχαίας πόλεως Κράνης (ἐν θέσει Ἀλαφῶνα-Ριζᾶ). Κατὰ τὸ λῆξαν δ' ἔτος αἱ ἐργασίαι ἐξετάθησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς νήσου καὶ κυρίως εἰς «Μηνιές», εἰς τὸ παρὰ τὴν ἑκκλησίαν τοῦ Δρεπάνου ἀπέναντι τοῦ Ἀργοστολίου «Καστρί», εἰς Δολίχιον καὶ εἰς Σάμην.

Εἰς «Μηνιές» (ἐν τῇ θέσει «Καβαλλιέρου») ἐφάνη διὰ τῆς γενομένης σκαφῆς ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ που προϊστορικὸς συνοικισμὸς, οὗ τινος ὅμως ἐξηλείφθη πᾶν ἔχνος, ὑπολειφθέντων μόνον τεμαχίων ἀγγείων, ἅτινα εὐρίσκονται διεσπαρμένα τῆδε κακῆϊσε ἐντὸς τῶν χωμάτων καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς τοῦ ἐδάφους. Περαιτέρω, πρὸς τὴν θάλασσαν, εἰς θέσιν *Χρυσόστομον*, ἀνεκαλύφθησαν κτίσματα ἱστορικῶν χρόνων χρησιμεύοντα, ὡς φαίνεται, πρὸς συναγωγήν καὶ διοχέτευσιν ὑδάτων]. Εἰς «Καστρί» ἀνεκαλύφθη προϊστορικὸς συνοικισμὸς, ὅστις δύναται ἴσως νὰ χρονολογηθῆ ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς 3ης χιλιετηρίδος καὶ ἐξῆς. Τὰ οἰκήματα εἶνε τετραγωνικὰ κτί-

σματα ἐξ ἀκανονίστων καὶ ἀπελεκήτων λίθων ἄνευ πηλοῦ. Τὰ ἐδάφη αὐτῶν σύγκεινται ἐκ πηλοῦ πεπατημένου, ἐπεστρωμένου διὰ μικρῶν λίθων καὶ τεμαχίων χονδροειδῶν ἀγγείων· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον εἶνε κατεσκευασμένη καὶ ἡ ἐστία. Μία οἰκία εἶνε διηρημένη εἰς δύο ἄνισα μέρη, παρέχει δηλ. τὸ πρωτόγονον σχῆμα τοῦ ἀλλαχοῦ τελειοποιηθέντος τὴν κατασκευὴν μικροῦ μεγάρου. Οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο τὸ μὲν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν, τὸ δὲ πλησίον αὐτῶν, ἔνθα κατεσκευάζοντο μεγάλοι σχετικῶς κυκλικοὶ τάφοι διὰ λίθων ἀκανονίστων καὶ ἀπελεκήτων ἄνευ πηλοῦ. Ἄλλος δὲ μεγαλύτερος προϊστορικός συνοικισμὸς ἀνεφάνη ἐκεῖ πλησίον ἐν θέσει *Πεξοῦλες* καὶ *Ἀγρίλια*, εἰς τοὺς πρόποδας ὑψώματος καλουμένου «*Ράχη*». Παρὰ δὲ τὸν συνοικισμὸν τοῦτον, πλησίον τοῦ χωρίου Προκοπάτα, ἐξερευνηθήσαν δύο σπηλαιῶδεις τάφοι ἀνακαλυφθέντες κατὰ τύχην πρότινων ἐτῶν, ἐφάνη δὲ ὅτι τὰ σπήλαια ταῦτα διαφέρουσι τῶν παρὰ τὰ Μαζαρακάτα καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Κεφαλληνίας σπηλαιωδῶν τάφων κατὰ τοῦτο, ὅτι οἱ νεκροὶ δὲν ἐθάπτοντο ἐν ἰδιαιτέροις ἐντὸς τῶν σπηλαίων ἀνορυσσομένοις τάφοις, ἀλλ' ἀπετίθεντο ἀπλῶς ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῶν σπηλαίων. Ἐν *Δολιχίῳ* ἐγένετο μικρὰ σκαφή παρὰ τὸ Φισκάρδον, ἐν θέσει «*Σπηλαιοβοῦνι*», ἔνθα ὑπάρχει μακρὰ σειρὰ σπηλαίων, ἅτινα προφανῶς θὰ ἐχρησίμευον ὡς κατοικίαι τῶν ἀρχαιοτάτων κατοίκων τοῦ *Δολιχίου*. Ἐμπροσθεν τῶν σπηλαίων ἀπεκαλύφθη διώροφος οἰκία ἱστορικῶν ἐλληνικῶν χρόνων· ὁ μὲν ἄνω ὄροφος εἶχε τοιχογραφίας, ὁ δὲ κάτω ὄροφος ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη. Ἐν τούτῳ σώζονται νῦν κατὰ χώραν τρεῖς μεγάλοι πίθοι κείμενοι κατὰ σειρὰν· ὁ λοιπὸς δὲ χώρος ἦτο πλήρης ἀγγείων καὶ πίθων, ὧν τινες φέρουσι καὶ ἐπιγραφὰς δηλοῦσας τὸν κτήτορα αὐτῶν. Τεμάχια δ' ἀγγείων σωζόμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους δεικνύουσιν, ὅτι εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἀνα-

καλυφθείσης οἰκίας κατωφέρειαν ἐξετείνετο ἡ πόλις τῶν ιστορικῶν χρόνων, ἥτις κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους κατελάμβανε πᾶσαν τὴν μέχρι τῆς θαλάσσης ἔκτασιν. Ἐρείπια δὲ μεγάλου χριστιανικοῦ ναοῦ, ὅσους φαίνεται ὅτι εἶχε τὸ σχέδιον Βασιλικῆς, δεικνύουσιν ὅτι ἡ πόλις ἦτο σημαντικὴ καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους. Ἐν δὲ τῇ Σάμῃ ἐγένετο ἀνασκαφὴ ἐν θέσει Βίγγλα, δι' ἧς ἀνεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια συμπλέγματος κτισμάτων τετραγώνων καὶ κυκλικῶν. Ἦσαν δὲ ταῦτα καλύβαι τῶν πρώτων κατοικῶν τῆς Σάμης κατεσκευασμέναι ἐκ κοινῶν λίθων καὶ χώματος ἐνιαχοῦ μετὰ πηλοῦ. Τὰ ἐδάφη εἶνε ἐπεστρωμένα διὰ πηλοῦ καὶ τεμαχίων χονδροειδῶν ἀγγείων. Σώζονται δὲ καὶ ἐστίαι κατεσκευασμέναι ὡσαύτως ἐκ πηλοῦ. Ἐν τῶν κτισμάτων περιεῖχε πλῆθος τεμαχίων ὁσῶν ζῶων, ἅτινα ἦσαν ἴσως ἀπορρίμματα τροφῶν. Ἐν ἄλλῳ κτίσματι ὑπάρχει κατὰ χώραν μέγας πίθος ἐμπετηγμένος ἐν τῷ ἐδάφει καὶ ἐν ἄλλῳ σώζεται λίθος στρογγύλος χρησιμῶν ὡς χειρόμυλος. Τὰ κυκλικὰ δὲ κτίσματα, ἕνεκα τοῦ μικροῦ σχετικῶς αὐτῶν μεγέθους, φαίνεται ὅτι ἦσαν τάφοι κατεσκευασμένοι ἐντὸς τῶν οἰκημάτων. Τὰ εὐρήματα εἶνε πλῆθος τεμαχίων ἀγγείων μονοχρώμων. Τινὰ ἔχουσι γραμμικὰ κοσμήματα ἐγγάρακτα, εὐθύγραμμα καὶ γωνιακῶς τεθλασμένα· ὀλίγα δὲ τινὰ φέρουσι μόλις διακρινόμενα γραπτὰ κοσμήματα, γραμμὰς δηλ. εὐθείας δεδηλωμένας ἐρυθρῷ χρώματι. Τὰ δ' ἐκ πίθων τεμάχια φέρουσιν εὐθείας καὶ καμπύλας γραμμὰς κατεσκευασμένας διὰ τοῦ δακτύλου τῆς χειρὸς, ὅτε ὁ πηλὸς ἦτο εἰσέτι ὑγρὸς. Ἄλλα τεμάχια φέρουσιν ἐντυπώματα γενόμενα διὰ τοῦ ὄνουτος τῶν δακτύλων. Ὑστερώτερα δὲ τῶν εὐτελῶν καὶ πρωτογόνων τούτων κτισμάτων, προϊστορικὰ ἴσως καὶ ταῦτα, εἶνε ἄλλα οἰκήματα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑψώματος τῆς Βίγγλας, ἅτινα ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς κτίσματα

οἷα τὰ ἐπὶ τῆς Ὀχης τῆς Καρυστίας λεγόμενα οἰκήματα τῶν Δρυόπων. Οἱ τοῖχοι αὐτῶν σώζονται εἰς ὕψος δύο καὶ τριῶν μέτρων καὶ ἔτι πλέον, εἶνε δὲ στερεῶς κατεσκευασμένοι ἐκ πολυγωνικῶν ἀκανονίστων καὶ οὐχὶ καλῶς προσαρμοζομένων λίθων πελεκητῶν τὴν ἔξω ἐπιφάνειαν. Μικροὶ λίθοι πληροῦσι τὰ μεταξὺ τῶν μεγάλων λίθων κενά. Πηλοῦ δὲ ὡς συνδετικοῦ μέσου ἐγένετο χρῆσις μόνον ἐν τισι τῶν οἰκημάτων τῶν λοιπῶν οἱ τοῖχοι εἶνε ξηρότοιχοι.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις τμηματὰ τινὰ τῶν τοίχων καταπεσόντα ἀνηγέρθησαν καὶ ἐπεσκευάσθησαν δι' ἀσθέστου· τοιαύτης δ' ἐπισκευῆς ἔτυχον τὰ κτίσματα ταῦτα καὶ κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους, ὅτε ἐχρησίμευον μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἃ λέγεται, ὡς κατοικίαι ἀνθρώπων. Μέρη ὅμως τῶν ἀρχικῶν τοίχων πολλὰ σώζονται σήμερον ἀναλλοίωτα καὶ ἄθικτα, ἐξ οὗ κατὰδῆλος γίνεται ἡ μεμακρυσμένη τῶν προκειμένων κτισμάτων ἀρχαιότης.

Ἐγένετο δὲ δοκιμαστικὴ τις σκαφή καὶ κάτω τῆς Βίγγλας, παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν, ἐνθα ἐξετείνετο τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως Σάμης. Ἀπεκαλύφθη ἐνταῦθα μέγα θάβρον ἐπιτυμβίου ἀγάλματος ἑλληνικῶν χρόνων καὶ εὐρέθησαν τεμάχια τοῦ ὑπερφυσικοῦ τὸ μέγεθος ἀνδρικοῦ ἀγάλματος, ἀνεκαλύφθησαν δ' εἰς μέγα θάθος παρὰ τὸ θάβρον δύο τάφοι, ἐν οἷς εὐρέθησαν ἄλλα τινὰ μικρὰ εὐρήματα καὶ χρυσοῦς δακτύλιος. [Ἐδαπανήθησαν ἐν πάσαις ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις ὄρ. 1,974].

Ἐπισκοποῦντες τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέχρι τοῦδε ἐργασιῶν τούτων, παρατηροῦμεν ὅτι ἀπὸ τῆς 3ης χιλιετηρίδος π. Χ., εἰ μὴ ἔτι πρότερον, ὑπῆρχεν ἐν πάσῃ ἴσως τῇ Κεφαλληνίᾳ πρωτόγονός τις ἐγχώριος πολιτισμός, αὐτὸς ὁ προϊστορικὸς πολιτισμός, ὃν ἐγνωρίσαμεν διὰ τῶν μνημονευθεισῶν ἀνασκαφῶν ἐν Κραναίᾳ, ἐν «Καστρῷ» καὶ

ἐν Βίγγλα τῆς Σάμης. «Μυκηναϊκός» πολιτισμός εἰσήχθη ἐν Κεφαλληνίᾳ ἀπὸ τῆς 14ης ἑκατονταετηρίδος, ἄγνωστον δὲ μέχρι τίνος ἐποχῆς διήρκεσεν ὁ πολιτισμός οὗτος, διότι οὐδαμῶς τῆς Κεφαλληνίας εὐρέθησαν μέχρι τοῦδε ἀγγεῖα τοῦ γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Τὰ εὐρισκόμενα ἀρχαιότατα ἀγγεῖα, μετὰ τὰ μυκηναϊκά, εἶνε ἀγγεῖα πρωτοκορινθιακά. Παρατηρητέον πρὸς τούτοις ὅτι ὁ Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς, ὅστις κέντρον εἶχε τὴν περιοχὴν τῆς Λειβαθοῦς, δὲν ἀντικατέστησε πανταχοῦ τῆς νήσου τὸν ἐγχώριον προϊστορικὸν πολιτισμὸν, διότι ἐν Σάμῃ, τῇ σημαντικωτάτῃ τῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ παλαιῶν πόλεων, οὐδὲν ἔγχετο Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀνεφάνη. Εἰς τὰ πορίσματα δὲ τὰ ἐκ τῶν παρὰ τὰ Μαζαρακάτα καὶ παρὰ τὰ Κοικολάτα ἀνασκαφῶν ἀποβλέποντες, ἔχομεν λόγους νὰ εἰκάζωμεν ὅτι ἐκ Κρήτης προέρχεται ὁ εἰς Κεφαλληνίαν εἰσαχθεὶς «Μυκηναϊκός» πολιτισμὸς. Εἶχεν ἀρχίσει μὲν ἡ πολιτικὴ παρακμὴ τῆς Κρήτης μετὰ τοὺς χρόνους τῆς καταστροφῆς τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς Φαιστοῦ, ἦτοι μετὰ τὴν 15ῃν ἑκατονταετηρίδα, ἀλλὰ κράτιστοι ναυτικοὶ ὄντες οἱ Κρήτες καὶ κύριοι τῆς θαλάσσης δὲν ἔπαυσαν καὶ μετὰ τοὺς χρόνους τούτους διαδίδοντες ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν τῆς 3ης ὑστερομινωϊκῆς ἐποχῆς τέχνην.

Ἀπεφάσισε δὲ τὸ Συμβούλιον νὰ ἐκτελέσῃ μεγάλην ἀνασκαφὴν ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ χώρῳ τῷ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ἐνθα τίθεται τὸ Ὀδεῖον τοῦ Περικλέους. Ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας πρὸς τοῦτο οἰκίαι τινές, αἵτινες πρόκειται νὰ κατεδαφισθῶσιν, ὅπως γείνη εὐθὺς ἑναρξίς τῶν ἀνασκαφῶν.

Ἐπίσης ἀνέλαβεν ἡ Ἐταιρεία νὰ κατεδαφίσῃ τὸν Μενδρεσὲν καὶ ἀνασκάψῃ τὸν χώρον ἐκεῖνον συνεχίζουσα οὐ-

τω τὰς πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς Ρωμαϊκῆς ἀγορᾶς παλαιᾶς αὐτῆς ἐργασίας.

Λυπεῖται δὲ τὸ Συμβούλιον μὴ δυνάμενον νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ τὴν ἄλλην ἐκείνην μεγάλην παρά τὸ Θησεῖον ἀνασκαφὴν, ἣν ἡ ἔταιρεία εἶχεν ἐπιχειρήσει πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς παλαιᾶς Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν. Ἄλλ' ἡ ἐργασία αὕτη ἕνεκα τῆς ἐξαγορᾶς τῶν ἀνασκαπτέων οἰκιῶν εἶνε λίαν δαπανηρά, οἱ δὲ σήμερον πόροι τῆς ἔταιρείας καθιστῶσι ἀδύνατον τὴν ἐπιχείρησιν ταιούτου ἔργου.

Γνωστὸν εἶνε ὑμῖν ὅτι ὁ νόμος τῆς 31 Μαρτίου 1910 πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐστέρησε τὴν Ἐταιρείαν τῶν ἐκ τοῦ λαχείου χρηματικῶν πόρων. Καὶ ὅμως τὸ λαχεῖον αὐτὸ εἶχεν ἰδρυθῆ χάριν τῆς Ἐταιρείας, ἥτις τυχοῦσα ταιαύτης συνδρομῆς ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ ἔθνους, διότι μόνη αὕτη, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 1837 ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1909, διεξήγαγεν ἐν ὄνῳ ματι καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους τὸ ὅλον ἀρχαιολογικὸν ἔργον καὶ διεξήγαγεν αὐτὸ ἐπιτυχῶς κατὰ τὴν πάγκοινων ὁμολογίαν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Καθ' ἅπασαν τὴν μακρὰν ταύτην χρονικὴν περίοδον ἡ ἔταιρεία ὄχι μόνον ἐβοήθει καὶ συνέδραμε, ἀλλ' αὕτη ἀντεπροσώπευε τὸ ἐπίσημον κράτος καὶ τὸ ὅλον Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐν πάσῃ ἀρχαιολογικῇ ἐνεργείᾳ καὶ δράσει. Τὴν Ἑλλάδα ἐξηρέυνησε ἐπιστημονικῶς καὶ ἀνέσκαψε καὶ μετέτρεψεν εἰς ἀρχαιολογικὸν προσκύνημα. Δέκα καὶ τέσσαρα Μουσεῖα φηκοδόμησεν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, κατήρτισεν αὐτὰ καὶ ἐνεκαλλώπισε καὶ ἐπλήρωσεν ἀρχαίων. Τὰ μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἄλλα περιφανῆ κατὰ τὰς ἐπαρχίας μνημεῖα καταπεπτωκότα ἢ κινδυνεύοντα ἀνήγειρεν, ὑπεστήριξε καὶ συνετήρησε. Τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν ἐποδηγέτησε καὶ πάντοτε συνέδραμε. Τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης ἐγένετο ἡ μήτηρ καὶ προ-

φός, διότι αὐτὴ καθωδήγησε καὶ συνέδραμε καὶ παρέσχε τὰ χρηματικὰ μέσα εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἕλληνας ἀρχαιολόγους πρὸς ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν καὶ πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῶν δημοσιευμάτων. Ἡ Ἐταιρεία ἐγένετο οὕτως ἀφορμὴ, ὅπως καλλιεργηθῆ παρ' ἡμῖν ἡ ἀρχαιολογία ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην. Ἡ Ἐταιρεία τέλος ἀναγράψασα ἐν τῷ Καταστατικῷ αὐτῆς νόμῳ ὅτι «ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ δημοσίευσίς τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων εἶνε ἐλευθέρη εἰς πάντας», ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως ἡ Ἑλλάς τύχῃ τῆς συνεργασίας τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων ἐν τῇ ἀνασκαφικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ ἐρευνῇ τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ οὕτω τὸ κέντρον τῶν ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν ἐκ Ρώμης μετατεθῆ εἰς Ἀθήνας μεταβληθεῖσας εἰς διεθνῆς ἀρχαιολογικὸν Πανεπιστήμιον.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων ἀποβλέπον τὸ Συμβούλιον ἐπαναλαμβάνει ἤν καὶ ἄλλοτε ἐξήνεγκεν εὐχὴν, ὅπως ἐπανορθωθῶσι τὰ οὐχὶ δικαίως γενόμενα καὶ τὰ οὐχὶ καλῶς ἔχοντα, ὅτι «δίκαιον εἶνε καὶ ἔθνικόν «συμφέρον ἵνα πάντες δεῖξωσι τὴν προσήκουσαν εὐλάβειαν «πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν, τὴν τιμήσασαν τὸ «ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ ἐν χρόνοις χαλεποῖς διεγείρασαν τὸν «σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Ἡ «πρὸς τὴν γεραρὰν ταύτην Ἐταιρείαν τιμὴ εἶνε τιμὴ ὀλο-«κλήρου τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς διεγείρουσα τὴν ἀγάπην «τῶν ἀρχαιολόγων καὶ λογίων τῶν ἀπανταχοῦ τοῦ ἐπι-«στημονικοῦ κόσμου».

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

(1913)

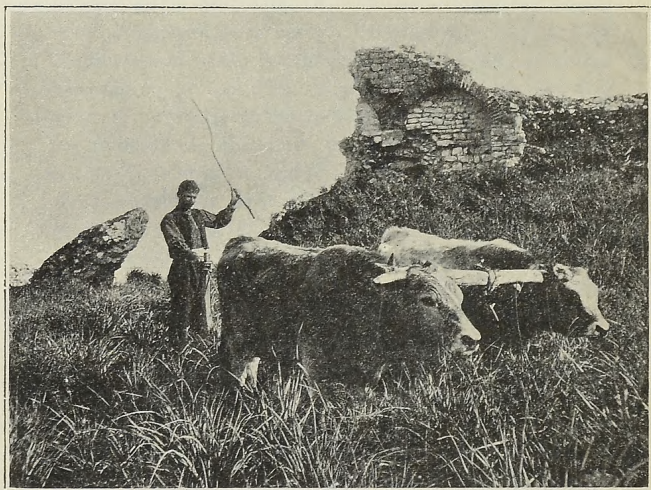
Τῇ 4 Ἰουλίου παρελθόντος ἔτους ἠρξάμην, δαπάναις τῆς Ἐταιρείας καὶ ἀδεία τῆς Γεν. Διοικήσεως Ἡπείρου, τῶν ἀνασκαφῶν Νικοπόλεως.

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρύθη, ὡς γνωστόν, τῷ 31 π. Χ. ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων Αὐγούστου ἐπὶ τῇ περιφανεστάτῃ αὐτοῦ παρὰ τὸ Ἄκτιον νίκη, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λαίμου τῆς ἠπειρώτιδος χερσονήσου, ὅπου ἦν οὗτος ἐστρατοπεδευμένος διαρκούσης τῆς ἱστορικῆς ναυμαχίας. Ἡ Νικόπολις, τυχούσα πλείστων προνομῶν, ἀτελειῶν καὶ ἕνεκα πολλῶν ἄλλων φυσικῶν τε καὶ ἐπικτητῶν ἀρετῶν, ἀπέβη ταχέως πόλις μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη, κατέστη δὲ καὶ πρωτεύουσα ἐπὶ τινὰς αἰῶνας τῆς ὅλης Ἡπείρου, ἀριθμούσα ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ὑπὲρ τὰς 300,000 κατοίκων. Δυστυχῶς ὅμως πολλοὶ βάρβαροι λαοί, ὡς οἱ Γότθοι καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τοῦ Ε' ἤδη αἰῶνος, εἰσβαλόντες εἰς Ἡπειρον κατέστρεψαν ἐπανειλημμένως τὴν Νικόπολιν, τέλος δὲ οἱ τοῦ Κρούμου ἀπόγονοι, Βούλγαροι, κατηδάφισαν ἐκ θεμελίων ταύτην κατὰ τὸ 1080 μ. Χ.

Ἐκτοτε ἡ Νικόπολις περιῆλθεν εἰς πλήρη ἀφάνειαν, τὰ δὲ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς ἐρεῖπια ἐγένοντο ἀντικείμενον ἀγρίας συλήσεως, πάντων τῶν περιόικων ἐξ αὐτῆς ἀποκομιζομένων πάντα λθον, ξυλείαν, κεράμους, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦν χρήσιμον πρὸς οἰκοδομίαν.

Τοιαύτη οἰκτρὰ τύχη ἐπεφυλάχθη εἰς τὴν ὥραϊαν τοῦ Αὐγούστου πόλιν, ἐν ἣ ὁυτος εἶχεν ἀνεγείρει ναὸν μεγαλοπρεπῆ εἰς τὸν Ἄρην καὶ Ποσειδῶνα καὶ ἄλλα περιφανῆ ἰδρύματα καὶ ἦτις κατόπιν κατεκοσμήθη διὰ θεάτρων, στοῶν, ὀδῶν, πλείστον δημοσίων κτιρίων, θαυμαστῶν ἰδιωτικῶν ἐπαύλεων, δεξαμενῶν, ὑδραγωγείων καὶ ἀπειραρίθμων ἄλλων μνημείων τέχνης, ὧν μόλις τινῶν ἀπελείφθησαν τὰ θεμέλια, ἐνίων δὲ οὐδὲ ἔχουν

κᾶν, διότι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ ἰδίως ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τὰ ἔρειπια ταῦτα κατεσκήνουσαν παντοῖοι ἀλγῆται, ὡς καὶ πληθὺς ποιμένων καὶ βουκόλων, ὥστε καὶ ἐὰν ὑπελείφθη τι ἐκ τῆς διαρπαγῆς τῶν περιοίκων, ἤδη καὶ τοῦτο ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς διαρκοῦς ἐπ' αὐτῶν διαμονῆς τῶν ἀγροίκων καὶ ἀμαθῶν τούτων ἀνθρώπων, ἐνῶ συγχρόνως καὶ ἄλλη τις πληγὴ, ἔτι χειρῶν, σμῆνος δηλ. ἀρχαιοκαπήλων καὶ τυμωρῶν, ὡς ἀγέλη κοράκων, ἐπὶ τὴν λαμπροτάτην ταύτην ἄλλοτε τῆς Νίκης μεγαλόπολιν ἐνσκήψαν, ἀφήρесе καὶ ἐσύλησεν ἐξ αὐτῆς καὶ αὐτὰ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐν τοῖς σπλάγγχοις αὐτῆς βαθύτατα ταφέντα καὶ κεκρυμμένα ἀντικείμενα. . . (Εἰκὼν 1.)

Εἰκὼν 1. Ἐρείπια ἀρχαίου κτιρίου ἐν Νικοπόλει

Ἐν τοιαύτῃ οἰκτρᾷ διατέλει ἡ περιφανὴς τοῦ Αὐγούστου πόλις ἔρειπώσει καὶ καταστροφῇ, ὅτε, θεῖα συνάρσει, ἐκτραγέντος τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμου τῶν Βαλ-

κανικῶν λαῶν κατὰ τὸ ἔτος 1912, τὰ γενναῖα ἑλληνικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην κ. Π. Σπηλιᾶδην, ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως, κατ' εὐτυχίᾳ ὄντως οἰωνόν, κατασυντρίψαντα τὸν ἐχθρόν, εἰσήλθον νικηφόρα εἰς Πρέβεζαν, ὧν ἡ πτώσις προπαρεσκεύασε καὶ τὴν τῶν Ἰωαννίνων ἄλωσιν.

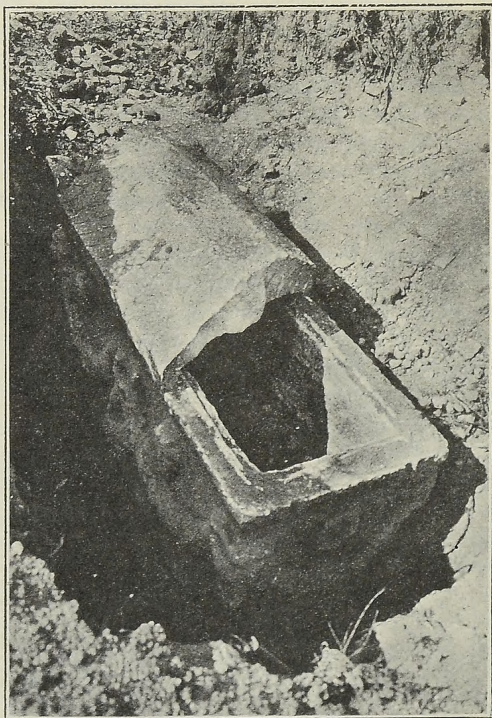
*

Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία Ἀθηνῶν ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει τῆς πολυκαθοῦς τοῦ Πύρρου πατρίδος προέβη ἀμέσως εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν αὐτῆς ἔρευναν καὶ ἀνασκαφήν, εἰς ἐμὲ δ' ἔλαχεν ὁ εὐτυχῆς κληρὸς καὶ ἡ τιμὴ ν' ἀνασκάψω τὴν μεγάλην ποτὲ καὶ ἐνδοξὸν Νικόπολιν. εὐθὺς δ' ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἠρξάμην ἔρευνῶν τὸ μέγα πρὸς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, παρὰ τὴν θέσιν «Μάζωμα», (ἔπου νῦν τὸ Ἰχθυοτροφεῖον), νεκροταφεῖον, ὁποῦθεν ἄλλοτε ἐξήχθησαν λαξευταὶ μικρὰ μάρμαρα λάρνακες, ἐξ ὧν μία, ὄραϊαν φέρουσα παράστασιν τοῦ «Καλυδωνίου κάπρου», εὑρήται νῦν ἐν τῷ Μουσεῖῳ Κωνσταντινουπόλεως.⁽¹⁾ Εὐθὺς μετὰ τινὰς ἡμέρας, τὴν 6 Ἰουλίου, ἀπεκαλύφθη κομψὴ μαρμαρίνη λάρναξ μὲ γλυπτικὸν διάκοσμον, ἧς ὅμως τὸ λίθινον κάλυμμα εἶχε θραυσθῆ ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ὑπὸ τυμωδούχων, οἵτινες καὶ ἐσύλησαν αὐτήν. Παραπλεύρως δ' ὅμως κατὰ τὰς μεθεπομένους ἡμέρας, εἰς βάθος 2 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, εὑρομεν τάφον ἐκ πλακῶν λιθίνων, ἐντὸς τοῦ ὁποῦο ὑπῆρχον ὕαλινα σκληροειδῆ ἀγγεῖα, κοπτῆρ σιδηροῦς ἐν σχήματι λόγχης, μικρὸν χαλκοῦν σκεῦος, λύχνοι τινὲς κοινοῦ τύπου καὶ τινὰ νομίσματα ῥωμαϊκὰ χαλκᾶ, ὧν ἐν τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ. Μετὰ ταῦτα ἀπεκαλύψαμεν καὶ ἄλλους τάφους, ὧν πολλοὶ πλινθόκτιστοι μὲ πολυάριθμα παρόμοια σχεδὸν κτερίσματα.

Τὴν δὲ 15 Ἰουλίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ Νικοπόλεως κειμένου τοῦ Στράβωνος ἐπελήφθη τῆς ἀνευρέσεως τοῦ μεγάλου ναοῦ, ὃν κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον καὶ τὸν Δίωνα Κάσιον, ἀνήγειρεν ὁ Αὐγουστος ἐπ' αὐτῆς τῆς θέσεως ἀκριβῶς ὅπου εἶχεν ἰδρῦσει τὸ στρατηγεῖόν του κατὰ τὴν ἀξιωματημίαν αὐτῆς ἐκείνην ναυμαχίαν. Ἡ θέσις αὕτη κατ' ἀμφοτέρους τοὺς συγ-

1) Ἰδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1911, σελ. 186 κ. ἐξ.

γραφεῖς εὕρητο ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου, ὁπόθεν ὁ Ὀκτάβιος ἐπεσκόπει πᾶσαν τὴν χερσόνησον καὶ ἀμφοτέρας τὰς θαλάσσας μετὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Ἀκτίου. Ὅντως δὲ μετὰ μακρὰν καὶ κο-

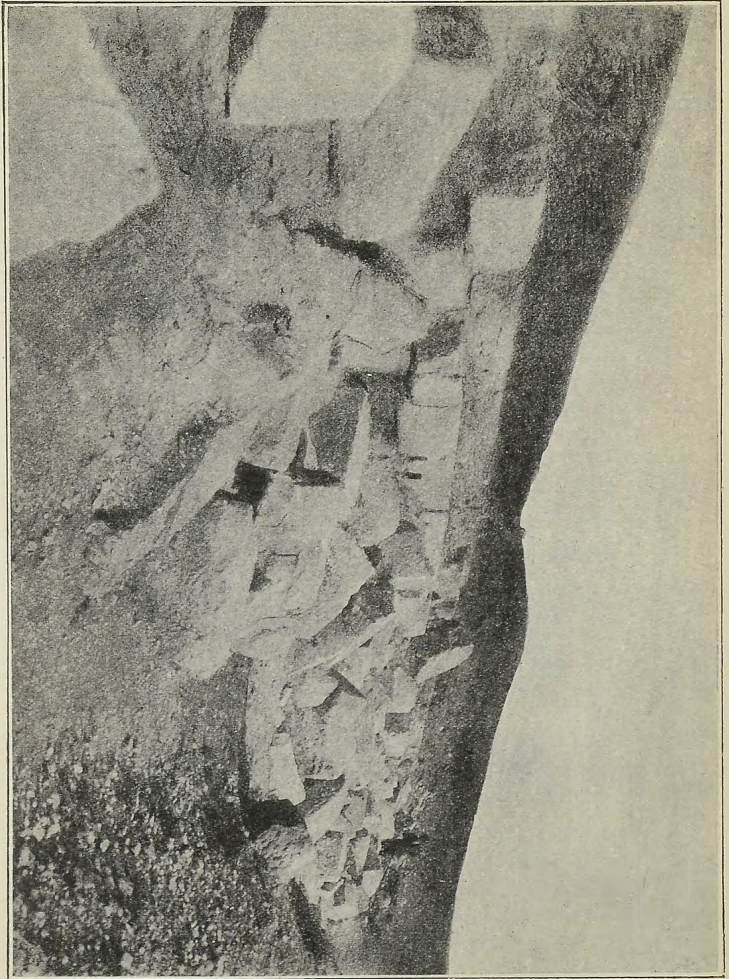
Εἰκὼν 2. Λάραξ σιουλημένη ἐν θέσει «Μάζωμα».

πιώδη ἐρευναν ἀνὰ πάντας τοὺς λόφους καὶ τὰ ὑψώματα τὰ ὑπὲρ τὸ Στάδιον τῆς Νικοπόλεως, τὰ κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Μιχαλίτση γνωστά, (τὰ Κασσιώπεια τῶν ἀρχαίων), ἀνεκάλυφα

ὀρθογωνίους ἐπιμήκεις ὀγκολίθους, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῶν ἐπιστοποιοῦν, ὅτι μέγα τι κτίριον ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ δὴ αὐτὸς ὁ ἀναζητούμενος περιφανῆς τοῦ Αὐγούστου ναός. Προβάς δὲ εἰς τακτικὴν σαφῆν τοῦ χώρου ἀνευρον πλείστους ὁμοίους ὀγκολίθους, οἵτινες ἀπετέλουν τὸ θεμέλιον τοῦ μεγάλου κτιρίου, διότι δυστυχῶς ὀλόκληρον τοῦτο ἄνωθεν ἔχει τελείως ἐξαφανισθῆ, μηδ' αὐτῶν τῶν θεμελίων διασωθέντων ἀρτίων, πλείστων λίθων ἀνατραπέντων καὶ μετακινήθέντων. Ἐντὸς δ' ὅμως τῶν χωμάτων ἀνευρέθησαν πλείστα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, οἷον σπόνδυλοι κίονων, κιονόκρανα, τμήματα κορωνίδος, κέραμοι, ὀρθοκέραμοι καὶ τὰ παρόμοια, δι' ὧν δύναται τις σχεδὸν ἀσφαλῶς νὰ αναπαραστήσῃ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ θαυμαστὸν τοῦτο τὸ πάλαι μνημεῖον. (Εἰκῶν 3 καὶ 4.)

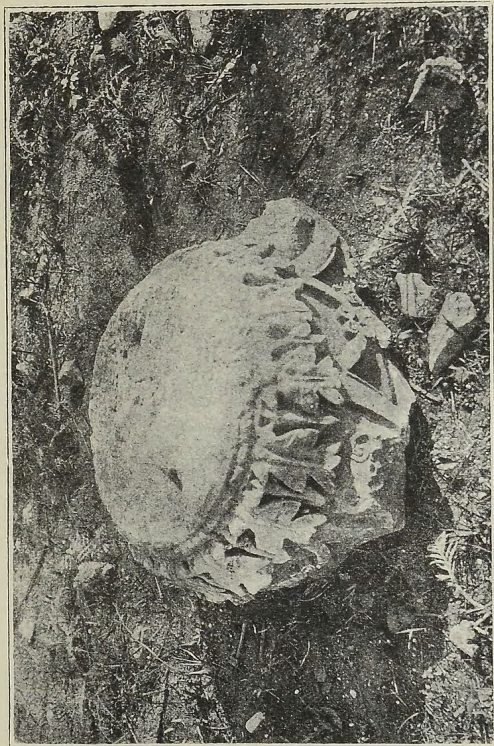
Κατὰ ταῦτα ὁ ναὸς οὗτος ἦν ῥυθμοῦ κορινθιακοῦ, οἱ δὲ κίονες αὐτοῦ ἔφερον βραδύσεις μετὰ κανόνων, οἵτινες ἀπέχουσιν ἀλλήλων κατὰ 0,08 μ. ἡ δὲ περίμετρος τοῦ κίονος περὶ τὸ μέσον εἶνε περίπου 1,75 μ. ἐνῶ ἡ τοῦ κιονοκράνου βάσις ἔχει περίπου 0,75 μ., τοῦ ὕψους αὐτοῦ ἀνερχομένου εἰς 0,35 μ. Εἶνε δὲ κατεσκευασμένοι οἱ κίονες ἐκ λίθου λευκοῦ ἐπιχωρίου ἐν Ἠπείρῳ, ἐπικεχρισμένοι δὲ διὰ μαρμαροκοινίας (stuc) ὡς οἱ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός, κλπ.

Τὸ σπουδαιότατον ὅμως πάντων ἦν ἡ ἀνεύρεσις μεγίστης λατινικῆς ἐπιγραφῆς ἐγκεχαραγμένης ἐπὶ λιθίνων δόμων ὕψους 0,75, μήκους δὲ διαφόρου. Τὸ μέγεθος τῶν στοιχείων εἶνε 0,31 μ. διηκε δὲ καθ' ἕλον τὸ μήκος τῆς ζυφοφόρου, περιθέουσα ὡς ταῖν ὀλόκληρον σχεδὸν τὸν ναόν. Πιθανώτατα δὲ αὕτη ἀνεφέρετο, ὡς εἰκάζω ἐκ τῶν ὀλίγων ἀνευρεθέντων τμημάτων αὐτῆς, εἰς τὸν ἰδρυτὴν, εἰς τὴν νίκην αὐτοῦ καὶ τοὺς θεοὺς, εἰς οὓς ἦν ἀφιερωμένος τὸ κτίριον. Ὡς πρὸς τοὺς τελευταίους τούτους ὑπάρχει ἀσάφειά τις ἐν τοῖς χωρίοις τῶν μνημονευθέντων συγγραφέων, διότι ἐνῶ ὁ Στράβων ὁμιλεῖ περὶ ἱεροῦ Ἀπόλλωνος, ὁ Δίων Κάσσιος ῥητῶς ἀναφέρει, ὅτι ὁ Αὐγούστος ἀνιδρύσατο ναόν εἰς Ποσειδῶνα καὶ Ἄρην, εἰς οὓς ὁμολογουμένως ὄφειλε τὴν νίκην. Καὶ ἐκ μὲν τῆς ἐπιγραφῆς οὐδὲν δύναμαι νὰ συναράξω, ἀλλ' ἔκ

Εἰκόνη 3. Ἀνευρεθέντα θεικίλια τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ἰεσοῦ.

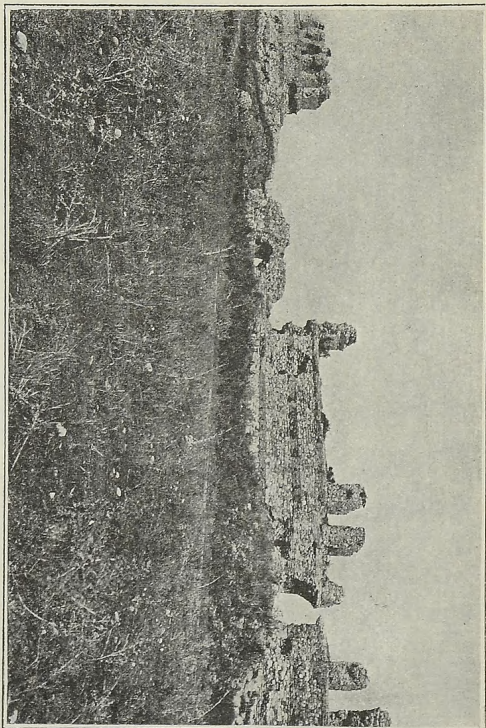
τινος νομίσματος τοῦ Ὀκταβίου, ὅπερ ἀνεκάλυψα ἐν Νικοπόλει καὶ οὗ ὑπάρχουσι βεβαίως πολλὰ ὅμοια, φέρεται ἐπὶ τῆς

Εἰκὼν 4. Κισσόγραμμα ἐκ τοῦ ναοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ἄρως.

μιάς μὲν ὄψεως ἢ εἰκὼν αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ἄγαλμα τοῦ Ποσειδῶνος, κρατοῦντος τρίαιναν, παραπλεύρως δ' ἐν τῷ ἐξέρῳ: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.

Ἴδου δὲ τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς γράμματα :
 MPERAT—C. REGI—IO—OC—F—VICT—AC. VM—
 PA—PARTA

Εἰκὼν 5. Μνημεῖο, τεῖχος Νικοπόλεως, φέρον ἀνορθὸν ἑστῆας.

Αἱ διαστάσεις τοῦ ναοῦ δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ καθορισθῶσι μετ' ἀπολύτου ἀκρίβειας ἕνεκα τῆς μεγάλης καταστροφῆς καὶ αὐτῶν τῶν θεμελίων λίθων, ὡς ἂνω εἶπομεν, ὧν πλείστοι μετεκομίσθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ

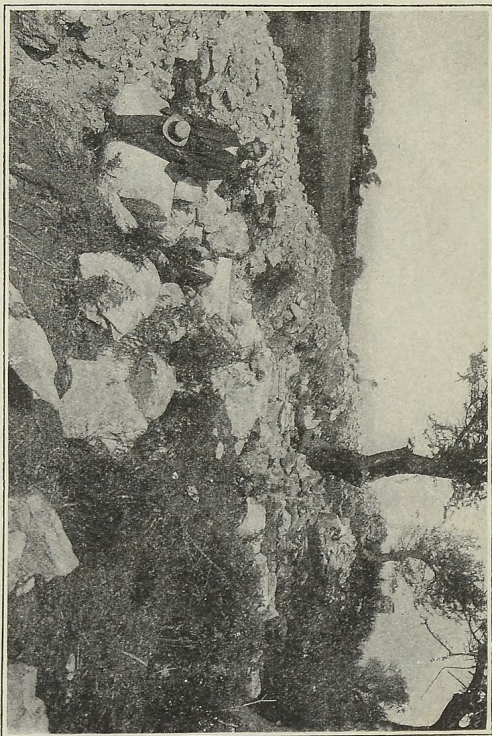
τείχους τῆς πόλεως, ὅπερ εἶχε μὲν ἀνεγείρει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁ Αὐγουστος, ἀνηκοδόμησε δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς μετὰ τὴν τῶν Γότθων εἰσβολήν, καθ' ἃ ἀποδείκνυται ἐκ τῆς τεχνολογίας καὶ τοῦ ὅλου τῆς κατασκευῆς τρόπου, ὅστις εἶνε ἐντελῶς ὁμοίος πρὸς τὰ τείχη τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλων πόλεων, ὅπου σφίζονται βυζαντινὰ τῶν αὐτῶν χρόνων τείχη. Ἄλλ' ἐξ ὧν ὅμως ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω, τὸ μὲν μήκος τοῦ ναοῦ ἦν ὡσεὶ 56 μ., τὸ δὲ πλάτος 23 μ. (Εἰκὼν 5.)

*

Μετὰ τοῦτο ἐπεδόθη ἐν τὴν περισυλλογὴν πάσης ἐπιγραφῆς καὶ παντὸς ἐν γένει ἀρχαίου λίθου, ἐγκατεσπαρμένον ἀνὰ τὸν ἀπέραντον τῆς Νικοπόλεως ἐρειπιῶνα. Πράγματι δὲ δι' ἐπιμόνου ἐργασίας περισυνελέγησαν παντοῖοι λίθοι καὶ ἐπιγραφαί, κιονόκρανα, θραύσματα ἐξ ἀγαλμάτων, πολλὰκις ἀρίστης τέχνης, ἅτινα πάντα μετακομισθέντα ἐτοποθετήθησαν ἐν τῇ προαυλίῳ τοῦ ἐν Πρεβέζῃ Διοικητηρίου. Πολλὰς ἐπιγραφὰς εὗρον ἐντεταειχισμένας ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς Νικοπόλεως τείχει, τὰς ὁποίας ἄτε μὴ δυνάμενος νὰ ἐξαγάγω, ἀντέγραψα, εἰ καὶ πολλαὶ ἦσαν ἔτι παλαιότερον γνωσταί.

Ὅγκωδῃ δὲ ἐπιγραφὴν περιέχουσαν ψήφισμα ἐπὶ δύο τεμαχίων τεθραυσμένων λίθων ἀναγεγραμμένην ἀνεύρον ἐπὶ ὑψώματος παρὰ τὰς ἀψίδας τοῦ μεγάλου τῆς Νικοπόλεως ἑδραγωγείου, ὅπερ ἐξ ἀποστάσεως 80-90 χιλιομέτρων, ἀπὸ τῆς νῦν θέσεως «Ἁγίου Γεωργίου» παρὰ τὸν ποταμὸν ^{Δοκίμων} ~~Ἀρχαῖον~~, διωχτενέποτε ὕδωρ εἰς αὐτήν. Σκεφθεὶς δὲ ὅτι τὰ δύο μεγάλα ἐκεῖνα θραύσματα δὲν θὰ εἶχον κομισθῆ ἐκεῖσε μακρόθεν, διέταξα τὴν κατὰ χώραν ἀνασκαφήν, ὄντως δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἤλθεν εἰς φῶς σειρὰ ὀλη κίωνων διαφόρου σχήματος, ῥυθμοῦ καὶ διαστάσεων, ἐν οἷς καὶ τινες ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ἄρεως. Πάντες οὗτοι οἱ κίονες ὡς καὶ μέγας ἀριθμὸς ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, ἐπιτυμβίων κιονίσκων, ἐπιγραφῶν κλπ. μετηνέχθησαν φαίνεται καὶ ἐνηκοδομήθησαν ἐν βίᾳ ἐκεῖ κατὰ τινὰ ἕως βαρ-

βαρικὴν ἐπιδρομὴν, ὅποτε ὡς τεῖχος ἐχρησιμοποιήθη αὐτὸ τοῦτο τὸ κολοσσιαῖον Ὑδραγωγεῖον. (Εἰκὼν 6.)

Εἰκὼν 6. Τὸ παλαιὸν ὕδραγωγεῖον ἀποκαλυφθὲν τεῖχος, ἐν ᾧ αἰὶ ἐπιτελισμένοι κίονες, κιοκοῦλας, ἐπιγραφαὶ καὶ παντοῖα ἀλλὰ ἀσχεττικονικὰ μέρη.

Μεταξὺ τῶν ἐντετειχισμένων μεταχίων ἐπιγραφῶν ἀνευρέθησαν καὶ τινε τῆς ἄνω μνησθείσης ἐπιγραφῆς, ἧτις ἀνέγραφε

πιθανῶς ἐργολαβίαν δημοσίου τινὸς κυρίου, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ὠδε δημοσιευομένων τμημάτων :

1) Λίθος λευκός, μήκους 0,33 πλ. 0,28, ὕψ. γραμμ. 0,015.
Ἐξέχον περιθώριον ἑκατέρωθεν.

ΕΡΓΑ

ΥΩΝΚΑΙ

ΤΑΚΑΤΑΤΟΥΗ

ΤΙΤΟΙΟΥΤΩΔΙΚ

ΙΟΝΤΩΝΕΚΤΩΝΤΟ

ΝΤΗΚΟΝΤΑΟΜΟΙΩΣ

ΟΝΗΓΛΕΙΟΝΙΧΡΟΝΩ

ΜΕΝΟΥ ΔΡΑΧΑΜΣ

ΜΑΛΙΣΤΑ ΕΥΤΟ

ΟΛΟΜΕΝΩΤΩΝ

ΥΗΦΟΦΟΡΗ

ΕΞΕΚΥΡΩ

3) Τοῦ αὐτοῦ λίθου, μήκους

καὶ πλάτους 0,27 μ.

С

НВ

ΝΤΗСН

ΕΩСΤΟΔ

ΝΗΓΕΙΘΗΚΟΤ

ΜΟΥΗΓΕΝΕΑΣ

ΨΙΑСΜΕΤΕΥС

ΩΝ ΜΗΤ

ΙΠΙΑСΜΙ

АСА

2) Τοῦ αὐτοῦ λίθου, μήκους 0,26 πλ. 0,29 μ.

ΟΝΗΔΑΚΤΥΛΩΝΔΥΟ

ΥΡΩΜΕΝΟΝΤΟΙС

ΜΩΝΚΑΙΖΗΜΙ

ΛΕΡΓΟΛΑΒΟΥС

ΘΗΡΑΣΜΗΓΛΕΙ

ΩΡΙС ΜΕΝΟΥС

ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ

ΜΕΤΑΒΑΙ

ΑΙΤΟΥСΔΕ

ΕΥΗСΚΑΙ

СМА

СΩ

4) Τοῦ αὐτοῦ λίθου, μήκους
0,15, πλ. 0,18 μ.

Н

ΓΟΛΕΙ

СЕН ΚΑΙ

САН ΓΑΛ

ΜΗΝΟС ΑР

ΠΟ

PI

5) Τοῦ αὐτοῦ λίθου, μήκους 1 μ. πλ. 0,42.

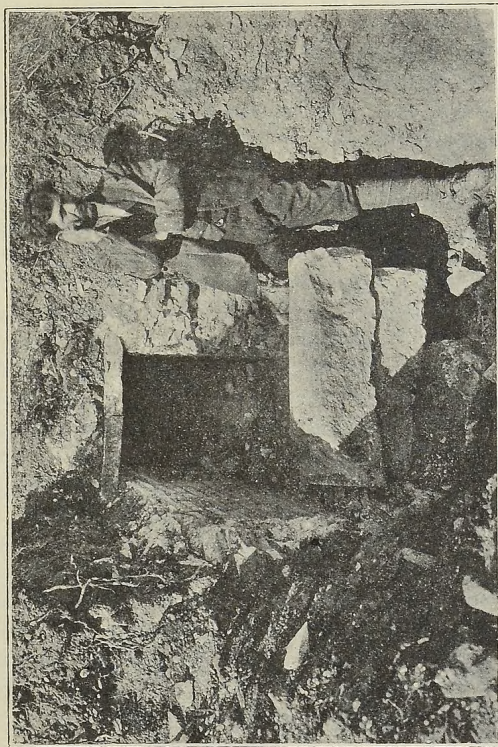
ΒΟ
 MATIC
 ΤΗΚΟΝΤΑ

 Α Μ Μ Α Τ Ε Ω Σ Τ Η Σ Β Ο Υ Λ
 Τ Η Σ Β Ο Υ Λ Η Σ Κ Α Ι Τ Ω Ν
 Σ Τ Α Ε Π Ι Κ Α Γ Α Τ Η Ι
 Ι Η Θ Ε Ι Ο Ω Ν Ε Ρ Κ Α Ν Ω Ν
 Λ Θ Ω Σ Η Β Ο Υ Λ Η Ε Υ Ρ
 Σ Ε Β Ο Υ Ν Τ Ω Ν Τ Ε
 Ξ Ε Τ Η Β Ο Υ Λ Η Ε
 Ν Ε Χ Ε Ι Ν Τ Η Ν Ε Ξ Ε
 Ν Τ Α Σ Τ Ο Ν Σ Τ Ε Σ
 Τ Α Θ Η Ο Ι Τ Ε Β Υ Ι
 Ε Ν Χ Α Ρ Α Χ Θ Η
 Ε Π Ι Τ Η Σ Α Γ Ο Ρ Α Σ
 Λ Ε Ω Σ Γ Ν ----- Η Μ Ο Ι Ο Σ
 Φ Ι Σ Μ Α Ε Π Ι Μ --- Α Ν Ε Χ Ο Ν
 Σ Ε Ω Σ Κ Α Ι Τ Η Σ Α Ν Α Σ Τ Α Σ Ε Ω Σ
 Α Τ Ο Ν Π Ε Ν Τ Η Σ Ο Ν Τ Α Ε Ξ Ε Κ Υ

*

Μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐτράπην ἐπὶ τὴν ἐξερευνησιν ἐτέρου ἐκτεταμένου λίαν πρὸς Α. τῆς Νικοπόλεως *Ναυροταφείου*, ἀκριβῶς δηλ. ἀντιθέτως τῆς παρὰ τὴν θέσιν «Μάζωμα» νεκροπόλεως καὶ μᾶλλον ἐγγυὲς τοῦ χωρίου «Μύτινα», ὅπερ ἐπέχει τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου τῆς Νικοπόλεως λιμένος *Κομάρου*, διότι ἡ πόλις τοῦ Αὐγούστου εἶχε δύο μεγάλους λιμένας, ὧν εἰς οὗτος ἐπὶ τοῦ Ἰονίου καὶ ὁ ἕτερος ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ, ὅπου σήμερον ὁ λιμὴν «Βαθὸ» ἢ «Μαργαρώνα» κοινῶς καλούμενος καὶ ἐν ᾧ σφύζονται πολλὰ ἀρχαία λείψανα.

Ἐν τῇ δυτικῇ ταύτῃ νεκροπόλει ἀνώρυξα πλείους τῶν ἑκατὸν πενήκοντα τάφων, ὧν οἱ πλείστοι πλινθόκτιστοι, ἐπιχειρησμοὶ ἔσωθεν δι' ἀμμοκονιάματος, ἔχοντες δ' ἐν τῇ βάθει κοιλί-

Εἰκὼν 7. Εἰσοδος τύμβου παρὰ τὴν θέαν «Μάζομα»

τητας μὲν περὶ τὴν ὄσφυν καὶ τοὺς πόδας τοῦ νεκροῦ, ἐξόγκωμα δέ τι πλίνθινον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν, ὥστε οὗτος καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἄκρᾳ, ὡς ἐν νηδύμφ ὑπνῷ, νὰ διάγῃ ἀνέσει... Ἄνωθεν δ' οἱ τάφοι καλύπτονται δι' ὑπερμεγέθων πολλάκις λιθίνων πλακῶν, ὧν

τινες 1,30 μ. μήκους. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ *λάρνακες* (σαρκοφάγοι) λίθιναι καὶ μαρμαρίναι, ἐφ' ὧν συνεσώρευον καὶ ἐπέχεον γῆν χυτήν, ὡς ἐν τοῖς ἀπειραριθμοῖς ἀνά τὴν Ἑλλάδα διασωζομένων, προϊστοικοῖς τε καὶ ἱστορικοῖς τύμοις πάντων τῶν χρόνων. (Εἰκ. 7.) (1)

Τοιοῦτοι τύμοι ὑπάρχουσι πολυαριθμότατοι ἐν Νικοπόλει, ἰδίᾳ δὲ περὶ τὰ τεῖχη αὐτῆς. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἀπαντῶσιν ὁμοίως καὶ τὰ παρὰ Ῥωμαίοις ἐν μεγάλῃ χρήσει *κολομβάρια*, μικρὰ ἢ καὶ μεγάλα δηλ. θολωτὰ μνημεῖα, τετράγωνα κυκλικὰ ἢ ἑλληψοειδῆ, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐθάπτοντο οἱ νεκροὶ οἰκογενείας ἢ γένους ὅλου, εἶτα δὲ μετὰ τινα ἔτι συγκομιζόμενα τὰ ὅσα αὐτῶν ἐφυλάσσοντο, χωριστὰ ἐκάστου, ἐντὸς *φωλεῶν* ἢ *κογχῶν*, περίξ ἐντὸς τῶν τοίχων κατεσκευασμένων. Πολλάκις ἐντὸς ἐνὸς τάφου ἀνεύρομεν τοὺς σκελετοὺς πολλῶν νεκρῶν, ταφέντων ἀλλεπαλλήλως κατὰ διαφόρους τοῦ χρόνου περιόδους, ἐκεῖνο δ' ὕπερ παρετήρησα σχετικῶς πρὸς τοὺς σκελετοὺς εἶνε ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ κρανία αὐτῶν ἔχουσι σχῆμα ἐπίμηκες, ὡς τὰ κανονικὰ τῶν ἐλλήνων καὶ Ῥωμαίων, οὐχὶ δὲ στρογγύλα, ὡς τὰ τῶν Ἑπειρωτῶν. Περὶ τούτου δ' ὅμως πρέπει νὰ ποφανθῇ μετὰ ἐνδελεχῆ μελέτην εἰδήμων τις κρανιολόγος, πρὸς τοῦτο δὲ καὶ διεφύλαξά τινα ἐκ τῶν ὡς ἄριστα διατηρηημένων ἐν τῇ προχείρῳ τῆς Πρεβέζης Μουσεῖῳ, περὶ οὗ κατωτέρω.

Καὶ ἄλλοι μὲν τῶν νεκρῶν ἐκαίοντο ἐν πυρᾷ, ἄλλοι δ' ἐθάπτοντο, ὡς εἴηστο κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους καθ' ὅλην τὴν προϊστορικὴν καὶ ἱστορικὴν ἀρχαιότητα ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλοχοῦ. Συνεθάπτοντο δὲ μετὰ τῶν συνήθων παρ' ἀρχαίοις *κτερισμάτων*, ἅτινα ἐν Νικοπόλει, ἄλλοτε μὲν, ὡς ἐν πλουσίοις σαρκοφάγοις, ἦσαν πολυτελῆ καὶ θαυμαστά ἔργα τέχνης, ἄλλοτε δέ, ὡς ἐν τοῖς ἀπειραριθμοῖς πλινθοκτίστοις τάφοις, χαλκᾶ νομίσματα, λιχνάρια, χαλκοὶ δακτύλιοι, ὄβελια ἀγγεῖα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐν τούτοις καὶ μεταξὺ τῶν τάφων τούτων ὑπάρχουσιν τινες περιέχοντες λόγου ἄξια καὶ περίτεχνα κτερίσματα, ὅσον *λύχνους* καὶ *πυξίδας* μετὰ *ἀναγλύπτων παραστάσεων*, *δακτυ-*

(1) Κοινῶς μαγοῦλαις (tumuli) "Ἰδ. Πρακ. Ἀρχ. Ἐταιρ. 1911 σελ. 111.

λίους χρυσοῦς, σφραγιδολίθους ἐγχαράκιους κλπ. Πλείστοι τούτων περιέχουσι καὶ ἐπιγραφὰς ἐπιτομβίους, ἑλληνιστὶ ἢ λατινιστὶ, ἐξ ὧν ἀνεῦρον περὶ τὰς τριάκοιτα. Ἴδου περιεργείας χάριν μερικὰ τούτων:

1) ΤΙΒ . ΚΛΑΥΔΙΟΣ	7) ΤΙΒ. ΚΛΑΥΔΙ
ΟΝΗΣΙΜΟΣ	ΟΣ. ΑΚΤΙΟΣ
ΟΡΑΝΤΩΝΕΥ	ΕΤΩΝ ΞΕ
ΕΡΓΕΤΗΣ ΕΤΩΝ	ΧΑΙΡΕ
Ν . ΧΑΙΡΕ .	8) ΛΥΚΑΡΙ
ΣΙΜΟΣ ΟΝΗ	ΩΝ-Η
ΥΙΟΣ ΕΤ .	ΧΑΙΡΕ
2) ΑΡΡΙΑ ΠΩΛ	9) SECUNDA
ΛΑ ΕΤΩΝ Ο	V. AN. XXVI
ΧΑΙΡΕ	H. S. EI.
3) ΣΩΤΗΡΙΧΑ	VALE.
ΣΩΤΗΡΙΔΑ	10) ΚΛΑΥΔΙΑ
ΚΑΙ ΜΕΘΗΣ	ΔΟΤΑ
ΘΥΓΑΤΗΡ	ΕΤΩΝ ΙΓ
ΕΤΩΝ ΚΗ	ΧΑΙΡΕ
4) ΦΙΛΑΙ	ΚΛΑΥΔΙΑ
ΝΙΣ ΕΤΩΝ	ΣΑΤΟΡΛΕΙΛΑ
ΛΕ	ΕΤΩΝ Ε
ΧΑΙΡΕ	ΧΑΙΡΕ
5) ΜΥΣΑΕΥΣ	11) ΑΤΤΙΚΗ
ΣΙΜΑΚΙ	ΕΤΩΝ
VIX ANN XVII	ΙΓ
ΝΥΜΜΒΙ	ΧΑΙΡ
6) ΕΥΑΡΕ	12) ΦΙΛΙΤΙΩΝ
ΣΤΟΣ	ΦΙΛΗΤΟΥ
ΚΛΕΟΜΑ	ΥΙΟΣ
ΧΟΥ	ΕΤΩΝ Β
ΕΤΩΝ ΛΕ	ΧΑΙΡΕ
ΧΑΙΡΕ	

13) ΛΕΟΝΤΙΣ
ΠΥΡΙΧΟΥ
ΕΤΩΝ
Π
ΧΑΙΡΕ

14) ΣΕΞΣΤ
ΟΣΡΟΥ
ΒΡΙΟΣ
ΡΟΥΦΟΣ
ΜΗΝ. ΙΑ

Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην, τὴν ὑπ' ἀρ. 14, ἔχομεν τὸ ἐξῆς περιέργον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι δηλ. ἐν τῷ τάφῳ, ὅπου ἦν ἡ ἐπιγραφή αὕτη, εὑρέθη ἀνέπαφον φυσικὸν φῶν ὄρνιθος, οὗ περιεσώθη ἀκέραιον κέλυφος, διὰ μικρᾶς ῥωγμῆς ἐξατμισθείσης τελείως πάσης ἔσθθεν ὀργανικῆς οὐσίας. Ὄν δεκαεξὶ καὶ πλέον αἰώνων ἐντὸς τάφου βρέφους!

Ἄλλ' ἰδιαιτέρας μνείας ἄξιοι εἶνε οἱ κεράμιοι λύχνοι, οἱ φέροντες ἄνωθεν ἀναγλύπτους παραστάσεις, ὧν ἡ ποικιλία καὶ ἡ ἔξοχος τέχνη καθιστᾷ αὐτοὺς ἀληθῆ καλλιτεχνήματα. Ἴδου δὲ καὶ συνοπτικῆ ὄψε ἀναγραφή τῶν σημαντικωτέρων παραστάσεων: (Εἰκὼν 8.)

1) *Μονομάχοι* (gladiatores), ὧν ὁ ἕτερος ὄρθιος, κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς μάχαιραν, ἀπειλεῖ τὸν ἀντίπαλον, ὅστις ἤττηθεις κείται χαμαί, ἀπορρίψας καὶ τὴν ἀσπίδα· ὀπισθεν ἡ ἐπιγραφή τοῦ κεραμείου: **ΣΓΙΟΣΙΑΡΙΟΥ**.

2) *Μονομάχοι*, ὧν ὁ ἕτερος ἐξ ἀριστερῶν, ὄρθιος καὶ κρατῶν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τὴν ἀσπίδα, ἀπειλεῖ μὲ τὸ ἐν τῇ δεξιᾷ ἐγχειρίδιον νὰ φονεύσῃ τὸν ἀντίπαλον, ὅστις κλίνας ἤδη ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος, ἀμύνεται ἐπίσης διὰ τοῦ ἐγχειριδίου. Ὄπισθεν. . ΛΕΑ---

3) *Μονομάχοι* συμπλεκόμενοι ἐν ἀγῶνι. Τέχνης καὶ διατηρήσεως ἐξόχου.

4) *Μονομάχοι* μὲ μικρὰν παραλλαγὴν πρὸς τὰνωτέρω· ὀπισθεν: **ΣΓΩΣΙΑΝΟΥ**.

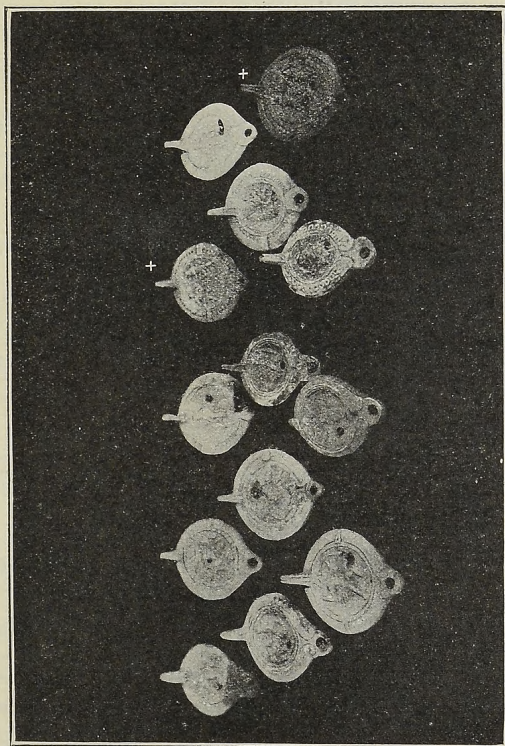
Τὰς παραστάσεις ταύτας διακρίνει θαυμασία ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἀντιγραφῆ καὶ μεγίστη τοῦ σχεδίου ἀκρίβεια.

5) *Προσωπῶδες σκηναί.*

6) *Νάνος γυμνὸς μὲ προτεταμένον τὸ ἀνδρικὸν μόριον.*

7) Ἡ Λήδη, ἣν ἐναγκαλίζεται ἐρωτικῶς καὶ μετὰ λαγνείας ὁ Ζεὺς, ὡς κύκνος. (διπλοῦν).

8) Νεαρὸς ἐφηβὸς κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς φιάλῃν ἄνωθεν

Εἰκὼν 8. Δύο ἀύριοι φέροντες ἀναγκύπτοις παραστάσεις.

βωμοῦ, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς σύρων ἐκ τοῦ ἐμπροσθοῦ ποδὸς ἀμνὸν πρὸς θυσίαν. Τὸ ἔλρον μετ' ἐξόχου τέχνης ἐξεργασμένον. Ὅπισθεν: ΚΡΗΣΚΕΛΙΤΟΣ.

9) Διόνυσος ἐν σχήματι παιδὸς γυμνοῦ κρατοῦντος διὰ τῆς δεξιᾶς σταφυλῆν, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς θυρσὸν καὶ παρδαλῆν. Τέχνης ἀρίστης. *Ὅπισθεν: ΓΑΙΟΥ.

10) Γυνὴ πεπλοφόρος κρατοῦσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς βράδον καὶ ἔχουσα τὴν δεξιάν προτεταμένην ἐν σχήματι ἀνθρώπου ομίλουτος.

11) *Ἥφαιστος, κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς σφύραν ἐπὶ τοῦ ἄκμωνος, τὴν δὲ ἀριστερὰν στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου.

12) Νίκη μὲ ἀναπεπταμέναις πτέρυγας, κρατοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς στέφανον καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κλάδον φοίνικος.

13) Γελοιογραφικὴ παρόστασις μονομάχου, ὡς εἶδος ἵππότηου τῆς «ἐλευσίνης μορφῆς» . .

14) Πάν σύρων ἐκ τοῦ ποδὸς τράγον καὶ κρατῶν τὸ λαγωβόλον.

15) *Ἔρως αὐλῶν ἐπὶ δελφίνος.

16) Λέων ὄρμων.

17) Προτομαὶ ἀνδρὸς ποιγωνοφόρου καὶ γυναικὸς πεπλοφόρου ἀντιμέτωποι.

18) *Ἄρτεμις τοξέουσα. *Ὅπισθεν: ΛΟΥΚΙΟΥ

19) Σφίγξ. *Ὅπισθεν: ΣΕΒΗΡΟΥ

Καὶ ἄλλοι. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν λύχων ἐκτὸς τῶν τάφων εὑρομεν καὶ τὰ ἐξῆς ἔτι ἄξια λόγου κτερίσματα:

1) Πυξὶς πηλίνη (διαμέτρου 00,8 μ. περιφερείας, 0,25 μ. καὶ ὕψ. 00,6 μ.) φέρουσα ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας παρόστασιον διονυσιακὴν, ἐν ἣ διακρίνονται, ἀμυδρῶς δυστυχῶς ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ πηλοῦ, σάτυροι, βάνχοι, μαινάδες, παῖδες ἐν μέσῳ φυτῶν καὶ ἀνθέων μὲ θυρσοῦς, βόπαλα, κάνιστρα καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὸ βλον θαυμασίως συντεθειμένον καὶ μετὰ μεγάλῃς καλλιτεχνικῆς δεξιότητος ἐξεργασμένον. Ἡ παράστασις διαλαμβάνει δώδεκα καὶ πλέον μορφάς, εἶνε δὲ διηρημένη εἰς ὀκτὼ αὐτοτελῆ σχεδὸν τμήματα ἢ συμπλέγματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἰσομεγέθη. (Εἰκῶν 9.)

2) Ἀργυροῦς δακτύλιος μετὰ δακτυλιολίθου ἐξ αἱματίτου φέρωντος ἐγγεγλυμμένον ἐπὶ τῆς ἄνωθεν ἐπιφανείας γυμνὸν ἄνδρα.

- 3) Ζεύγος χρυσῶν ἐνωτίων, ἀποτελουμένων ἐκ δακτυλιδίων.
 4) Πολλὰ κομψότατα ὑάλινα φιαλίδια διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους.

Εἰκὼν 9. Πυξὶς πηλοῦ μετ' ἀνάγλυπτος παραστάσεις.

5) Πήλινον εἰδώλιον παριστῶν παῖδα γυμνὸν ἀλλάζοντα ἐπὶ βάσειως στρογγύλης, ἐφ' ἧς παράστασις ἀνάγλυπτος λίαν ἐφθαρμένη, ἀλλὰ καλῆς τέχνης.

6) 3 δακτύλιοι ἀργυροὶ, ὧν ὁ εἷς μετὰ σφραγιδολίδου ἐγγαράκτου. (Εἰκὼν 10.)

*

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐκτὸς τῶν τάφων ἀνευρέθησαν πλείστα νομίσματα, ἰδίως χαλκᾶ, λίαν δ' ἐφθαρμένα· ἐλάχιστα τούτων εἶνε ἀργυρᾶ ἢ σπάνια. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς:

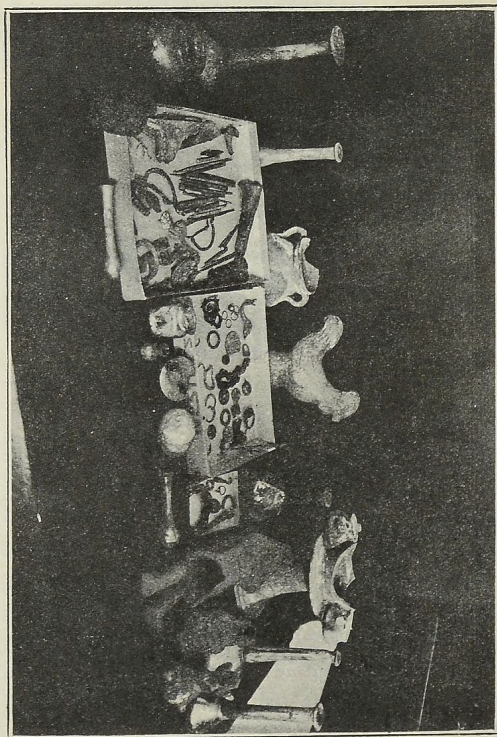
1) Πολλὰ χαλκᾶ νομίσματα φέροντα ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψευς τὴν προτομὴν τοῦ Ὀκταβίου, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας στέφανον μετὰ τὴν λέξιν: ΑΚΤΙΑ.

2) Βυζαντινὰ νομίσματα χαλκᾶ διαφόρων αὐτοκρατόρων.

3) Χαλκοῦν νόμισμα τοῦ αὐτοκρ. Κλ. Σεπτίμου, φέρον ὄπισθεν περρωτὴν Νίκην ἐπὶ τεθρίππου, ἐν δὲ τῷ ἐξῆργῳ τὴν λέξιν: ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

- 4) Ἀργυροῦν νομ. τοῦ αὐτοκρ. Σεβήρου.
 5) Χαλκοῦν νομ. τοῦ Ὀκταβίου, μετὰ κεφαλῆς κάπρου ὀπισθεν καὶ τῆς λέξεως: ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΣ.

Εἰκὼν 10. Κεράμια ἐκ τῶν τάφων Νικοπόλεως ἐν τῷ μικρῷ Μουσεῖῳ Περσέως.

- 6) Χαλκοῦν νόμισμα, ἐξ οὗ γυνή παριστώσα τὴν Νικόπολιν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐν εἰδῇ πόλου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὀπισθεν δὲ τράπεζα μετὰ στέμματα· ἄνωθεν ἡ λέξις ΙΕΡΑ.

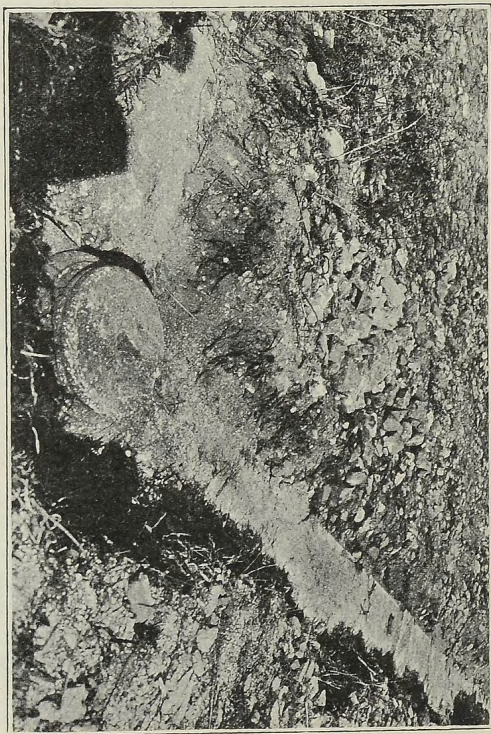
Πάντα ταῦτα τὰ εὐρήματα μετεκόμισα εἰς Πρέβεζαν καὶ ἐτοποθέτησα ἐντὸς ὁωματίου, λίαν εὐγενῶς παραχωρηθέντος μοι ὑπὸ τῆς Διοικήσεως Πρεβέζης ἐν αὐτῇ τῇ Διοικητηρίῳ. Δαπάναις δὲ τῆς Γεν. Διοικήσεως Ἡπείρου κατεσκευάσα δύο μεγάλας κομφᾶς θήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐταξινόμησα πᾶν ὅ,τι ἐκλεκτὸν ἀντικείμενον προήλθεν εἰς φῶς ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Νικοπόλεως, οὕτω δὲ συνετελέσθη μικρὸν Μουσεῖον, ὅπερ θὰ χρησιμεύσῃ ἐν τῇ μέλλοντι ὡς πυρῆν πρὸς συγκρότησιν μεγάλου Μουσείου ἡπειρωτικοῦ.

*

Μετὰ τὴν ἐξερεύνησιν τῆς δυτικῆς ταύτης Νεκροπόλεως ἐτράπην ἐπὶ τὴν ἔρευραν πολλῶν ἄλλων ἀρχαιολογικῶν χώρων καὶ ἐρείπων τῆς Νικοπόλεως. Οὕτω περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἀνέσκαψα τὸν πρὸς Α. τοῦ ἀνωτέρω Νεκροταφείου χώρον, κοινῶς «Μαυρόλογγον» καλούμενον, ὅπου ὑπῆρχον σπόνδυλοι κίωνων καὶ ἄλλοι λίθοι ἀρχαῖοι. Μετὰ τινῶν ἡμερῶν ἐργασίαν ἀπεκαλύφθη σειρὰ βάσεων κίωνων μετὰ σπονδύλων κίωνων ἐπ' αὐτῶν ἐντὸς δὲ αὐτῶν χώρος ἐπίπεδος δι' ἀμμοκονιάματος ἐστρωμένος, ἐφ' οὗ ἔγχετο μωσαϊκοῦ. Πρὸς τὴν ΝΑ. γωνίαν τοῦτου ἀνεύρομεν κιονίσκον ὀρθόν, ἐνὸς μέτρου ὕψους περὶ τὴν βάσιν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε μέγας σωρὸς τέφρας μετὰ ὀστέων ζῴων, (βοῶν, προβάτων κλπ.), λυχνιῶν, ὀστεῖνων βελονῶν κλπ. Προφανῶς πρόκειται περὶ βωμοῦ ἢ ἐσχάρας πλουσίας ἐπαύλεως, ἣς τὸ περιστύλιον ἀποτελεῖτο ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων κίωνων καὶ τοῦ μωσαϊκοῦ, περὶ τὴν ἐσχάραν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον πλεῖστα τεμάχια φύρδην μίγδην ἐρριμμένα πιθανὸν ὑπὸ τῶν χωρικῶν, οἵτινες καλλιεργούντες τὸν ἀγρόν, ἀπέριψαν ταῦτα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην προέβημεν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ἀρχαίου χώρου ἐφ' ὑψηλοτάτης θέσεως, ἄνωθεν τῆς μεγάλης Δεξαμενῆς τῆς πόλεως, κοινῶς «Βασιλόσυτιο» καλουμένου. Καὶ ἐν αὐτῇ ἀνευρέθη ὁμοίως σειρὰ μαρμαρίνων κίωνων, οἵτινες ἔκειντο ἐκτάδην τετραυσιμένοι παρὰ τὰς βάσεις αὐτῶν· οἱ κίονες οὗτοι ἔχουσι μῆκος μὲν περὶ τὰ 3 μ. περίμετρον δὲ κατὰ τὴν βάσιν ποικίλουςαν μεταξὺ 0,50—0,34 μ. Ἡ αὐτὴ ποικιλία

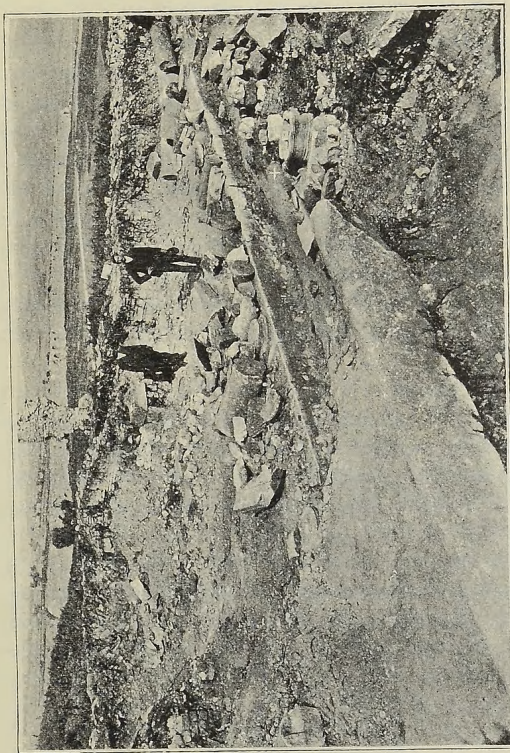
ὕπάρχει καὶ εἰς αὐτὰς τὰς βάσεις, ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, ὧν τὸ μέγεθος ἐπίσης εἶνε διάφορον, ἐξ οὗ εἰκάζω ὅτι ἐλήφθησαν παρ' ἄλλων ἀρχαιοτέρων κτιρίων ἢ μετ' ἀμελείας ἐν χρόνους παρακμῆς ἐποιή-

Εἰκὼν 11. Ἄνω πλινθία τοῦ περιστερίου ἐν θέσσει «Βασιλοῦπιπτο».

θησαν. Οἱ κίονες εἶνε λειψισμένοι, ἄνευ ραβδώσεων, τὸ δὲ μετὰ τῶν βάσεων αὐτῶν θεμέλιον σχηματίζει μέγα τετράγωνον περιστελίον, οὗ αἱ διαστάσεις ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: (Εἰκὼν 11 καὶ 12.)

Μήκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. 12,78 μ. ἀπὸ Α. πρὸς Δ. 15,68 μ.
Περίξ τοῦ τετραπλεύρου τούτου περιστυλίου ὑπῆρχον δωμάτια,
ὡς εἴθισται πάντοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, πρὸς Δ. δὲ καὶ Ν. ἀπε-

Εἰκὼν 12. Δυτ. πλείωρᾶ περιστυλίου ἐν θέσει «Βασιλόσπιτο»: τὸ παρὰ τὸ σημεῖον † ἀντικείμενον
εἶναι ὁ μαρμάρινος πύλος.

καλύφθη μέγα μουσεῖωμα· τὰ δωμάτια ταῦτα εἰσὶ κατεστραμ-
μένα, ἢ δὲ οἰκοδομία αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐξ ὀλιγοῦ ἀρχαιοτέρου,
ἐκ λίθων, κεράμων, κιονίσκων τεθραυσμένων καὶ παντὸς ὅ, τι πρό-

χειρον ὑπῆρχεν, ὥστε ὡς οἱ κίονες καὶ αἱ βάσεις τοῦ περιστυλίου καὶ ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ἐργασίαν μεταγενεστέρων χρόνων καὶ ἀμελεῖ. Ἐντὸς τῶν τοίχων καὶ τῶν χωμάτων ἐν γένει τῶν ὀρωμάτων καὶ τοῦ περιστυλίου εὐρέθησαν ἐπιγραφαὶ τινες καὶ ἄλλα λίθινα ἀντικείμενα, ἐξ ὧν ἀναφέρω τὰ ἑξῆς:

1) Ὑγδίων μαρμάρων με προχοήν, ὡς τὰ τῶν φαρμακοποιῶν.

2) Μαρμάρων κατασκευάσμα περιέργου σχήματος καὶ χρήσεως.

Εἶνε τοῦτο κοῖλον τετράγωνον σκευὸς με καμπύλας γωνίας καὶ με πλευρὰς ἑλλειψοειδῶς πρὸς τὸ κέντρον εἰσεχούσας, ἐν τῇ μέσῳ δὲ ἀνυψοῦται, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου, κιονίσκος μετὰ ἰωνικοῦ κιονοκράνου, διάτρητος μέχρι τῆς βάσεως. Ἐπίσης ἐπὶ τῶν πλευρῶν ὑπάρχουσι δύο ἕτεροι κάθετοι ὀπαί, ἐξ οὗ εἰκάζω ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο θὰ ἦτο πίδαξ τις ἢ μηχανήμα ὁμοίας χρήσεως. Ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ εἶνε λίαν ἐπιμεμελημένη, διότι ἡ ἐπιφάνεια ἔσωθεν εἶνε λειοτάτη, ἔξωθεν δὲ φέρει ἄνωθεν καὶ κάτωθεν ὀριζοντίους ταινίας λελαξευμένας ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. (Εἰκὼν 12.)

Τὶ ἦτο δ' ὅμως τὸ μέγα τοῦτο κτίριον μετὰ τὸ περιστύλιον καὶ τὰ ὀρωμάτια; Ἦτο πλουσία τις ἔπαυλις ἢ ἀνάκτορον; Ἄλλ' ἐκ τῆς θέσεως τῆς περιθλήπτου, ἄνωθεν τῆς δημοσίας μεγάλης Δεξαμενῆς καὶ Κρήνης, μᾶλλον πιστεύω ὅτι ἦτο τοῦτο Ἄγορά, τὴν γνώμην δὲ ταύτην ἐνισχύουσι καὶ τὰ πέραξ ἀποκαλυφθέντα μνημεῖα καὶ ἐρείπια.

Ὀλίγον δηλ. πρὸς Ν. τοῦ περιστυλίου ἀπεκαλύψαμεν σειρὰν μεγάλην τετραπλευρῶν βάσεων, λίαν ἐπιμεμελημένης ἐργασίας, ἐξ ὧν μία, τέλειος κύβος μετὰς πλευρὰς πάσας δῆλον ὅτι ἴσας, (0,75 μ.) φέρει ἐκ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν:

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
ΝΕΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ
ΕΥΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΑ

Τὰ γράμματα εἶνε ὠραία καὶ κανονικά. Περὶ δὲ τὴν πρὸς Ν. ταύτης δευτέραν ὁμοίαν βάσιν ἀπεκαλύφθη δάπεδον λίθινον κα-

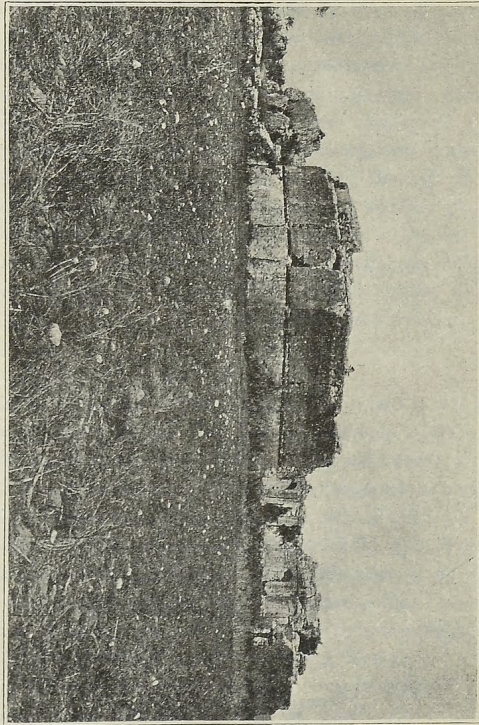
λῶς ἐστρωμένον διήκον μέχρι τῆς πρώτης μετὰ τοίχων δι' ἀμμοκονιάματος ἐπιχειρισμένων.

Πρὸς Δ. δὲ τοῦ περιστυλίου ὑπάρχουσι *θολωταί* τινες κόγχαι, αἵτινες φέρουσι πλουσιωτάτην διακόσμησιν, λίαν δυστυχῶς ἐφθαρμένην. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀνωτάτῃ θόλῃ ὑπάρχουσιν ἴχνη τοιχογραφιῶν (πηγά, ἴσως ταῶ κλπ.), κάτωθεν δὲ τούτων διαφαίνεται ἐκ τοῦ καταπεσόντος ἐνιαχοῦ ἀμμοκονιάματος, στρώμα ψηφιδωτοῦ. Κατωτέρω δέ, οἷονεὶ ὡς πλαίσιον τῶν τοιχογραφιῶν, σειραὶ κογχυλίων μετὰ πολλῆς τέχνης κατὰ σειρὰν προσκεικωλημένοι. Ἀνασκάψαντες δὲ τὸν περὶ αὐτὰς χώρον παρετηρήσαμεν θυρίδας καὶ ἀψίδας. Τί νὰ ἦτο τὸ κτίριον τοῦτο εἶνε ἄδηλον, ἀλλ' ἐγὼ εἰκάζω μὴ τι πρόκειται περὶ Κρήνης. Ἐκ πάντων τούτων συνάγει τις ὅτι ὀλόκληρος ὁ χώρος οὗτος δὲν ἦτο ἰδιωτικόν τι κτήμα ἢ ἔπαυλις, ἀλλὰ τόπος *δημόσιος*, αἱ δὲ μαρμάρινα εἶναι βάσεις θὰ ἔφερον ἀνδριάντας ἀνδρῶν μεγάλως τὴν πόλιν τοῦ Αὐγούστου εὐεργετησάντων.

*

Κατὰ τὸν τελευταῖον τῶν ἀνασκαφῶν μῆνα, τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, ἠρεύνησα μεγάλα τινὰ κτίρια, δύο ἰδίως γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μπούφη» καὶ «Μπεντένια», τῶν ὁποίων ὁ ὄγκος, ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ θαυμαστὴ ἀρχιτεκτονικὴ διάταξις μοι εἶχον ἐμποιήσει ζωηρὰν ἐντύπωσιν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκεται παρὰ τὸ μέγα Ὑδραγωγεῖον καὶ ἐντελῶς πλησίον τοῦ δυτ. Νεκροταφείου, διότι πλείστους τάφους ἀνωρύξαμεν περὶ αὐτό, ἔχει δὲ σχῆμα καμμεγίστου ὀρθογωνίου τετραπλευροῦ, ἔσωθεν δὲ περιέχει μεγάλην καὶ ὠραιωτάτην αἵθουσαν, κοσμουμένην πανταχόθεν ὑπὸ *νυμφῶν* ἢ *κογχῶν*, αἵτινες ἦσαν ποτε ἐπενδεδυμένοι διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, περιεῖχον δὲ βεβαίως ἀγάλματα. (Εἰκ. 13). Τί ἦτο τὸ λαμπρότατον τοῦτο κτίριον καὶ πρὸς τί ἐχρησιμοποιεῖτο; Ἰδοὺ ἐρώτημα, ὅπερ ἀνὰ πᾶν βῆμα ἐκσπᾶται ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ἐν Νικοπόλει ἐρευνητοῦ, διότι πληθὺς ὄλη ταιούτων κτιρίων, τελείως κατερειπωμένων, ἀναμένουσι τὴν λύσιν τοῦ προαιωνίου μυστηρίου των . . . Τὸ ὄνομα «Μπούφ» ἢ «Μπούφη» ἀφ' ἐτέ-

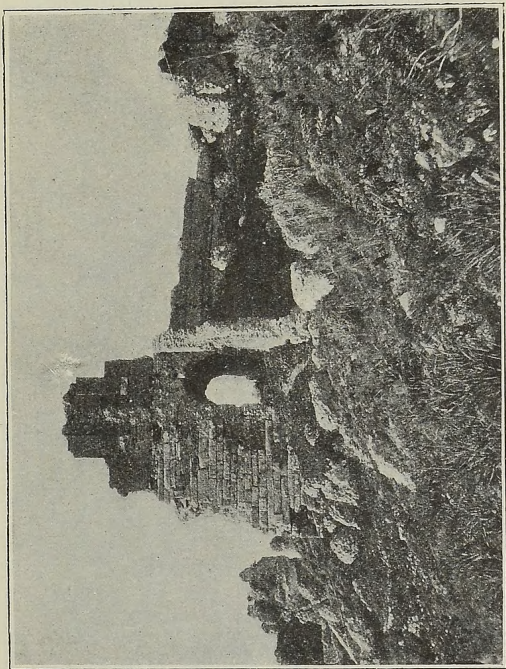
ρου οὐδὲν ἡμᾶς διδάσκει. Ὁ λαὸς δίδει πολλάκις τὰ γελοιωδέστερα ὀνόματα εἰς τὰ σημαντικώτατα τῶν Μνημείων καὶ ὀνομάζει ἐν Ἀθήναις «Φανάρι τοῦ Διογένους», τὸ περικαλλέστατον

Εἰκὼν 13. Ἱερεῖα τοῦ κολοσσαίου κτήλιου, τοῦ κοινῶς «Μποῖρη» καλούμενου.

τοῦ Δυσικράτους χορηγικὸν μνημεῖον, «Φυλακὰς τοῦ Σωκράτους» δὲ προϊστορικὸν ἐν βράχῳ λελαξευμένον ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσαίου οἴκημα. Ὁμοίως ἐν Νικοπόλει τὸ μέγα ἀμφιθέατρον

ὀνομάζει «Κιλιφί», (Εἰκ. 14) τὸ μικρὸν θέατρον «Σκοτεινὴ» (ἐκ τῶν σκοτεινῶν κάτωθεν ὑπογείων διαδρόμων), «Βαγένια» τὴν Δεξαμενίγν-ἐκ τῶν ἐν εἴδει πέθων θολωτῶν αὐτῆς δωμάτων-«Καράβι» τὸ Στάδιον ἐκ τοῦ ἐν εἴδει σκάφους σχήματός του κλπ. κλπ.

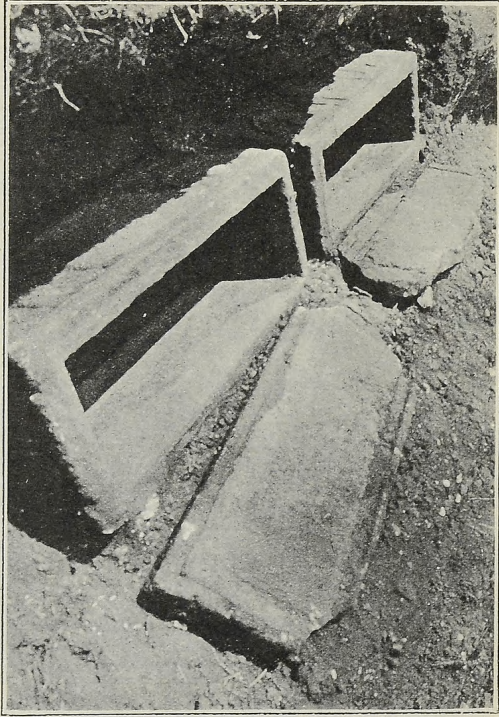

Εἰκὼν 14. Ἡ δυτ. εἰσὸδος τοῦ μεγάλου θεάτρου.

Ἄλλὰ «Μπούφη» δὲν ἠδυνήθηγν νὰ μάθω διατί ποτε ὀνομάσθη τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο κτίριον, ὅπερ βεβαίως θὰ ἦτο Ἄνακτορον τι ἢ Λέσχη ἢ πιθανώτατα Βουλευτήριον, διότι μᾶλλον πρὸς τοιοῦτόν τι ὡς ἄριστα προσφέρεται ἡ ἔβλη αὐτοῦ διάταξις.

Τοῦ δ' ἑτέρου τῶν κτιρίων, ὅπερ ὁ λαὸς ὀνομάζει «Μπεν-

τένια», δηλ. φυλακᾶς, εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐν αὐτῇ σκαφικῆς ἐρεῦνης, ἀνεῦρον καὶ καθώρισε τὸν τε προορισμὸν καὶ τὸ ὄνομα, διότι ἀφ' ἑνὸς τὸ τοξοειδὲς σχῆμα πάντων

Εἰκὼν 15. Στρωσθῆτος μασιμῶνος ἐν θέσει «Μετώματος».

τῶν δωματίων, ὡς καὶ τὸ θολωτὸν τῆς στέγης αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου οἱ ἀνὰ πάντας τοὺς τοίχους κἀθητοι αὐλακες, ἐν οἷς ἦσαν ποτε προσηρμοσμένοι ὑδροσωλῆνες καὶ τὸ δι' ἀνασκαφῆς ἀποκαλυφθὲν ἐν πολλοῖς δωματίοις ψηφιδωτῶν δάπεδον πιστοποιοῦσι διὰ

τοῦ μᾶλλον ἀναμφισβητήτου τρόπου ὅτι πρόκειται περὶ Βαλα-
νείου, ὅπερ, ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς κομψότητος αὐτοῦ θά-
ῆτο τὸ ἄριστον τῶν ἐν Νικοπόλει. Κεῖται δὲ τοῦτο πλησιέστατα
πρὸς τὸ Μέγα ἀμφιθέατρον καὶ πρὸς ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ τῆς
ἀγοῦσης ἀπὸ Πρεδέζης εἰς Ἰωάννινα, ὁδοῦ, ἣτις διασχίζει ἢ
μᾶλλον διχοτομεῖ δρόκλιηρον τὴν Νικόπολιν καὶ ἣς ἡ κατασκευὴ
ἐγένετο αἰτία ἀποκαλύψεως καὶ συλήσεως πλείστων τάφων καὶ
μνημείων αὐτῆς.

Τέλος κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐπανήλθον πάλιν ἐπὶ τὴν
ἔρευναν τῆς πρώτης παρὰ τὴν θέσιν «Μάζωμα» νεκροπόλεως,
ἐν ἣ παρὰ τοὺς πρώτους ἀνορυχθέντας τάφους ἀπεκαλύψαμεν
δύο μαρμαρίνας λάρνακας, ὧν ἑκατέρας τὸ μὲν μήκος εἶνε 2, 18
μ. τὸ πλάτος 0,90 μ., τὸ δὲ ὕψος 0,86. Ἡ διακόσμησις αὐτῶν
εἶνε ἀπλή, φέρουσι δηλ. ἐπὶ τῆς κυρίας ὕψεως ἐν τῇ μέσῃ εἶδος
τι τετραγωνικοῦ θυρεοῦ, ἐφ' οὗ ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ἑκατέρω-
θεν δ' αὐτοῦ καμπύλαι γλυφαὶ ἐν σχήματι ταινιῶν.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς α' λάρνακος φέρεται ἡ ἐπιγραφή: (Εἰκ. 15).

ΞΑΝΘΟΣ

ΕΤΩΝ Ξ

ΧΑΙΡΕ

Τ. Ι. ΚΛΑΥΔΙΟΣ

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ

ΕΤΩΝ ΜΕ

ΧΑΙΡΕ

Ἐπὶ δὲ τῆς β'

ΚΛΑΥΔΙΑ

ΔΟΤΑ

ΕΤΩΝ ΙΓ

ΧΑΙΡΕ

ΚΛΑΥΔΙΑ

ΣΑΤΟΡΛΕΙΛΑ

ΕΤΩΝ Ε

ΧΑΙΡΕ

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἢ ἐν Νικοπόλει πρώτη αὐτῇ ἐν ταῖς, Τύχῃ ἀγαθῇ ἀπελευθερωθείσαις ἑλληνικαῖς χώραις ἀνασκαφή, ἣς ὁ ἀμητὸς ὑπῆρξε λίαν πλούσιος καὶ ἀξιολογώτατος, τοιοῦτος δὲ ὥστε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι συνεχῆ καὶ ἐνδελεχῆ ἐξακολούθησιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τῆς μεγάλης τοῦ Αὐγούστου πόλεως. Ὑπολείπονται ἔτι πλείστα καὶ σπουδαιότατα μνημεῖα πρὸς ἐξερεύνησιν καὶ αὐτῶν δὲ τῶν πέρυσιν ἀνασκαφέντων ἢ ἔρευνα οὐδαμῶς εἰσέτι συνετελέσθη, διότι καὶ χρόνος μακρὸς καὶ χρῆμα πολὺ ἀπαιτεῖται πρὸς τοιαύτας κολοσσιαίας ἐργασίας. Εὐτυχῶς δ' ὅμως ἢ ἡμετέρα Ἐταιρεία μετὰ μεγίστης προθυμίας ἐψήφισε καὶ διὰ τὸ τρέχον ἔτος πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν πίστωσιν, ἢ δὲ Γεν. τῆς Ἡπείρου Διοικήσεως καὶ πᾶσαι αἱ ἐν Πρεβέζῃ ἀρχαὶ θέλουσι καὶ πάλιν παράσχει μοι πᾶσαν τὴν ἠθικὴν αὐτῶν συνδρομὴν, ἣς ἔτυχον καὶ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, ἐφ' ᾧ καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζω νῦν ἀπὸ τῶν ἐπισήμων τούτων σελίδων τῶν «Πρακτικῶν» τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας τὴν θερμωτάτην εὐγνωμοσύνην μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Μαΐου 1914

ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ,
Σύμβουλος τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας κλπ.

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

(1913)

Ἐφ' ἔτος ἐπεσκευάσθησαν ἀναλώμασι τοῦ τῆς Παιδείας ὑπουργείου οἱ διερωγότες τοῖχοι καὶ ἡ τε ξύλωσις καὶ ἡ κεράμωσις τῆς στέγης τοῦ μουσείου, ὑπερ ἡ Ἀρχαιολογικῆ ἑταιρεία ὑκοδομήσατο τῷ 1884.

Σκαφικὰ δ' ἐργασίαι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῆς χαράδρας ὄχθης, πρῶτον μὲν ἔπου καὶ τῷ 1909, ἐν τῷ πρόφῃν Κοληγεώργα ἀγρῷ (ΠΑΕ 1909 119), ἔπειτα ἐν τῷ δυσμόθεν αὐτοῦ κειμένῳ, τῷ ὑπὸ τῆς ἑταιρείας παρὰ Κ. Βαλσαμάκη τήτες ἀγορασθέντι.

Α') **Ἐν πρ. Κοληγεώργα.** Ἀπεκαλύφθη καὶ τὸ βόρειον ἥμισυ τοῦ οἰκοδομήματος, οὗ τῷ 1909 ἐφάνη πεντέστυλος κιστοιχία. Ἦτο δὲ τὸ οἰκοδόμημα παραλληλόγραμμον (μ. 8, 15, πλ. 14, 40); οὗ οἱ τοῖχοι τὰ κάτω ἦσαν ἐγχωρίου ἀσβεστολίθου ἐπὶ βάσεις μαλακοῦ πώρου· ἐνδον δ' εἶχε δωρικὴν στοᾶν δώδεκα κίονων ἐν πεισειδεῖ σχήματι τεταγμένων, ὧν πέντε μὲν πρὸ ἑκατέρου τοῦ μακροῦ τοίχου, τοῦ τε νοτίου καὶ τοῦ βορείου, τέσσαρες δὲ (οἱ παραγῶνιοι ἐλλογοῦνται καὶ ἐνθάδε) πρὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μικροῦ τοίχου. Οἱ κίονες ἦσαν ἀσβεστολίθου, ἀρράδωτοι, ἰστάμενοι ἑκάστοι ἐπὶ ἐπιμήκους βατῆρος μαλακοῦ πώρου· σφίζονται δὲ κατὰ χώραν πάντες οἱ βατῆρες, ἐπὶ ἕξ δὲ καὶ ὁ κάτω σπόνδυλος. Ὁ δυσμικὸς τοῖχος φέρει ἐν τῷ νοτίῳ ἄκρῳ θύρωμα, ἀντίστοιχον δ', ὡς εἰκόσ, ἦν ἐν τῷ βορείῳ, ὅπερ δὲν διεσώθη. Ἐν ὑστέροις χρόνοις ἐπὶ τῶν θεμελίων καὶ τῶν κάτω σπονδύλων ἐπιχωσθέντων ἠλλάθησαν ἐπικαρσίως ἄλλοι τοῖχοι, ἄλλως τὸν χώρον διαιροῦντες καὶ πρὸς νότον μέχρι ὑψηλοῦ ἐξικνούμενοι ἰσχεγᾶου, ὅφ' οὗ ὀρίζεται σύνταγμα ἄλλων κτισμάτων κειμένων βορρᾶθεν

τοῦ κυρίου τμήματος τῆς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ἱερᾶς ὁδοῦ νοτόθεν δ' αὖ τῆς ὁδοῦ ἄλλο κτισμάτων σύνταγμα ἀπεκαλύφθη ἐν προτέρᾳ ἀνασκαφῇ. Πρὸς τῇ τῆς χαράδρας ὄχθη καὶ τῇ εἰρημένῳ οἰκοδομίῳ ἠύρηνται λείψανα στενῆς δεξαμενῆς, γαιμμοειδοῦς τὸ σχῆμα (τοῦ ἐτέρου σκέλους σφ. μ. 4,50 πλ. 1,00, βάθ. 1,30), ἧς τὸ χεῖμα πάνυ καλῶς ἔτι σφίζεται, πρὸς αὐτῇ δὲ δύο φρέγτα, ὧν τὸ μὲν δυσμόθεν αὐτῆς (βάθ. 4,50), τὸ δὲ νοτόθεν (βάθ., ὅσον ἐσκάφη, 3,80), τὰ ἄνω κτιστὸν καὶ ἐπίχριστον ἐν τούτῳ ἠύρέθησαν τεμάχια ἀγγείων μελαμβαφῶν καὶ κοινῶν, Μακεδονικῶν καὶ ὑστέρων χρόνων. Ἀνατολόθεν δὲ τῆς δεξαμενῆς πρὸς τῇ ἐξ ἑὼ δευτέρῳ κλίον τῆς βορείου κισστοιχίας ἠύρέθη ἄλλο φρέαρ, ὁμοίως τῷ νοτόθεν τῆς δεξαμενῆς ἔχον. Τὰ ὑδραυλικά ταῦτα ἔργα ἀφεώρων εἰς τὴν ὕδρευσιν τῆς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης συνοικίας, τῆς ἱερᾶς κρήνης ρεούσης, ὡς καὶ τὰ νῦν, ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης εἰς τὴν χαράδραν. Ἡ σκαφικὴ ἐργασία ἐκταθεῖσα καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ στωικοῦ οἰκοδομήματος ἀπεκάλυψε δύο δωμάτια προσεχῇ τῷ δυσμικῷ αὐτοῦ τοίχῳ. Ἐν ταῖς τηλαιῖς τοῦ ἀγροῦ τούτου σκαφαῖς ἠύρέθη ἡ κορυφὴ ἀγαλματίου τοῦ Ἀμφιάρου, καλῆς τέχνης, φέρων ἱμάτιον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, συνεπτυγμένον ἐν τῇ μασχάλῃ, ὑφ' ἣν, ὡς ἐκ τοῦ γνωστοῦ τύπου εἰκᾶσαι, ἦν καὶ ἡ ράβδος· ἔτι δὲ πόρπη χαλκῆ Ρωμαικῶν χρόνων, ἱκανὸς ἀριθμὸς πηλίνων ἀγνύθων πυραμιδοειδῶν καὶ κωνικῶν καὶ δύο μικρὰ ἐπιγεγραμμένων λίθων ἀποτμήματα, τῆς 3^{ης} π.Χ. ἑκατονταετηρίδος ληγουσῆς, ὧν ἐπὶ μὲν τοῦ ἀναγράφονται χαριστήρια ἀναθήματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τύπια καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ὄτα (πρὸς τὰ ἐν IG VII 303 καὶ 3498 ἀργυρώματα), ἐπὶ δὲ τοῦ σφίζεται τὸ τέλος ψηφίσματος, πιθανῶς προξενίας, τῶν Ὀρωπίων.

B') *Ἐν πρ. Βαλσαμάκη.* Ἐν τῇ ἀγρῷ τούτῳ γενικὴ τις μᾶλλον καὶ ὡς εἰπεῖν τοπογραφικὴ ἐγένετο ἐργασία. Ἡ συνοικία ἐξετείνετο καὶ ἐνταῦθα, ἐχῶρει δ', ὡς ἐπεικᾶσαι, καὶ δυσμικώτερον εἰς τὸν παρακείμενον ἰδιωτικὸν ἀγρόν. Ἀπεκαλύφθησαν δὲ δύο συντάγματα οἰκοδομημάτων χωριζόμενα διὰ στενῆς ὁδοῦ (πλ. 1,80) κατιούσης ἐκ νότου πρὸς μικρὸν ἰσόπλευρον κτίσμα πρὸς τῇ ὄχθῃ ἀπαντικρῶ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ βωμοῦ

κείμενον. Νοτόθεν τῶν οἰκοδομημάτων τούτων διήκει ὁδὸς μετὰ μικροῦ πληνίου ὄχου τοῦ κρυπτοῦ, ἣτις ἀνοιγομένη μεταξὺ ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ εἰς τὴν στενὴν ὁδὸν κεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδὸν γραμμῆς, ἐφ' ἧς ἢ ἐν τῷ προειρημένῳ ἀγρῷ κυρία ὁδός. Ἐν τινι τῶν πρὸ ἐσπέρας τῆς στενῆς ὁδοῦ δωματίων γυρόθη μικρὸν λευκοῦ μαρμάρου κυλινδρικὸν σκευὸς μετὰ χεῖλους ἄνω ὡς πυξιδίου βωμοειδῆς (ὕψ. 0,12, διαμ. περ. 0,065). οὗ ἡ βάσις περιμεμολυδοχοημένη ἠμπεδοῦτο πάλαι ἐπὶ βατήρος· ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ πρὸ τῆς θύρας, ἣτις ἀνεψήγετο πρὸς τὰ εἶσω, γυρόθη λαβὴ χαλκῆ κυλινδρική (διαμ. 0,06, μ. 0,05) κοίλη, φέρουσα ἔνδον ἐπὶ τῶν παρειῶν τρεῖς ἀποφύσεις πρὸς στερέωσιν.

Ἡ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ἱερὰ ὁδός, ἣτις διὰ τῆς πάλαι γεφύρας ἦγε πρὸς τὰ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης μνημεῖα, δὲν ἀπεκαλύφθη ἐπαρκῶς, ὥστε νὰ ἀπακριβωθῇ σὺν τῷ τέρματι αὐτῆς καὶ ἡ θέσις τῆς γεφύρας, ἣν ἡ χαράδρα κατέστρεψε. Τὸ κύριον τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ τμήμα πρόκειται ἐμφανῆς διήκον παραλλήλως πῶς τῇ χαράδρᾳ διὰ τῆς συνοικίας ἐν τῷ πρ. Κοληστᾶσι ἀγρῷ, ὅστις κεῖται πρὸ ἔω τοῦ πρ. Κοληγεώργα, καὶ τῷ πρ. Κοληγεώργα μέρος αὐτοῦ, 30 μ. τὸ μήκος, ἔκδηλον δὲν ἀφείθη μεταξὺ καὶ ἐφ' ἔτος ἄσκαφον. Δυσμόθεν δὲ τούτου τοῦ μέρους ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδόν, ὡς ἄνω εἶρηται, γραμμῆς φέρεται ἢ μετὰ τοῦ μικροῦ ὄχου ὁδός, ἧς τὰ κρᾶ, τὸ τε δυσμονότιον καὶ τὸ βορραπηλιωτικόν, χρῆζουσιν ἔτι ἐρεῦνης. Τὰ ἐφᾶ τῆς κυρίας ὁδοῦ λανθάνουσιν ἐν ἰδιωτικοῖς ἀσκάφοις ἀγροῖς πρὸς ἔω τοῦ πρ. Κοληστᾶσι ἀγροῦ ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ νῦν χωρίου Καλάμου κατιούσης βατῆς ὁδοῦ, ἔνθα καὶ ὁδὸς δωματίου φαίνεται προκύπτων ἔωθεν φάραγγος πρὸς τὴν χαράδραν φερομένης. Ἐπικαρσία δὲ πρὸς τὴν χαράδραν ὁδός ἐστιν ἡ στενή, ἧς ἐγένετο μνεῖα, ἑτέρα δὲ πιθανῶς ἦν ἐπὶ τοῦ ὄρου τῶν ἀγρῶν πρ. Κοληγεώργα καὶ πρ. Βαλσαμάκη, ἔνθα καὶ ἄλλη φάραγξ πολλὴν ἐπενεγκούσα διὰ τῶν καταρρέοντων ὀμβρίων ὑδάτων ζήμιαν, ἄλλη δὲ ὁδός κεῖται ἐπὶ τοῦ πρ. Κοληστᾶσι ἀγροῦ, ἵνα μὴ ἐλλογήσωμεν καὶ τὰ κατὰ τὴν προειρημένην ἐφᾶν φάραγγα. Καὶ ἡ μὲν στενή ὁδός, τὸ εὖρος ἔλαττον ἔχουσα ἢ κατὰ πομπικὴν πορείαν, πιθανῶς δὲν εἶνε

ἡ εὐθὺ πρὸς τὴν γέφυραν ἄγουσα, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἐρευνηθῆ-
σονται ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν σκαφικῶν ἐργασιῶν, ὅτε καὶ τὸ
οἰκεῖον ἐκπονηθῆσεται διάγραμμα.

Ἐν τῷ πρ. Κοληστάση ἀγρῷ ἠϋρέθη προχύτης πηλίνης
λοπάδος καλῶν χρόνων καὶ λαμιὸς πηλίνης λουτροφόρου ἐρυ-
θροπέδου μελαγγράφου, ἐφ' οὗ σφίζεται Ἰθηνᾶς κεφαλὴ λευκό-
γραφος πρὸς δεξιὰ βλέπουσα.

Βασίλειος Λεονάρδος.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἀνασκαφὰς εὔρομεν μόνον μαρμάρινον ἀγαλμάτιον τρισωμάτου Ἐκάτης ἀκέραιον ὕψους 0.18, κεφαλὰς τινὰς πηλίνων πλαγγόνων, θραύσματα ἀγγείων πολλά, ἐν νόμισμα Βυζαντιακὸν καὶ ἓνα χαλκοῦν δακτύλιον μετὰ σφενδόνης ἄνευ λίθου. Ἔτι δὲ εὐρέθη πλησίον τῶν ἐμῶν ἀνασκαφῶν ὑπὸ ἄλλων ἐργατῶν πρὸς κατασκευὴν ὁδοῦ ἐργαζομένων ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον τεχνοτροπίας ἀ. π. Χ. αἰῶνος, φέρον παράστασιν ἱππέως μετὰ δένδρου, τὸν κορμὸν τοῦ ὁποῦ περιβάλλει ὄφις.

Ὡς γνωστὸν ἐκ χωρίων ἀρχαίων συγγραφέων τὸ μέρος, ἐφ' οὗ σήμερον ἴδρυται τὸ φρουρίον τῆς Μυτιλήνης, ἦτο νησίον, ἐνουμένων δι' Εὐρίπου τῶν δύο λιμένων, τοῦ βορείου (ἀρχαίου) καὶ τοῦ νοτίου (τοῦ νῦν ἐν χρήσει).

Πιθανὸν εἶναι ὅτι ἀρχαιότατα ὁ λόφος οὗτος δὲν ἦτο νησίον, ἀλλὰ βραδύτερον ἐγένετο διὰ τῆς κατασκευῆς τεχνητῆς διώρυγος, ἣτις πάλιν εἰς νεωτέρους χρόνους κατεχώσθη. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ πρῶτος συνοικισμὸς τῆς πόλεως Μυτιλήνης θὰ ἦτο ἐν τῷ ὄχυρῳ τούτῳ λόφῳ, βραδύτερον δὲ ἡ πόλις θὰ ἀνεπτύχθη εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ λόφου μέρος, ὅπου εἶναι τὰ εἰσπύματα τοῦ ἀρχαίου θεάτρου κ. λ.

Ἡ γνώμη αὕτη θέλει βεβαιωθῆ, ἐὰν αἱ ἀνασκαφαὶ μου φέρωσιν εἰς φῶς λείψανα τοῦ ἀρχαιοτάτου συνοικισμοῦ τῆς Μυτιλήνης ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου.

Δυστυχῶς αἱ δοκιμαστικά μου ἀνασκαφαὶ μέχρι σήμερον οὐδὲν τοιοῦτον λείψανον ἤνεγκον εἰς φῶς, ἀλλὰ μόνον ἀποδεικνύουσι τὴν μεγάλην καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν ἐπῆνεγκεν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ λόφου ἀρχαῖον συνοικισμὸν ἡ κατασκευὴ τοῦ ἐν αὐτῇ μεγίστου τῆς Μυτιλήνης φρουρίου.

Διότι ἐκτὸς τῆς καταστροφῆς τῶν ἐν αὐτῇ μεγάλων οἰκοδομημάτων, ὧν τοὺς λίθους ἐχρησιμοποίησαν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ φρουρίου, κατεστράφη καὶ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος, διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ἀλλεπαλλήλων τάφρων ἢ χανδάκων τοῦ φρουρίου, πρὸς κατασκευὴν τῶν ὁποίων ἐγένοντο μεγάλαι ἐκχωματώσεις.

Οὕτω εἰς τὰς ἐκτὸς τῶν χανδάκων μεγάλας ἐπιχωματώσεις (εἰς ὕψος ἑπτὰ καὶ πλέον μέτρων) συναντᾷ μὲν τις ἀρχαῖα εὐρύματα, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀνήκουσι κατὰ χώραν, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ τῶν περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος ἐκχωματώσεων.

Ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου ἡ ἀνασκαφὴ καθίσταται δυσχερής, ἀλλὰ τοῦλάχιστον θέλει ἀποδείξει ἅπαξ διὰ παντός, ἐὰν ὁ λόφος οὗτος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἐπομένως ἐὰν ἀρχαιότατα ἦτο νησίον ἢ μὴ, καὶ ἴσως θέλει φέρει εἰς φῶς λείψανα ἀρχαίου ναοῦ, ὡς ἔχω τὴν γνώμην ὅτι θὰ ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου, ἢ ἄλλα κατακεχωσμένα ἀρχαῖα.

N. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ

Ἐφορος ἀρχαιοτήτων

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Γνώμη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἔδει ν' ἀπέλθω κατὰ τὸ παρελθόν θέρος (1913) εἰς Ἡπειρον πρῶτον καὶ ἐξ αὐτῆς ὑστερον εἰς Μακεδονίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν αὐτόθι μνημείων τῶν χριστιανικῶν χρόνων. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βουκουρεστίου (Ἰούλιος τοῦ 1913) τὸ ἐν τῇ Ἄνω Μακεδονίᾳ Μελένικον ἤθελε περιέλθῃ εἰς τοὺς Βουλγάρους, ἐκ τούτου δ' ἀπόλλυντο διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην αἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐκείνην πολύτιμοι βυζαντιακῶν χρόνων ἀρχαιοῦτες, καλὸν ἔκρινα νὰ σπεύσω ἐκεῖ πρῶτον, καὶ ἐργασθῶ εἰς τὴν μελέτην μὲν τῶν κτισμάτων, ὑπὲρ τῆς μεταφορᾶς δὲ τῶν κινήτων ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Ἀπῆλθον λοιπὸν τῇ 6 Αὐγούστου εἰς Θεσσαλονίκην.

Ἀλλ' ὅμως τῇ ἐπιούσῃ ἰδὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸν κ. Γενικὸν Διοικητὴν τῆς Μακεδονίας ἔμαθον ὅτι εἶχεν ἤδη καταληφθῆ τὸ Μελένικον ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον ν' ἀπέλθω ἐκεῖσε· ὅμως δ' ἐβεβαίωσέ με ὅτι κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν, (περὶ ἧς εἶχον λάβῃ μέρημινα μίαν ἐβδομάδα πρὸ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεώς μου), τὰ κινήτὰ τοῦ Μελένικου κειμήλια πάντα εἶχον κομισθῆ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς.

Ἐν Μακεδονίᾳ ἤδη ὦν καλὸν ἔκρινα ν' ἀσχοληθῶ εἰς πρόχειρόν τινα ἐπίσκεψιν καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν ἐξέτασιν τῶν ἐν αὐτῇ μεσαιωνικῶν καὶ ὑστέρων χρόνων μνημείων. Περὶ τούτων λοιπὸν πέμπω ὑμῖν, κ. γραμματεῦ, τὰ βραχέα ταῦτα. Καὶ πρῶτον περὶ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΜΝΗΜΕΙΑ

Τῶν ἐνταῦθα μνημείων, πλὴν ἐλαχίστων τινῶν τοῦ τεύχους καὶ ἐπιγραφῶν ἀναφερομένων εἰς χρόνους πρὸ Χριστοῦ, παλαιότερα μ. Χ. εἶναι αἱ ἐπὶ τῆς Ἐγγατίας ὁδοῦ δύο θριαμβικαὶ πύλαι, ἡ πρὸς δυσμᾶς, ἄγουσα πρὸς τὸν Ἀξιὸν (Βαρδάριον), ἡ καλουμένη ὑπὸ πολλῶν *Χρυσῆ Πύλη* (Πόρτα τοῦ Βαρδαρίου) καὶ ἡ πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὴν Καλαμαριὰν Πύλη τοῦ Γαλερίου, ἣν ἡ δευτέρα σφίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον (1).

Ἅγιος Γεώργιος (Ἑσταιζῆ Σουλεϊμὰν ἐφφένδη τζαμί). Παλαιότατος δὲ χριστιανικῶν χρόνων ἔθρυμα μετὰ τὰς ἀψίδας (2) λήγοντος τοῦ Δ' αἰῶνος ἔχομεν τὸν λεγόμενον ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, θολωτὸν, στρογγύλον κατὰ τὸ ἐν Ῥώμῃ Πάνθεον τοῦ Ἀγρίππα (3), τὰ ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ κτίσματα (ναὸς τοῦ Ῥωμύλου, τάφος τῶν Καλατίνη, τάφος τῆς Καικιλίας Μετέλλας) (4), καὶ τὸν ἐν Ῥαβέννη τάφον τοῦ Θεοδορίου (5), διὰ τὸ στρογγύλον τοῦ σχήματος καὶ νῦν ἔτι (6), μάλιστα δὲ πρότερον γινώριμον ὑπὸ τῷ ὀνόματι *rotonda* (7). ("Ὁρα πίνακα Α'").

(1) Καλεῖται συνήθως ὑπὸ τῶν πολλῶν Πύλη τοῦ Κωνσταντίνου. Περὶ αὐτῆς ὄρα *Kinch* *l'arc de triomphe de Salonique*. — *Χατζηγιάννου* ἀστυγραφία Θεσσαλονίκης σελ. 106. — *Tafrafi* topographie de Thessalonique σ. 138-139. — Ὁ *Michaëlis* (*Springer* *Kunstgeschichte I das Altertum* σ. 448) λέγει ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. — Εἶναι ἰκανῶς βεβαίως κειρωσμένη, ἔχει δὲ καλὰς μὲν τὰς ἀψίδας, κάκιστα δὲ εἰρηρασμένα τὰ κατὰ Ῥωμαϊκὸν τρόπον πετυκνωμένα ἀνάγλυφα.

(2) *Holzinger* *Die altchristliche und byzantinische Baukunst* σ. 136 κέξ. — *Tafrafi*, αὐτ. σ. 157.

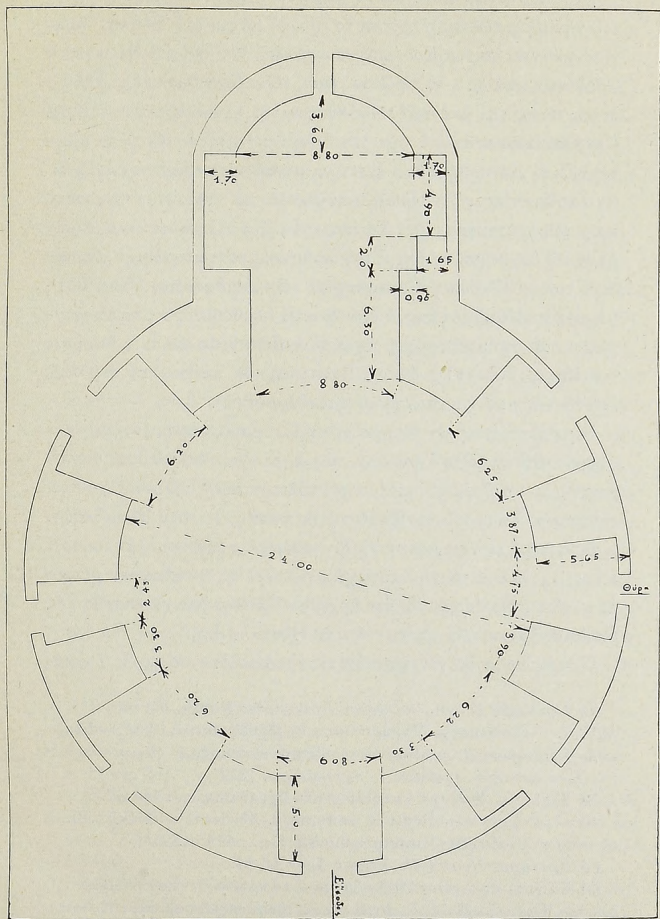
(3) *Springer-Michaëlis* *Kunstgeschichte I* σελ. 419. — *Martha* *l'archeologie étrusque et romaine* σ. 129 — *Corroyer* *l'architecture romane* σελ. 37 κέξ.

(4) *Springer-Michaëlis* αὐτ. σ. 392. — *Ripostelli e Marucchi* *la via Appia*. — *Canina* *la prima parte de la via Appia* etc.

(5) *Springer-Neuwirth* *Kunstgeschichte II*, σελ. 50 εἰκ. 58. — *Enlard* *l'architecture chrétienne en occident avant l'époque romane* ἐν *Histoire de l'art* ἐκδ. A. Michel tome I, σελ. 103. — Τοιοῦτος ἐν ὑστέροις χρόνοις ὁ τάφος τοῦ Ἰμάμ Μαχμεῦδ ἐν Δαμυὰν καὶ τὸ ἐν Ἱερουσαλήμ Σάχρα τζαμί. Ὁρα *Springer-Neuwirth* αὐτ. σ. 83 εἰκ. 96 καὶ σ. 77 εἰκ. 89.

(6) *Κονδακώφ* *Μακεδόνικα* σ. 83 εἰκ. 25.

(7) *Germain, Leake, Cousinery, Smith, Omont* κλπ.

Πίν. Α') Ναός Ἁγίου Γεωργίου (Ὁρτατζή Σουλτεϊμάν ἐμφάνθη τζαμί) Τομή ὀριζοντία.

Περὶ τοῦ κτίσματος τούτου ἄξιον ἐρεῦνης εἶναι πρῶτον ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτου οἱ μέχρι τοῦ Texier πραγματευθέντες περὶ αὐτοῦ ἀπεφαίνοντο ὅτι ἐκτίσθη ἐπὶ Νέρωνος ἢ Τραϊανοῦ καὶ ἦτο τὸ πρῶτον ναὸς τῶν Καβείρων (1), ἀλλ' ὁ σοφὸς οὗτος (2) ἀπέδειξε ἀσύστατον τὴν γνώμην ταύτην, διότι ἐξετάσας εὗρεν ὅτι ἐπὶ τῶν ὀπτῶν πλίνθων, ἐξ ὧν ὅλον τὸ οἰκοδόμημα ἔχει κτισθῆ, εἶναι ἐντετυπωμένοι σφραγίδες σταυροῦ, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ἰδρύθη ἐπικρατοῦντος πλέον ἐν Θεσσαλονίκη τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὰ σφραγίσματα δὲ ταῦτα κωλύουσιν ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν καὶ περὶ τοῦ ἰδρύματος τούτου γνώμην, ὅποιαν περὶ τοῦ ἐν Ῥαβέννῃ Βαπτιστηρίου τῶν Ὁρθοδόξων (San Giovanni in Fonte) εἶπεν ὁ Neuwirth (πειθόμενος ἐκ τοῦ στρογγύλου τοῦ σχήματος, ὅπερ ἔχει τὸ caldarium ἐν ταῖς Θέρμικς τοῦ Καρακάλλα) (3), ὅτι τὸ Βαπτιστήριον ἐκεῖνο πρὸ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἦτο θέρμαι (4).

Ἡμεῖς περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη ἰδρύματος τούτου ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι ἐκτίσθη λήγοντος τοῦ Δ' αἰῶνος ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, πολλαχῶς πρὸς τὴν πόλιν ταύτην οἰκείως ἔχοντος, σύγχρονον ἴσως τοῦ ἐν Ῥαβέννῃ Βαπτιστηρίου τῶν Ὁρθοδόξων, πρὸς ὃ περὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μορφήν κατὰ πολλὰ ἔμφερές εἶναι (5), καὶ κατὰ τὴν κοσμητικὴν, περὶ ἧς θὰ εἴπωμεν μικρὸν κατωτέρω. Νομίζομεν δ' ὅτι ἀρχήθεν ἰδρύθη, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς **βαπτιστήριον** τῶν χριστιανῶν ἐν Θεσσαλονίκη.

Εἰσερχόμεθα δὲ νῦν εἰς τὸν ναὸν μόνον διὰ τῆς πρὸς δυσμᾶς

(1) Germain (1746). — Leake Travels in North. Greece III, σ. 240 κε'. — Cousinery. Voyage dans la Macédoine σ. 34-35. — Προχορόβ. Παμιάτικη βιβλιοθήκη τσερκόβναγο τσεδέσβα ἢ Θεσσαλονίκη ἐν τοῖς Χριστιανισμῶν Δρεβνόντι ἢ Ἀρχαιολογία 1872.

(2) Texier e Pullan. L'architecture byzantine σελ. 144 κε'.

(3) Corroyer architecture romane σ. 31 εἰκ. 8 καὶ 35 εἰκ. 10. — Springer-Michaëlis Kunstgeschichte I σελ. 428 εἰκ. 753.

(4) Springer-Neuwirth Kunst. II σ. 53-54.

(5) Κατὰ τὸ στρογγύλον ἔξωθεν ὅμοιον εἶναι πρὸς τὸ ἐν Ῥαβέννῃ Βαπτιστήριον τῶν Ὁρθοδόξων καὶ πρὸς τὸ μαυσώλειον βαπτιστήριον τῆς ἁγίας Κωνσταντίας ἐν Ῥώμῃ (Péroté archéologie chrétienne σ. 177 εἰκ. 131), διαφέρει δὲ τούτου κατὰ τὴν προβαίνουσαν πολλὴ ἔξω τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος ἀψίδα τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ.

κυρίας εισόδου. Κυρίας λέγομεν ἢ πομπικῆς, διότι εἶχεν ἄλλοτε δύο προσέτι θύρας (1), ὧν ἡδὴ ἢ πρὸς βορρᾶν μετεβλήθη εἰς παράθυρον. Ἔχει δ' ἔσωθεν τὸ βαπτιστήριον τοῦτο, πλὴν τῶν τριῶν θυρῶν καὶ τῆς ἀψίδος τοῦ ἱεροῦ ἀδύτου, τέσσαρα ἔτι μεταξὺ αὐτῶν κοιλώματα ἐν τῷ παχυτάτῳ τοίχῳ καὶ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν χρήσιμα καὶ εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ ναοῦ διὰ παραθύρων, εἰς ὅκτῳ χωριζόμενον οὕτω μέρη, εἰς ὅσα διήρηνται καὶ τὰ μουσειώματα τὰ κατὰ τὸ τύμπανον τοῦ θόλου (2).

Διὰ μουσειωμάτων δ' ἔκοσμεῖτο βεβαίως πάλαι ἅπας ὁ ἔσωτερικὸς τοίχος τοῦ ναοῦ, κατέπεσον δ' ὑπὸ τοῦ χρόνου ἢ καὶ ἐξέσθησαν ἢ ἐκαλύφθησαν δι' ἐπιχρίσεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (3), ὅτε μετεβλήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς μωαμεθανικὸν τέμενος, διεσώθησαν δὲ μόνον τὰ κατὰ τὸ τύμπανον ὑπὸ τὸν θόλον. Πολλῆς δὲ προσοχῆς καὶ μελέτης εἶναι ἄξια τὰ μουσειώματα ταῦτα ἐξειργασμένα πιθανώτατα κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος. Τοῦτο δὲ μαρτυροῦσιν οὐ μόνον ἡ ὁμοιότης τῆς ἐργασίας πρὸς τὰ τοῦ ναοῦ τῆς Γενέσεως ἐν Βηθλεέμ, τοῦ ἐν Ῥαβέννῃ Βαπτιστηρίου τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῆς ἀψίδος τοῦ ἐν Ῥώμῃ ναοῦ τῆς Sancta Pudentianna (4), ἀτινα περὶ τοὺς αὐτοὺς συνετελεσθήσαν χρόνους, ἀλλὰ καὶ οἱ εἰκονιζόμενοι ἅγιοι καὶ προσέτι ἢ στάσις αὐτῶν. Διότι πάντες εἶναι τῶν μέχρι τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τοῦ Μαξιμιανοῦ ὑπηρετησάντων τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ μαρτυρησάντων ὑπὲρ τῆς πίστεως (5). Καὶ δυσχέρεια μὲν προβάλλεται εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ χρόνου τούτου τῆς εἰκονίσεως τῶν ἁγίων αὕτη, ὅτι ἀνα-

(1) Τῶν πολυτελῶν βεβαίως προθύρων σφύζονται μόνον τὰ θεμέλια ὑπὸ τὴν γῆν.

(2) Εἰς τοσαῦτα εἶναι διηρημένον καὶ τὸ ἐν Ῥαβέννῃ Βαπτιστήριον καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος τῆς Ἐζρας (βαπτιστήριον) ἐν τῇ Κεντρικῇ Συρίᾳ (*Corroyer* αὐτ. σ. 78 εἰκ. 38).

(3) Ὡνομάσθη ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀλώσεως Ὁριαιτῆ Σουλεϊμὰν ἐμφανὴ τζαμί. Ἐκαλύφθησαν δὲ δι' ἐπιχρισμάτων, ὅπως οἱ τοῖχοι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίας Σοφίας διὰ τουραδῶν καὶ βητῶν τοῦ κορανίου καὶ ἄλλων ναῶν ἄλλαχού.

(4) *Springer-Neuwirth* Kunstgeschichte II, σ. 54 Tafel II.—*Millet* l'art byzantin ἐν *Histoire de l'art* ἐκδ. A. Michel tom. I σελ. 167 εἰκ. 98 καὶ σελ. 45 εἰκ. 25.

(5) Περὶ πάντων τούτων ἴρα *Συναξαριστὴν* Νικοδήμου Ἀγαπίτου, *Μέγαν Συναξαριστὴν* Κ. Δουκάκη καὶ *Μηναῖα*.

γράφεται ὁ μῆν, καθ' ὃν ἐτιμᾶτο ἡ μνήμη αὐτῶν, ἐν ᾧ, ὡς λέγεται, βραδύτερον ταῦτα ἐκανονίσθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ πολὺ μέχρι τοῦ Β' αἰῶνος ἀρχομένου ὠρίσθη βεβαία πλέον ἢ προσκύνησις τῶν ἁγίων καὶ τόποι προσκυνήματος ἐκτίσθησαν δι' αὐτοὺς καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν ἐτιμῶντο καὶ εἰκόνας ἐγράφοντο (1), ὠρίσθη πιθανώτατα καὶ ὁ μῆν καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ μῆνός, καθ' ἣν ἡ δι' αὐτοὺς ἱεροτελεστία ἐτελεῖτο. Ἀπόδειξις δὲ τῆς παλαιότητος ἔστω καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ δι' ἕκαστον τῶν ἁγίων ἀναγραφόμενοι μῆνες εἶναι διάφοροι τῶν σημειοποιημένων ἐν τοῖς συναξαρίοις καὶ τοῖς μῆναίοις (2). Οὕτω λοιπὸν εἰς τοὺς πρώτους ἀνήκει αἰῶνας ὁ Ἀναΐας εἶτε εἶναι ὁ ἀκμάσας κατὰ τὸν Α' μ. Χ. αἰῶνα, ὁ ἀπόστολος, ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος Δαμασκού καὶ βαπτίσας τὸν ἀπόστολον Παῦλον, εἶτε ὁ πρεσβύτερος ὁ μαρτυρήσας τῷ 295 ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (3)· ὁ Ἀρίσταρχος εἶναι ὁ ἐκ τῶν Ο' ἀποστόλων ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας τῆς ἐν Συρίᾳ· ὁ Βασιλίσκος εἶναι ὁ ἀνεψιὸς Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος ὁ μετὰ τῶν συστρατιωτῶν τοῦ θελοῦ αὐτοῦ Εὐτροπίου καὶ Κλεονίκου μαρτυρήσας τῷ 296· ὁ Πρίσκος εἶναι ἐκ τῶν ἐπὶ Δικινίου (τῷ 320) Τεσσαράκοντα Μαρτύρων· ὁ Φίλιππος εἶναι ὁ ἀπόστολος· ὁ Θεωνὸς ἐκ τῶν μαρτύρων· ὁ Κύριλλος δὲν εἶναι ὁ Ἀλεξανδρείας οὔτε ὁ Ἱεροσολύμων, ἀλλ' ὁ Γορτύνης ἐπίσκοπος τῆς ἐν Κρήτῃ ὁ μαρτυρήσας ἐπὶ Διοκλητιανοῦ· Ἀέων εἶναι ὁ μετὰ τοῦ συστρατήγου Ἰωάννου ἀθλήσας· Φιλήμων εἶναι ὁ χοραύλης ὁ μαρτυρήσας ἐν Ἀντισοῦπλει τῆς Θηβαΐδος (τῷ 290)· Πορφύριος εἶναι οὐχὶ ὁ ἀπὸ μύμων, ἀλλ' ὁ μετὰ Ὀνησιφόρου μαρτυρήσας ὑπὲρ τῆς πίστεως ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ ὡσαύτως (τῷ 290)· Δαμιανὸς ὁ ἰατρὸς εἶναι ὁ μετὰ τοῦ αὐταδέλφου Κοσμά ἀκμάσας ἐπὶ Καρίνου καὶ Νουμεριανοῦ (284)· Ἐδκαρπίων εἶναι ὁ ἐν τοῖς βασιλικαῖς συναριθμούμενος στρατεύ-

(1) Ὅρα Δ. Λάτα· χριστιανικὴ ἀρχαιολογία σ. 311-313. — *Péragé* l'archéologie chrétienne εἰκ. 2, 63, 74, 76, 80 κλπ.

(2) Ὅρα καὶ *Acta sanctorum*. — Τὸ περὶ παλαιότερων μῆναίων σύγγραμμα τοῦ κ. Γεδεῶν δὲν ἤδυνήθην δυστυχῶς νὰ εὑρῶ ἐν Ἀθήναις.

(3) Ὅτι ἀδιαφώως ἐκαλοῦντο παλαιότερον ἐπίσκοποι ἢ πρεσβύτεροι ὄρα Δ. Λάτα χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας σελ. 112-119.

μασι καὶ ἀθλήσας ἐπὶ Μαξιμιανοῦ (τῷ 298)· ὁ δὲ Ῥωμανὸς δὲν εἶναι ὁ μελωδὸς ὁ ἀκμάσας κατὰ μὲν τοὺς πολλοὺς ἐπὶ Ἀναστασίου Α' τοῦ δικόρου (491-518), κατὰ τὰς πιθανωτέρας δὲ γνώμας (1) ἐπὶ Ἀναστασίου Ἀρτεμίου (713-715), ἀλλ' ὁ μαρτυρήσας ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπὶ Διοκκλητιανοῦ (τῷ 288), τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας ὢν διάκονος. "Οτι δ' ὀνομάζεται ἐν τῷ Συναξαρίῳ διάκονος, ἐν ᾧ καλεῖται πρεσβύτερος ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, μαρτυρεῖ μὲν διαφορὰν τινα, ἀλλὰ καὶ ὁ μελωδὸς ὑπὸ τοῦ συναξαριστοῦ μόνον διάκονος καλεῖται, οὐδεὶς δ' ἄλλος τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἁγίων καλεῖται πρεσβύτερος.

Ἡ δὲ περιβολὴ τῶν ἁγίων, ἄνευ στεφάνων φωτὸς δόξης περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν στάσει δεομένων μετὰ τῶν χειρῶν τεταμένων, εἶναι ὁμοία πρὸς τὰς εἰκόνας τῶν ἐν ταῖς κατακόμβαις τῆς Ῥώμης ἁγίων (2). Καὶ ἐκ τούτων δὲ δηλοῦται τῶν εἰκόνων ἡ ἀρχαιότης (Ε' ἀρχόμενος αἰῶν).

Εἶναι δὲ εἰργασμένα τὰ μουσεῖώματα ταῦτα κατὰ τὸν ἐκ παλαιότερων Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀρξάμενον τρόπον τὸν καθ' ἐπίδρασιν ἑλληνιστικὴν ἀλεξανδρεωτικὴν, φόρτον ἔχουσαν παραστάσεων καὶ κοσμημάτων, ὅποσον βλέπομεν ἐν τῇ καθ' ὄλου κοσμητικῇ ἐν Πομπηῖα (3), ἐν Ῥώμῃ ἐν τῇ κατακόμβῃ Sancta Lucina (4),

(1) Ὅρα περὶ τούτου Κρομβάχερ· βυζαντιν. λογοτεχν. II σ. 521 σημ. (βιβλιοθ. Μαρασλῆ).

(2) *Perraté*: l'art chrétienne σελ. 76, 77, 79, 81, 86, 103, 109, 113-115, 119, 129, 158, 165, 175.—Τοῦ αὐτοῦ· L'art pre-romane ἐν *Michel* hist. de l'art σ. 19, 36 καὶ 75.—*Springer-Neuwirth* αὐτ. II, σελ. 7, εἰκ. 7.—Τοιαύτην στάσιν δεομένου, εὐρθίου, ἔχοντος τὰς χεῖρας ὑψωμένας πρὸς τὸν οὐρανόν», εἶχεν ἡ διὰ ψηφιδῶν εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἡ παλαιότατη καὶ θαυματουργὸς ἡ ἐκ Θεσσαλονίκης μετακομισθεῖσα εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει μονὴν τοῦ Παντοκράτορος τῷ 1149 ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. (Ὅρα *Συναξαριστὴν* μηνὸς Ὀκτωβρίου· ἔκδ. Κ. Δουκάκη σελ. 444). Δεομένου στάσιν εἶχον καὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου αἱ εἰκόνας. Περὶ τῶν διατάξεων δὲ τῆς ἐκκλησίας διὰ τὴν στάσιν τῶν χριστιανῶν κατὰ τὴν προσευχὴν ὄρα *Λάταν* αὐτ. σελ. 339 κέξ. καὶ Γ' *Λέσβου* χριστιαν. ἀρχαιολογ. σ. 38 κέξ.

(3) *Springer-Michaëlis*: Kunstg. I σελ. 381 εἰκ. 681. 408 εἰκ. 725. 409 tafel IX.

(4) *Perraté*: l'archéologie chrétienne σελ. 78, 85.—*Springer-Neuwirth*: Kunstg. II, 4, εἰκ. 3.—*Michel*: αὐτ. σ. 18 εἰκ. 11.

ἐν τῇ ὀροφῇ τοῦ κοιμητηρίου τῆς Δομιτρίλλης (1), ἐν τῇ ναῷ τῆς Sancta Pudenzianna (2) καὶ τῆς Ἁγίας Κωνσταντίας (3), ἐν τῇ θόλῳ τοῦ χοροῦ τοῦ Ἁγίου Βιταλίου ἐν Ῥαβέννη (4) καὶ ἐν τοῖς παλαιότεροις μουσειώμασι τῆς ἐν Βηθλεὲμ βασιλικῆς τῆς Γενέσεως (5).

Μάλιστα δὲ ταυτότης μεγίστη τῶν παραστάσεων παρατηρεῖται ἐν τοῖς μουσειώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Γενέσεως ἐν Βηθλεὲμ, τοῦ ἐν Ῥαβέννη Βαπτιστηρίου τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τούτου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Θεσσαλονίκης. Ναῖσκι παντοῖοι βασιάζομενοι ὑπὸ κίονων ὁμοίου ρυθμοῦ, ἄγιοι τράπεζαι, ἐφ' ὧν δυσκοπότηρα ἢ εὐαγγέλια ἠνεωγμένα, πτηνά, μάλιστα ἐπὶ τῶν ὀροφῶν, στύλοι διανθεῖς χωρίζοντες τῶν τμημάτων τὰς παραστάσεις, πολυκόσμητοι λυχνοστάται καὶ ἡ ἄλλη κοσμητικὴ μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν μὴ ὁ αὐτὸς τεχνίτης, ἀλλ' ὅμως τῆς αὐτῆς σχολῆς τεχνίται ἐξεργάσαντο τὰ μουσειώματα τῶν τριῶν τούτων ναῶν. Τοῦτο δέ, τὸ πολυκόσμητον καὶ πεφορτισμένον τῶν παραστάσεων τὸ κατὰ τὸν ἐλληνιστικὸν τρόπον, εἶναι μὲν καὶ ἐν τῇ ναῷ τούτῳ τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ὅμως οὐχὶ ἄνισκρον τὴν θέαν διὰ τοὺς εὐρύτατα περιδελήματα ἠμφιεσμένους ἄγιους, διὰ τὰς κομφῆς ἀψίδας, τὴν εὐγενῆ τῶν στύλων ἀναδρομήν, τὰ πτηνά, τὰν θέμινα καὶ τὴν καθ' ἑλίου ἐξαισίαν κοσμητικὴν (6).

Εἶναι δὲ τὸ ἕλον τύμπανον τοῦ θόλου εἰς ὁκτὼ τμήματα διηρημένον διὰ τῶν πολυκωνθῶν στύλων, ἐν ἐκάστῳ δὲ τῶν τμημάτων εἰκονίζεται ἄδυτον ἀἴσκου ἢ καὶ πλειόνων, ὅπου ἐπὶ ἁγίας τραπέζης εὐαγγέλιον ἠνεωγμένον ἢ κανδύλα ἀνημμένη κρέματα, οἱ ἄγιοι δὲ πρὸ αὐτῶν ἴστανται δεομένου, ὡς εἴπομεν, παρέ-

(1) *Pératé* αὐτόθι σελ. 104. — *Springer-Neuwirth* αὐτόθι σελ. 27 εἰκ. 17. — *A. Michel*: *Histoire de l'art* I σελ. 27 εἰκ. 17.

(2) *Pératé* αὐτ. σελ. 209. — *Springer* etc. αὐτ. II, 26 εἰκ. 29. — *A. Michel* αὐτ. σελ. 45 εἰκ. 25

(3) *Diehl* *l'art byzantin* σ. 62 εἰκ. 19. — *A. Michel* αὐτ. σ. 41 εἰκ. 24. — *Pératé* αὐτ. σελ. 191 εἰκ. 135.

(4) *Diehl*: αὐτ. σ. 201 εἰκ. 100.

(5) *Diehl*: αὐτ. σ. 528 εἰκ. 256.

(6) Ὅρα πίνακας *Diehl*: αὐτ. σελ. 122 εἰκ. 53. — *Κονδακόφ*: Μακεδόνια· σελ. 80 εἰκ. 23 καὶ σ. 81 εἰκ. 24 καὶ ἐν τῷ παραρτήματι πίνακα ἔγχρωμον I.

χοντες σχῆμα. Τῶν ὀκτώ δὲ τούτων τμημάτων τὸ μὲν ὑπὲρ τὸ δρύφακτον (τέμπλεον) καὶ τὴν ἀψίδα (ιερόν), τὸ ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν σηκὸν (ναῦν), ἔχει μὲν τὰς αὐτὰς καὶ τὸ καταντικρὺ αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν εἴσοδον εἰς τὸν στρογγύλον σηκὸν τοῦ ναοῦ παραστάσεις, δὲν ἔχει δὲ ἀγίους. Ἐν τῇ καταντικρῷ δὲ τούτου τμήματι τῇ ὑπὲρ τὴν εἴσοδον ἔχουσιν εἰκονισθῆ τρεῖς ἄγιοι πρὸ ἀψίδος ναοῦ, ὧν ὁ ἐν μέσῳ ἴσταται ἐντὸς τετραγώνου καλάθου (1), παρ' αὐτὸν δὲ ἡ ἐπιγραφὴ

ΡΩΜΑ
ΝΟΥ
ΠΡΕΣΒ^W

1) Ρωμα|νου | πρεσβ(υτέρου)

Ἐξ δεξιᾶ αὐτοῦ ἄγιος εἶναι ἀνώνυμος, ὁ ἀριστερὰ δὲ αὐτοῦ φέρει ἐπιγραφὴν

2) Ευκαρ|πιωνος | στρατ(ιωτικοῦ) | μηνι Δε|κεμβρ(ίου)

Ἐν τῇ Γ' τμήματι δεξιᾶ (τῇ θεωμένῳ) τοῦ πρότερον παρὰ τὴν εἰκόνα ἀγίου

3) Αρισταρ|χου επισ(κόπου) | μηνι Απρι|λιου

παρ' αὐτὸν δὲ ἄγιος μετ' ἐπιγραφῆς

4) Ανανι|ου πρεσβ(υτέρου) μηνι | Ιανουαρι(ου)

Ἐν τῇ Δ' τμήματι δεξιᾶ τοῦ πρότερον ἄγιος μετ' ἐπιγραφῆς

5) Βασιλι|σκου στρα(τιωτικοῦ) | μηνι Απρι|λιου

παρ' αὐτὸν δὲ ἄγιος μετ' ἐπιγραφῆς

6) Πρισκου || στρατ(ιωτικοῦ) | μηνι | Απριλιου

Ἐν τῇ Ε' τμήματι ἀριστερὰ τοῦ ὑπὲρ τὴν ἀψίδα τοῦ ἀνευ ἀγίων τμήματος παρὰ τὴν εἰκόνα ἀγίου

(1) Οὕτως εἰκονίζεται ἐν κιβωτῷ τετραγώνῳ ὁ Νῶε. Ὁρα *Péraité* αὐτ. σ. 103 εἰκ. 61 καὶ 62 καὶ σελ. 104 εἰκ. 63.

7) Φιλίππου ἐπι|σχο(σπου) μῆ|νι οκτω|βρίου

παρ' αὐτὸν εἰκὼν ἁγίου

8) Θερινου | στρα(ιωτικοῦ) μῆνι ιου|λι(ου)

παρ' αὐτὸν δ' εἰκὼν ἁγίου

9) Κυριλ(λου) | ἐπι(σκόπου) μῆ(νι)

Ἐν τῷ Γ' τμήματι δεξιὰ (τῷ θεωμένῳ) τοῦ ὑπὲρ τὴν ἄψίδα τοῦ ἄνευ ἁγίων Α' τμήματος εἰκὼν ἁγίου μετ' ἐπιγραφῆς

10) Λεοντος | στρα(ιωτικοῦ) | μῆνι | ιουνι(ου)

παρ' αὐτὸν εἰκὼν ἁγίου

11) Φημη|μονω (1) | χοραυ|λου

μῆνι | μαρ|τι(ου)

Ἐν τῷ Ζ' τμήματι δεξιὰ τοῦ πρότερον ἁγίος μετ' ἐπιγραφῆς

12) Ονησι|φορου | στρα(ιωτικοῦ) μῆνι | αὐγ(ούστου)

παρ' αὐτὸν δ' εἰκὼν ἁγίου

13) Πορφοριου | μῆνι αυ|γου(στου)

Ἐν τῷ Η' τμήματι, τῷ δεξιὰ τοῦ ὑπὲρ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν ναὺν τοῦ στρογγύλου σῆκου, εἰκὼν ἁγίου

14) <Κοσμᾶ ἱατροῦ μῆνι σεπτεμβρίου>

παρ' αὐτὸν δὲ εἰκὼν ἁγίου μετ' ἐπιγραφῆς

15) Δαμια|νου ια|τρου μῆ|νι σε|πτεμ(βρίου)

Οἱ ἅγιοι οὗτοι δὲν φέρουσι φωτιστέφανον, ὅπως πάντες σχεδὸν οὕτως εἰκονίζονται κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους (2). Ἐν τῇ στάσει δὲ τῶν δεομένων, ὅπως εἰκονίσθησαν, δὲν

(1) Φηλήμονος.

(2) Springer *Neuwirth* αὐτ. II σ. 25, 26, 27. — A. Michel αὐτ. σ. 45, 51, 57, 71, 178. — Pératé αὐτ. σελ. 105, 115, 118, 121, 123, 125, 126, 137, 146 κλπ.

ἀφερώρων βεβαίως πρὸς τὸν νοητὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἀλλ' εἰς ὄρατὴν μορφὴν τοῦ Κυρίου παρισταμένου ἐν εἰκόνι πρὸ αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ θόλου βεβαίως, συμβαλλῶντος τὸν οὐρανόν (1). Διότι πιθανῶς, καίτοι βαπτιστήριον, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ὁ ναὸς ἦτο, δὲν εἶχεν ἐπὶ τοῦ θόλου, ὅπως ἐν Ῥαβέννη, τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου τὴν εἰκόνα, ἀλλὰ τὸν Σωτῆρα αὐτόν, τὸν Παντοκράτορα, πρὸς ὃν ἱετικῶς ἀπέτεινον τὰς δεήσεις. Τοῦτο δὲ στηρίζομεν καὶ εἰς τὴν γνώμην τῶν Χατζηγεωργίου καὶ Tafrali (2), ὅτι ὁ ναὸς ἦτο καθιερωμένος εἰς τὸν Παντοκράτορα, « τὸν μέγαν Θεόν ».

Ναὸς τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου, τῆς Ἀχειροποιήτου (Ἐοκὶ Λζουμᾶ). Οὐ μακρὰν τῆς Ἀγίας Σοφίας διερχόμενοι τὴν Ἐργατίαν ὁδὸν μικρὸν πρὸς βορρᾶν αὐτῆς κατὰ τὸ μέσον σχεδὸν τῆς πόλεως, ἐν συνοικίᾳ, ἣτις ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους *Οἰκονομεῖον* (3) ἴδρυται ὁ ναὸς οὗτος. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Ἐοκὶ Λζουμᾶ, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐρμηνεύεται Ἀρχαία Παρασκευή, οἱ πολλοὶ ἀταλαιπώρως εἶπον ὅτι ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐπικρατίσεως ἦτο ναὸς τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Ἀλλὰ τοιοῦτος ναὸς εἰς τιμὴν τῆς ἁγίας ταύτης (ὅμοιος ὁρομικὸς ὁμοίους ἔχων στύλους μετὰ θεοδοσιακῶν κιονοκράνων), ἀλλὰ μικρότερος εἶναι ἐν Χαλκίδι, ἐν Θεσσαλονίκῃ δὲ ὑπ' οὐδενὸς οὐδεῖς μνημονεύεται ναὸς τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Ὁρθῶς δ' ἐρμηνεύουσι νῦν τινες τὴν κλῆσιν Ἐοκὶ Λζουμᾶ (4), λέγοντες ὅτι τὸ ὄνομα ὀφείλεται πιθανῶς εἰς διήγησιν ὅτι μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ Μουράτ τοῦ Β' (1430) αὕτη ἡ ἐκκλησία μετεβλήθη πρῶτη εἰς τζαμίον τῆς ἐπισήμου τῶν μωαμεθανῶν λατρείας, καὶ ἐκεῖ ἐτελεῖτο τὸ καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν τῆς Ἑβδομάδος

(1) Ὡς ἐν τῷ θόλῳ τῆς Ἀγίας Σοφίας τῆς Θεσσαλονίκης.

(2) Tafal αὐτῆσι. — Χατζη Ἰωάννου αὐτ. σ. 70. — Ὅρα καὶ Tafrali αὐτ. σ. 159

(3) Ἰωάνν ν Σταυρακίου ὁμιλία εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον. Χειρόγραφον Ἐθν. Βιβλιοθ. Παρισίων σελ. 146 φυλλ. 61.

(4) Ὅρα καὶ Cousinery Voyage en Macédoine I σελ. 42 σήμ. Παρανοήθη καὶ παρερμηνεύθη ἡ τουρκικὴ λέξις Λζουμᾶ σημαίνουσα τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, τὴν Παρασκευὴν, καθ' ἣν οἱ μωαμεθανοὶ τελοῦσι τὸ θρησκευτικὸν προσκύνημα αὐτῶν, οὐδαμῶς δὲ τὴν χριστιανὴν ἁγίαν Παρασκευὴν.

προσκύνημα, ἕως μετὰ πάροδον ἑπτὰ σχεδὸν δεκαετηρίδων, ὡς θὰ ἴδωμεν, μετεδλήθη εἰς τῆξιμόν πλὴν ἄλλων χριστιανικῶν ναῶν καὶ ὁ Ἅγιος Δημήτριος, ἔνθα πλέον ἐτέλειον τὸ ἐπίσημον προσκύνημ' αὐτῶν οἱ Μωαμεθανοὶ (1).

Ὁ ναός, ὅπως μετ' εὐρυτάτης πολυκαθείας πιθανώτατα ἀπέδειξεν ὁ Tafrali (2), ἦτο ἰδρυμένος εἰς τιμὴν τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου τῆς Ἀχειροποιήτου (3). Ἄν δ' ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἀκριβὴς θ' ἀποδειχθῇ καὶ δι' ἐγγράφων μνημείων, ἐπιγραφῶν κτ., καὶ δι' ἀνασκαφῶν μάλιστα ἐν τῷ ναῷ. Διότι, ὡς μαθηθάνομεν ἐκ λόγου τινὸς Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου (4), ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ ὑπῆρχεν ἡ Καταφυγή, ἐξ ἧς μετὰ δέησιν τελουμένην ἐνταῦθα κατὰ τὴν νύκτα τῆς 25 πρὸς τὴν 26 Ὀκτωβρίου προέβαινε πρὸς τὸν ναὸν τὸν μέγαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἡ πομπή «διὰ τῆς Λεωφόρου (τῆς Ἐγνατίας) ἐκ τῆς οὕτω λεγομένης Καταφυγῆς, διὰ τὸ τοῦτον τὸν ἀριστέα (τὸν ἄγιον Δημήτριον) καταπεφευγῆναι ἐκεῖσε' ὑπόγειο γὰρ εἶναι ἐνταῦθα σοαί».

Εἶναι δ' ὁ ναὸς ὁρομικὸς περὶ τὰ τεσσαράκοντα μέτρα μήκους ἀπὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν νάρθηκα μέχρι τοῦ βήθους τῆς ἀψίδος καὶ περὶ τὰ εἴκοσι δύο πλάτους μετὰ τοῦ ἑκατέρωθεν κλίτους. Διότι τρισπόστατος εἶναι ὁ ναὸς χωριζόμενος ἀπὸ μὲν τοῦ νάρθηκος διὰ τοίχου καὶ δύο κατὰ τὴν εἴσοδον κίωνων, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κλίτους διὰ δώδεκα ἑκατέρωθεν κίωνων φερόντων καλὰ κιονόκρανα κορινθιακά, τὰ λεγόμενα *θεοδοσιακά* (5), τὰ ἔχοντα τὰς ἀκάνθους ἀνεστραμμένας πρὸς τὰ κάτω ἢ

(1) *Cousinery* αὐτ. σ. 14.

(2) *Topographie de Thessalonique* σελ. 160-165.

(3) Καλεῖται ὡσαύτως Πανάγχαντος Ὁδηγήτρια καὶ Ἀχειροποιήτος, Πάναγνος καὶ Θεομήτωρ. Ὅρα Καντακουζηνόν 3, 93 — I. Αναγνώστην σ. 520 ἐκδ. Βόννης. — Ἀχειροποιήτος ἐκαλεῖτο διὰ τὴν εἰκόνα βεδαίως, ὅπως καὶ ἡ μονὴ τῆς Κοσσοφνεΐσης, ἧς ἡ εἰκὼν λέγεται ὅτι δὲν ἐποιήθη ὑπὸ χειρὸς ἀνθρωπίνης.

(4) Τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Γυμνασίου χειρόγραφον 46 φύλλ. 17.

(5) Ἐκλήθησαν οὕτω ὑπὸ τοῦ Strzygowski. Ὅρα περὶ τούτου *Millet Part byzantin* ἐν *Michel* histoire de l'art I σελ. 154 καὶ εἰκ. 92 καὶ 94. — *Diehl* Manuel de l'art byzantin σ. 128-129. — *Springer-Neuwirth* Kunstg. II, σελ. 42-43.

συστρεφόμενας ἰσχυρῶς περὶ τὸν κάλαθον, ὡσεὶ παραφέρονται ὑπὸ ἀνέμου (1). Ὅμοια δὲ πρὸς ταῦτα καὶ ἰσάριθμα εἰς τοίχους, παραστάτας καὶ κίονας εἶναι καὶ τὰ κατὰ τὸν ἄνω ὄροφον (τὴν γυναικωνῆτιν) τὰ ἀνέχοντα τὴν στέγην, διαφέροντα κατὰ τὸ ἀκόσμητον τῶν κιονοκρανῶν.

Κατάκοσμος δὲ ἦτο ὁ ναὸς καὶ ἄλλως καὶ διὰ μουσειωμάτων, καλῶν τὴν τέχνην, ὡς ἐκ τῶν σφωζομένων κρίνομεν καὶ ἐξ ὅσων λέγει ὁ Ι. Σταυράκιος (2) ἀναφέρων τὸ θαῦμα τῆς ἰάσεως τοῦ τυφλοῦ· «ἀνάστα, λέγει πρὸς τὸν κοιμώμενον τυφλὸν ὁ ἅγιος Δημήτριος, καὶ τῇ εὐκτηρίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς Πανάγνου καὶ Θεομήτορος — Οἰκονομεῖον τῇ τόπῳ τὸ ὄνομα — ἔνδον εὐρήσεις με καὶ ὀφθήσομαί σοι, καὶ ἔσῃ παραχρῆμα βλέπων φῶς. Ἐξυπνος δ' ἄνθρωπος (ὁ τυφλὸς) παραυτίκα γενόμενος ἀνίσταται, τρέχει, τὸν θεῖον οἶκον ἐκεῖνος (γρ. ἐκεῖνον) τῆς Πανάγνου ἀνερευρᾶ· εὐρίσκει· εἴσεισι τῇ ναῷ· ἐρωτᾷ ποῦ ὁ μέγας Δημήτριος· ἀκούει ὡς «ἰδοὺ εἰκὼν ἡ θεία τοῦ μάρτυρος». Ἦν δ' ἐκ ψηφίδων συγκειμένη φιλοτέχνης εὖ μάλα καὶ ἄριστα.

Νῦν ὁ ναὸς κακῶς ἔχων ἔχει ἀνάγκην συντόνου στηρίξεως καὶ σοφῆς ἐπισκευῆς, οὕτω δ' ἡ τέχνη θέλει ἀνακτήσῃ ἔργον ἐκ τῶν καλλίστων ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν ὁρομικῶν ναῶν.

Ἅγιος Δημήτριος (Κασσιμέ) (3).

Ὁ Tafel (4) εἶπεν ὅτι τρεῖς ναοὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον ἰδρῦθησαν κατὰ διαφόρους χρόνους, πρῶτος μὲν μικρότερος ἀρχομένου τοῦ Δ' αἰῶνος, δεῦτερος ἀντὶ τοῦ παλαιότερου καταλυθέντος ὑπὸ τῶν Θεσσαλονικέων διὰ τὸ εὐτε-

(1) Οἱ κίονες οὗτοι βαπτόμενοι πράσινοι ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν ἔχουσι τὸ μάρμαρον, ὅπου ἀπεξέσθη ἡ βαφή, ἐρυθρὸν. Ἄν τὸ πράσινον ἐπιχρῆμα ἀποξέσθῃ ἐπιμελῶς καὶ μετὰ προσοχῆς, ἵσως εὐρεθῶσι γραφίσματα ἐπιγραφικὰ (grafitti). δι' ὧν θέλει δηλωθῆ τι περὶ τῶν χρόνων τῆς ἰδρύσεως, ἐπισκευῆς κττ.

(2) Ὁμιλία εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον· (χειρόγραφον τῆς ἐθνικ. βιβλιοθ. τῶν Παρισίων· *Coislín* 146 φιλ. 61. Παρὰ *Trafali* αὐτ. σελ. 162).

(3) Ὁ Ἅγιος Δημήτριος εἶναι ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς Τούρκοις ὑπὸ τῶνομα *Κασσιμ-Γιονί*, ὅπως ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὑπὸ τῶνομα *Χυδουρλέξ*. (Ὅρα καὶ *Acta sanctorum* μην. Ὀκτωβρ. III, σ. 387).

(4) *De Thessalonica* σ. 58-69.

λὲς μεγαλοπρεπέστερος κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος ἐπὶ Λεοντίου (1), ἐπάρχου τοῦ Ἰλλυρικου, μετὰ τὴν πυρπόλησιν δ' αὐτοῦ περὶ τὸ 690 τρίτος ὁ σφζόμενος μέχρι ἡμῶν. Ἄλλ' ἡμεῖς ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἅγιος εἶχε μὲν γὰρ ἴδιον μικρὸν ἐν Θεσσαλονικίᾳ μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ε' αἰῶνος, ἀλλ' ἐλατρεῦετο καὶ ἐν τῇ τῆς Ἀχειροποιήτου γαφῶ, πιθανῶς ἐν τῇ ὑπὸ τὸ δάπεδον κρύπτῃ, κειμένη ἴσως ὑπὸ τὴν διὰ ψηφίδων εἰκόνα τοῦ Ἁγίου (2), ἣτις ἐκαλεῖτο *Καταφυγή* «διὰ τὸ ἐκεῖσε τὸν ἀριστερά τοῦτον (τὸν ἅγιον Δημήτριον), ζητούμενον (ὑπὸ τῶν διωκτῶν), καταπεφευγῆναι, τόπον τῇ ὀργῇ διδόντα, μικρὸν ἀποκρυπτόμενον» (3). Ἐνταῦθα λοιπὸν πιθανώτατα, ἐν τῇ κρύπτῃ *Καταφυγῇ*, τὸ παρεκκλησίον ἦτο τοῦ Ἁγίου εὐρὺ ἱκανῶς, ἅφ' οὗ πολλοὺς ἐχώρει, οὓς ἐδίδασκε τοῦ χριστιανισμοῦ τὰς ἀληθείας ὁ ἅγιος. Ἐν ὑστέροις δὲ χρόνοις εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν τῇ *Καταφυγῇ* πάλαι τελουμένων, μετὰ τὴν αὐτόθι δλονυκτίαν, προσέβαιναν ἢ λιτανεῖα «εἰς τὸν θεῖον καὶ περιδόητον γὰρ μετ' ᾧδῆς καὶ θείου παιῶνος καὶ φωτοχυσίας (3)».

Περὶ δὲ τῆς πυρκαϊᾶς τῆς ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Ἡρακλείου μεταξὺ τοῦ 629 καὶ 634 γενομένης δεχόμεθα ὡς ὀρθοτάτην τὴν γνώμην τοῦ Ταφραλί ὅτι αὕτη δὲν ἠφάνισεν ἀλλ' ἦ τὴν ξυ-

(1) Ὁ Μέγας Συναξαριστής (Κ. Δουκάκη. Ὀκτώβριος σ. 434) λέγει ὅτι Λεόντιος ὁ πρῶτος κτίστης τοῦ ναοῦ ἐγένετο ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

(2) Ὅρα ἀνωτέρω (σελ. 131) τὸ θαῦμα τοῦ τυφλοῦ.

(3) Κωνστ. Ἀρμενοπούλου λόγος: ἄρα ἀνωτέρω σελ. 130 σημ. 4. Ὁ Γρ. Παλαμᾶς ἐν τῇ εἰς Ἁγ. Δημήτριον λόγῳ (ἐκδ. Σφοκλέους τοῦ ἐξ Οἰκονόμων σελ. 92-93) εἰς ἀνάμνησιν μόνον τῆς ἐν τῇ *Καταφυγῇ* διδασκαλίας τοῦ ἁγίου πρὸς τοὺς χριστιανούς, τῆς συλλήψεως καὶ τῆς ἀπαγωγῆς εἰς τὸ μαρτύριον διὰ τῆς λεωφόρου εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ὅπου ἰδρῶθη ὑστέρον ὁ ναὸς αὐτοῦ, ἀναφέρει τὴν δλονυκτίαν καὶ τὴν πομπήν, λέγων «Στοᾶ τίς ἐστὶν ὑπόγειος ἐν τῇ γαφῇ τῆς Λεωφόρου καὶ Θεομήτορος, οὗ *Καταφυγή* τὸ ἐπώνυμον. Ὅθεν ἔθος ἐστὶ παλαιὸν τῆς τοῦ μεγαλομάρτυρος πανηγύρεως τὴν ἀρχὴν δι' ἔτους ποιῆσθαι καθεῖθεν διὰ τῆς λεωφόρου μεθ' ὕμνων τῶν πρὸς αὐτὸν ἀνιόντας ἐνθάδε (ἐν τῇ γαφῇ) τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἔνθα ἐρρήθη ὁ λόγος) ταύτην ἀνέειν καὶ εἰς τέλος ἄγειν τὴν ἑορτὴν . . . (οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Μαξιμιανοῦ) κρατήσαντες (τοῦ ἁγίου) διὰ τῆς λεωφόρου ἄγουσι ταύτης καὶ τῇ Μαξιμιανῶ παριστάσιν ἐνταῦθα ποι διατρίβουσι. Ὁ δὲ ἐνταῦθα κατάκλειστον γενέσθαι προστάττει τὸν ἅγιον, οὗ καὶ τὸ μαρτύριον ἦνυσε. Ταῦθ' ἡμεῖς εἰκονίζοντες κατ' ἔτος εἰκότως, ἐκεῖ μὲν τῆς πανηγύρεως ποιοῦμεθα τὴν ἀρχήν, ὧδε δὲ τὴν τελείωσιν».

λίγην στέγγην, καὶ πᾶν δὲ βεβαίως ἄλλο ἐκ ξύλων ἐν τῷ ναῷ, τὰς ἐντοιχίους γραφὰς καὶ ἄλλας εἰκόνας, τὰ πλείστα τῶν μωσαϊσμάτων καὶ ὅ τι ἄλλο εὐκόλως φθείρεται ὑπὸ τῶν φλογῶν (1). Οὕτω δ' οὐδέποτε ἐκτίσθη ὁ κατὰ τὸν Tafel τρίτος ναός.

Ἐτάξαμεν δ' ἀνωτέρω δευτερον κατὰ χρόνους τὸν ναὸν τῆς Πανάγνου καὶ Θεομήτορος τῆς Ἀχειροποιήτου, διότι ἀγνόητος εἶναι ἐν τῷ ῥυθμῷ ἢ ὁ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, μόνον τὸν παραφθαρέντα κορινθιακόν, τὸν θεοδοσιακόν, ἔχων ἐν χρήσει, οὐδαμῶς οὔτε τοῦ μετὰ πτηγῶν (2) κατὰ τὰς γωνίας κορινθιακοῦ ἢ μὴ οὔτε τῆς ἀνεστραμμένης κυψέλης, κιονοκράνου καλουμένου περσικοῦ, ἄτινα βραδύτερον τοῦ Ε' αἰῶνος ἀρχομένου δεκτὰ ἐγένοντο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, χρῆσιν ποιούμενος. Ὁ ναὸς λοιπὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, οὐτινος τὰ κιονόκρανα εἶναι καὶ θεοδοσιακὰ παντοῖα καὶ μετὰ πτηγῶν κατὰ τὰς γωνίας οὔτε θεοδοσιακὰ οὔτε κορινθιακὰ, ὡσαύτως δὲ περσικά (ἀνεστραμμένη κυψέλη), εἶναι πιθανώτατα μεταγενέστερος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀχειροποιήτου, ὅστις οὕτως ἐγένετο πρόπειρά τις λόγου ἀξία διὰ τὸν μέγαν ναὸν τοῦ Ἁγίου, ἰδρυθέντα κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα μεσοῦντα, ὅτε ἐξ ἐπιδράσεως ἀνατολικῆς ἢ τέχνης ἀντὶ τῆς παλαιότερας ἀφελείας εἰς τὸ ποικίλον ἠρέσκετο καὶ τὸν φόρτον.

Ὁ ναὸς δρομικὸς κατὰ τὰ προγενέστερα ἐν τῇ Δύσει τοιαῦτα κτίσματα (3), ὅμοιος ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι πρὸς τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ τῆς Ἀχειροποιήτου καὶ τὸν ἐν Χαλκίδι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἀλλὰ πολλῶ ἐυρύτερος ἀμφοτέρων, πολυτελέστερος δὲ

(1) Μετὰ τὴν πυρκαϊάν ἐκείνην ἴσως εἰς ἔρεισμα τοῦ παθόντος πως τοίχου ἐκτίσθησαν αἱ ἰσχυραὶ ἀντηρίδες αἱ πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολάν.

(2) Τὸ μετὰ πτηγῶν κατὰ τὰς ἑλικας κορινθιακόν κιονόκρανον εἶναι αἰῶνάς τινος παλαιότερον τῶν χρόνων τούτων· διότι ἐγένετο χρῆσις αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Ἐλευσίνι Μικρὸν Πρόπυλον, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Κλ. Ὀππίου Πούλχρου τῷ 44 π. Χ. κατὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ λατινικὴν ἐπιγραφὴν

(3) Ἐν Ῥώμῃ ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου, Ἁγίος Παῦλος, Ἁγία Μαρία Μαῖζων, Ἁγιος Κλήμης καὶ Ἁγία Ἀγνή καὶ ἐν Ῥαβέννῃ Ἁγιος Ἀπολλινάριος (*Springer-Neuwirth Kunstg II* εἰκ. 21, 22, 23, 25, 26. — *Corroyer arch. rom.* εἰκ. 18, 19, 22, 23, 56, 57, 58, 60. — *Enlard* ἐν *Histoire de l'art* ἐκδ. A. Michel I εἰκ. 56, 57, 62 καὶ 63. — Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὅρα βιβλιογραφίαν παρὰ Diehl· *l'art byzantin* σελ. 83 σημ. 2.

τοῦ ἐν Χαλκίδι μάλιστα, ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι μετὰ τὴν πυρκαϊάν (τῷ 690) ἐπεσκευάσθη χρόνον βραχὺν ὑστερον ἴσως οὐχὶ σπουδαίως, ἀλλὰ κατὰ τὴν στέγην μόνον, τὸ δρυφακτον (τέμπεσον) καὶ τᾶλλα προχειρότερα, ὁ δὲ κόσμος ὁ διὰ μουσειώσεως ὁ δαπάνης πολλῆς καὶ χρόνου μακροῦ ἔχων ἀνάγκη ἐδράδυνεν, ἕως βασιλευσάντος μετ' οὐ πολὺ (τῷ 717) Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου οὐδὲν ἐγένετο εἰς κόσμον ναοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ μάλιστα δι' εἰκόνων, ἀφ' οὗ ὁ Λέων δὲν εἶχε μὲν βεβαίως εὐμενῶς πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, ἐξ ἧς ὁ πρῶγν αὐτοκράτωρ Ἀρτέμιος Ἀναστάσιος μετὰ τοῦ αὐτόθι μαγίστρου Νικήτα τοῦ Ξυλίντου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλων ἐπισήμων, τὴν πόλιν ταύτην ἔχων ὀρμητήριον, στασιάσας ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ (1), καὶ τὸ σπουδαιότατον, ἀφ' οὗ ἦτο εἰκονομάχος. Ἔμενε λοιπὸν ἀκόσμητος ὁ ναὸς μέχρι τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ' οἰκουμένης συνόδου (787), ἣτις ἀποκατέστησε τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων. Ἀλλὰ κατὰ τὸν βραχὺν χρόνον τὸν ἀπὸ τῆς συνόδου ταύτης μέχρι τῆς καθαιρέσεως ἐκ τῆς ἀρχῆς Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας (802) δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνωσι σπουδαία τινα εἰς κόσμον τοῦ ναοῦ ὥστε μετὰ τὸν Θεόφιλον καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς εἰκονομαχίας ἤρξατο ὁ τοῦ ναοῦ ἔλου ἐξωραϊσμός καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου τούτου προέστησαν ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ ἑπαρχος οἱ κατὰ τὸν δεξιὸν παραστάτην πρὸ τῆς ἀνάδου εἰς τὴν ἀψίδα εἰκονιζόμενοι ὑπὸ τοὺς προστατευτικούς βραχίονας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὧν κάτωθεν ἡ ἐπιγραφή εἰς τρίμετρα λαμβεῖα (2).

(1) Περὶ τούτου ἴρα Ζησίου «Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας» ἐν τῇ Ἐφημερίδι ἔτ. 1912 ἀρ. 12-15.

(2) «Τοὺς ἀνακαινιστὰς τοῦ πανενδόξου ναοῦ θεωρεῖς ἐκατέρωθεν (ἔνθεν κακείθεν) τοῦ μάλιστα Δημητρίου τοῦ διὰ στόλου βαρβάρων μετατρέποντος βαρβαρικὸν κλύδωνα καὶ λυτρομένου τὴν πόλιν». Δὲν δυνάμεθα οὐδὲ νὰ εἰκάζωμεν τινα λύτρωσιν τῆς πόλεως ἔνοσι ὁ γράψας ταῦτα καὶ πότε, τὴν ἀπὸ τῶν Σθλαβιῶν, περὶ ὧν ἀναφέρει ὁ Μεταφράστης (Μηναιὸν Ὀκτωβρίου σ. 144 στήλη β' ἐκδ. Παρασκευοπούλου), ὅτε βάρβαρος μὲν κλύδων εἶναι ἡ τοῦ ὄγλου ἐπιδρομὴ εἰς τὸν νοδὸν πρὸς διαρπαγὴν, ὅτ' ἐκαίετο ἡ ἀργυρὰ τοῦ ἁγίου λάρναξ, βαρβάρων δὲ στόλος (παρασκευὴ καὶ στρατεία) ἡ ἐπιβασίς τῶν βαρβάρων τούτων. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐπισφαλές. Πολλῶν δὲ μᾶλλον ἀπίθωνον εἶναι ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν πολιτορικίαν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ἀδάρων (Μηναιὸν αὐτόθι) ἢ εἰς τὴν ἐκπύρσιν αὐτῆς ὑπὸ Λέοντος τοῦ Τριπολίτου. Μηδὲ μᾶλλον δὲ τινα ταράξῃ ὅτι καλοῦσιν ἐαυ-

16) † Κτίστας θεωρεῖς τοῦ πανενδόξου δόμου ἐκεῖθεν ἐνθεν
 μάρτυρος Δημητρίου
 τοῦ βάρβαρον κλύδωνα βαρβάρων στόλῳ μετατρέποντος καὶ πό-
 λιν λυτρουμένου †.

Ἐγένετο δὲ πιθανώτατα ἡ τελεία τοῦ ναοῦ ἀνακαινίσις ἐπὶ
 τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Γ' τοῦ σοφοῦ ἐπιμελείᾳ αὐτοῦ καὶ
 οὐχὶ ἐπάρχου τινὸς Λέοντος (1) οὔτε δὲ ὑπὸ ἄλλου τινὸς τῶν
 αὐτοκρατόρων τῶν τῶνομα τοῦτο φερόντων, οὔτε ὑπὸ Λέοντος
 τοῦ Ἰσαύρου, δι' οὗς λόγους εἴπομεν ἀνωτέρω, οὔτε ὑπὸ Λέον-
 τος τοῦ Χαζάρου υἱοῦ Κωνσταντίνου Δ' τοῦ Κοπρωνύμου οὔτε
 ὑπὸ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου. Ἡ γνώμη αὕτη τῶν πολλῶν
 καὶ τινῶν τῶν σσφατέρων ὅλως ἀσύστατος εἶναι διότι δέχον-
 ται οὔτοι εἰκονομάχους κοσμοῦντας ναὸν δι' εἰκόνων καὶ μάλι-
 στα διὰ μουσειωμάτων ἀνεξιτήλων. Εἰς τὸν Λέοντα λοιπὸν τὸν
 Γ' ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τρίμετρα ἱαμβεῖα αὕτη:

τοὺς κτίστας, ἐν ᾧ εἶναι μόνον ἀνακαινισαί. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀσύνθετος τότε· οὐ-
 τως ἐν Μυστρᾷ χάραγμα μὲν ἐπὶ τινος στόλου ἐν τῷ ναῷ τῆς Παντανάσσης
 λέγει· αἴτους ἕρις' (μ. Χ. 1608) *εὐτηάσι* ἢ *Παντανάσσα*, δηλ. ἐπισκευάσθη,
 ἐπὶ στόλου δὲ τινος τῆς ἕξω στοᾶς ἔχει *χαραχθῆ* «ἐκτίσθη ἢ παντανάσα· ἀναίσις
 ἐφημέριος», ὅστις ἦτο ἐφημέριος τοῦ ναοῦ μετὰ ἓνα καὶ ἥμισυ αἰῶνα (1759-
 1775), δὲν προσέθηκε δ' εἰς τὸν ναὸν οὐδ' ἐν κιονόκρανον. (Ὅρα *Βυζαντιδὸς τόμ.*
Α' σελ. 443-447 *χαράγματα* 162, 173, 174, 177. Παραβ. καὶ Γ. Χατζηδάκι
 κτήτωρ, κτίτωρ κλπ.). Περὶ τῆς αὐτοῦ δὲ ἰδρύσεως τῆς Παντανάσσης καὶ τοῦ
 κτήτορος Φραγγοπούλου ὅρα *Ζηοῦ Σάμμικτα καὶ Βυζαντιδὸς αὐτ. χαράγμα.*
 143, 144, 145.

(1) *Diehl* αὐτ. σ. 193. — *Tafelri* αὐτ. σ. 173. — Εἶναι πολλὴ παράδοξον
 νὰ δεγθῶμεν ὅτι δούξ τις καὶ ἕξαρχος Λέων ὁ Χιτζιλιάκης (ὅρα *Παλαεωγοῖον*
 «*Zur Vita der heilige Theodora von Thess.* ἐν *Byz. Zeitschr.* 10)
 ὁ διὰ τὴν ἀνανδρίαν καὶ μωρίαν γενόμενος αἴτιος τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως ὑπὸ
 τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τὸν βραχὺν χρόνον τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἡβῶντα ἐποίησε τὸν
 ναὸν Δημητρίου ἠθέλωμεν δεγθῆ κοσμητῆν τοῦ πυρποληθέντος ναοῦ φέροντα
 τῶνομα Λέων τὸν μέγαν φιλόσοφον καὶ μαθηματικὸν καὶ ἀστρονόμον Λέοντα
 γενόμενον μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, ἀν μὴ ἦτο φανατικὸς εἰκονομάχος, ἀπ'
 οὗ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον ἀνερρήθη γνώμη τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου
 καὶ τοῦ πατριάρχου Γιάννη (Ἰωάννου τοῦ Γραμματικοῦ). Ὅρα *Ζωναρᾶν Β'*,
 161 «ὁ Λέων συγκαθήρητο ὅτι μὴ τιμῆν ταῖς θείαις εἰκόσιν ἀπένεμε». — *Κεδρη-*
νὸν 2, 169 κέξ. (ἔκδ. Βόννης).

17) Ἐπί χρόνων Λέοντος ἠθῶντα βλέπει
καυθέντα τὸ πρὶν τὸν ναὸν Δημητρίου

ποιηθεῖσα ἴσως ὑπ' αὐτοῦ (1)· διότι γινώσκομεν ὅτι «ὁ Λέων οὗτος ὁ Σοφὸς Ἑλληνικὸν (ἐμπνεόμενος ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ βίου) ἐγκώμιον πλέκει εἰς αὐτὸν (τὸν Ἅγιον Δημήτριον) σφῆζόμενον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Παντοκράτορος, οὗ ἡ ἀρχή· «Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ» (2).

Εἰσπερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν διὰ τῆς πομπικῆς εἰσόδου (τῆς ἀπὸ δυσμῶν) εἰς τὴν αὐλήν, ἔχομεν καλὴν μαρμαρίνην παλαιὰν τὴν φιάλην μετὰ κομφῶν περὶ αὐτὴν ἀκοσμήτων στύλων, μετὰ δὲ τὸν *Τριβόλον* (τὸν πρόναον) διὰ δύο ὑψηλῶν θεσσαλικῶν κιόνων (3) ἐμβαίνομεν εἰς τὸν ναόν. Εἶναι διηρημένος οὗτος εἰς πέντε κλίτη διὰ τετραπλῆς κιανοστοιχίας, ὧν αἱ μὲν πρὸς τοὺς τοίχους ἔχουσιν ἀκόσμητα τὰ κιονόκρανα, κεκοσμημένα δὲ τὰ ἐκατέρωθεν τῆς νεῶς.

Ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ ἐκθέσει δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκταθῶμεν εἰς μακρὸν λόγον περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἰδρύματος, ἀναφέροντες δὲ μόνον ὅτι περιεργία διακρίνει τὴν κάτω σειρὰν τῶν κιόνων τοῦ κεντρικοῦ μεγάλου κλίτους (4). Σημειούμεθα δ' ὡσαύ-

(1) Γνωστός ὁ Λέων καὶ ἐκ τῶν ῥητορικῶν καὶ τῶν μεστῶν κενολογιῶν ποιημάτων αὐτοῦ.

(2) *Συναξαριστῆς* Νικοδήμου Ἁγιορείτου Α' σελ. 161 σημ. 2. Μίγας *Συναξαριστῆς* Κ. Δουκάκη Ὀκτωβρίου σελ. 424. Ἰσως ἀνεκαίτισε τὸν ναὸν ἔχων συνέργον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀλεξάνδρον, ὅστις καὶ ἀλλαχοῦ, ἐν Θεσσαλονικῇ μάλιστα, φαίνεται συνεργαζόμενος εἰς τοιαῦτα· οὕτως ἐπὶ μαρμαρίνου ὑπερθύρου ἐν Θεσσαλονικῇ (*Παπαγεωργίου*· *Zur Vita der heil. Theodora etc.* ἐν *Byz. Zeit.* 10 σελ. 151 κέξ.) ἔχει γραφῆ ἢ ἐπιγραφή «Ἀνεκαινίσθη ἐπὶ Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ἀγαθῶν καὶ αυτοκρατόρων καὶ φιλοχριστῶν ἡμῶν βασιλέων ἐπὶ Νικολάου τοῦ οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κτλ.»

(3) «ἘΨ (ὁ Ἰλουστριος) ... δύο ἄνδρες ἐπιστάνας τοῦ Ναοῦ ἔξωθεν, πρὸς δὲ τὸ λεγόμενον *Τριβόλον* διαγενομένους, ἀρχὴ δὲ τοῦτο τῆς πρὸς τὸν ναὸν εἰσόδου καὶ μεθόριον τῶν πρὸς ἑσπέραν αὐτοῦ Θεσσαλῶν μεγάλων δύο κιόνων»· *Μηναῖον* Ὀκτωβρίου σελ. 144 στήλη δ' ἐκδ. Παρασκευοπούλου.

(4) Οἱ στύλοι γ', δ', ε' καὶ ζ' ἐκατέρας τῶν πλευρῶν εἶναι πρᾶσινοι μαρμαροί, οἱ δὲ λοιποὶ λευκοί. Ὁ στύλος α' τῆς ἀριστερᾶς στοᾶς ἔχει κιονόκρανον θεοδοσιακόν, ὁ δ' περικτὸν (ἀνεστραμμένῃ κυψέλῃ), ὁ γ' παρῆλλαγμένον πολὺ κορινθιακὸν ἔχον κατὰ τὰς γωνίας ἀντὶ ἐλίκων πτηνᾶ, ὁ δ', ε' καὶ ζ' θεοδοσιακὰ

τως ὅτι οἱ ἐκατέρωθεν τῆς ἀψίδος βραχύτεροι τῶν τῆς στοᾶς κιονίσκοι ὡς καὶ οἱ τῶν ἐσωτέρων στοᾶν καὶ οἱ τοῦ ἄνω ὀρόφου στύλοι φέρουσι ἀκόσμητον κιονόκρανον, ὅτι τέσσαρες ἐν τῇ κεντρικῇ στοᾷ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐν ἀρχῇ, μεταξύ τῶν στύλων καὶ ἐν τῇ πέρατι τῶν στοᾶν ἴδρυνται παραστάται κτιστοὶ μετὰ ἐπιχρίσεως χρόνων τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς, ὑπ' αὐτὴν δέ, ὅπου κατέπεσεν, ὑποφαίνονται εἰκόνας ἀγίων. Τῶν παραστατῶν δὲ τούτων ὁ πρῶτος δεξιὰ (1) ἔχει διπλοῦν ἐπάλληλον (2) κιονόκρανον, ὃν τὸ κάτω φέρει σειρὰν ἀκανθῶν, ὑπὲρ αὐτὰς δὲ ἀγγελία δύο, ὃν ἐκάτερον ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀνὰ ἐν πηγόν (3)· τὸ ἄνω δὲ κιονόκρανον (imposte) φέρει σειρὰν ἀκανθῶν. Ὁ δὲ τελευταῖος ὁ πρὸ τοῦ ἀδύτου παραστάτης ἐκατέρας τῶν πλευρῶν εὐρύς ὡς τοίχος ἔχει μουσεῖώματα, περὶ ὃν κατωτέρω. Τοῦ ἄνω δ' ὀρόφου τὸ στηθαῖον καὶ ἡ ἄλλη παντὸς τοῦ ναοῦ κοσμητικὴ — παρὰ τὰ μουσεῖώματα — διὰ παντοίας χροιάς μαρμάρων καὶ σχιμμάτων ποικιλιωτάτη καὶ ξηραῖα εἶναι.

Ἄριστερά δὲ τῇ εἰσιόντι εἰς τὴν κεντρικὴν στοᾶν, καλυπτον ἄλλως σχεδὸν τοὺς δύο πρῶτους κίονας, αἴρεται (βυθμοῦ Ἄναγεννήσεως) τὸ μνημεῖον τοῦ Λουκᾶ Σπαντουνη, ἐπὶ τῆς λάρνακος, ἐν ἣ τὰ λείψανα τοῦ κοιμηθέντος, φέρον κεχαραγμένον τὸ ἐπίγραμμα (4) εἰς τρίμετρα ἰαμβεῖα (5):

διαφέροντα ἀλλήλων, ὁ ζ' Θεοδοσιακὸν μετὰ συστρεφομένων φύλλων, ὁ η' καὶ θ' Θεοδοσιακὰ ἔχοντα πτηνὰ ἀντὶ ἐλίκων. Ἡ αὐτὴ τάξις τῶν κιονοκράνων ἐπὶ τοῦ δεξιᾶ στοίχου τῶν κίωνων πλὴν ὅτι ἔχει τὸ ζ' φέρον ἀντὶ ἐλίκων πτηνὰ καὶ ἐν ἔτι περσικὸν ἐν ἀρχῇ τῆς στοᾶς (τοῦ ἀντιθέτου ἀριστερᾶ στοίχου ὁ α' στύλος καλύπτεται ὑπὸ τοῦ μνημείου τοῦ Σπαντουνη).

(1) Ὁ πρῶτος ἀριστερὰ ἔχει καλυφθῆ ὑπὸ τοῦ μνημείου τοῦ Σπαντουνη.

(2) Ὁ Diehl καὶ ὁ Millet καλοῦντες αὐτὸ imposte νομίζουσιν ὅτι εἶναι ἐπιδράσεως ἀνατολιστικῆς.

(3) Περὶ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς προελθόντων τοιούτων μετὰ δύο ἀνωπῶν ζώων ὄρα *Perrot et Chipiez: histoire de l'art* τόμ. IV les Hétéens σελ. 623 κέξ. (ἐν σελ. 682 ὁ δικέφαλος ἀετὸς) καὶ τόμ. V Perse σελ. 509 εἰκ. 544 καὶ σελ. 852 εἰκ. 501, 502, 503 καὶ 504.

(4) Ἐδημοσιεῖθη τὸ πρῶτον ὑπὸ P. Loucas ἐν *Voyage en Grèce*. — Ὁρα καὶ Π. Παλαεωργίου ἐφημερίδ. Ἀσὶνθ Θεσσαλονίκης τοῦ 1908 ἀρ. 33, 34, 35, 37. — Χατζηγιάννου αὐτ. σ. 83 καὶ 90. — *Duchesne et Bayet Mission au Mont Athos* σελ. 69.

(5) Οἱ στίχοι (1 καὶ 2, 3 καὶ 4 κέξ.) ἀγνωστοί εἰς μίαν σειρὰν.

- 1 Δύχημα δεχθεὶς τοῦ τῶν Ἑλληγίων γένους
 3 καὶ τὴν π(α)τ(ρ)ία ἀποδεξιλικώς, οἶμοι!
 5 τὸν γὰρ π(α)τ(ρ)ίων ἀρετῶν ἐξημένης
 7 ἔλαμπας λαμπρῶς τῷ τῶν ἀρετῶν κάλλει·
 9 τὴν τε φρόνησιν καὶ τὴν ἰσονομίαν,
 11 ἄγαλμα θεῖον τοῖς πᾶσιν ἀνεδείχθης,
 13 καὶ τὴ γλαφυρὰ τοῦ κάλους ἀγλαΐα
 15 ἐν τῇ ἀκμῇ φεῖ τῶν μερίστων ἐπίδων
 17 τὸ καινὸν κλέος ἢ σερὰ τοῦ χρυσοῦ γένους,
 19 ἀλλὰ τῆς ἐμῆς καὶ καινῆς δυστυχίας,
 21 φιλῆ κεφαλῇ, ἐλπὶς, ζῶή, φῶς, τέρψις.
 2 τῆ περιόντι τοῦ τῶν ἀρετῶν κύκλου
 4 τῆς βαρβαρικῆς οὐ μετέγχεσ κηλίδος·
 6 χρυσὸς ὄσπερ τις ἢ ἀστὴρ ἑωσφόρος,
 8 σφρασσύνῃ γὰρ καὶ ἀνδρεία ἀσκήσας
 10 δὲ βάθρον ἔθου ἀρετῶν τῶν ἐνθέων,
 12 θέλγων δὲ πάντας τῆ τῶν λόγων σειρήνι
 14 καὶ τοῖς γενναίοις τῶν ἔργων καταπλήττων
 16 οἶχῃ μοι τὸ φῶς καὶ κλέος τῆς ζῶης μου,
 18 ἢ τῆς φύσεως λαμπρὰ φιλοτιμία.
 20 οἶα ὑπέστην ἐπὶ σοὶ φεῖ τοῦ πάθους
 22 τοῦ Βουζαντίου καὶ τῶν Ἑλληγίων ἄρτηξ.
 Ἐκαμύθη ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Λουκάς
 ὁ Σπαντουνης ἐν ἔτει 598 ΠΘ ἰνδ. ΙΔ
 μνοὶ Ἰανουαρίῳ Α : (1)

Ἡ τοῦ πολυτελοῦς δὲ μνημείου τούτου ἴδρυσις ἐν τῇ ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῷ 1481 μαρτυρεῖ ὅτι εἶναι ἀσφαλῆς ἡ τοῦ Δούκα (1) εἰδησις ὅτι Μουράτ ὁ Β' («ἐν Θεσσαλονίκῃ») τὰ τῶν μοναστηρίων (ναῶν) κρειττότερα, ὧν αἱ φῆμαι πανταχοῦ ἐκηρύττοντο, ἐποίησε βωμοὺς τῆς αὐτῶν θρησκείας, πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Δημητρίου. Καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ εἰσελθὼν καὶ θύσας κριὸν ἕνα οἰκείαις χερσὶν προσήψατο, εἶτα ἐκέλευσε τοῦ εἶναι ἐν χερσὶ χριστιανῶν». Ὡστε εἶναι ἀκριβὴς ἡ γνώμη (2), ἡ στηριζομένη ἐπὶ τινος ὑπὲρ τὴν πύλην τοῦ ναοῦ ἀραδικῆς ἐπιγραφῆς, καθ' ἣν ἐπὶ Βαγιαζήτῃ (τοῦ Β' (3), 1481-1512) ἐπισκευαὶ ἐγένοντο ἐν τῇ ναῷ, ὅτι ἐπὶ τοῦ σουλτάνου τούτου ὁ Ἅγιος Δημήτριος μετετράπη εἰς τζαμίον. Ὅτι δὲ βραδύτερον τοῦ 1490 ἐγένετο τζαμίον ὁ χριστιανικὸς ναὸς μαρτυροῦσι καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ παραστάτου τοῦ πρὸ τοῦ μνημείου τοῦ Σπαντουῆ ἀναγεγραμμένα δι' ἱκανῶς εὐμεγέθων κεφαλαίων γραμμιάτων Πασχάλια, ἅτινα ἐξικινῶνται μέχρι τοῦ 1490, τάδε:

† ΕΤΡΑΠΙΝ

IB^{θκλ} K I T C B

K P O Φ Α Θ Ε

Α' Φ Α Ρ Γ Τ Ν Δ

Κ'' Φ Α Σ Η Π Κ Θ

Χ Π Α Δ Ρ Ε

24) + ἔτους, ΤΡΑΠΙ· ἰνδικτιῶνος

IB ἡλίου κύκλοι ες' σελήνης Β'
Κρεοφαγίας ἐβδομάδες...

Ἀπόκρεως Φευρουαρίου ες' νομικὸν φάσκα Μαρτίου ΚΘ
χριστιανῶν πάσχα Ἀπριλίου Β

25) + ἔτους, ΤΡΑΠΙ ἰνδικτιῶνος

... ἡλίου κύκλοι... σελήνης Δ'

Κρεοφαγίας ἐβδομάδες ε'

Ἀπόκρεως Φευρουαρίου Γ'. Νομικὸν φάσκα Ἀπριλίου Β'

Χριστιανῶν πάσχα Ἀπριλίου Β

(1) Δούκας σ. 201 (ἐκδ. Βόννης).

(2) Παπαγεωργίου· ἡφημερίς Ἀοτή (Θεσσαλονίκης) ἀρ. 35 τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1608.

(3) Ὁ Texier λέγει ὅτι μετετράπη ἐπὶ Βαγιαζήτῃ τοῦ Α', ἀλλ' οὗτος ἐβασίλευσε τῷ 791-805 τῆς ἐγίρας, 1389-1402 μ. Χ.

- 26) + ἔτους ,ϚϞήϞ ἰνδικτιῶνος
 Δ' Ἡλίου κύκλοι ΚΒ' σελήνης δ'
 Κρεοφαγίας ἐβδομάδες ε'
 Ἀπόκρεως Ἰανουαρίου ΚΘ'
 Νομικὸν φάσκα Μαρτίου
 ΚΒ Χριστιανῶν πάσχα
 Μαρτίου ΚϚ
- 27) + ἔτους ,Ϛ(ϞϞ. ἰνδικτιῶνος)
 ε' Ἡλίου κύκλοι Κ' (σελήνης . . . Κρε)
 σφαγίας ἐβδομάδες (Η' Ἀπόκρεως Φεβρουαρίου
 ΙΗ' Νομικὸν (φάσκα)
 Ἀπριλλίου Ι. Χριστιανῶν (πάσχα)
 Ἀπριλλίου ΙΕ
- 28) + ἔτους ,ϚϞήϚ ἰνδικτιῶνος
 Ζ' Ἡλίου κύκλοι .ΚΕ Σελήνης Ε
 Κρεοφαγίας ἐβδομάδες
 Η'. Ἀπόκρεως Φεβρουαρίου ΚΒ'
 Νομικὸν πάσχα Ἀπριλλίου
 ΙΗ Χριστιανῶν πάσχα Ἀπριλλίου ΙΘ
- 29) $\frac{\text{Ϛ}}{\text{Ϛ}}$ ἔτους ,ϚϞήΗ (1) ἰνδικτιῶνος
 Η'. Ἡλίου κύκλοι ΚϚ' Σελήνης Ϛ'
 κρεοφαγίας ἐβδομάδες . . . Νομι
 κὸν φάσκα Ἀπριλλίου Ζ' ἡμέρα Δ'
 Χριστιανῶν πάσχα Ἀπριλλίου ΙΑ'

Τοῦ ναοῦ τούτου, παρὰ τοὺς εὐπρεπεστάτους εἰς κοιμῆν ἀνα-
 δρομῆν στύλους καὶ τὰ κιονόκρανα τῆς κεντρικῆς στοᾶς καὶ τὴν
 διὰ ποικίλων τῆν χροιάν μικρῶν μαρμαρίνων πλακῶν κοσμητι-
 κήν, τῶν καλλίστων εἰς κόσμον αὐτοῦ εἶναι τὰ μουσεῖώματα.
 Ἐν αὐτοῖς παρατηρεῖται διάφορος ἐργασία καὶ διάφοροι χρόνοι
 αὐτῆς· κρίνομεν οὕτω ὅτι παλαιότερων χρόνων, ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ

(1) μ. X. 1490.

οὐνόφυλλος ἢ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνας, εἶναι διὰ τὸν αὐστηρότερον πῶς τρόπον τὰ κατὰ τὴν ἀψίδα, ταῦτα πρῶτα συντελεσθέντα ὕστερον τῆς πυρκαϊᾶς μετ' ἄλλων ἐνταῦθα τοῦ ναοῦ φθαρέντων, ἐπειδὴ ἦσαν ἐν τῇ σημαντικωτάτῃ χώρῃ τοῦ ἱεροῦ αὐδούτου. Εἶναι δὲ ταῦτα οἱ δύο κτίσται τοῦ ναοῦ ὀνομαζόμενοι (1) καὶ ὁ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὰς προστάτιδας χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὄμων ἐκείνων ἔχων Ἅγιος Δημήτριος, περαιτέρω τούτων ἐπὶ τοῦ δεξιᾶ πρὸ τῆς ἀνάδου εἰς τὴν ἀψίδα παραστάτου

30) † ΟΑΓΙΟΣ (ΕΡΓΙΣ:(C)

καὶ ἐπὶ τοῦ καταντικρῦ παραστάτου ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὡς προστάτης δύο παιδαρίων.

Ἐπειδὴ δὲ δευτέρας βεβαίως φροντίδας ἦτο ἡ διακόσμησις τῆς πλαγίας τῆς πρὸς βορρᾶν στοᾶς τῆς χωριζούσης τὸ δεύτερον πρὸς ἀριστερὰ κλίτος τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ τρίτου, τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὴν τελείαν τοῦ καυθέντος ἰδρύματος ἀνακαίνισιν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ὡς εἶπομεν. Ἐνταῦθα δὲ εἶναι καὶ ἡ ἐπιγραφή ἢ λέγουσα ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ πάλιν ἐνεώθη ὁ εἰς χρόνους παλαιότερους καυθεὶς ναὸς τοῦ Ἁγίου. Μαρτυρεῖ δὲ περὶ τούτου καὶ ἡ τέχνη, νεωτέρα, κομψότερα καὶ χαριεστέρα δηλουμένη, ἢ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν μετὰ τοὺς εἰκονομάχους χρόνων περὶ τὸν δέκατον αἰῶνα ἐν Βυζαντίῳ, ἢ νεανικωτέρα καὶ ἀνθηροτέρα.

Καθ' ὅλου δὲ ἐν τῇ μουσειωτικῇ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἐν τοῖς νεωτέροις μάλιστα τοῦ ἀριστερὰ κλίτους, δηλοῦται ἄκρα δεξιότης τέχνης. Τὸ διάγραμμα τῶν σωματίων ἄριστον καὶ ἡ περιβολή ἢ πρέπουσα μετὰ πτυχώσεως ἰκανῶς πλουσίας. Τὰ σώματα εὐγενῆ, αἱ δὲ ὄψεις τῶν μὲν ἐν τελείᾳ ἡλικίᾳ, ὅποιοι οἱ

(1) Εἰκονίζονται ὁ μὲν δεξιᾶ τοῦ ἁγίου βαθυπώγων ἀνὴρ τὴν κόμην ἔχων ἐν γρῶ σχεδὸν κεκαρμένῃ στολῇ περιβεβλημένος ἀρχιερατικῆν καὶ ἐν χειρὶ κρατῶν εὐαγγέλιον, ὁ δ' ἐξ εὐωνύμων πωγωνίτης κόμην τρέφων βαθεῖαν ἰκανῶς, στολῇ φορῶν πολιτικοῦ ἀνδρός, τῇ δεξιᾷ συνέχων εἰλυτόν τι καὶ τῇ ἀριστερᾷ τὴν βράβδον τοῦ ἀξιώματος. Ὅρα Diehl αὐτ. σελ. 194 εἰκ. 94. — Παράβαλε καὶ τὴν ἐν μουσειῳματι εἰκόνα τοῦ ἐπισκόπου Εὐφρασίου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτοῦ ἐν τῇ ἀψίδι τοῦ Parenzo παρὰ Millet αὐτ. σελ. 178.

δύο κτίσται τοῦ ναοῦ, αἱ προτομαὶ δύο ἀρχιερέων ἄγνωστον τί-
νων ἐν χρόνῳ κεκαρμένων μετὰ βαθέος πώγωνος σεμινοπροσώπων
κρατούντων εὐαγγέλιον (1), ἐχόντων ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν Ἅγιον
Δημήτριον ὡσαύτως ἐν προτομῇ (2), ἡ Θεοτόκος ἡ κρατούσα
εἰλυτόν, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή

31) «Κ(ύριε ὁ θε(ε)ς | εἰσακουσον τῆς | φωνῆς τῆς | δαιησεως |
μου σὺ ὑπερ τοῦ ΜΧ(μονογενοῦς;) | μου δεο|με

καὶ ὁ παρ' αὐτὴν ἅγιος, παρ' ὃν ἡ ἐπιγραφή

32) «... ἐν ἀνθρώποις ἀπελπισθεὶς παρα δε τῆς θειας | δυναμεις
ζωοποη(θεῖς) καὶ ευχαριστων ἀνεθε(μην) | ΚΛΗΜ(της)

σεμναὶ εἶναι πᾶσαι καὶ μεγαλείαι, τῶν δὲ λοιπῶν λάμπουσιν ἐκ
νεότητος καὶ παιδρᾶς χαρᾶς, ὡς τὰ αὐτόθι ἀφελῆ παιδάρια, ἐκ-
φράσεως δὲ πάντα θαυμασίας, μάλιστα οἱ δύο κτίσται τοῦ ναοῦ
καὶ ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ τῆς ἐσωτέρας στοᾶς ἐν τῇ εἰκόνι μὲν τῶν
Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἔπου ἡ ἐπιγραφή

33) «Καὶ σὺ δεσποτα μου | . . . ἡμιν | τοῖς δουλοῖς σου καὶ |
τῇ δουλῇ σου Μαρι|α ἡν ἐδώκες + | ἡμιν +

ἡ κορασίς (Θεοτόκος), τρεῖς κεφαλαὶ περαιτέρω, ἡ ἐντεθρονι-
σμένη Θεοτόκος (3) ἡ ἔχουσα ἐν τῷ κόλπῳ τὸν Χριστὸν καὶ οἱ
ἐκατέρωθεν αὐτῆς δύο ἄγγελοι, μάλιστα ὁ δεξιὰ τοῦ θρόνου, καὶ
ὁ ὑπὲρ τὴν εἰκόνα τῶν Εἰσοδίων Χριστὸς ἀρρήτου ἐκφράσεως
εἰς δύναμιν καὶ θεϊότητα μορφῆς.

Ταῦτα δὲ κατώρθωσεν ὁ δαιμόνιος τεχνίτης καὶ διὰ τῆς χρή-
σεως ψηφιδῶν λεπτοτάτων καὶ πλουσιωτάτων ἀποχρώσεων, ὥστε
ἐνέβαλεν εἰς τοὺς εἰκονιζομένους ἄνευ βιαίων κινήσεων ζώην
καὶ ἀλήθειαν καὶ ἅμα νεότητα, κάλλος, εὐγένειαν, λάμπιν.

(1) Ὅρα ἀνωτέρω σελ. 135.

(2) Ὅρα εἰκόνα παρὰ Diehl αὐτ. σ. 345.

(3) Ὑπὲρ τὸν στυλὸν τὸν μεταξὺ τῆς Γ' καὶ Δ' ἀψίδος.

Ἁγία Σοφία.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ τούτου πολλὰ ἔχουσι ῥηθῆ ὑπὸ τῶν σοφῶν, ὧν οἱ μὲν (1) λέγουσιν ἰδρυθέντα αὐτὸν μετὰ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμώνυμον, ὁ Laurent μάλιστα ἐξ ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως τῆς ἐν τῷ ναῷ ἀναγραφῆς τοῦ χρόνου τῆς ἰδρύσεως ὥρισε τὴν Ἁγίαν Σοφίαν κτισθεῖσαν τῷ 645, οἱ δὲ (2), ὧν ἡγήθη ὁ πολὺς Strzygowski (3), ὅτι ὁ ναὸς οὗτος κατὰ τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Συρίᾳ δρομικοὺς μετὰ θόλου ναοὺς ἰδρυθεῖς, ἐγένετο δοκιμὴ τις, οὕτως εἶπεῖν, καὶ πρὸς πείρα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμωνύμου ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ γνώμη αὕτη ἀπεδείχθη ἀκριβὴς ἐκ τῆς ἀνακαλυφθείσης αὐτόθι ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ, μετὰ τὴν γενομένην τῷ 1890 πυρκαϊάν, ἐπιγραφῆς διὰ ψηφίδων τῆςδε (4).

34) Μηνι Νοεμβριω ινδιχιτωιι τεταρτη ετους | απο κτισεως
κόσμου S

† ΜΗΝΙΝΟΕΜΒΡΙΩΙΝΛΙΚ
ΤΙΟΝΙΤΕΤΑΡΤΗΕΤΟΝC
ΑΠΟΚΤΙCΕΩCΚΟCΜΟΝC

Ἐπὶ Παύλου τοῦ αγιωτάτου | ημοον αρχιεπισκοπου εγεν(ετο)
συυθ(εω) το εργον του(το

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ, βλέπων τις τὰ πρόστυχα κοσμήματα τὰ παρ' αὐτήν, δι' ὧν οἱ Τούρκοι ἐπέχρισάν που τὸν θόλον, ἦθε-

(1) *Wulff* Die Koimesiskirche in Nicäa σελ. 44. — *Laurent* sur la date des églises de S. Dém. et *Sainte-Sophie* à Salonique ἐν *Byz. Zeitschr.* IV, σελ. 432-433.

(2) *Millet* ἐν *Michel* histoire de l'art σελ. 145. — *Diehl* αὐτ. σελ. 120-121. — *Tatrali* αὐτ. σελ. 165 κεξ. — "Ορα καὶ *Κονδακῶφ* αὐτ. σελ. 94 κεξ.

(3) Ἐν *Kleinasion, ein Neuland der Kunstgeschichte καὶ Sophienkirche in Salonik* ἐν τῷ περιοδικῷ *Oriens Christianus* A' σελ. 153 κεξ.

(4) Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἑλλήνου σοφοῦ Πέτρου Παπαγεωργίου ἐν τῷ περιοδικῷ Ἑστία ἔτους 1893 σ. 218.

λεν ἴσως νομισθῆ ὅτι δι' αὐτῶν ἐκαλύφθησαν γράμματα. ὁ δὲ Παπαγεωργίου ἤκαθεν (1) ὅτι, ἔπου εἶναι ἀναγεγραμμένος ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως, μετὰ τὸ S (Σ) ἠφανίσθη ἐν μόνον γράμμα, τοῦτο δὲ ἦτο τὸ Δ ἢ τὸ Κ ἢ τὸ Ν ἢ τὸ Π. Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐπικαλυφθὲν γράμμα ἀσφαλῶς ὀρθὴν παρατήρησιν ἐποιήσατο ὁ κ. Σπ. Λάμπρος ὅτι εἰς τὴν τετάρτην ἰνδικτιῶνα ἀποκρίνεται τὸ 496 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος· κατὰ ταῦτα λοιπὸν ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ συμπληροῦται οὕτως· «... ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,SD' (6004 μ. X. 496). Ἄλλ' ὅμως τὸ πρᾶγμα ἔχει πολλὰς τὰς ζητήσεις· πρῶτον μὲν ὅτι, ἐν ᾧ ἐν τῇ παρ' αὐτὴν ἐπιγραφῇ «ἐπὶ Παύλου κτλ.» εἶναι προφανές ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν στήλῶν ἔχουσι καλυφθῆ ἑκατέρωθεν γράμματα, ἐνταῦθα «+μηνὶ Νοεμβρίῳ κτλ.» αἱ σειραὶ τελευτῶσιν εἰς κάθετον γραμμὴν, ὑπὸ τὸ Κ τῆς λέξεως ἰνδικ-τιων τὸ C τῆς λέξεως ἔτουςC καὶ ὑπὸ τὸ C τῆς λέξεως ἔτουςC τῆς δευτέρας σειρᾶς τὸ τῆς τρίτης σειρᾶς S. Ἐκ τούτου δὲ κρίνομεν ὅτι οὐδὲν γράμμα ἐκαλύφθη· ὥστε ἔτος τῆς ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ εἶναι μ. X. τὸ 492. Δεύτερον ἐξετάσεως ἔχει ἀνάγκη τὸ ζήτημα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης· διότι κατὰ τὸ ἔτος 496, ὡς συνεπληρώθη πλέον ὑπὸ τοῦ Παπαγεωργίου, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ἦτο ὁ Ἀνδρέας, οὐχὶ «quo tempore Felix papa Romae sedebat» (Le Quien· Orienschristian. II, σελ. 34-35), ἀλλ' ἐπὶ Γελασίου τῷ 494 καὶ «ἐπὶ πάπα Ἀναστασίου» τῷ 499 (Le Quien αὐτόθι). Ἀρχιεπίσκοπος δὲ Παῦλος Θεσσαλονίκης εἶνε ὁ ἐπὶ πάπα Μαρτίνου τοῦ Α' (649-654) ὁ ἀναθεματισθεὶς ὡς μονοθελήτης ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ Λατερανοῦ (3). Ἄλλὰ δύσκολον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Laurent (4) ἐκοσμήθη τὸ τύμπανον τοῦ θόλου, διότι, πλὴν τῆς ἐργασίας τῶν μουσειωμάτων, ἦτις προφανῶς εἶναι παλαιότερα τοῦ Ζ' αἰῶνος μεσοδντος, ἵνα ἔχωμεν τετάρτην ἰνδικτιῶνα ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου, πρέπει νὰ

(1) Περιοδικὸν Ἑστία αὐτόθι.

(2) Ἑστία ἔτους 1893 σελ. 239.

(3) Le Quien· oriens chr. σ. 40-42.

(4) Laurent αὐτ. σ. 143 σημ. 1.

συμπληρώσωμεν οὕτω τὴν τρίτην σειρὰν τῆς ἐπιγραφῆς «ἀπὸ κτίσεως κόσμου S (PND), δηλαδὴ νὰ εἴπωμεν ὅτι τρία ἔλα γράμματα, ἔξω τῆς καθέτου ὄντα, ἔχουσι καλυφθῆ. Τούτου ἕνεκα ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι πρὸ τοῦ Ἀνδρέου (494-499) πρέπει νὰ ζητηθῆ ἄρχιεπίσκοπος Παῦλος Α', ἐφ' οὗ τῷ 492 (ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6000) — καίτοι κωλθεὶ βεβαίως ἡ Ἰνδικτιών, διότι τότε ἦτο δεκάτη πέμπτη — «ἐγένετο σὺν θεῷ τὸ ἔργον οὗτο», ἡ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας κτίσις. Καὶ ἴσως ὁ Παῦλος οὗτος εἶναι ὁ ἀνώγυμος, ἐφ' οὗ οἱ Θεσσαλονικεῖς κατὰ τὴν ἐπὶ Ζήνωνος ἐπιδρομὴν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Γόθων, ἀγομένων ὑπὸ τοῦ Βαλαμῆρου, ἐξ ὑποψίας πρὸς τὸν Ζήωνα καὶ τὰς στήλας (τάγάλματα) τούτου κατέβαλον πάσας καὶ τὸν ὑπαρχον, ὃν παρὰ μικρὸν ἦλθον νὰ διασπάσωσι, καθαιρέσαντες «τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν παρ' αὐτοῦ λαβόντες τῷ ἀρχιερεὶ ἔδωσαν» (1), ὅστις πιθανότατα διηθῆνε τὰ πηδάλια τῆς ἐκκλησίας μέχρι καὶ τοῦ 492, ὅτε συνετέλεσε τὴν ἴδρυσιν τοῦ ναοῦ, τεσσαράκοντα πέντε ἔτη πρὸ τῶν ἐγκαινίων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίας Σοφίας (2).

Περὶ τοῦ ναοῦ τούτου ὡς κτίσματος ἐκ τῶν πρώτων μαρτυροῦντος τὴν ἐξ ἐπιδράσεως ἀνατολικῆς ἑλληριστικῆς μετάβασιν ἐκ τοῦ ὁρομικοῦ ναοῦ εἰς τὸν ὁρομικὸν μετὰ θόλου (3), καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτοῦ, ὅτι δηλοῖ σκιότιτά τινα τοῦ τεχνησμένου αὐτόν, ἔγραψαν πολλὰ οἱ ἀκριβέστερον περὶ αὐτοῦ πραγματευθέντες (4). Ἡμεῖς δὲ περὶ τῶν μουσειωμάτων μόνον αὐτοῦ, ἅτινα, ὡς δικαίως παρατηροῦσι, καὶ διαφόρων χρόνων καὶ ἐργασίας διαφόρου εἶναι, πλείονά τινα κρίνομεν καλὸν νὰ διαλάθωμεν ἐναυθῆ. Καὶ πασιφανῆς μὲν εἶναι ἐν αὐτοῖς ἡ διαφορὰ τῆς ἐργασίας τοῦ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ θόλου ἐπὶ τῆς οὐρανίας ἱριδος καθημένου Παντοκράτορος πρὸς τοὺς κατὰ τὸ τύμπανον περισταμένους Ἀποστόλους καὶ τὴν Θεοτόκον τὴν ἐν μέσῳ αὐ-

(1) Μάλχου δῆτορος ἐκλογαὶ περὶ πρέσβειων Ῥωμαίων πρὸς ἔθνη P 78 B.

(2) Γενομένων τῇ 26 Δεκεμβρίου τοῦ 537.

(3) *Strzygowski*: Kleinasion etc.

(4) *Millet* αὐτ. σ. 144 καὶ 149. — *Diehl* αὐτ. σ. 91 καὶ 120 121. — *Κονδακῶφ* Μακεδόνια σ. 91 κεξ. — *Tafrahi*: αὐτ. σ. 165 κεξ.

τῶν, καὶ τούτων δὲ πάντων πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀψίδι τοῦ ναοῦ ἐν-
 τεθρονισμένην Πλατυτέραν τῶν Οὐρανῶν. Ἡ δὲ διαφορὰ τῶν
 χρόνων μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἡ βῆσις τοῦ θρόνου τῆς
 Πλατυτέρας ταύτης κατεπάτησε καὶ ἐκάλυψε τὸ μέσον ἐπιγρα-
 φῆς τινος, περὶ ἧς κατωτέρω (ἐπιγραφή 36 καὶ σημειώσεις).

Καὶ παλαιότατα μὲν τῶν μουσειωμάτων τούτων εἶναι τὰ εἰ-
 κονίζοντα ἐν μέσῳ δένδρων ἀκόμφων καὶ ἀψύχων τοὺς Ἀπο-
 στόλους, σώματα ὑψηλὰ μὲν ἀλλὰ κακοτέχνου διαμορφώσεως
 μετὰ διεστραμμένων ἐνίοτε βλῶς ἀπιθάνως τραχήλων, πτυχολο-
 γίας δὲ ξηρᾶς καὶ πενιχρᾶς. Μόνον δὲ ἡ Θεοτόκος ἢ παρ' αὐ-
 τοὺς ὑπερέχει διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀναδρομῆς τοῦ σώματος,
 πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς οὐρανίας ἱριδος υἷον αὐτῆς ἀποδλέπουσα, ἧς
 ἄνωθεν ἡ ἐπιγραφή:

35) + Ἀνδρες Γαλιλαιοι τι εστηκατε εμβλεποντες
 εις τον ου(ρα)νον < ; > ουτος εις ον αναληφθεις αφ υμων εις
 τον ου(ρα)νον ουτως ελευσεται ον τροπον εθεασασ
 θε αυτον πορευομενον εις τον ου(ρα)νον

Σύγχρονος δὲ τούτων εἶναι πιθανῶς ἡ κατὰ τὴν ζώνην τῆς
 ἀψίδος ὑπὸ τὸν θρόνον τῆς Πλατυτέρας διὰ μουσειώματος ἐν
 μιᾷ γραμμῇ ἐπιγραφή:

36) + Κ(ύρι)ε ο Θ(ε)ς των π(ατέ)ρων ημων στερεωσον
 τον οικον τουτον ειως της συντελει(ας τῶν αἰώνων πάν(1)) τον
 προς δοξαν σην και του μονογενους σου Υ(ι)ου και του πανα-
 γιου σου πν(εύματο)ς.

Νεωτάτη δ' ἐργασία μουσειωτικῆ ἐν τῇ ναῷ τούτῳ, μετὰ τὸν
 ἐπὶ τῆς ἱριδος Χριστόν, εἶναι ἡ ἐντεθρονισμένη καὶ τὸν Χριστόν
 ἐν τῇ κόλπῳ αὐτῆς ἔχουσα Θεοτόκος, ὧν ἐκατέρωθεν ἔχει γραφή

37) IC XC καὶ Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ Θ(ε)Υ

Καὶ εἶναι μὲν ἡ ἐργασία ἐνταῦθα ὑπερτέρα τῆς ἐν τῷ θόλῳ
 καὶ τῇ τυμπάνῳ, ἀλλ' ὅμως ὁ τεχνίτης εἰκόνισε τὴν Θεοτόκον

(1) Ταῦτα τὰ ἐν παρενθέσει καὶ ἄρα ἐπάτησεν ὁ θρόνος τῆς Πλατυτέρας.

κεκαμμένην ὡς καὶ τὸν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς Χριστόν· διότι δὲν ἡδυνήθη διὰ σοφῆς χρήσεως μεγάλης ἀποχρώσεως καὶ λεπτοτάτων ψηφίδων, κερδαίνων εἰς φωτοσκίασιν, ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἰσχυρῶς ἐπιβάλλομένης ἀνάγκης τοῦ κολίου τῆς ἀψίδος καὶ νὰ εἰκονίσῃ ὀρθίους τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Ἰησοῦν, ὅπως ἡδυνήθη νὰ ἐξεργασθῇ τοῦτο καὶ νὰ εἰκονίσῃ τὴν Θεομήτορα μεγαλειοτάτην ὁ δαμιόνιος τεχνίτης τῆς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ. Πλὴν δὲ τοῦτου δυσαναλόγως μικρὸν εἰκόνισε τὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Θεοτόκου Χριστόν. Ἐγένετο δ' ἡ μουσειώσις αὕτη δι' ἀνακαινίσεως ἐπὶ τῆς Εἰρήνης τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου, ὡς μαρτυροῦσι τὰ διὰ ψηφίδων ἐν τῷ ἱερῷ πρὸ τῆς κόγχης ἐν συμπιλήμασι γραμμάτων τάδε (1).

38)

α') Κυριε βοηθει

β') Εἰρηνης δεσπυνης

γ') Κωνσταντινου δεσποτου

μεταξὺ δὲ τούτων ἐν σειρᾷ τάδε·

δ') Θεοφιλου ταπινου επισκοπου

Καὶ εἶναι τοῦτο ἀκριθέστατον· διότι ἐν τῇ Ζ' Οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ συγκροτηθείσῃ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε' καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εἰρήνης τῆς Ἀττικῆς παρεκάθητο καὶ ὑπέγραψε «Θεόφιλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης» (2).

Εἰς τοὺς αὐτοὺς δὲ πιθανῶς χρόνους ἐγράφη διὰ ψηφίδων καὶ ἡ κατὰ τὸ τόξον τὸ ὑπὲρ τὴν ἀψίδα ἐπιγραφὴ·

39) + Πλησθησομεθα εν τοις αγαθοις του οικου σου.<.>

αγιος ο ναος <σ>ου θαυμαστος εν δικαιοσυνη +

Ἄλλοι ναοί.

Παρὰ τοὺς τέσσαρας, περὶ ὧν εἶπομεν, ναοὺς, ἰδρυθέντας μέχρι τοῦ Ε' αἰῶνος λήγοντος ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἔχομεν ἱκανοὺς ἄλλους αὐτόθι τῶν χρόνων τῆς ἐν Βυζαντίῳ αὐτοκρατορίας ἡμῶν. Οὗτοι εἶναι ἰδρυμένοι κατὰ τὸν νέον ρυθμὸν τὸν βυζαντιακόν, τὸν ὕστερον τῶν εἰκονομάχων καὶ τοῦ ἐνάτου μάλιστα αἰῶνος, μετὰ τοῦ ὕψηλου καὶ στενωτέρου τυμπάνου καὶ τοῦ ὀρθιωτέρου

(1) Ὅρα καὶ Κονδακῶφ αὐτ. σ. 94.

(2) *Le Quien* αὐτ. σελ. 42-43.

τρούλλου, ὁποῖοι ἴκανοι καὶ ἐν τῇ ἐνταῦθα Ἑλλάδι (1). Τούτων (τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ) διὰ τὸ εὐρύτερον τοῦ τυμπάνου καὶ τοῦ θόλου τὸ χθικματώτερον, παλαιότερος ἴσως εἶναι ὁ λεγόμενος **Προφήτης Ἑλλάς**, ἰδρυμένος ὑπὸ τὸ τεῖχος τὸ πρὸς τὴν πόλιν πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ παρὰ τὸ ἄλλοτε διοικητήριον (σεράϊ), ἐξ οὗ ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἑσκι-σεράϊ ἰζαμί καλεῖται, καλὸν κτίσμα, οὕτωςος πρέπει ν' ἀφαιρεθῆ ἡ ἐπὶ τουρκοκρατίας στηθὲν ξύλινον εὐτελὲς προστώφον, ἵνα εὐπρεπέστερον φανῆ. Παρὰ τοὺς ἄλλους δὲ νεωτέρους αὐτοῦ, τὸν ἰὼν Ἀρχαγγέλων, τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης (; *Γιακούβ πασά ἰζαμί*), τοῦ Σωτήρος, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ λοιποὺς σημειούμεθα πλείονά τινα περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου.

Ναὸς Θεοτόκου (Καζαντζηλά ἰζαμί).

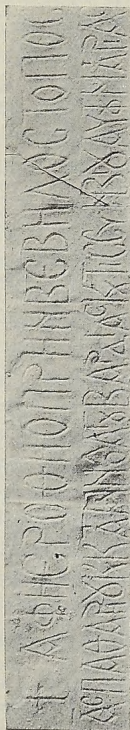
Κεῖται οὗτος πρὸς δυσμὰς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀχειροποιήτου οὐ μακρὰν τῆς Ἑγνατίας ὁδοῦ, ὅπου ἄλλοτε τὰ ἐργαστήρια τῶν λεθνητοποιῶν (τουρκ. καζαντζη, ἐξ οὗ *Καζαντζηλά ἰζαμί* καλεῖται). Περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ναοῦ οὐδὲν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα παραπέμποντες εἰς ἕσα σπουδαία περὶ αὐτοῦ ἔγραψαν πλὴν τῶν παλαιότερων (2) καὶ οἱ νεώτεροι περὶ ταῦτα διακρίθοντες πάντες (3), γράφοντες δὲ ὅτι εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποκομισθῆ ὁ ἐν τῷ περιβόλῳ καὶ τῷ ναῷ παντοῖος ἀκόσμητος σεσωρευμένος μετὰ χόμματος φορυτός, κατὰχωρίζομεν μόνον ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῆς ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ὑπερθύρου τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ναὸν κεκαργμένης ἐπιγραφῆς τῆσδε (4):

(1) Ἐν Ἀθήναις Παναγία ἡ Γοργοεπήκοος (Ἅγιος Ἑλευθέριος), οἱ Ἅγιοι Θεόδωροι, ἡ Καπνικαρεία, οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ ὁ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν (B) Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ ἕξω τῶν Ἀθηνῶν ἡ Εὐμορφη Ἑκκλησία, ἡ Καισαριανή, ἡ Μονὴ τοῦ Δαφνίου κίλλ., ἐν Βοιωτίᾳ ὁ τῆς Σκριποῦς καὶ οἱ δύο ναοὶ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ, οἱ τέσσαρες ναοὶ τῆς Ἀργολίδος (Ἅγια μονή, Παναρίτη, Μέρβακα καὶ Χώνικα), ὁ ναὸς τῆς Ἐπισκοπῆς ἐν Τεγέᾳ, ὁ τῆς Χριστιανοσυπέλευς ἐν τῇ ἄνω Μεσσηνίᾳ, ὁ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Καλάμιας, ἡ Παναγία τῶν Κρητικῶν καὶ ἡ Ἅγια Σοφία τῆς Μομφρασίας, ἐν Γερακίῳ ὁ Ἅγιος Σώζων, ἐν Μυστράῳ ὁ Ἅγιος Δημήτριος, ἡ Ὁδηγήτρια τοῦ Βροντογίου, ἡ Περίθλεπτος, ἡ Παντάνασσα καὶ ἡ Ἅγια Σοφία, καὶ ἡ πάντας τούτους εἰς μεγαλοπρέπειαν προτεροῦσα Παρηγορήτρια τῆς Ἄρτης.

(2) *Tezier et Pullan*: architecture byzantine.

(3) *Diehl* αὐτ. σελ. 413 414, 418, 433 — *Tafvrali* αὐτ. σελ. 177. — *Κονδακόφ* αὐτ. σ. 112. — *Millet* αὐτ. σ. 147.

(4) Σημειούμεθα διὰ παρυτέρων γραμμάτων τὰς διαφορὰς πρὸς τὴν ἐκδοσιν

40) + Δφηρεούη ο πάρην βεβήλος τοπός εις γαόν περίβλεπτον της Θεοτόκου παρά Χριστοφόρου του ενδόξου-
τατ(ου) βασιλέου ||

Δσπασαρου και κατ(ε)πανο Δαγουδαρίας και τις σύγγιου αυτού Μαρίας και των τεκνον αυτων Νηγηφο(ρου)
Αγγης και Κατακαλις μηνη σεπτεμβριο ΙΝΣ IB ε̅τι ε̅ φ̅ λ̅ ζ̅ + (μ. Χ. 1029)

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης διδασκόμεθα ὅτι τῇ 1029, μῆνας δύο πρὸ τοῦ θανάτου Κωνσταντίνου τοῦ Η' ἀδελφοῦ Βασιλείου τοῦ Β', ὁ πρωτοσπαθάριος Χριστοφόρος, πολεμιστῆς εὐσεβῆς, ὑπηρετήσας πιθανῶς ὑπὸ τὸν Βουλγαροκτόνον, ὅστις εἶχε καταστήσῃ αὐτὸν κατεπάνω Λαγουδαρδίας ἵδρυσε τὸν περικαλλῆ τοῦτον ναὸν εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου ἐπικαλουμένης ἴσως *Περιβλέπτου*. Ἐν ἀπορίᾳ δ' ἐχόμεθα ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τίς εἶναι ἡ Λαγουδαρδία, ἐν ἣ ὁ πρωτοσπαθάριος οὗτος Χριστοφόρος ἤρχεν ὡς κατεπάνω, καὶ τίς ὁ μέγα οὕτως ἀξίωμα ἔχων ἀνὴρ. Καὶ περὶ τοῦ θέματος μὲν, οὐτινος κατεπάνω ἦτο ὁ πρωτοσπαθάριος οὗτος Χριστοφόρος πάντες (1) νομίζουσι καὶ προχέριως λέγουσιν ὅτι εἶναι ἡ Λογγιβαρδία τῆς Κάτω Ἰταλίας (ἐνταῦθα παραφθαρεῖται εἰς Λαγουβαρδία), ἀλλ' ἡμεῖς δεχόμεθα μὲν ὅτι ὁ ἀμαθέστατος χαρακτῆς τῆς ἐπιγραφῆς παρέφθειρε, κακῶς ἀναγνοῦς τὸ δοθὲν αὐτῇ ὑπὸ κακογράφου τινὸς σημεῖωμα, τὸ Λογγιβαρδία (ἢ Λογγοβαρδία) εἰς Λαγουβαρδία, ἀλλ' ὅμως σφόδρ' ἀμφιβάλλομεν ἂν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λογγιβαρδίας. Διότι κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς μικροὺς πρὸ τοῦ θανάτου Βασιλείου τοῦ Β' (1020) μέχρι τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἀρχῆς Ῥωμανοῦ Γ' τοῦ Ἀργυροῦ (1030) οὐδένα κατεπάνω τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λογγιβαρδίας (2) εὐρίσκομεν τῶνομα Χριστοφόρος φέροντα. Ἐκ τούτου δ' εἰκάζομεν ὅτι ἀλλαχοῦ που, ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς τοῦ Βυζαντίου χώραις, εἶναι δυνατόν ν' ἀναζητηθῇ τὸ θέμα Λαγουδαρδίας ἢ Λογγοβαρδίας. Ἀφ' οὗ δὲ εἶναι γνωστὴ ἡ καὶ ἐν τῇ Βασιλείῳ ἔτι Τάξει Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἀταξία περὶ τῶν θεμάτων (ὅπως καὶ τὰ περὶ τῆς τάξεως τῶν μητροπόλεων ἀπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ καὶ Ὑστερον), δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι παρελή-

τοῦ Mordtmann. Τὰς ἀναγνώσεις τοῦ Παπαγεωργίου δὲν ἐχομεν ἐκπρὸ ὀφθαλμῶν, διότι δὲν ἤδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν ἐν Ἀθήναις τὴν ἐφημερίδα *Ἀστέρα* τῆς Θεσσαλονίκης, ἐνθα κατεγράψε τὰ περὶ τῆς ἐπιγραφῆς (Tafrafi αὐτ. σ. 178). Παραδόξοτάτη δ' εἶναι ἡ παρὰ Κίρκωφ' (ἐν C. I. Gr. n° 8705) ἀνάγνωσις καταπολιόγου (?) Βαρδίας». Τὰ τεμάχια (1, 2) τῆς εἰκόνης τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγνωστὰ ἐν συνεχείᾳ.

(1) *Tafrafi* αὐτ. σ. 178.

(2) Δηλαδή καὶ οὗς χρόνους ἰδρύθη ὁ ναὸς (1029). *Ὁρα Σκυλίτσην, Κεραρον, Ζωναράν, Schlumberger* Βασιλείος ὁ Βουλγαροκτόνος κλπ.

φθῆ τις περιοχὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ, Λογγοβαρδία ἢ Λαγουβαρδία καλουμένη, καὶ μέχρι ἀσφαλῶς τινος ἐκ συγγραμμάτων ἢ ἐπιγραφῶν ἀποδείξεως θέτομεν ὑπὸ μελέτην τὸ Πόρτο Λάγο (1), ἀνήκον τότε εἰς τὸ θέμα Μακεδονίας καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Θράκην, καὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν Α τοῦ Μοναστηρίου (Βιτωλίων) ἀπέχουσαν κώμην Λογγοβάροδι (1).

Ἐκ τοῦ κυρίου δ' ὀνόματος τῆς νεωτέρας τῶν θυγατέρων τοῦ κατεπάνω Χριστοφόρου φερούσης τὸ ὄλως ἀσύνηθες ὄνομα Κατακαλή, τολμῶμεν νὰ εἰκάσωμεν ὅτι οὗτος εἶχεν ἕως ἐπίθετον Κατακαλῶν, δηλαδὴ ἀνήκεν εἰς τὴν μεγάλην ἀπὸ τοῦ Γ' αἰῶνος ἀρχομένου γενεάν (2), ἱκανοὺς περὶ τὰ πολέμια ἔργα ἀναδείξασαν ἀνδρας, ἐν οἷς ὁ Κατακαλῶν Κεκαυμένος (3), Νικηφόρος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου Κατακαλῶν τοῦ Εὐφορβηνοῦ, ὁ γενόμενος γαμβρὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (4), ὁ Μαυριανὸς Μαυροκατακαλῶν (4) καὶ ἄλλοι (5).

Δώδεκα Ἀπόστολοι.

Περὶ τοῦ ναοῦ δὲ τῶν Δώδεκ' Ἀποστόλων (6) ἱκανὰ μὲν ἤδυνάτο τις νὰ εἶπῃ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἀναφερόμενα αὐτοῦ, ἐκ

(1) Τονίζεται Πόρτο Λάγο καὶ οὐχὶ Πόρτο Λαγό. Διὰ δὲ τὴν κώμην Λογγοβάροδι ὄρα Νικολάου Σχινᾶ ὀδοιπορικὰς σημειώσεις Μακεδονίας κλπ. τεύχ. Β' σ. 331. ΝΔ τοῦ Μοναστηρίου ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν κεῖται χωρίον Χριστοφόρου καὶ ἡ μόνῃ Χριστοφόρου (τῆς Ἀναλήψεως): Ν. Σχινᾶ αὐτ. σ. 264. — Ὅρα καὶ Γεωγραφικὸν χάρτην Θεσσαλίας, Ἠπείρου, Μακεδονίας: ἔκδοσις Κοντογόνη.

(2) Ὅρα περὶ τούτου *Du Cange Familiae byzantinae* 1 σελ. 148-149.

(3) Ὁ σώσας τὴν ἐν Σικελίᾳ Μεσσήνην ἀπὸ τῶν Σαρακηνῶν καὶ φονεύσας ἐν ἔξοδῳ τὸν Ἀβούλ Ἀφφάρ, ὁ ἐν Ἰβηρίᾳ τῇ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μετὰ τοῦ Ἀραῶν νικήσας καὶ ἀποκτείνας τὸν ἡγεμόνα τῶν Τούρκων Ἀσάν καὶ ὡς στρατηλάτης Ἀνατολῆς ἐν Δακηνὲ τῶν Ἐκατὸν Βουνοῦν τῆς βορείου Θράκης βαρέως τραυθεὶς καὶ σωθεὶς διὰ παραδόξου τρόπου καὶ θεραπείας ὑπὸ τινος Πατριάρχου. (Ὅρα Ζωναρᾶν: Β', 238. — Κεδρηνόν 2, 597 κε).

(4) Ζωναρᾶς Β' 299. — Ἄνα Κομνηνῆ Χ. 3, σελ. 276-277.

(5) Σκυλίτσης, σ. 597. — Χρονικῶν 11, 13 σ. 24-389. — Οἱ Κατακαλῶν ἕσπερον εὐρίσκονται περὶ τὰ δυτικὰ τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν Θεσσαλίαν. Οὗτω: «+Δημήτριος πρόεδρος+κε κτήτορας ὁ Κατακαλῶν» ἱδρυσεν ἢ ἐπισκεύασε τὸν ἐν Ὑπάτῃ ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου υπερθύρου τοῦ ναοῦ ἐπιγραφή αὐτή. Ἐχομεν δὲ τὴν γνώμην ὅτι τῶν Κατακαλῶν Κεκαυμένων τις εἶναι ὁ γράψας τὰς ὑπὸ Vasilievski ἐκδοθείσας «Συμβολὰς κτλ.».

(6) Κατῶς καλεῖται συνήθως Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι.

τῶν καλλίστων τοῦ νεωτέρου βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ ἱδρυμάτων, ἀλλὰ πολλὰ ὡσαύτως περὶ αὐτοῦ ἐσημείωσαν οἱ μάλιστα ἐπαίοντες (1). Περὶ τοῦ προσφύου δ' αὐτοῦ ἱκανὰ καὶ σφά, ὡς συνήθως, ἔγραψεν ὁ ἀείμνηστος Πέτρος Παπαγεωργίου (2), ὅστις καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ θριγχοῦ τοῦ προσφύου τούτου ἐδημοσίευσεν ἐπιγραφὰς τὰς δε

ΝΙΦΩΝ (3) Ν(Ι) ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΚΤΗΤΩΡ Φ(ων) ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ (3) ΚΤΗΤΩΡ (3)

ἀς ὀρθῶς ἀνέγνω. Διαφωνοῦμεν δὲ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν πατριάρχην, τὸν ἐπισκευάσαντα βεβαίως — ὅπως δικαίως λέγεται — καὶ οὐχὶ ἀνεγείραντα τὸν ναόν, ἔχοντες τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶναι Νήφων ὁ Α' (1312-1315), ἀλλὰ Νήφων ὁ Β'. Τοῦτο δὲ λέγομεν πρῶτον μὲν ἐπειδὴ δεχόμεθα πως τὴν εἶδησιν περὶ Νήφωνος τοῦ Α' ὅτι περὶ κήπους σχεδὸν μόνον καὶ ἐμψυτεύσεις ἀμπέλων κατεγίνετο, εἶχε δ' οὐκ εὖ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην μόνον καθ' ὅσον κατήγετο ἐκ τῆς Μακεδονικῆς Βερροίας, ἔπειτα δ' ἐπειδὴ Νήφων ὁ Β' οὐ μόνον λέγεται «χρησιμώτατος καὶ λογιώτατος ὑπὲρ τοὺς τότε φιλοσόφους» (4) κατ' ἀκολουθίαν φιλόκαλος ὁ μεγαλόφρων (5), ἀλλὰ καὶ ἦτο, πρὶν γείνη πατριάρχης, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης (1482) (6).

(1) Millet αὐτ. σελ. 149-150. — Diehl αὐτ. σελ. 419. — Tafrahi αὐτ. σ. 179-180. — Κονδακόφ. αὐτ. σ. 119 κέξ.

(2) Byzant. Zeit. X, σ. 23 κέξ.

(3) Ταῦτα ἔγρουσι γαραχθῆ εἰς συμπλήματα γραμμῶτων. Τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορος πατριάρχου ἔχει γραφῆ δι' Ι (Νήφων) ἀτόπως. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς μονῆς τῶν Ἰδίων, ἐν τῷ καταλόγῳ Δούκα τοῦ Καταβολάνου (Παπαδόπουλος Κεραμεὺς Byz. Zeit. 8, 333-401), ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Ἱστορίᾳ (ἔκδ. Βόννης σ. 128 κέξ.) καὶ ἐν τῇ χειρογράφῳ ἱστορίᾳ τῇ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μ. Προδρόμου γράφεται ὀρθῶς διὰ τοῦ Η (Νήφων).

(4) Ἐκ χειρογράφου ἱστορίας ἀποκειμένης ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ὑπὲρ τὰς Σέρρας Μονῆς τοῦ Προδρόμου. — Ὅρα καὶ Πατριαρχικὴ Ἱστορίαν σ. 128 κέξ. (ἔκδ. Βόννης).

(5) Μετὰ τὸν πατριάρχην Μάξιμον (πρῶτον Μανασσῆν Σερρών) ἐγένετο τὸ δεῦτερον πατριάρχης δι' ἐν μόνον ἔτος ὁ Νήφων, καθαιρεθέντος δὲ μετ' ὀλίγον τοῦ διαδέξαντο αὐτὸν Ἰωακείμ τοῦ Δράμας «ἔστειλαν εἰς τὸν πρῶτον πατριάρχην κτὸρ Νήφωνα εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ» (Χειρόγρ. Ἱστ. Μονῆς Προδρόμου καὶ Ἱστορία Πατριαρχικῆ (σ. 138).

(6) Χειρ. ἱστ. Μονῆς Προδρόμου. — Ὅρα καταλόγους πατριαρχῶν Ζαχ.

Σημειούμεθα δ' ἐνταῦθα ὅτι πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ προστύφου ἐπιγραφῶν τοῦ πατριάρχου Νήφωνος, ἀναγιγνώσκωμεν ἐντὸς τοῦ ναοῦ παρὰ τὰς ἐντοιχίους εἰκόνας τῶν ἁγίων

- 41) ο Α(γιος) Κυρια,κος ο | αναχω|ρητης
 ο Αγιος Μα|ξι|μος
 ο Αγιος Νει(λο)ς
 ο Αγ(ιος) Ισαακ ὁ ΟΥ|ΒΟΟ
 ο Α(γιος) | Ιωσηφ ο ποι|ητης
 ο Α(γιος) | Θεοδω ΟΙ ΓΡΑ
 ρο)ς ΙΨΟC (ὁ γραπτὸς) (1)
 ο Αγ(ιος) | Θεοφανης
 ο Αγ(ιος) Ιωαννης ὁ προδρομος
 ο Αγιος Δημητριος
 ο Αγιος ΝΕ
 Π^Ρ
 Ω

Περὶ τοῦ ναοῦ δὲ παρατηροῦμεν μόνον περὶ τῶν στύλων μὲν τοῦ προστύφου καὶ τοῦ ἔσω ναοῦ ὅτι, ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τῶν χρόνων ἐκείνων κτίσμασιν, ἐλλείπουσι πλέον τὰ θεοδοσιακὰ καὶ περσικὰ κιονόκρανα, χρήσις δὲ γίνεται ἐν τῇ ναῶ τῶν συνήθων κορινθιακῶν (2) ἢ κορινθιακῶν πηγὰ ἐχόντων ἐν μέσῳ τῶν ἐλίκων ἢ κατὰ τὰς γωνίας ὑπὸ τὰς ἑλικας. Σημειούμεθα δ' ὡσαύτως ὅτι τὰ ἐν ταῖς σφισσομέναις ἐντοιχίαις γραφαῖς σώματα εἶναι εὐγενοῦς μὲν ἀναδρομῆς, καλῆς τῶν μελῶν ἐναρμόττειος καὶ πτυχώσεως τῶν περιδλημάτων, αἱ δὲ κεφαλαὶ ὡσαύτως καλὰ ὅμοιαι τὴν ἐργασίαν ταῖς τοῦ Μυστρᾶ καὶ Γεραιίου. Καὶ τὰ πρόσωπα δὲ τῶν μουσειωμάτων (3) περικαλλῆ εἶναι, ζωὴν ἔχοντα καὶ ἐκφρασιν· τῶν ὑπὲρ τὴν θύραν δὲ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ναὸν ἢ σύνθεσις θαυμασία καὶ τὰ πρόσωπα μεγάλης δυνάμεως.

Μαθᾶ, Γεδεών, Παπαδοπούλου Κεραμέως (τρεῖς· ἐν Byz. Zeit. 8, 393-401). Καὶ Πατριαρχικὴν Ἱστορίαν (ἐκδ. Βόννης).

(1) Ὁ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Θεοφάνους κεντηθεὶς τὸ μέτωπον ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου (ὄρα Συναξαριστὴν καὶ Μηναιὸν (27 Δεκεμβρίου)).

(2) Οἱ τέσσαρες τῆς νεῶς καὶ ὁ δεξιὰ τῇ εἰσιόδῳ εἰς τὸ προστύφον.

(3) Ἐν τοῖς κοσμημασιν ἔχει γόνη χρῆσις ἀδρῶν ψηφιδῶν.

Ἐπιτάφιος Ἁγίου Νικολάου Παναγούδη. Δεξιὰ τῆ ἐρχομένην τὴν Ἑγγναίαν ὁδὸν πρὸς τὴν πύλην τοῦ Γαλερίου οὐ μακρὰν αὐτῆς ἐν τῇ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἀνάκειται ἐπιτάφιος, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης ἐν τῇ ποικιλικῇ πεφημισμένος (1), θαυμάσιος ὡς ἀλλήθως διὰ τὴν σύνθεσιν ὡς εἰκόνων (2), διὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν σωματίων, διὰ τῶν χρωμάτων τὴν σοφὴν χρῆσιν, διὰ τὴν ἔκφρασιν ἐν τῇ ὄψει τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ἀγγέλων, τοῦ Χριστοῦ μάλιστα δηλοῦσαν τὴν θεῖαν εὐμένειαν τοῦ σταυρωθέντος χάριν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ θεῖον ἅμα μεγαλεῖον αὐτοῦ.

Ὁ ἐπιτάφιος οὗτος ἐκ τῶν πολυτιμωτάτων κειμηλίων τῆς τέχνης τῆς βυζαντιακῆς καλὸν εἶναι ἢ ἀσφαλισθῆ ἀπὸ τῶν φθορῶν — καὶ δυστυχῶς ἔχει πάθῃ τοιαύτας ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῆς συντηρήσεως — καὶ ἀπὸ τῶν τυχόν κακοποιῶν.

Μονὴ τῶν Βλαταίων.

Ἀνερχόμενοι ὑπὸ τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως πρὸς τὴν πόλιν (ΝΔ) ἔχομεν τὴν μονὴν τῶν Βλαταίων. Ἐν αὐτῇ, πλὴν τῆς βιβλιοθήκης χειρόγραφα ἱκανά, ὡς λέγεται, περιεχούσης, ἦν διὰ τὸν βραχύτατον χρόνον τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ διατριβῆς ἡμῶν δὲν ἐτύχομεν καιροῦ νὰ ἐπισκεφθῶμεν, προσοχῆς ἄξια εἶναι ἐπιγραφὴ τις ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ (Ν) δεξιὰ τῆ εἰσιόντι εἰς αὐτὸν εἰς τρίμετρα ἰαμβεῖα, ἦν διὰ τινος οὐχὶ ἀναξίας λόγου διαφοράς (3) ἐν τῇ ἀναγνώσει ἀναδημοσιεύομεν (4) ὧδε·

42) Ὡτηρι Χριστῷ τῶν ἔλων τῷ δεσπότη
ναὸς (5) ὁ σεπτὸς οὗτος ἡγέρθη πάλαι
κριτῶν (6) ὑπ' ἀνδρῶν Βλαταίων τῶν κτητόρων
ὕψ' ὧν γε τῆδε τῇ μονῇ τοὑπώνυμον.

(1) Κοττακόφης αὐτ. σελ. 138-143.—'Ανάγνωθι *Le Tourneau et Millet: un chef-d'œuvre de la broderie byzantine* (BCH XXIX 1905) σελ. 262 καὶ μάλιστα *Diehl* αὐτ. σ. 802 κέξ.

(3) Δι' ἀδροτέρων γραμμάτων δηλοῦνται αἱ διαφοραὶ τῆς ἀναγνώσεως.

(4) Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Παπαγεωργίου ἐν *Byz. Zeit.* VI, σ. 546. VIII σ. 402 κέξ.

(5) Ὁ Παπαγεωργίου *νεὸς*.

(6) Ὁ Π. Κρητῶν.

ρυεῖς χρόνῳ δέ, καὶ πεσὼν ἐν τῇ μέσῳ (1)
 ἐκ δευτέρου νῶν ὠδ' ἀνηγέρθη πόνω
 σπουδῇ δαπάνῃ τοῦ σεβασμιωτάτου
 κῦρ Ἰγνατίου τῆς μονῆς ἡγουμένου
 καὶ τῶν ἐν αὐτῇ συμβιούντων πατέρων
 ἐν συνδρομῇ δὲ μάλιστα τοῦ **Καυταντζόγλου** (2)
 ἄρχοντος ὄντως εὐκλεοῦς Ἰωάννου
 οὕτω πολὺς μὲν μισθὸς ἔστ' ἐν τῇ γεα
 σὺν πᾶσιν **ἀπλῶς τοῖς** (3) συνεργοῖς τῇ τέλει
 πλείων δὲ πάντως **καὶ τέλειος** (4) ἐν πόλῳ
 + X (5) ἐν ἔτει αωα: Σεπτεμερου Κ:~

Ἐντὸς δὲ τοῦ ναοῦ πλὴν εἰκόνων ἑνῶν οὐχὶ πολλοῦ λόγου
 ἀξίων οὔτε παλαιῶν ἔχομεν ἐπὶ εἰκόνας Ἁγίου Δημητρίου, Γρη-
 γορίου Παλαμᾶ καὶ Ἁγίου Νέστορος τὰς ἐπιγραφὰς ((χρῶματι):

43) Ταῖς τοῦ ἱεράρχου, καὶ τῶν μεγαλομαρτύρων
 πρεσβείαις ἐλέησον, καὶ φύλαξον Χριστέ τὸν
 δούλον σου Ἀναστάση Στογιάννου <αψπβ>

Ἐπὶ εἰκόνας Ἁγίου Δημητρίου

44) »δεησις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Παπαχρίστου
 ἐκ χορίου μεγάλου βρανιανῶν
 τὸν ἀγραφον . . . ἐτος 1821

Ἐπὶ εἰκόνας Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ

45) Δέησις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ
 Γεωργίου ράπτῃ, ἀντωνίου ἀναστασίου
 νικολάου ἀναστασίου. Δημητρίου Τσιάνας (Τατιανῆς);
 Ἀθανασίου Δημητρίου Ταντζιὸς Χριστοῦ
 Ἐπὶ ὕγουμένου κυρίου Ἰγνατίου Βουτζᾶ

1825

(1) Ὁ Π. μέρει.

(2) Ὁ Π. *Κυτανίου*. Κατὰ σημείωσιν τοῦ Μητᾶ Μηνωίδου ὁ ἔμπορος Καφ-
 ταντζόγλου ἔδρασε ἀρχομένου τοῦ ΙΘ' αἰῶνος καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Λαγουδια-
 νῆς (Ταουσάν Μοναστήρ). Ὅρα *Tafrahi* αὐτ. σ. 185 σημ. 2.

(3) Ὁ Π. *πλωτούς*.

(4) Ὁ Π. *παντός ἀτέλειος*.

(5) Χριστοῦ ἐν ἔτει: ὁ Π. παρέλιπε τὸ X τοῦτο.

ΚΛΕΙΣΙΑΔΙΤΗΣ ΓΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΑΞΗΑΜΕΜΠΤΩΣ ΕΙΜΚΗΣ
 ΕΤΟΥΣ ΗΦΗΡΣ
 ΛΟΟΥΚΒ
 ΙΑΣΧΑΡΙΝ

Ἐπὶ κρήνης ἔξω τοῦ περιβάλου τῆς Ἁγίας Σοφίας (BA) εἶναι ἐντετυχισμένοι λωρίδες μαρμάρων, ἐφ' ὧν ἡ ἐπιγραφή

- 46) Κλ. (= Κλαυδία) Τεισαδι(;) τη συνθιω ζησαση ἀμέμπτως ἐτη ΚΗ (φιλ;)ιας χαριν Ἐτους ΗΨΒ (=μ. X. 584)

Λωου ΚΒ'

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ τὸ σπουδαιότατον καὶ παραδοξότατον εἶναι ὅτι κατὰ τὸν ἔβδομον μ. X. αἰῶνα λήγοντα (584) ὀνομάζεται εἰσέτι ἐν τῇ μακεδονικῇ Θεσσαλονίκῃ μὴν Λῶος, ὁ ἀρχαῖος μακεδονικὸς ὁ ἀντιστοιχῶν πρὸς τοὺς ἀττικὸς μῆνας Βοηδρομιῶνα ἢ Ἑκατομβαιῶνα (1).

Ἐπὶ τινος δὲ πύλης τοῦ τείχους τοῦ κάστρου πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τῆ εἰσιόντι παραστάδος εἶναι κεχαραγμένη ἐπιγραφή, ἣν διὰ τινὰς διαφορὰς (2) ἐν τῇ ἀναγνώσει ἀναδημοσιεύομεν (3) ὡς:

- 47) -†- Ἀνηγέρθη [η] η παχρου
σα πύλη ορισμο της

(1) Βοηδρομιῶν, παρὰ Κορινθίους Πάνημος (Δημοσθένους περὶ τοῦ στεφάνου 157), ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ὀκτωβρίου, Ἑκατομβαιῶν δὲ (Πλουτάρχου Ἀλέξ. 3) ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ἰουλίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Αὐγούστου.

(2) Σημειούμεθα διὰ παχυτέρων γραμμάτων τὰς ἡμετέρας ἀναρώσεις.

(3) Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Tafrafi αὐτ. σ. 49.

κραταιᾶς και αγια(ς) ἡμῶν
 κυρίας και δεσπόνης
 κυρᾶς Ἄννης ἑτης Παλαι
 ολογιν'ης· υπηρετήσαντος
 καστροφυλακος Ἰω(άν)νου Χαμα(ρ;)ετου
 τ)οῦ κομιτος ετω ,σω(Δ') (1)
 Ν θ'

Διὰ τὸ βραχὺ τῆς διαμονῆς ἡμῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ (ἡμέρας
 ἡ) ταῦτα μόνον νὰ ἐξετάσωμεν ἡδυνήθημεν. Ἦδη δ' ἐρχόμεθα
 εἰς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν.

ΣΕΡΡΑΙ

Ἐκ Θεσσαλονίκης ἐρχόμεθα μακρὰν ὁδὸν εἰς Σέρρας, ὧν τὰς
 παντοίας ἀρχαιότητας περιέγραψεν ἐν λεπτομερείᾳ ὁ Παπαγε-
 ωργίου (2). Οὐδὲν λοιπὸν μένει δι' ἡμᾶς ἀλλ' ἢ νὰ συστήσωμεν
 τὴν συντήρησιν τῶν ὑπὸ τῶν φευγόντων Βουλγάρων (Ἰούλιος
 1913) ἀθέως πυρποληθέντων μνημείων τῆς τέχνης, ὡς, ἐπειδὴ
 ὁ τοίχος τοῦ ὑπ' ἐκείνων καέντος μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῶν
 Ἁγίων Θεοδώρων κατέστη ἐτοιμόρροπος, τὴν διὰ παντὸς τρό-
 που ταχίστην φροντίδα τῆς ἀποκαλλήσεως τῶν μόνων διατηρη-
 θέντων ἐν τῇ ἀψίδι λόγου ἀξίων μουσειωμάτων (3). Ἀναδημοσι-
 εύομεν δὲ διὰ τινὰς διαφορὰς τὴν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τοῦ
 τοίχου ἐπιγραφὴν τήνδε·

48) Ἐν ετι ΑΥΚΕ + ο ταπεινος ΜΡοπολιτη(ς) Σερρων Σεφαν(ος)
 ΘΡ-Ϝ (=Θραξ;)

Σημειούμεθα δ' ὡσαύτως ἐκ τοῦ ἔξω μὲν τῆς πόλεως ναοῦ Ἁγίου

(1) Συνεπληρώσαμεν Χαμαρέτου πιστεύοντες ὅτι ὁ Ἰωάννης οὗτος ὁ καστρο-
 φύλαξ καὶ κόμης ἀνήκεν εἰς τὴν ἐν Λακεδαίμονι μεγάλην τότε οἰκογένειαν τῶν
 Χαμαρέτων. Εἰς τὸ ἔτος δὲ ,σω προσεθέσαμεν τὸ Δ, διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο
 (6804) ἦτο ἐνάτη (θ') ἰνδικτιών. Τὸ παρὰ *Tafrahi* (αὐτ. σελ. 49) ἀντίγρα-
 φον δὲν ἔχει καλῶς, τὸ δὲ ἔτος 6863 (ὡπως ἀνέγνω) δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς
 ἐνάτην (θ) ἀλλ' εἰς ὄγδοην (η) ἰνδικτιῶνα.

(2) Αἱ Σέρραι κτλ. ἐν *Byz. Zeit.* III σελ. 236 κέξ.

(3) Περὶ αὐτῶν ἴσα *Millet* αὐτ. I σελ. 196-197. — *Diehl* αὐτ. σ. 490
 καὶ σ. 458 εἰκ. 223 — *Κονδακῶφ* αὐτ. σ. 151-152.

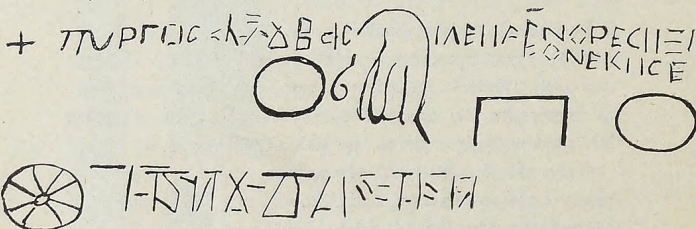
Γεωργίου τοῦ Κρουονερίτη (1) ἐπιγραφὰς ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐπὶ εἰκόνας μὲν τοῦ Χριστοῦ

49) Δέησις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ | Ἰωακείμ μοναχοῦ

ἐπὶ εἰκόνας δὲ τῆς Θεοτόκου

50) Η Παντανουσα (Παντάνασσα) | ετους, ζΡΜΒ (μ.Χ. 1634) (2)

τῆς ἐπὶ τοῦ πύργου δὲ (κουλέ) τῆς ἀκροπόλεως διὰ κεράμων θρυπτομένων ἐπιγραφῆς, περὶ ἧς γινῶμαι πολλαὶ ἐρρήθησαν (3), κατ' ἀνάγκωσιν δὲ ὀρθὴν ἐδημοσίευσεν (4) ὁ πολυῖστωρ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Γρηγοριάδος σχολῆς διευθυντῆς κ. Ε. Στρατής, παρατιθέμεθα εἰκόνα.

ἐκφέρομεν δὲ τὴν γνώμην ὅτι λέγει τάδε·

51) Πύργος κυροῦ Βασιλείου ὃν Ὁρέστης ἀνέκτισε(;))

ετ)ος ϞΠΘ (= μ. Χ. 989)

Ἐπὶ Παύλου . . .

Ὁὕτω λοιπὸν ὁ πύργος ἰδρῦθη ἐπὶ τοῦ κυροῦ Βασιλείου τοῦ Β' τοῦ ὕστερον Βουλγαροκτόνου κληθέντος, ὀκτὼ ἔτη μετὰ τὴν ἀτυχήν εἰσβολὴν αὐτοῦ εἰς Βουλγαρίαν καὶ τὸν πρῶτον πόλεμον

(1) Περί τούτου ὄρα Παπαγεωργίου ἀνωτέρω σελ. 294-298.

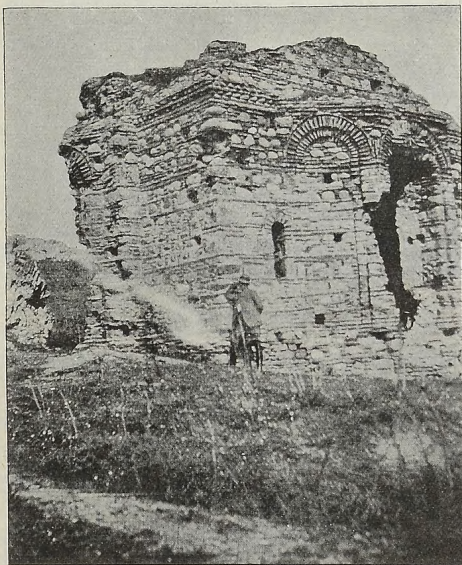
(2) Ἐπὶ τῶν χροσσῶν τοῦ ἐπιθλήματος τῆς Θεοτόκου ἔχουσι γραφῆς χρώμασι τὰ συνήθη καὶ διὰ τὸ ἀνορθόγραφον ἐνταῦθα ἄξια σημειώσεως τάδε· αἶ ἐν κρωσοτῆς χροισης περιβε(βλημένη)».

(3) Παπαγεωργίου αἰ Σέρραι ἀνωτέρω σ. 236 κῆξ — Δήμιτσας· Μακεδονικά· σ. 585. — Βέη· Ὁ πύργος τῶν Σερρών.

(4) Ἱστορία τῆς πόλεως Σερρών. μέρος Α' σελ. 36.

κατ' ἐκείνων, ἀνέκτισε δ' αὐτὸν, παθόντα ἴσως ὑπὸ πυρκαϊᾶς ἢ ἄλλως ἐπηρεασθέντα, ὁ γνωστὸς τῶν χρόνων ἐκείνων στρατηγὸς Ὀρέστης ὁ περὶ τὸ τέλος τοῦ βουλγαρικοῦ πολέμου εἰς ἐνέδραν περιπεσὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς καὶ φθαρεῖς. Διὰ τὸν χρόνον τῆς κτίσεως συνεπληρώσαμεν, ὡς νομίζομεν, τὸ Ο τὸ μετὰ τὸ ΔΠ διὰ γραμμῆς ἐκπεσοῦσης ἐκ τοῦ κέντρου· διότι ἦτο κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν Θ. Μηδεῖς δ' ἀπορήσῃ διὰ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀπὸ Χριστοῦ χρονολογίαν, διότι καὶ ἄλλας ἔχομεν τοιαύτας τοῦ χρόνου ἀναγραφάς (1).

Ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολᾶς δὲ πέρατος τῆς ἀκροπόλεως κατεφθαρμένος ἴσεται ἔτι ὁ ναῖσκος τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Γ' πιθανῶς αἰῶνος Ἰδρυμα, οὐτινος εἰκόνα παραθέτομεν ὡδε·

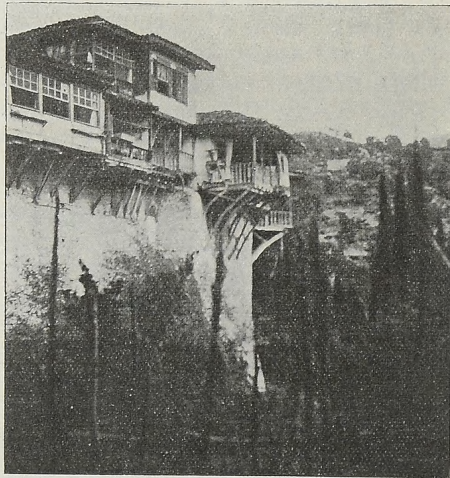

Εἰκ. 1. Ναὸς Ἁγίου Νικολάου (Σέρρια Κουλές).

(1) *Gardhausen Griech. Pal.* σ. 384 κεξ. — Πρὸς ἐπιγραφ. Θεοσείου καλλ.

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ἀπὸ Σερρῶν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀνερχόμενοι πρὸς βορρᾶν ἀφικνούμεθα εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Μενοικέου ὄρους κλεινοτάτην μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Εἰκ. 2. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου ὄφεις ἐξωθεν (N).

Ἡ περιγραφή τῆς θαυμασίας χαράδρας καταψύτου ἐκ πίτυος μάλιστα καὶ καλλιάρπου ελαίας, καταρροεμένης δ' ἐκ ρυάκων καὶ καταρρακτῶν κρυσταλλίνου ὕδατος, ὅπου μετὰ πολλὰς ἀνά τὸ Μενοίκιον ὄρος πλάνας ἐγκατέστη ψυχὴ εὐσεδῆς καὶ ποιητικῶς φιλέρημος, ὁ μακάριος τῆς μονῆς ἱδρυτῆς Ἰωάννης, δὲν εἶναι ἔργον τῆς ἐκθέσεως τῆςδε τῆς βραχυτάτης. Περί τοῦ χρόνου δὲ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς, τῆς κτίσεως τοῦ μεγάλου ναοῦ καὶ τῆς ὀλγῆς μονῆς καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἔγραψεν (1) ὁ ὑπὲρ τὰ

(1) Προσκνητάριον τῆς ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῇ πόλει Σερρῶν σταυροπηγίας Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου παρὰ Χριστοφόρου ἱεροδι-

ἐγενήκοντα τέσσαρα ἔτη μέχρι τοῦδε βιώσας προηγούμενος Χριστοφόρος Δημητριάδης περίσεμος διὰ τὴν παντοίαν ἀρετὴν μοναχὸς καὶ διὰ τὴν εὐρυμάθειαν περὶ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ γράμματα καὶ περὶ τοὺς θεοὺς λόγους. Ἐκ τῆς συγγραφῆς δ' ἐκείνου (1) μαθηθόμενος περὶ τοῦ καθιδρυτοῦ τῆς μονῆς (μ. Χ. 1270-1275) Ἰωαννικίου καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἰωακείμ, ὅστις διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετωνομάσθη Ἰωάννης, ἔκτισε τὸν ναόν, ἐκόσμησε τὴν μονὴν καὶ διὰ πλοῦτου λόγου ἀξίου αὐτὴν περιέβαλεν. Ὁ Ἰωάννης οὗτος γενόμενος ἐπίσκοπος Ζυχῶν (2) — ὅπως καὶ ὁ θεὸς αὐτοῦ Ἰωαννίκιος ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς περιφερείας Ἐξεδῶν (3) — ἐπανήλθε καὶ ἐγκατεβίωσεν, ὅπως καὶ ἐκεῖνος, ἐν τῇ μονῇ, διὰ τὴν δσιότητα δὲ καὶ τὴν θεολογικὴν παιδείαν ὁ Ἰωάννης ἐπὶ πατριάρχου Παχωμίου (1505-1514) (4) κατετάχθη εἰς τοὺς ἀγίους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀκολουθία γραφείσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου ῥήτορος τῶν πατριαρχείων Ἐμμανουὴλ ἐπέμφθη ὑπὸ τῶν πατριαρχείων εἰς τὴν μονήν, ἔνθα ψάλλεται ἐν τῇ νάρθηκι τῇ 12 Δεκεμβρίου τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἑορτῆς προηγουμένης ὀλονουκτίας.

Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν περίβολον τῆς μονῆς πολλὰ καὶ θεὰς ἄξια ἔχομεν καὶ μελέτης. Καταβαίνομεν πρῶτον εἰς τὸν ναόν. Οὗτος τοῦ νέου ῥυθμοῦ τῆς ἐν Βυζαντίῳ τέχνης, τοῦ ἸΔ' αἰῶνος ἀρχομένου ἴδρυμα, ἔχει δεξιὰ μὲν στοὰν ἐστεγασμένην κτισθεῖσαν τῇ 1621, συγκοινωνοῦσαν μετὰ τοῦ καθολικοῦ διὰ θύρας, περὶ ἧς μικρὸν κατωτέρω, ἐξ εὐωνύμων δὲ παρεκκλήσιον εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ Ἰωάννου τοῦ κτίτορος τῆς μονῆς, οὗτινος ἄνωθεν ἄλλο παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Νικολάου. ("Ὁρα πίνακα Β').

Τὸ καθολικὸν τοῦ ὄλου ναοῦ μετὰ τὸ προστόνον εἶναι διηρη-

δατάκιον καὶ ἡγουμένου. 1904. — "Ὁρα καὶ Παπαγεωργίου αἱ Σέφραι κτλ. ἐν Byz. Zeit. III, σελ. 308 κέξ.

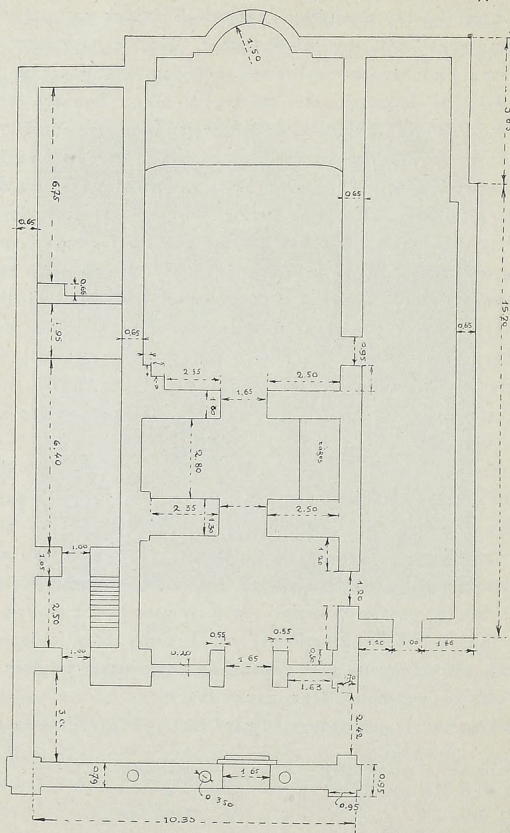
(1) Σελ. 17 κέξ.

(2) Αὐτόθι σελ. 21 κέξ.

(3) Σήμερον ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Δράμας χωριδίου "Ἐξεβα "Ὁρα καὶ Παπαγεωργίου" αἱ Σέφραι κτλ. αὐτ. σελ. 299-300.

(4) Κατὰ τὴν πιθανὴν γνώμην τοῦ γράψαντος τὸ Προσκυνητάριον σελ. 21 σημειώσεις.

μένον εἰς πρόναον ἢ ἐξωνάρθηκα, εἰς νάρθηκα, εἰς τὸν σηκὸν ἢ
ναῦν καὶ εἰς τὸ ἱερὸν αἶθρον μετὰ τῆς ἀψίδος. Οἱ τοῖχοι τοῦ

Πλῆρ. Β'. Ναὸς μονῆς Προδρομοῦ. Τομὴ ὁριζοντία.

ναοῦ ἔχουσι καλυφθῆ ὑπὸ εἰκόνας ἁγίων καὶ ἐν τῇ νάρθηκα
ὑπὸ τῶν εἰκόνων τῶν καθιδρυτῶν ἁμαρτῶν ἐκ τοῦ χρόνου καὶ

συνήθους μετρίας τέχνης, υπερέχει δ' αὐτῶν ἐπὶ σανίδος ἐξωγραφημένη ἐν τῷ ἐξωνάρθηκι εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἐχούσης ἐν τῇ ἀγκάλῃ τὸν Χριστὸν σεμνῇ καὶ καλῇ. Ὡσαύτως δὲ ἀνερχόμενοι εἰς τὸ ἄνω ἐξ ἀριστερῶν πρὸς κλήσιον τοῦ Ἁγίου Νικολάου θεώμεθα ἐπὶ τοῦ τοίχου μεγέθει μεγάλῃν εἰκόνα ἐν προτομῇ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Τὸ στέριον τοῦ ἁγίου εἶναι εὐρύ, ὃ δὲ τράχηλος δυσανάλογως πρὸς τὸν κορμὸν ἰσχνὸς καὶ ξηρὸς, ἀλλ' ὅμως ὑπέροχος εἶναι εἰς ἀκρίβειαν γραμμῶν καὶ εἰς δύναμιν ἐκφράσεως ἢ κεφαλῇ τοῦ ἁγίου. Πολυτιμώτατον δὲ τῆς μονῆς κεμήλιον εἶναι ἢ ἐπὶ σανίδος (1) εἰκονιζομένη Ἀποκαθ-
λωσις. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ (ῥψους 0,91, πλάτους 0,65) καὶ ἡ βλῆ σύνθεσις φυσικῇ εἶναι καὶ σοφῇ, εὐγενεστάτης ἀναδρομῆς τὰ σώματα τῶν εἰκονιζομένων, τοῦ Ἰωσήφ (ῥψους 0,46), Μαρίας τοῦ Κλωπᾶ (ῥψ. 0,47) καὶ τῆς Θεοτόκου (ῥψ. 0,44) καὶ τὰ μέλη τῶν σωμάτων ἤρμωσμένα, τοῦ γυμνοῦ Χριστοῦ μάλιστα, οὕτως κάλλιστα ἠρμωσσόμενα ἢ κεφαλῇ πρὸς τὸν τράχηλον, οὗτος πρὸς τὸν κορμὸν καὶ ἐξῆς. Ἡ ἔκφρασις ἐν τῇ ὄψει πάντων, πλην Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ὑπηρέτου τοῦ λύοντος καὶ ἀφαιροῦντος τὰ σχοινία ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ὧν αἱ ὄψεις οὐδὲν δηλοῦσιν, εἶναι θαυμασία. Ὁ Χριστὸς καὶ πελιδὸς καὶ ὡς νεκρὸς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καταβιβαζόμενος ἐνέχει ζώην, εἶναι ὁ ἀθάνατος, ἢ θλιψίς δεινῇ εἶναι Μαρίας τοῦ Κλωπᾶ, μονοουχὶ δάκρυα βρέχουσι τὸ ἔρυθρον πρόσωπον τοῦ Ἰωσήφ, μεγίστη δὲ εἶναι ἡ δόξυς ἐν τῇ λευκῇ παγκάλῃ ὄψει τῆς Θεοτόκου. Τὸ ἔργον καθορῶμεν ὅτι ψυχῇ τις νεωτερικῇ περιπνέει καὶ ἤθελε πιστεύσῃ ὁ θεώμενος ὅτι εἰργάσθη αὐτὸ Ἕλληνα τις φοιτήσας εἰς σχολὴν γραφικῆς ἐν τῇ Δύσει κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν τεχνῶν, ὅστις ἔμεινε μὲν βυζαντικὸς τὸν τύπον καὶ τὸν χαρακτήρα, ἐνέδυσσε δὲ τὴν τέχνην αὐτοῦ τὴν περιβολὴν τῆς ἐν τῇ Δύσει τέχνης, ὅπως ἐποίησεν ὁ Κρῆς Στέφ. Ζαγκαρόλας διὰ τὴν Παναγίαν τῶν Σισίων ἐν Κεφαλληνίᾳ (2). Ἄλλ' αὕτη ἡ γνώμη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι δικαία· διότι ὑπὸ τὴν Παναγίαν τοῦ Ζαγκα-

(1) Ὅρα καὶ Παλαεωργίου· αἱ Σέρραι κτλ. Byz. Zeit. III σελ. 313-314.

(2) Ζησίου· Κεφαλληνίας, χριστιανικαὶ ἀρχαιότητες σελ. 11-12 καὶ 27.

ρόλα (ἐξαιρουμένων τῶν περιβαλλόντων αὐτῆν 24 εἰκονιδίων) βλέπομεν τὴν Madona della sedia τοῦ Παφαήλου, ἐν τῇ Ἀποκαθηλώσει δὲ τοῦ ἀγνώστου τούτου Ἑλληγος ζωγράφου — τοῦ ΙΔ΄ ἴσως αἰῶνος — ἡ ἐργασία κατὰ πάντα μένει ἀγνή βυζαντιακὴ (1).

Φέρονται δὲ καὶ ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τῆς εἰκόνας, ὅπου μὲν συνήθως ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σταυροῦ τὸ ΙΝΒΙ, τάδε

52) Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ Τ ΔΟΞ(ΗC)

ἀριστερὰ (τῷ θεωμένῳ) ὑπὸ τὸν βραχίονα τοῦ σταυροῦ

ΙC ΧΡ ΜΗΡ ΘΥ

καὶ κάτωθεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ σταυροῦ

Η Δ ΠΟΚ Δ

ΘΗΛΩCIC
 Γ ε ο
 ΟΑ ΙΩ Ο ΘΕΟΛΟΓΓ

Πλὴν δὲ τῶν εἰκόνων τούτων καὶ ἄλλα πολλὰ ἔργα τέχνης ἀνάκεινται καὶ ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τῆς μονῆς, ὧν ἐλάχιστά τινα, ἕνεκα τῆς βραχυτάτης αὐτόθι διατριβῆς ἡμῶν, ἠδυνήθημεν νὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς. Τούτων σημειούμεθά τινα.

Οὕτως ἐν τῷ προνάῳ (ἐξωνάρθηκι) ὑπὲρ τὸν τάφον Ἰωάννου τοῦ κτίτορος εἶναι εἰκὼν τῆς Θεοτόκου τῆς Ἑλεούσης ἀργυρᾷ ἔχουσα τορευτικὴν ἀμυλωμένην εἰς μετριότητα πρὸς τοὺς στίχους τοῦ ἐπὶ τοῦ ἀργύρου τῆς εἰκόνας κεχαραγμένου ἐπιγράμματος τοῦδε:

53) Ἡργυρώθη ἡ παροῦσα	Παναγία Ἑλεούσα
Ἀπὸ πλείστων βοηθείας	Οἰκετῶν τῆς Παναγίας
Τῆς τὸν Κύριον τεξάσης	Καὶ τῶν Σεραφεῖμι ἀνάσσης
Τοὺς ὁποίους λυτρωσάτω	Ἀπαντας ἀπηλαξάτω
Ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀισχύνης	Τῆς κολάσεως ἐκείνης
	Παρὰ χρυσοχοῦ τεχνίτου
	Χρίστου τοῦ Ἰωαννίτου

(1) Σύγγραφοι εἶναι αἱ ἔξοχοι εἰς τέχνην τοιχογραφίαι τοῦ Μυστρᾶ, αἱ τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγητρίας μάλιστα τοῦ Βροντοχίου.

Τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου ἀλλ' ὑπερτέρας τέχνης εἶναι ἢ τορευτική τῆς ἐν τῷ δρυφάκτῳ (τεμπλέῳ) ἀργυρᾶς εἰκόνας Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου μετὰ τῆς — ἄνευ στίχων εὐτυχῶς — ἐπιγραφῆς·

δ4) + Αὐτῇ ἡ σεβάσμιος εἰκὼν γέγονε διὰ δαπάνης τῶν εὐσεβῶν τῶν ἐν τῇ κώμῃ Βροντοῦ(·) Ταῖς τοῦ Προδρόμου σου πρεσβείαις π(ερίσωζε διὰ παντὸς τοῦτων τὴν κώμην. Τέχνη) Χριστοῦ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων 1779
 ιανουαρίου 24

Καλῆς ἐργασίας εἶναι ἡ κοσμητικὴ τοῦ ἀργυροῦ εὐαγγελίου, ὅπερ κρατεῖ ἐν τῇ χειρὶ ὁ παντοκράτωρ τοῦ δρυφάκτου ἐν τῷ καθολικῷ ὡσαύτως, κατὰ τὰ περιθέοντα τὸ εὐαγγέλιον ἀνθήμια καὶ τὸν ῥόδακα τὸν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ. Ἄγνοοῦμεν τὸν τεχνίτην, ἀλλ' ὅμως γιγνώσκομεν τὸν δαπανήσαντα διὰ τὴν ἐπαργύρωσιν τοῦ εὐαγγελίου ἐξ ἐπιγραφῆς κεχαραγμένης ἄνω ὑπὲρ τὸν ῥόδακα (βλ. εἰκόνα ἐν σελ. 166)

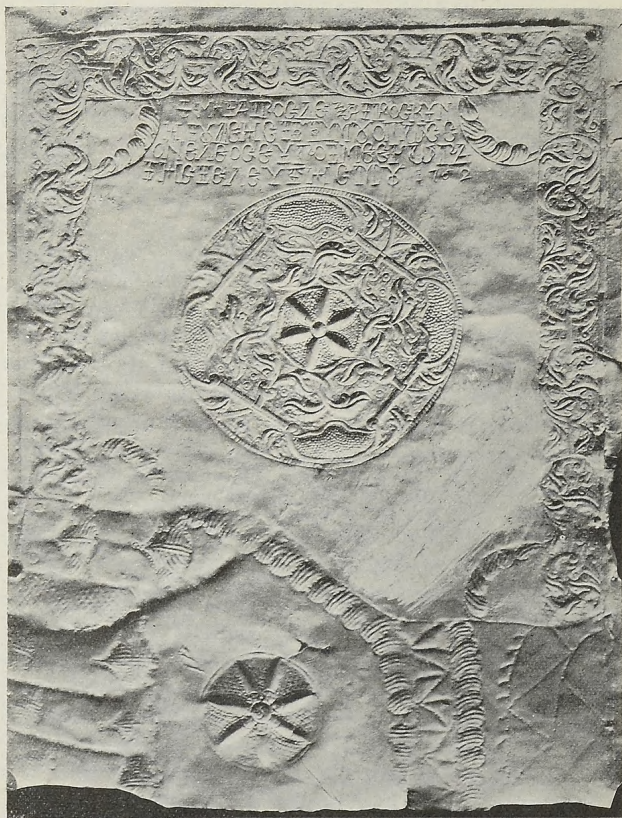
δ5) + Μητα (1) προσδεξαί προσκυν
 ητοῦ δεῖς(ιν) τα^φτυ(ν) μου ὅπως σ
 ον ελεος ευρο(ι)τ(ο)με εν ωρα
 τῆς τελευτῆς μου(·) 1762

Καλλίστης δ' ἐξεργασίας τορευμάτων μετὰ ἐγκαιστικῆς εἶναι τὰ δύο ἐξαπτέρυγα, ἅτινα ἐδημοσίευσεν μὲν καὶ ὁ Κονδακῶφ (2), ἀναδημοσιεύομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα (σελ. 167 καὶ 168), καταχωρίζοντες καὶ τὰ ἐπιγεγραμμένα μετὰ τοῦ χρόνου τῆς κατασκευῆς αὐτῶν καὶ τῶν τεχνησαμένων αὐτὰ Θεοδώρου καὶ Γεωργίου (3).

(1) Κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ Δημήτριος·

(2) Αὐτόθι σελ. 165 καὶ 166. Ὅμοια ἦσαν τῶν αὐτῶν βεβαίως τεχνιτῶν τὰ ἐξαπτέρυγα τοῦ ἐν Σέρραις Μητροπολιτικοῦ ναοῦ ὅρα Κονδακῶφ αὐτ. σ. 155-156.

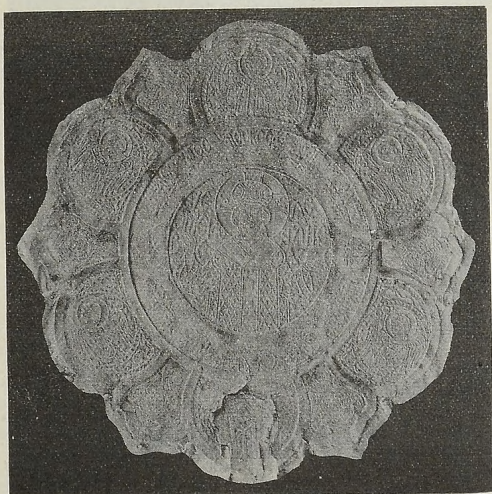
(3) Παρὰ Κονδακῶφ αἱ εἰκόνας εἶναι ἀξίαι θεάς. Ἡμεῖς ἐξ ἀποτυπώματος διὰ χάρτου τῶν ἐπιγραφῶν ἔχοντες αὐτὰς δημοσιεύομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἐκθέσεως ταύτης. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὑπὸ τοῦ Κονδακῶφ οὐδεμία κατεχωρίσθη ἀνάγνωσις τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν καὶ σημειώσεις περὶ τῶν τεχνιτῶν.

Εικ. 3. Ἀργυρῶν Εὐαγγέλιον Μονῆς Προδρομοῦ.

Ἐν τῷ κέντρῳ ἐκατέρωθεν τοῦ Χριστοῦ

56)	IC	XC
	Ο Μέγας	ἀρχιε
	ρ ε	υ ς

Εἰκ. 4. Ἐξαπτερούγα Μονῆς Προδρομοῦ
(Πρώτη ὄψις).

κατὰ τὸν κύκλον δὲ μεταξὺ τῶν ἀγγέλων

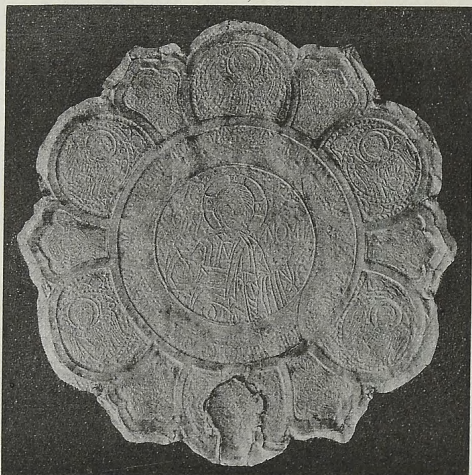
+ Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ) πλήρης ὁ οὐρανὸς
καὶ ἡ γῆ τῆς Δοξίας σου ὡσανα ὁ ε νηὶς υ ψυστῆς ευλο γῆμε νος

κάτωθεν ἐν συμπιλήματι

Προδρομοῦ

Ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὀψευς ἐν τῇ κέντρῳ ἐκατέρωθεν τοῦ Χριστοῦ

57)	IC	XC
	ὁ Εμμ	ανουήλ

Εἰκ. 5. Ἐξαπίονγα Μονῆς Προδοῦμου
(*Η ἑτέρα ὀψις).

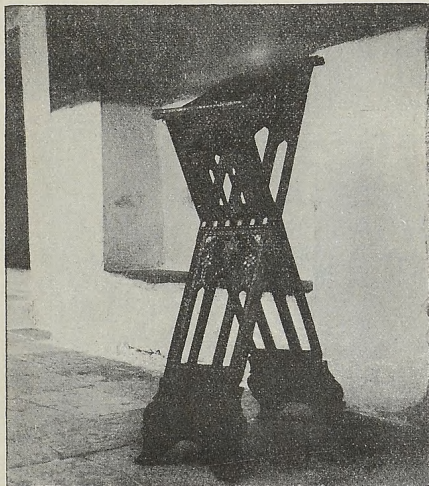
κατὰ τὸν κύκλον δὲ μεταξὺ τῶν ἀγγέλων

+ Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος Κ(υρι)ος Σαβαωθ πλήρης ὁ ουρανὸς καὶ
ἡ γῆ τῆς δόξης σου ὡσαύτα ὁ ἐν τῆς υψύστης εὐλογημένος ὁ
ἐρχόμενος)

κάτωθεν

Θεοδ|ωρος καὶ | Γεωργ|ιος |
, ZPB (=μ. X. 1594)

Καλὸν εἰς λεπτὰ τορευματα καὶ δι' ὁστρέων κόσμου εἶναι τὸ
 δισκελές, ἐφ' οὗ τίθεται κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον

Εἰκ. 6. Δισκελές ὁστρεοκόσμητον.

καὶ ἡ δι' ὁστρέων κατάκοσμος — ἡ ἔχουσα ὑπὲρ αὐτὴν τῆς Ἀπο-
 καθηλώσεως τὴν εἰκόνα — ξυλίνη θύρα, δι' ἧς συγκοινωνεῖ τὸ
 καθολικὸν πρὸς τὴν δεξιὰ στοάν, ἔχουσα δι' ὁστρέων ὡσαύτως
 ἐπιγραφὰν δηλοῦσαν τὸν χρόνον τῆς ἐξεργασίας τήνδε·

(ἐπὶ τοῦ ἀριστερὰ τῷ θεωμένῳ θυροφύλλου)

58) + Ἐγένινεν ἡ παρούσα πηλι διε
 ξόδου τοῦ τιμιωτατου ἀρχωντας Κ(υροῦ)
 Αγγελουδι και πρωτεχδίκου Αρχιερατευου
 τος κυρου Τιμοθεου : ἡγουμενευον

(ἐπὶ τοῦ δεξιὰ θυροφύλλου)

τος Γαλακτιου ἱερο

μοναχου. Χῆρ Κωνσταντινου του Τραπεζουνταιου
ἐπὶ ἔτους ,ϚΡΚΘ (μ. Χ. 1621) Αἰουστῶ ΚΗ

Ζωγράφος τις τὴν τέχνην ἐν τῇ Δύσει που παιδευθεὶς, οὐχὶ
πολὺ ἀδέξιος, ἔχει κοσμήσῃ, λήγοντος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (τῷ 1795),
τὸ ἐστιατόριον δι' ἐντοιχιῶν εἰκόνων πόλεων, λιμένων καὶ τοπίων
ἄλλων παντοίων μετὰ κοσμημάτων τρόπου *rosoco*, ἔχει δὲ καὶ
ὕπὲρ τὴν θύραν εἰς στροφάς τάδε ἀναγεγραμμένα:

59) Τοὺς οἰακὰς ἰθύνοντες τῆς πανιέρου ταύτης
Σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς σεβασμιωτάτης,
Τοῦ τρισολδίου Γέροντος, ὄντι Χριστομημήτου
Μεγάλου Σκευοφύλακος κυρίου Θεοκλήτου,

Ἄνεκκινίσθη ὁ παρῶν λίαν πεποικιλμένος
Οἰκίσκος ὁ περικαλλῆς καὶ καθωραΐσμένος.
Δαπάνη τε καὶ συνδρομῆ τῶν Πανεντιμοτάτων
Τζερτζίδων (1) τῶν θεοφιλῶν καὶ πανευλαθεστάτων

Ἀνάστου : Σίμου : καὶ Ναούμ : Πέτρου : Ἄθανασίου :
Παναγιώτου : Θωδωρῆ : Πέτρου : Ἀναστασίου :
Μανώλη : Δούκα : Κωνσταντῆ : Μιχάλη : Γεωργίου :
Παναγιώτου : Θω<δωρῆ> : Γεωργῆ : Δημητρίου :

Καὶ Πολυμέρους : τῶν πιστῶν τοῦ βαπτιστοῦ παιδίων,
ὧν τὰς ψυχὰς τάξον Χριστέ, ἐν σκηναῖς τῶν Ἁγίων
Ἐξωγραφῆθη δὲ παρὰ τοῦ θαυμαστοῦ Ζωγράφου
Νεδέλκου τοῦ ἀγγίνοος καὶ ἱστοριογράφου.

Καὶ πέρας ἤδη εἴληφεν μὴν ἰανουαρίῳ,
Ἐν ἔτει δὲ ἀπὸ Χριστοῦ τοῦ Κοσμοσωτηρίου
Πέμπτῳ καὶ ἐννενηχοστῷ πρὸς τοὺς Ἐπτακοσίους
Προσθέτοντές τα ἑΠαυτοῖς Χρόνους ἔτι Χιλίους

(1) Τερτζίδες τουρκ. οἱ βάρπαι.

Πολυτιμώτατον δὲ κειμήλιον τῆς μονῆς εἶναι ἢ ἐν τῇ αὐτῇ ἐστιατορίῳ ἀνακειμένη εἰκὼν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', μόνῃ, ὡς νομίζομεν, δίδουσα πιστὴν τὴν μορφὴν τοῦ μάρτυρος τοῦ γένους.

Εἰκ. 7. Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε'.

Ἀπόκεινται δ' ἐν τῇ σκευοφυλακείῳ τῆς μονῆς ἔργα τορευτικῆς καὶ ἄλλα σκεύη πολυτίμα διὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν ἀρχαιότητα καὶ εὐαγγέλια μετὰ περιβλημάτων ἐκ τιμοῦ μετάλλου, τινὰ δὲ κεκοσμημένα δι' εἰκόνων μετ' ἐγκαυστικῆς καὶ ἱερατικῆς ἄμφια πολυτελῆ καὶ περικαλλῆ. Ἄλλὰ ταῦτα ἕνεκα τοῦ βραχυτάτου χρόνου τῆς ἐν τῇ μονῇ διατριβῆς ἡμῶν δὲν ἐτύχομεν εὐκαιρίας νὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς. Σημειούμεθα δὲ μόνον ἐπιγραφὰς ἀνακειμένας κατὰ τὴν μονήν.

Καὶ παλαιότατη μὲν εἶναι ἢ ἀριστερὰ τῇ εἰσόδῳ εἰς τὴν δεξιὰ τοῦ καθολικοῦ στοᾶν ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς ἀνακειμένης ἐπὶ τοιχαρίου, ἣτις, ἐπειδὴ τὸ τοιχάριον χρήσιμον εἶναι καὶ ὡς ἔδρανον τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς μονῆς, ἔχει φθορὰν ἱκανῶς κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ. Εἶναι δὲ γεγραμμένη, ὡς σύνθετος κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, εἰς τριμέτρους ἰαμβικούς στίχους.

† ΟΙ ΜΒΟΙΥΚΤΙΣ ΟΣ ΠΑΡΑΚΤΙΣΤΩΝΑΦΩΝ
 ΟΛΙΓΡΕΜΙΨΑΓΕΜΟΝ ΦΙΣΙΚΡΑΣ ΛΙΘΟΥ
 ΘΝΕΚΥΣ ΕΨΤΕΝΕΝΖΟΝ ΖΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΜΑΣ ΓΑ ΑΣΤΑΡΤΟΝ ΝΟΜΑΚΤΙΡΚΕΝΑΥΤΙΣ
 ΘΣΚΑΙΒΙΟΝΩΚΙΣΕΜΕΚΥ ΕΩΣ ΔΙΧΑ
 ΑΝΡΑΤΡΕΚΗΣ ΚΑΙ ΤΑΠ ΝΟΣΤΙΣ ΤΡΕΜΙΣ
 ΑΝΑΓΩΝΔΑΛΗΡΩ ΙΣΚΡΥΣΟΝΟΥΙΣΑΡΤΣ
 ΘΣΟΥΣΟΛΙΟΤΤΕΝ ΔΟΣΣΜΠΙΧΟ ΔΣ
 ΔΥΚΑΖΙΝΥΚ ΤΟΣΚΑΙΜΚΤΕΝΟΡΓ
 ΗΣΔΥΣΕΒΟΝΣΕΚΥ ΘΗΙΣΚΓΟ
 ΜΙΣΥΝΤΙΒΗΣΚΕΡΗΕΚΙΕΤ
 ΕΠΙΜΕΡΕΝΥΓΕΜΕΣΕΙΣ ΟΥΤΗΡ ΝΗΑΤΙ

† ΓΟΥΝ
 ΟΙΚΟΝΙΑΣ
 † ΕΤΥΦΕΘΟΣ
 ΠΑΝΑΚΚΕΝΤΟΣ
 ΜΣΕΛΩΝΟΚΗΤΕ
 ΤΡΑ
 ΚΑΙΤΑΛΗΝΟ
 ΝΗΜΑ
 ΥΑ

60) + ο τυμδορυκτης ὁ σπαράκτης τῶν ταφῶν + Τον
 ὦ ἄλιγρε μι ψαύε μου τῆς μίκρας λίθου οἶκον ἀρετῶν μεγαν
 ο νέκυσ ἐστὶν ἔνδον Ἀθανασίου. οἶκος βραχὺς ἐκρου
 Μασγίδας γὰρ τούνομα καὶ ρακενδυτής ψε τυμβὸς ἐνθαδὲ
 ὅς καὶ βιον ὄκιστε μεμψεως δόξα. ἴπλην δικαν' ἐντὸς
 ἀνήρ ἀτρεκῆς καὶ ταπεινὸς τᾶς φρένας. ὁ ἀνω πα ο σ ο . . . πὲ
 ἀνδρῶν ἀλλιτρῶν ἐκφυγῶν συνεδρίας. τρας ταις α(υ)ταις
 ας οὐ δολιωτήτα ἐνιδῶς εἰμπας [ας κλιτα
 εὐκατανυκτος καὶ μακρὰν οργῆς πασης
 τῆς δυσσεδους ἰνδ Δ ετους
 μῆ συντριδῆς κεραμε ΨΩ(ΙΔ;) (=μ. X. 1306;)

Ἰκανῶς δὲ ὑστέρων χρόνων εἶναι ἢ ἐπὶ πλακὸς κατακειμένης
 ἐν τῇ κάτω ὀρόφῳ τῆς βιβλιοθήκης (βλέπε πανομοιότυπον ἐπι-
 γραφῆς ἐν τῇ ἐπομένῃ σελίδι).

61) + συνδρομῆ
 καὶ ἐργον
 Θεοδώρου
 τοῦ Τζεκύρη
 , ΨΩμζ (=μ. X. 1439)

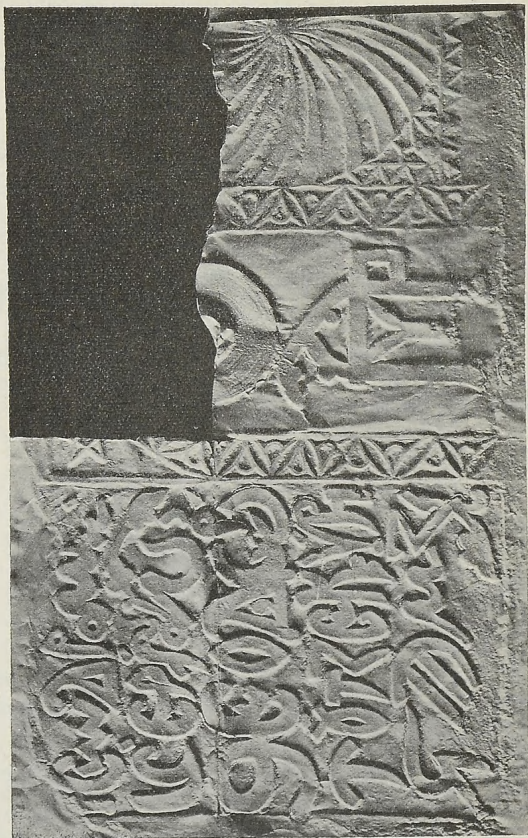
καὶ δεξιὰ ἐν συνθήβει συμπιλήματι γραμμῶτων

Προδρομου

Ἐν τῇ ναῶ δὲ ὑπὲρ τὴν θύραν τοῦ νάρθηκος, ὅπου οἱ τάφοι
 Γεναδίου καὶ Ἰωαννικίου (1), ἔχομεν ἀναγεγραμμένα ταῦτα
 διὰ χρώματος:

(1) Τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μεσοῦτος εἰσὶ ταῦτα: Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰω-
 αννικίου: «Τάφος τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωαννικίου ἐπισκόπου Ἐξεδῶν καὶ
 πρώτου καθιδροτοῦ τῆς Ἱ(εραῖς) ταύτης μονῆς θείου δὲ τοῦ μετὰ ταῦτα κτήτο-
 ρος αὐτῆς καὶ μητροπολίτου Ζηλγιῶν ἁγίου Ἰωάννου. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀνακομιδὴ
 τῶν λειψάνων αὐτοῦ κατὰ τὸ 1854 ὅτε καὶ ἡ τοῦ Γεναδίου πατριάρχου καὶ ἡ
 τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ κτήτορος». Ἐπὶ τῆς πλακὸς δὲ τῆς αὐτόθι ἐντετυγισμέ-
 νης ὑπὲρ τὸν τάφον Γεναδίου τοῦ Σχολαρίου — γραφέν, ὡς λέγεται, ὑπὸ Ἡλία
 τοῦ Τανταλίδου, πεμφθὲν δὲ ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας — τὸ
 ἐπίγραμμα:

« Εἰς τὸν ἐν μακαρίοις Γεναδίον τὸν Σχολάριον πατριάρχην Κωνσταντινουπό-

λειως κείμενον ἐν τῇ παρὰ τὰς Σέρρας ἱερᾷ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρομοῦ. ΑΩΝΔ.

Ἦδε μὲν ἡ Προδρομοιο μονὴ τὴν κόσμος ἀεῖδει :

ἢ πολὺν μὴ-τηρ Μακεδόνων ζαθέων :

Ἦδε δὲ Γενναδίου πατριάρχου τοῦ κλειος εὐρύ :

νεκροδόχος λάρασι ἀθανάτου φημιένου :

62) + Ἀνεκείνισθη καὶ ἀνιστωρίθη οὗτος ὁ θεῖος καὶ περι-
κλεῖς ἀρτιγῆ τῆς σεβασμίας καὶ βασιλεικῆς καὶ πατριαρχικῆς
μονῆς τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου | προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ
Ἰωάννου διὰ ἐξοδὸν τῶν τιμίων ἀυταδέλφων | Χατζῆ Κωνσταν-
τίνου καὶ Χατζῆ Σιλδέστρου μοναχοῦ τοῦ ποτῆ | Νικολάου Κοβ-
βατζόγλου (2) ἐκ πόλεως Σερρών ἡγουμενεύοντος | τοῦ πανο-
σιωτάτου ἐν ἱερομονάχαις κυροῦ Χριστοφοροῦ. Ἀπὸ κτίσεως κό-
σμου 7313 | ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1805 ἐν μηνί Ἰανουαρίῳ

Ἵπὲρ τὴν θύραν τῆς εἰσόδου εἰς τὴν ναὴν (κεφαλαίαις χρώ-
μασιν) ἔσωθεν·

63) Εἰς δόξαν τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιῦ καὶ
ἀδιαιρέτου Τριάδος | τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος ἀμήν. | Διὰ τῆς θερμῆς προστασίας καὶ ἀόκνου ἐπι-
μελείας τῶν τριῶν ἐπιτροπευόντων | σεβασμιωτάτων γερόντων
κυροῦ Ματθαίου, Παρθενίου καὶ Δαμασκηνοῦ τοῦ τιμίου, | αὕτη
ἡ πάγκαλος καὶ θεῖα ἀνεκαινίσθη ἱστορία εἰς αἰώνιον λαμπρὰν
φήμην καὶ αἰδίων αὐτῶν | μνήμην ἐν ἔτει χιλιοστῆ τε ἄμα ὀκτα-
κοσιοστῶ τε καὶ τρίτῃ τῆς οἰκονομίας τῆς ἡμετέρας σωτηρίας.

Ὡ δειλαὶ γενεαὶ βροτῶν, χρονίη τε κάκωσις:
καὶ μοῖρα στυγερὴ χριστιανῶν προτέρων:
βαίων καὶ μόγις εὐρατο χοῦν, δεσπᾶσαν ἐπῆλθε
γῆν ἀρετῆ, σοφίῃ, εὐσεβίῃ, καμάτοις:
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐνθένδε μάκαρ νεκρὸς τετρααῖων
ἀντιθέους ἄγγει, ρώνουσι δ' ἐμφυλίουσιν.

Ἐπὶ τῆς ἑτέρας δὲ πλακῆς τῆς ἐπὶ τοῦ τάφου «Τάφος Γενναδίου πατριάρχου
Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Σχολαρίου τοῦ Α' μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς. Ἐγένετο
δὲ ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἔτους 1854 Μαΐου 7 ἐπὶ πατριαρχίας
τοῦ κλεινοῦ Ἀνθίμου Κουταλίου ἐπὶ μητροπολίτου Σερρών κυρίου Ἰακώβου
Παταμίου καὶ ἐπὶ ἡγουμενείας Ἀνθίμου ἱερομονάχου Σερραίου καὶ Θεοδοσίου
δικαίου. (Δικαῖος τίτλος μοναχικὸς τοῦ μετὰ τὸν ἡγούμενον).

(2) Περὶ τῶν ἀυταδέλφων Κοβατζόγλου ἱδρυτῶν μετοχίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάν-
νου ἐν Σέρραις ὄρα Παπαγεωργίου αἰ Σέρραι κτλ. ἐν Byz. Zeit. III σελ. 254.
Ἐκ τῆς ὑπ' ἡμῶν δὲ δημοσιευομένης ἐπιγραφῆς ταύτης (ἀρ. 62) δῆλον γίγνεται
ὅτι ὁ συγγενὴς τῶν Κοβατζόγλου μητροπολίτης Σερρών Στέφανος εἶναι ἕτερος
τοῦ κατὰ τὸ 1725 κατέχοντος τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον Στεφάνου (ἀνωτέρω ἐπι-
γραφῆ 48 ἐν σελ. 157).

Ἐπεὶ τὴν θύραν τὴν μεταξὺ τοῦ καθολικοῦ καὶ τῆς δεξιᾶ στοᾶς· εἰσθεν χρώματι μελανῷ κεφαλαίοις·

64) + Ἀνιστορήθει ο θεῖος καὶ ἱερός ἄρτης τῆς σεβασμιας καὶ βασιλικῆς μο|νῆς του τιμοῦ ενδοξοῦ προφητοῦ προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου δι' ἐ|ξόδοῦ παντὸς τῶν τιμοτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀμπατζήδων· κυρ | Γεωργίου Μαυροῦδι ζαχαρη Σαρικουνοῦ· Πασχάλλῃ Βούλτζηου. | Δημητρίου Μαυροῦδι. Κύρ-κου· Θεοδώρου· Δημητρίου· καὶ Χριστοῦ | Ἀρχιερατεῦοντος τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Σερρών Κυροῦ Δανιήλ· ἡγουμενεύ-οντος δὲ τοῦ | πανοσιωτάτου καθηγουμένου· κύρου Γαλακτίου. ἔτους ,ΖΡΛΗ (=μ. X. 1630).

Ἐπὶ τοῦ τοίχου αὐτῷ ἐκατέρωθεν σταυροῦ

65)	Φ Χ	Φ Π
	Χ Χ	Χ Χ
	Τ Ζ	Δ Φ

σημαίνοντα « Φῶς Χριστοῦ Φαίνει Πασι | Χριστὸς Χριστιανοῖς Χάριν Χαρίζεται | Τοῦτο Ἔθλον Δαίμονες Φρίπτουσι»(1).

Ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου στυλοβάτου τοῦ δρυφάντου

66) ΜΗΝΘΗΤΙ ΚΥΡΙΕ ΤΟΝ ΔΟΥΛΟΝ ΣΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ

Ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης φλιας τῆς Ὁραίας Πύλης

67) Α Δ Ρ Α

Ἐπὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Παντοκράτορος τοῦ δρυφάντου

68) Δεησις τῆς δούλης | τοῦ Θεοῦ Λαυρεντίας | ἔτους <ΖΡΚ'> (2)

Ἐπὶ τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου τοῦ δρυφάντου

69) Δεησις του δούλου <τοῦ Θεοῦ> | Παχωμιου | ετους ,ΖΡΚ (=μ. X. 1612).

(1) Περὶ τῶν τοιούτων ἴσα Ζηδίου Ἐπιγραφᾶς χριστιανικῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος ἐν Βυζαντίδος τόμου Α' σελ. 132.

(2) Συνεπληρώσαμεν οὕτω τὸν χρόνον ἐπειδὴ ἡ ζωγραφικὴ τῆς εἰκόνης εἶναι ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν τῆς Θεοτόκου (ἐπιγραφὴ 69).

Ἐπὶ τῆς ἐξ ἀργύρου χειρὸς τῆς εἰκόνας ταύτης τῆς Θεοτόκου

70) Δημος του Νικόλα ἀπο χο|ριον Θολον 1752

Ἐν τῇ στοᾶ (νοτιά) ἐπὶ τῆς ὑπὲρ τὴν θύραν τῆς εἰσόδου εἰκό-
νος τοῦ ἐνθεθρονισμένου Χριστοῦ ἔχοντος δεξιὰ τὴν Θεοτόκον
καὶ ἀριστερὰ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην ὀρθοῦς πρὸ αὐτοῦ ἐν δεομέ-
νων σχήματι·

71) Δεησεις του δουλου
του Θεου Αλεξι

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ «Τὸ Γενέθλιον τοῦ Προδρόμου» ἐπὶ τῶν
ἐν τῷ δρυφάκτῳ εἰκόνων τῆς Θεοτόκου, τοῦ Παντοκράτορος καὶ
τῆς Γενέσεως τοῦ Ἰωάννου ἢ αὐτὴ καὶ ἐν ταῖς τρισὶν ἐπιγραφῇ·

72) + Δέησις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ Κάνδριου, Μίτα, Βάσιου,
ετος 1776. Ἰωάνου.

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος ὑπὲρ τὴν θύραν
τῆς εἰσόδου (ἔσωθεν· χρώματι)

73) + Ἐστοριθη ὁ θειὸς καὶ πανσεπτος ναὸς του αγίου καὶ
θαυματουργοῦ Σπυριδῶ|νος καὶ Ἰωαννου τοῦ κτήτορος δι' ἐξό-
δου παντὸς των τιμωτατων κυρ Χατζι Δημητριου. | Νικολάου.
Δημητριου. Μανδῆλ. Νικολαου Ρατου. Ἄλεξιου καὶ Μαθροδί.
ἡγουμενεύοντος Κυ | Ἰωάσαφ ἱερομοναχου. καὶ σκευοφύλακος.
ἐπὶ ἔτους 1761 ὀκτωμβριου 20.

Αὐτόθι ἐπὶ τῆς εἰκόνας τοῦ Παντοκράτορος

74) + Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Χριστοφόρου ἱερομονάχου
Σερραίου καὶ πρωτοσυγγέλου τοῦ πανιερωτάτου | ἁγίου Σερρῶν
κὺρ Ἰωανικίου | 1761.

Αὐτόθι ἐπὶ εἰκόνας τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος

75) Δεησις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ Γιανο 1768

Αὐτόθι ἐπὶ τοῦ τοίχου (χρώματι)

76)	ΙC	XC
	NI	KA
	T	K
	Π	Γ

ὧν τὰ κατωτέρω δηλοῦσι **T**όπος **K**ρανίου **Π**αράδεισος **Γ**έγονεν.

Ἐπὶ ποιμαντορικῆς βάρδου ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ

77) Ἡ παροῦσα βακτηρία ἐγένετο παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κτθ Ασάν καὶ ἐπροσηλωθη εἰς τὸν τήμιον Γ^{Δ} (=Πρόδρομον) ἔτους ΖΡΚΔ (=μ. X. 1616).

Ἐν τῇ ἀλλῇ τῆς μονῆς ἐπὶ πλακὸς ἐντετειχισμένης ἐπὶ τῶν πρὸς βορρᾶν οἰκημάτων

78) + Ἔργον συνδρομῆ καὶ παντός ἐξόδου Σερρών Ἀρσενίου τοῦ πανιερωτάτου ἐν ἔτει δε Ζ ἐξηχοστοῦ τε τριτοῦ (=μ. X. 1555).

Ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης κρήνης ἐν τῇ ἀλλῇ (πρὸς Β ἔκτυπα)

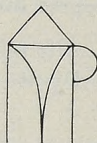
79) (+) Αὐτὴ ἡ πηγὴ | ἀνακαινισθῆ | δι' ἐξόδου Ἰωαννοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκ Σεργίων ἔτει ΑΨ|Ζ|ΞΗ
(βλ. πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς ἐν σελίδι 179)

Ἐπὶ μαρμαρίνης κρήνης πρὸ τῆς πρὸς Β στοᾶς (ἔκτυπα)

80) : + Ἔστοντας σκευοφύλαξ Μακάριος ἱερομόναχος

+ παροῦσα σκαφ :

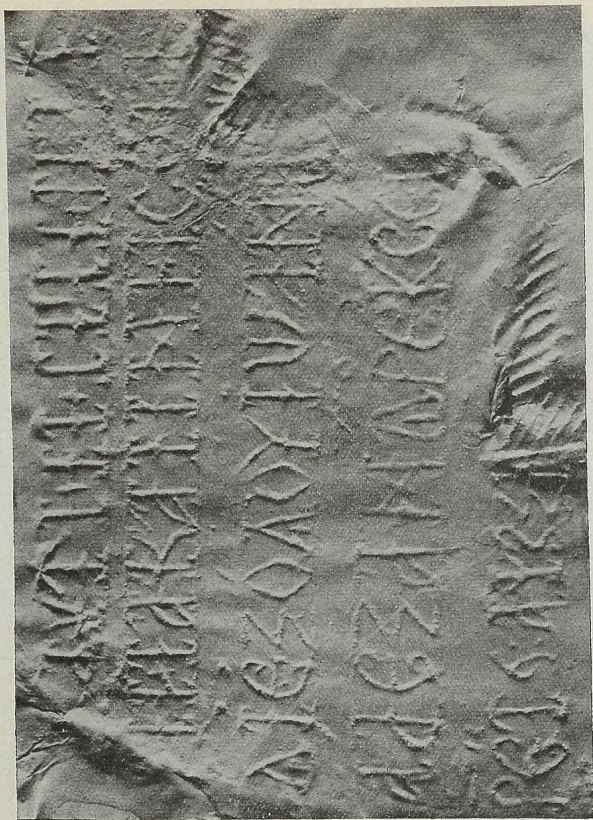
συνδρομῆ καὶ παντός
ἐξόδου τοῦ ὀσιωτάτου
ἐν μοναχοῖς χα

+ ἡγουμεγέου
τος κυροῦ : Ἰωαν-
σαφ ἱερομονά
χου : 1754 :

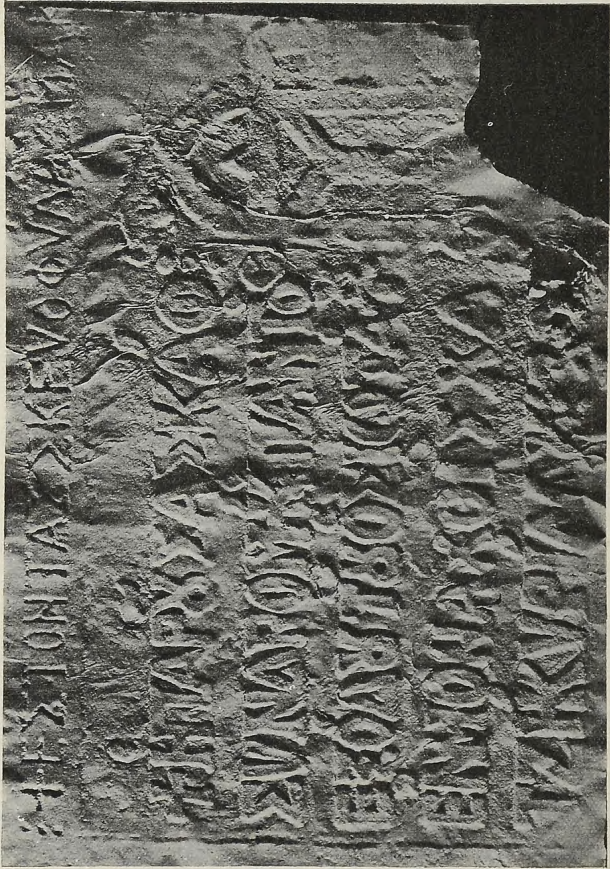
τῆς ἑ Κυρίλλου : ΖCΞB

(βλ. πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς ἐν σελ. 180)

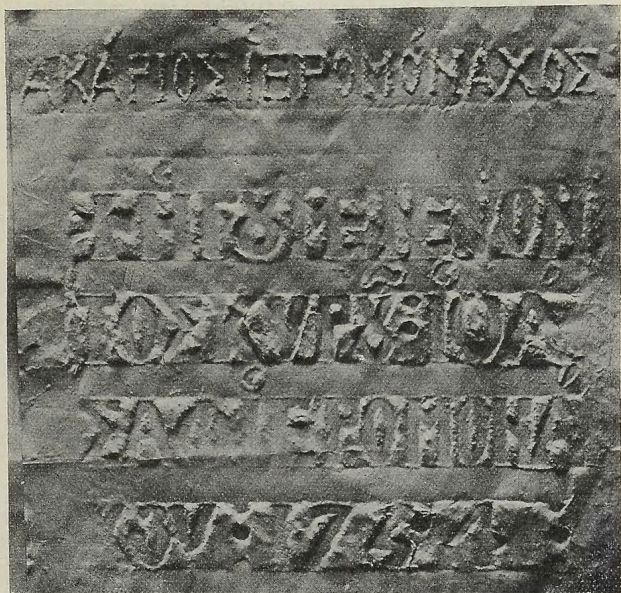

Ἐπὶ τοῦ τείχους ἐν τῇ ἀύλῃ (γράμματα ἔκτυπα)

81) ΖΡΝ + ἐξοδου παντός κυροῦ
Γρηγορίου ιερομοναχοῦ . καὶ
ηγουμενευαντος (μ. Χ. 1642)

Ἐπιγραφή 80 τιμήματα Α'

Ἐπιγραφῆς 80 τμήμα Β'

Ἐπιγραφή 81

Ἐπὶ μαριμαρίνης κρήνης κατὰ τὴν ἀριστερὰ γωνίαν τοῦ προ-
στύου (ἔκτυπα· βλ. πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς ἐν σελ. 183)

82) 1763 : Μαιου
 Οὐ'κ Ἰακῶδ ἐγὼ πηγῇ τοῦ θεοῦ δὲ Προδρόμου : καλλιόνα
 [πη ἀληθῶς τό. τοῦτου κόσμου
 Τίς δε ο καλλωπίσας με καὶ καλῶς ωραΐσας : Μαρμος υπηρχε
 [τονυμα ὁ μοι κα(ι) δαπανήσας.

κάτωθεν δὲ ἐκκτέρωθεν τοῦ σταυροῦ

IC	XC
NI	KA

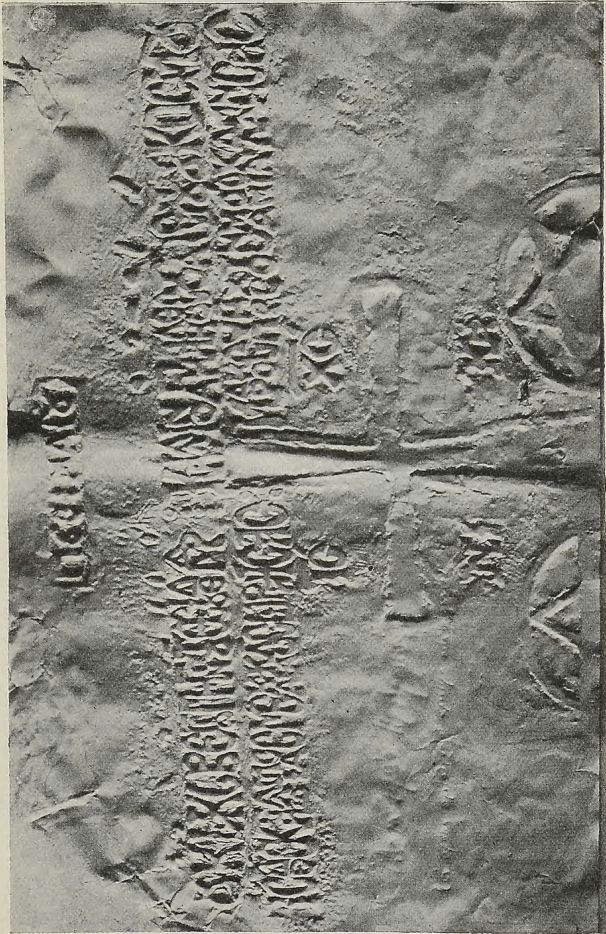
Ἐξω τῆς μονῆς ἐπὶ τοῦ ὑδραγωγοῦ τοῦ μύλωνος

83) Οὗτος ὁ ὑδραγωγὸς | ἐκ τῆς πηγῆς αὐτοῦ | μέχρις ἐντός
 τοῦ μοναστηρίου ἐγένετο πάση | δαπανῇ τοῦ εὐγενεστάτου
 καὶ ἐπιτρόπου περι|κλεοῦς τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου κυροῦ Χα-
 τζη Πέτρου | Σπανδωνῆ βασιματζῆ | 1755

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰναφερόμενα εἰς τὰρχιτεκτονικά, τὰ τε-
 ρευτικά καὶ ζωγραφικὰ ἔργα τῆς τέχνης ἐν τῇ μονῇ. Παρὰ τὰ
 ἐπιγραφικὰ δὲ μνημεῖα ἔχομεν ὡσαύτως ἄξια προσσχῆς ἐν τῇ
 μονῇ, ἂν μὴ πολυτιμότερα, τὰ ἐν τῇ ἄνω ὀρόφῳ τοῦ κἀστρου
 ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένα χειρόγραφα. Περὶ τούτων καὶ ὁ
 ἱερολογιώτατος προηγούμενος κύριος Χριστοφόρος πολλὰ ἀνα-
 φέρει ἐν τῇ Προσοκνησιῳ (1) καὶ ὁ Παπαγεωργίου ἐν τῇ περὶ
 Σέρρων κλπ. πραγματείᾳ αὐτοῦ (2), ἡμεῖς δὲ βραχύτατον χρό-
 νον διατρέψαντες αὐτόθι δὲν ἤδυνήθημεν εἰ μὴ νὰ σημειώσωμεν
 ἀναγραφὴν τινα τῶν κεφαλαίων μόνον ἱστορίας ῥωμαϊκῆς, βυζαν-
 τικῆς καὶ τουρκικῆς μέχρι Σελίμ τοῦ Β', τάξιν μητροπολιτῶν
 γενομένων ἐπὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ γέροντος
 καὶ εἰδήσεις ἱστορικὰς ἀγνώστους συμπληρούσας ἢ ἀναιρούσας
 ἄλλας ἀναγεγραμμένας ἐν τοῖς Χρονογράφοις καὶ τῇ Βραχεῖ
 Χρονικῇ. Ταῦτα δὲ μετὰ τῶν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς μονῆς
 Κοσσυφηνείσης θέλομεν δημοσιεῖσθαι ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

(1) Σελ. 3, 75 καὶ 84.

(2) Byz. Zeit. III ἐνθ' ἀνωτέρω.

ΜΟΝΗ ΚΟΣΣΥΦΗΝΕΙΣΗΣ

Καταλιπόντες τὴν φιλόξενον μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου κατήλθομεν εἰς Σέρρας, ἐντεῦθεν δὲ δι' Ἀγγίστας καὶ Βιτάστας ἀνήλθομεν εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς Ἀχειροποιήτου, τῆς ἐπιλεγομένης Κοσσυφηνεΐσης (1).

Ἡ ἐκθεσις αὕτη δὲν παρέχει χῶρον εἰς περιγραφὴν τῶν θαυμασίων τοπείων τῶν περιστεφόντων τὴν μονήν, ὧν πολλὰ κατὰ τὴν ἄνοδον ἐκ δυσμῶν, ἔξω τῆς μονῆς πρὸς νότον ἢ Ἀμπελιὰ καὶ πρὸς ἀνατολὰς ἢ Βίγλα, ὁ ὑπὸ μεσαιωνικοῦ τειχίσματος περιβαλλόμενος κατάφυτος ὡσαύτως λόφος. Εἰσερχόμεθα λοιπὸν εἰς τὴν μονήν, διπλὴν δὲ διαβαίνοντες ἀλλήν ἐρχόμεθα πρὸ τοῦ ναοῦ, νέου ἰδρύματος κτισθέντος οὐ πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ἀπὸ τοῦ φθαρέντος πολλαχῶς παλαιότερου. Δὲν ἔχομεν λοιπὸν ἀλλ' ἢ περὶ τῶν εἰς τὴν ἄλλην τέχνην καὶ τῶν εἰς τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα ἀναφερομένων ν' ἀσχοληθῶμεν. Καὶ εἶναι ἱκανὰ ταῦτα.

Οὕτως ἐν τῇ ναῷ ἔχομεν τὸ δρύφακτον (τέμπλεον) ἐκ τῶν καλλίστων εἰς τορευτικὴν τοιοῦτων (2), μάλιστα τὰ ὑπὲρ τὴν Ὁραϊάν Πύλῃν, ὅπως κάλλιστος εἶναι καὶ ὁ θρόνος ὁ μητροπολιτικὸς (Εἰκ. 8). Δι' ὁστρέων δὲ κομφῶς κεκοσμημένα ἔχομεν ἀναλόγια τρία, ὧν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἡ ἐπιγραφὴ

84) Ἀφιέρωμα τοῦ | Χανζῆ παπα | Ἀννανία | 1806

ἐπὶ τοῦ δευτέρου

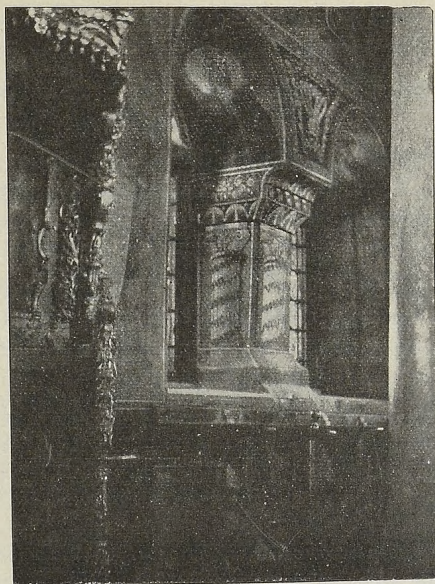
85) Ἀφιερωμα του | Χανζῆ παπα | Αννανια | 1806

καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου ἀποκειμένου ἐν τῇ ἱερῇ ἀδύτῳ

86) Κονστα|τηρος κα|θιγουμε|:νος : | 1813 ἀγούστου | Κ

(1) Ἀχειροποιήτος καλεῖται διὰ τὴν εἰκόνα, περὶ ἧς λέγουσιν ὅτι δὲν ἐποίηθη ὑπὸ χειρὸς ἀνθρωπίνης, Κοσσυφηνεΐσα δὲ διότι κόσσυφος ἔφηνεν αὐτὴν κειμένην παρὰ τὸ Ἅγιάσμα. Καλεῖται δ' ὡσαύτως Εἰκοσιφοίνισσα, Κοιφοίνισσα, Κοσφήνισσα, Κόσμιζα καὶ ἄλλως κατὰ παραφθορὰν τοῦ ὀνόματος.

(2) Τοιαῦτα τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀγίας Παρασκευῆς, τοῦ ἐν Μονεμβασίᾳ Ἐλκομένου, τῆς μονῆς Ἐλώνης (Κουουρία), τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ναοῦ τῆς Φανερωμένης.

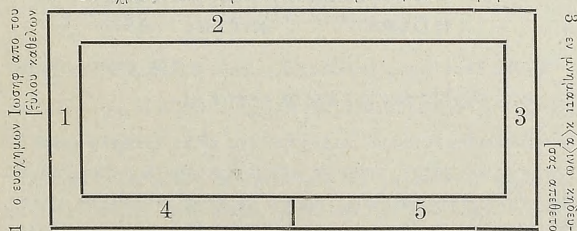

Εἰκ. 8.

Ἐπὶ κεντητοῦ ἐπιταφίου τέχνης καλῆς (κεφαλαίως)

87)

2 Τὸ ἄχραντον σου σῶμα σινδόνι καθαρά εἰλησας καὶ αρωμασι

1

Τὰ σα ἐκ Φ (= τῶν) σου προσφερω Κ(ύρι)ε καὶ μνήσθητι τοῦ ἀναξίω
δούλου σου Χαράλαμψου προηγουμένου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως

5 ο θεῖος οὗτος ἐπιτάφιος ἐγχειροποίηθι παρ' ἐμοὶ Θεοκλήτω ἱερο
μονάχῳ καὶ πρωτοσυγγέλλῳ. ἐν ἔτι : 1819 : ἐν μηνί Ὀκτωβρίῳ

Καλή δὲ καὶ ἡ ἀργυρᾶ ῥάβδος τοῦ καθηγουμένου, ἐφ' ἧς ἡ ἐπιγραφὴ

88) Διὰ συνδρομῆς Δανιὴλ πρ(ωτοσυγκελλου) | Κοσν(ισ)ης κ(αι)
προηγουμενου 1767

Πολυτιμότερα δὲ κειμήλια φυλάσσονται ἐν τῇ σκευοφυλακείῳ τῆς μονῆς, ὧν πολλὰ θαυμάσια εἰς ποικιλικὴν καὶ τορευτικὴν. Οὕτως ἀνάκειται θαυμαστῆς χρυσοχοικῆς τέχνης (σορματερῆς) σταυροὶ ἀργυροῦ περιβάλλον σταυρὸν ξύλινον ἐξαιτίας μικρογλυφίας, οὗτινος ἐπὶ τῆς ἀργυρᾶς βάσεως ἡ ἐπιγραφὴ

89) ΠΡ(ο)Η Γ(όμενος) Χ(ατζῆ) ΑΝΑΝΗΑΣ ΚΟΣΦΙΝΗΣ ΖΗC
(1806)

Αὐτόθι ταπεινότερας ἐργασίας σταυροὶ δύο μετάλλινοι, ὧν ἐπὶ τοῦ μὲν ἡ ἐπιγραφὴ

90) Αδερκουο | ἱ(ε)ρ(ο)μ(ο)ν(α)χου της | μ(ο)ν(η)ς Κοσφινιτζης
ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου

91) ηγγουμενουτος Δανιὴλ ἱερομοναχου 176ῶ (ἄρα περὶ τοῦ Δανιὴλ τούτου καὶ ἐπιγραφὴν 88)

Αὐτόθι ἱκανῶς καλῆς τέχνης ἀργυροῦν κουδούκιον, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ

92) Κ(α)Θ(η)Γ(όμενος) Χ(ατζῆ) ΑΝ(ανιας)
ΚΟΣΦΗ ΝΗΣ ΖΗC 1816

Αὐτόθι λεπτοτάτης ἐργασίας ἀργυροῦν κιβώτιον ἁγίου λειψάνου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς κατὰ τὰ πλάγια μὲν

93) Εἰκοσμηθ τὸ παρὸν κηβο|τηνον της αγιας κε ιερας καρας | του εν αγιης πατρος υμων κε αρχι|επισκοπου Διονυσιου τοῦ ἐκ της | Κωνσταντινουπολεως | υς την υεραν κε σεθασμηγαν μο(ν)ην τις πανυπερευλογι|μενης δεσπηνης υμον Θεο|τωχου κε αυπαρ-
θενου Μαριας | τις επονομαζομενης Κοσνιη|Ζας δια σηνδρομης του πα|νωσηστατου αγιου προηγουμενου | κηριου κηρ: σφρο-

νυου δυ|α χηρος εμου δουλου θεου Γε|ωργηγου χρυσοχώου ἐκο-
μης Λινοτωπη εν ετι 1788 | Γιοργι Μιχαλι Πισκα

ἐν δὲ τῇ βάσει

Νεοκ(υ)δοτιον | 1788

Ἐπὶ ἐτέρου δὲ ἀργυροῦ κιθωτίου ἔχουσιν ἀναγραφή ὑπὸ τοῦ
τότε ἐν τοῖς ἀδελφοῖς τῆς μονῆς καταλεγόμενου φιλοκάλου
προσκυνητοῦ Ἀνανίου (ἴρα περὶ αὐτοῦ ἐπιγραφᾶς 84, 85, 89,
92) τάδε

94) + Η παροῦσα κἄρα υπαρχει του αγιου κα ιαματικῶ
αναργυρου Κοσμα των ἐν Ρώμῃ μαρτυρησαντων ἀνακεισθη
δε δια επιστασιαν κε συνδρομην του πανοσιστατου εν ιερομοναχαις
Χ(ατζῆ) κυρ Ανανιου Κοσφηγιτζοτου, εν ετηησι (1). ΑΩΕ

Καὶ τρίτη δὲ φυλάσσεται αὐτόθι θήκη λειψάνων τῶν ἁγίων
Χαραλάμπους καὶ Χρυσσοτόμου, ἐφ' ἧς ἔχουσι χαραχθῆ

95) Γεγονεν του παρον διὰ ἐξοδου του
πανοσισηοτατου σεραφ(ῆ)μ ηερομοναχου
1821 Μαρτιου 25

Αὐτόθι ἀργυρᾶ μετὰ τορευμάτων φιάλη τοῦ ἁγιασμοῦ, ἐφ' ἧς
ἡ ἐπιγραφὴ

96) + Δεισης τον δουλον του Θεου Δημητριου Θεοδορου
Μαρινη Δημηκο Διμο Θεωδору χοριο Βροντου αφηροβθι
εις μοναστιριον τις Παναγιας Κοσφυνι(τζας)

καὶ ἐν τῇ βάσει κύκλω

+ δηα χηρος του δουλος Χρηστου (2) αθνασηου του δημητηρηου
χοριο Λινοτόπι 1179

Αὐτόθι ὁμοία φιάλη τοῦ ἁγιασμοῦ ἐκ πορσελάνης φερούσης
καλὰ ζωγραφικὰ κοσμήματα, ἧς ἐπὶ τοῦ ἀργυροῦ δοχείου ἡ ἐπι-
γραφὴ

(1) Ἀναγνωστέον· ἐν ἔτει ἢ ἔτεισι, οὐχὶ Ἐνετίησι.

(2) Ἀνάγν. τοῦ δούλου τοῦ Χριστοῦ.

97) Πόνημα τοῦ πανοσηωτάτου κε καθηγουμένου της Ὑπεράς μονης
Κοσφηνήσζης κηριου Κονσταντηου <ΑΩΙΓ (1)>

Ὅμοία δὲ φιάλη ἐκ πορσελάνης καλλίστου ζωγραφικοῦ κό-
σμου ἀνάκειται ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ, ἣς ἐν τῇ βάσει τοῦ ἀργυ-
ροῦ δοχείου

98) + Ἡ παρούσα φυάλη ὑπάρχει της σεβασμιας μονης τῆς
Κοσιφοινισης ητης ἔγεινεν εἰς τους 1819

Αὐτόθι καὶ ἀργυροῦς δίσκος της ἀρτοκλασίας, ἐφ' οὗ ἡ ἐπι-
γραφή

99) + Τῆς ιερας σταυροπηγιακῆς μονης εικοσι
φοινισσης : καθηγουμένος Λακαῖος 1827

Ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ ὡσαύτως τηροῦνται ἐξόχου ποιικιλι-
κῆς ἄμφια ἱερά, ἐν οἷς κάλλιστον πάντων θαυμασίας τέχνης εἰς
ποικίλματα ὠμοφόριον, οὔτινος καθ' ἑκάτερον τῶν ἄκρων ἐχου-
σιν ἀναγραφή

100) + Τὸ παρὸν ὠμοφοριον ὑπάρχει τοῦ
πανιερωτατου Μ(η)Τροπολίτου Παλαιων Πατρῶν ὑπερ
τίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ἀχαΐας κυροῦ Θεοφάνους
Διὰ χειρὸς Νεοφυτου ιερ(ομον)αχ(ου) ετους αχιη Ρά'

ὡσαύτως ἐπιτραχήλιον φέρον τὴν ἐπιγραφήν

101) Ιωσήφ ΙΕΡ(ο)Μ(ονά)χ(ου) Εἰκοσιφοινισσης
καὶ C(ε)ΡΡ(αίου) ΑΩΚΘ

Καὶ ἐπιγονάτια δὲ καλῆς ἐργασίας ἀνάκεινται αὐτόθι τρία, ὧν
ἐπὶ τοῦ πρώτου εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων,
μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς περὶ τοὺς ἀγγέλους μὲν

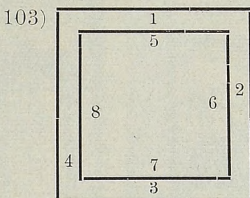
102) + Τὸ παρὸν ἐπιγονάτιον καὶ ἐν ἐπιτραχήλιον ἀφιερωσεν
ὁ Μ(η)Τροπολίτης Νικομιδιάς Νεοφυτος ἐν τῷ μοναστηρίῳ(φ)
τις αχιρ(ο)πειη

(1) Περί Κωνσταντίου ὄρα ἐπιγραφήν 86.

περί δὲ τὴν Θεοτόκον

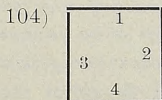
τοῦ Ἄ (=διὰ) το μνημοσινον τον γονεον αυτου ως δηλααμβάνει ο
κοδιξ

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου εἰκονίζεται ἡ Ἀνάστασις, ἐπ' αὐτοῦ δὲ διὰ
ποιικιλτικῆς ὡσαύτως ἔχουσι γραφῆ

- 1) +Περίζωσαι τὴν ρομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου
- 2) δύνατε τὴ ὤραιστητι σου καὶ τῷ καλλεῖ σου Κ(ύριε) ἐν
- 3) τεῖνε καὶ κατευσδοῦ καὶ βασιλευε ἔνεκεν ἄλλη
- 4) θειας καὶ πραστητος καὶ δικαιοσύνης. Νοεμβρίου Κ
- 5) + Τῷ παρων ἠπογονατηρον υπαρχη του
- 6) Μωναστηριου της Κοσνίτζας καὶ ἐπι
- 7) υσε αυτη κυρα Αργυρη απο τον κο
- 8) σταντηνουπολην δια ψυχικην σστηριας

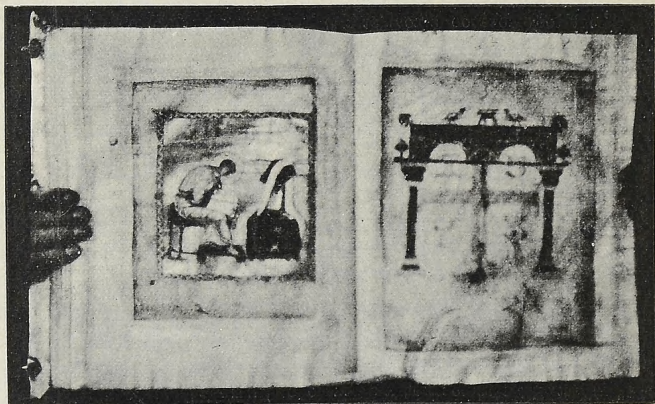
ἐπὶ τοῦ τρίτου δὲ φέρεται καλῶς εἰργασμένος ὁ δικέφαλος ἀετός,
ἀναγράφονται δὲ καὶ οἱ ἀφιερῶσαντες διὰ τῶνδε

- 1) Σουλτανας καὶ τον γονεον
- 2) Μανολη
- 3) Μπαλασι και τον τεκνον
- 4) 1806

Ἀνάκεινται δ' ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ καὶ εὐαγγέλια ἀξίας με-

γίστης χειρόγραφα πολυτιμώτατα διὰ τὴν ἐξαισίαν γραφῆν, διὰ τὰ ἐγχρώμα κεφαλαῖα γράμματα, διὰ τὰς καλλιτεχνικὰς εἰκόνας τῶν εὐαγγελιστῶν (Εἰκ. 9) καὶ διὰ τὰ ἐπὶ τοῦ σταθώματος ὑπερό-

Εἰκ. 9.

χου τέχνης καὶ κάλλους ἐγκαυστα. Τούτων δὲ τὸ σημαντικώτατον ἴσως ἐγράφη αὐτῇ χειρὶ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις γενόμενος μοναχὸς καὶ μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῇ 1383 ἠσχολεῖτο μὲν καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἑαυτοῦ ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ὡς καλλιγράφος κατεγίνετο, ὡς γνωστὸν, εἰς τὴν ἀντιγραφὴν ἱερῶν κειμένων. Ἡ γνώμη ἡμῶν στηρίζεται εἰς τὸ ὄνομα Ἰωάσαφ, ὅπερ φέρει ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ Εὐαγγελίου τούτου, καὶ εἰς τὸν χρόνον τῆς ἀντιγραφῆς 1378, γενομένης πέντε ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὡς δηλοῦσι τὰ ἐπὶ τῇ πέρατι τῆς ἀντιγραφῆς σημειωθέντα

Ἐτελειώθη, ἐν ἔτει
 ϚωπϚ (=μ. χ. 1378)
 Μηγι. ἰουνιω ἰζ:

Ν Δ

Θ(εο)ῦ τὸ δωρον: Κ/
ἰωασαφ πόνος+

Θῦ τὸ ΔΩΡΟΝ. Κ
ἰωασαφ πόνος+

Θέλει δὲ ἀποδειχθῆ τὸ ἀκριβὲς τῆς εἰκασίας ἡμῶν ἐξ ἀντιπαρβολῆς τῆς γραφῆς τοῦ εὐαγγελίου τῆς Κοσσυφιγενίσης πρὸς τὰ σφριζόμενα κείμενα τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὧν εὐαγγέλιόν τι ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ γραφὲν ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ τούτου κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀειμνήστου σοφωτάτου περὶ τὴν παλαιογραφίαν Ἰωάννου τοῦ Σακελλίωτος. Τότε δὲ θὰ προσθέσωμεν εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἀποκειμένον εἰλυτὸν τὸ περιέχον μὲν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου φέρουσαν ἐν τέλει τὰδε

Θ(εο)ῦ τὸ δωρον καὶ ἰωασαφ πόνος
μηγὶ φευρουαριω ΚΗ
του ,ΣΩΠ ἔτους (= μ. Χ. 1372)

ὁμοιάτων δὲ κατὰ τὸν τύπον τῆς γραφῆς τῶν τελευταίων τούτων (καθ' ὅσον ἔχω ἀντίγραφον αὐτῶν ἀκριβὲς) πρὸς τὰ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Κοσσυφιγενίσης.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὡσαύτως ἀπόκεινται τὰ χαλιᾶ καλύμματα εὐαγγελίου μετὰ λόγου ἀξίων τορευμάτων, ὧν τὸ μὲν εἰκονίζει τὴν Σταύρωσιν (Εἰκ. 10), ἐν ἣ εἰκονίζονται ἐν καλλίστῃ ἐργασίᾳ ἑκατέρωθεν τοῦ Ἐσταυρωμένου ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης, κατὰ τὸ πλαίσιον δὲ ἄνωθεν μὲν πάλιν ὁ Χριστὸς εὐλογῶν ἔχων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὴν Θεομήτορα καὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννην, κατὰ τὰς πλευράς δὲ καὶ κάτωθεν τοὺς δώδεκ' Ἀποστόλους, τὸ δὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος (Εἰκ. 11) ἐν καλλίστῃ ὡσαύτως ἐργασίᾳ καὶ συνθέσει, ἔνθα εἰκονίζεται ὁ Ἀνιστάμενος ἐκ νεκρῶν, οὐτινος ἄνωθεν μὲν ΙC ΧC, ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ἀκτινοβόλου φωτοστεφάνου

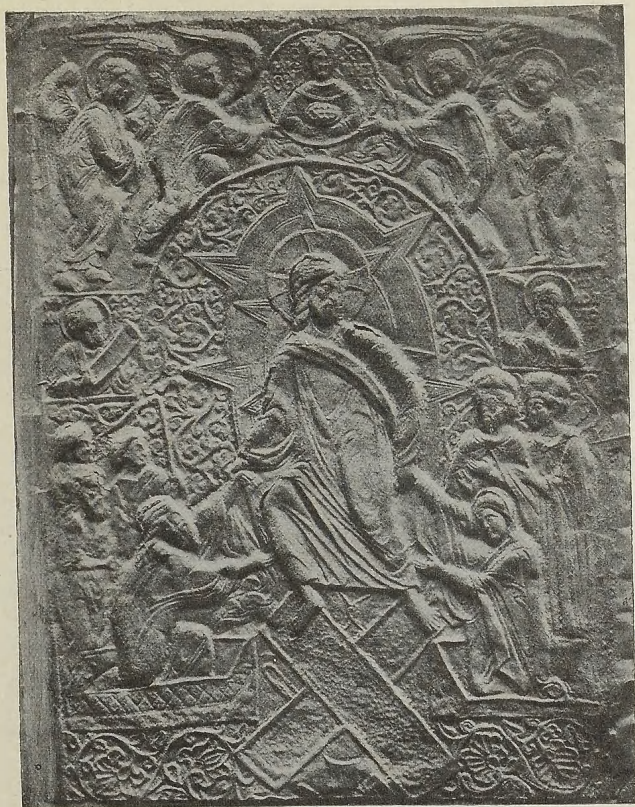
105) HANAC TACHC

ἔχων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Ἰωάννην γουρπητεῖς
καὶ ὀπίσω αὐτῶν ὑπὲρ τὴν Θεομήτορα μὲν δύο βασιλεῖς, ὑπὲρ

Εἰκ. 10. Κάλυμμα Εὐαγγελίου χαλκοῦν.

τὸν Ἰωάννην δὲ τὸν Ἰωσήφ, Μαρίαν τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρίαν τὴν
Μαγδαληνὴν. Ὑπὲρ αὐτοῦς δὲ εἰκονίζονται ἔντεσθεν καὶ ἑκείθεν

Εἰκ. 11. Κάλυμμα Ἐθαγγελίου χαλκοῦν.

106) Ο Π Ρ Σ Ο Φ
 Θ Ν Η Α Σ
 Ο Π Ρ Φ
 Ι Σ Α
 Ι Α Σ

κκί

δηλοῦντα· Ὁ προφήτης Σοφονίας
ὁ προφήτης Ἡσαΐας

καὶ ὑπεράνω ἐν μέσῳ τεσσάρων ἐκατέρωθεν ἀγγέλων ἄδόντων

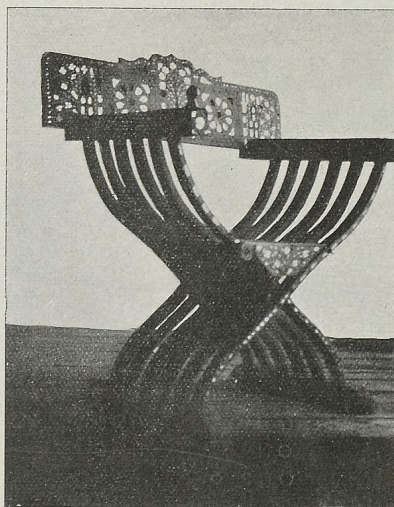
Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος Κύριος Καβαδῶθ

ὁ Ἰησοῦς στέμνι βασιλέως φορῶν καὶ ἐν χερσὶ τὸ ἅγιον ποτήριον ἔχων, οὕτινος ἐκατέρωθεν

107)	Ι C	X C
	Η Ν Ε Δ	Δ Η Δ
	Θ Η	Κ V

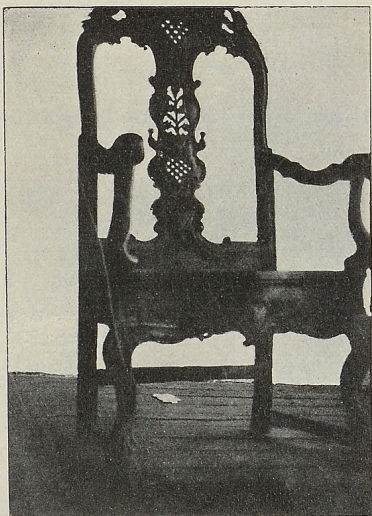
ἄτινα ἀναγνωστέα· Ἰησοῦς Χριστὸς | Ἡ Νέα Διαθήκη

Πρὸ τοῦ ἐστιατορίου δὲ κείνται δύο τέχνης ἐξαισίας θρόνοι
ὧν ὁ μὲν ὀστρεοκόσμητος (εἰκ. 12).

Εἰκ. 12. Θρόνος ὀστρεοκόσμητος.

ὁ δὲ (εἰκ. 13) τορευύματα μόνον φέρει, ὄρθιος οὗτος καὶ ὑψηλὸς

Εἰκ. 13. Θρόνος τορευτός.

Καὶ ἐπιγραφὰς δέ, πλὴν ὅσων ἀνεγράψαμεν ἀνωτέρω, ἔχομεν ἐν τῇ μονῇ. Οὕτως ἐν τῇ γὰρ τῆς Ἀχειροποιήτου ἐπὶ τῆς εἰκό-
νος τοῦ Χριστοῦ τοῦ δρυφάντου ἀναγιγνώσκεται αὕτη

108) δέσποτα Χ(ριστ)ε ἐλέησον τὴν ποι|μνη σου |
Γεμαρνοῦ (1) μοναχοῦ

καὶ ἐπὶ τῆς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου (αὐτόθι)

109) Παναγία Θε(εο)τά|κε | βοήθησον | τοὺς δούλους σου | δήμο

Ἐπὶ τῶν ἡλίων τῆς αὐλείου θύρας

(1) Ἀνάγνωθι Γερμανοῦ.

110) 1811 1811
 γουμμενεδοντος Κοστάντιος

111) ιωανι 1811 Κρουσιδο
 + νικολα
 + πετρε

Ὑπὲρ τὴν θύραν τῆς εἰσόδου εἰς τὴν ἔσω ἀλλήν (χρῶματι)

112) + Δείσις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ
 Σουανου Τζύρτζι 1775

Ὑπὲρ αὐτὴν χάραγμα τόδε

113) εν 1798 I. Χ(α)τζή παπα δανηγηλ 1797
 παπα Κοσμη
 1811 βασιλι

Ἐπὶ τῆς ἐν τῇ ἔσω ἀλλῇ μαρμαρίνης φιάλης δηλοῦσα τὸν
 χρόνον τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς

114) 180X (= 1804)

Ἐν τῷ κατὰ τὸν ἄνω ὄροφον παρεκκλησίῳ τοῦ Προδρόμου

115) 1818+ διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ πανοσιωτατου
 προηγουμένου κυρίου Χρυσάνθου κοσφορνιτζιῶτου | καὶ δεήσεως
 αὐτοῦ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς αὐτοῦ· ἐν μηνι μαρτιῦ κα

Αὐτόθι ἐπὶ τῆς εἰκόνας τοῦ Παντοκράτορος

116) ετη φωιη + διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ πανοσιωτατου
 προηγουμένου | κυριου Χρυσάνθου κοσφορνιτζιῶτου Καὶ δεή-
 σεως αὐτοῦ

Αὐτόθι ἐπὶ ἀναλογίου ὀστρεοκοσμῆτου ἢ δι' ὀστρέων ὡσαύ-
 τως ἐπιγραφῆ

117) + 1742 ἐν μηνι(νι) Μαρτιου εἰς τοὺς Κ νΓουμμενουντος
 Παΐσιος ιερομο ναχος — Μαστορις ιωανου ιε ρεος εκ κομης Κλι-
 νοδός

Ἐν τῇ πρὸ τῆς βιβλιοθήκης παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐπὶ τῆς εἰκόνας Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου

118) Δέυεις τὸν δούλον' τοῦ θεοῦ
 Αλεξάντρας. Νηκολαου: αωιδ

Ἐν τῇ ναφῇ τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων τοῦ νεκροταφείου ὑπὲρ τῆν θύραν ἔσωθεν

+ Ἀνιστορήθη ο θεὸς καὶ πάνσεπτος ναὸς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κωσμά καὶ Δαμιανοῦ διὰ σηνδρο(μῆς) | τοῦ πανιερωτατου μ(ητ)ροπολιτου τῆς ἁγιοτάτης μ(ηητ)ροπόλεως Δραμας κυρου ιωακειμ | (ζωγρα)|φος ἐγράφη ἐν ἔτι τοῦ Χ(ριστο)ῦ
 AXM

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἀνάκειται ἡ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς κεχαραγμένης ἐπιγραφῆ ἣδε (βλ. πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς ἐν σελ. 198).

119) + Στίχοι εἰς τὸν τάφον τοῦ κύρ Ἀθανασιο(υ)
 πόηημα Θεοφάνους μ(ητ)ρ'σπολίτου Σερρ(ῶν)
 + εὐσεβείης ἱερὸν στόμα, εἶδ' ἀρετῶν θεῖον κρα|μα
 καὶ σοφίης τὸ καλὸν βάρβυτον Ἀθανάσιον:
 Μακεδονία ἐνθάδε χειωνέει πορτητρόφος αἶα:
 καλύπτει μισ'αον ποιμένα. φεῦ Δραμα:
 ε'τους ΖΝς (μ. Χ. 1548) ἠδ. Σ: ~

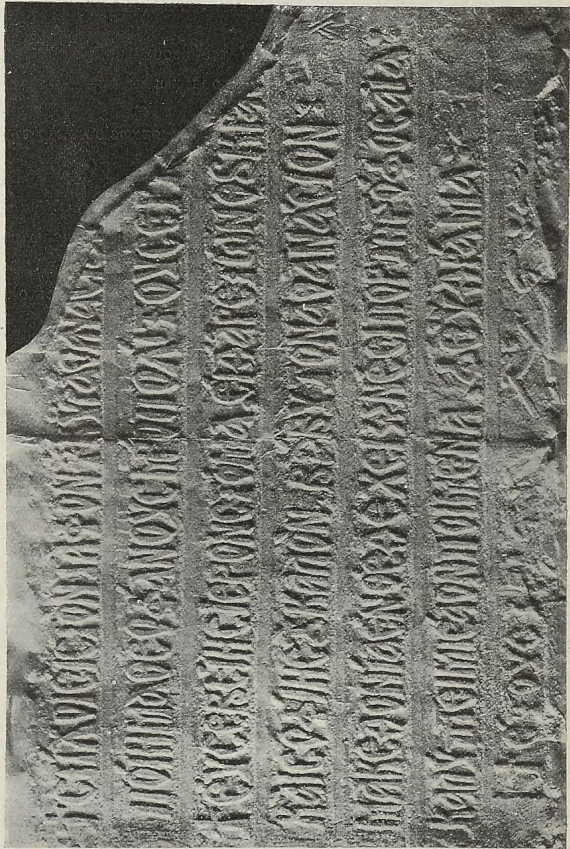
Ἀνάγνωθι δὲ τὸ ποίημα οὕτως:

Εὐσεβείης ἱερὸν στόμα ἠδ' ἀρετῶν θεῖον κράμα
 καὶ σοφίης τὸ καλὸν βάρβυτον (1) Ἀθανάσιον
 Μακεδονία ἐνθάδε **χιονέη** (2) πορτιτρόφος αἶα
 καλύπτει **μισάων** ποιμένα: φεῦ Δράμα (3).

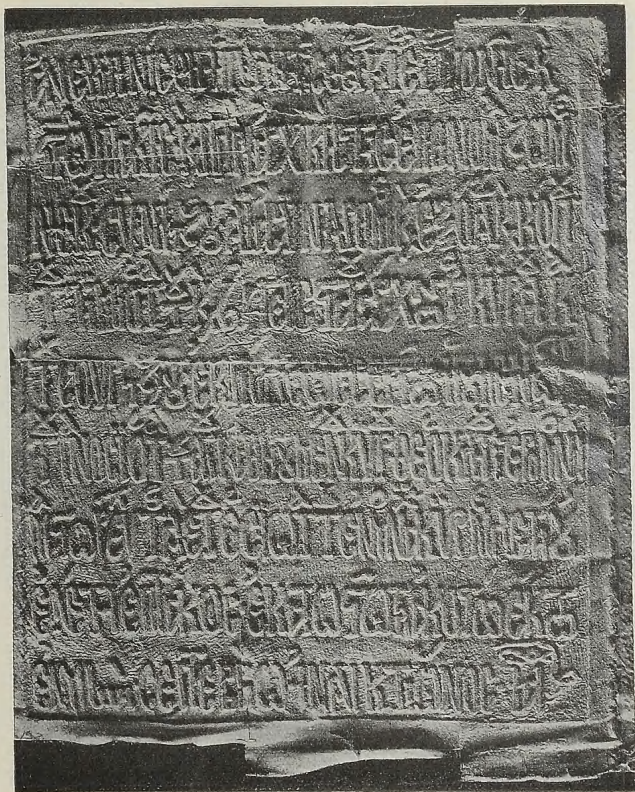
(1) Οὐδετέρου γένους παρὰ μεταγενεστέροις.

(2) Χιονοσκεπῆς συνήθως.

(3) Ἦτο πιθανῶς ὁ Ἀθανάσιος μητροπολίτης Δράμας.

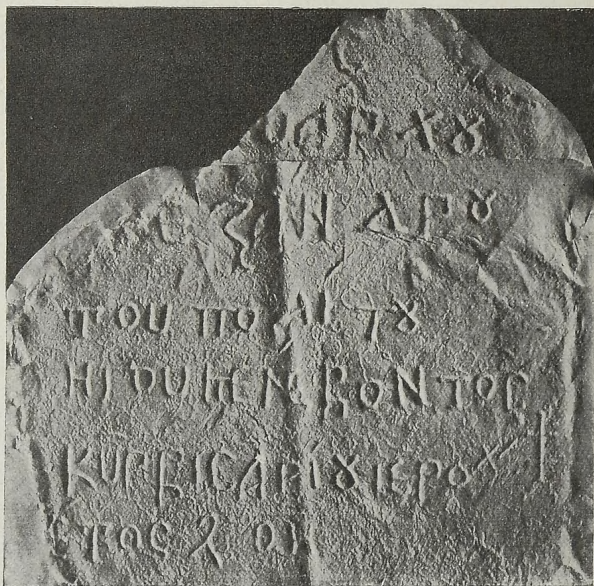
Αυτόθι ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς

- 120) Ἀνεκαινίσθη ἡ πόλις τῆς θείας καὶ ἱερᾶς μονῆς καὶ
 Ξ(αυ)ρωπ(ηγ)ῆστικῆς καὶ πατριαρχικῆς τῆς ἐπονομαζωμέ-
 νης Κουσύντζου, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου καὶ κόπου
 τοῦ τημηφότου καὶ ἐυγενεστατοῦ ἀρχωντος κύρ Δουκα

τοῦ Σουρτζίτου ἐκ πόλεως Σερρών ἡγουμενευontos
 του πανοσίτουτου αγίου καθηγομένου κύρου Θεόκλητου
 ἱερομοναχου
 μαστωρευοντος δὲ του ὁσώπιτου ἐν μοναχοῖς κύρ Μελετίου
 ἐν ἔτῃ ἐπτάκους ἑκατοστῇ τριάκοντῷ ἕκτω (μ. X. 1628)
 ἐν μηνί Σεπτεμβρίῳ ἰνδικτιώνος ια

Αὐτόθι ἐπὶ πλακῆς λιθίνης·

- 121) ἐπὶ πατρ)υαρχου
 Αλ)εξάνδρου
 του πο λί του
 Ηγουμεν'εθοντος
 Κυρ Βισαρίου ἱερομοναχου †
 ετος ΖΟΗ (μ. X. 1570)

Ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ πρὸς δυσμὰς ἐπὶ λιθίνῃς πλακάδῃς

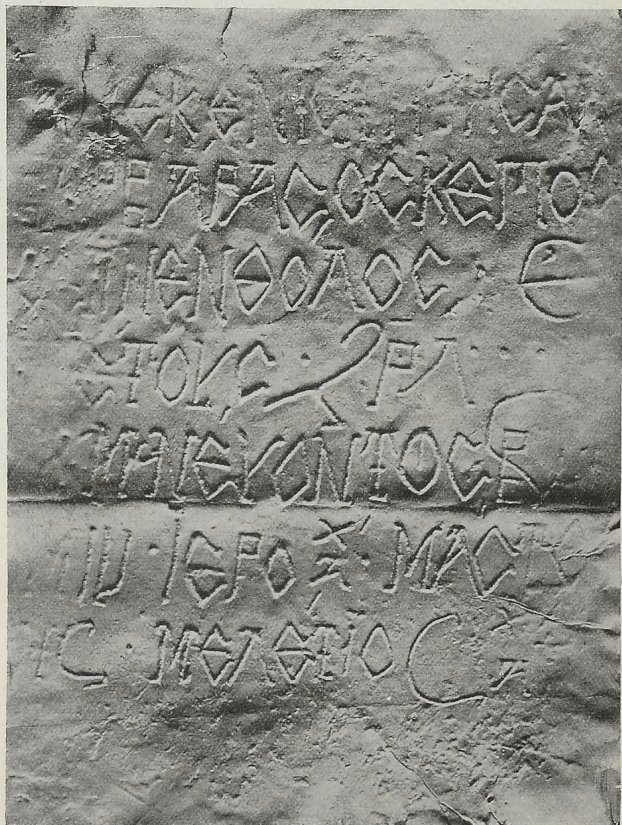

- 122) + Ανακαινισθικα
 ν δια σινδρομι(ς)
 και εξοδου του πανι
 ερυτάτου μ(ητ)ροπολ
 υτου Δραμας κυ
 ρου Ιωακημ ~ S
 εν ετει ΖΖΓ ινδ ΙΓ (μ. Χ. 1555)

Ἐν τῷ τοίχῳ τῆς καταβάσεως εἰς τὸ ἅγιον

- 123) . . . Ανεκηνίστητησαν
 . . . Ἁγίας Β)αρθάρας ος κε πος (. . . .
 τινων θόλος ἐπί

ἔτους, ΖΡΛ... (μ. Χ. 1622) —
 ἡγουμένοντος Βεν(α)
 μιν. ἱερομονάχου· μάστο
 ρις. Μελέτιος μοναχός +

Ἄξια μείζονος τῶν ἐπιγραφικῶν τούτων μνημείων λόγου εἶναι τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς ἀποκείμενα χειρόγραφα, περιέχοντα πλὴν ἐκκλησιαστικῶν λόγων σημαντικὰς εἰδήσεις ἀναφερομένης εἰς τὴν ἱστορίαν τὴν βυζαντικὴν, τὴν βυζαντιακὴν, τὴν τῆς τουρκοκρατίας καὶ τὸν ἄλλον τοῦ γένους βίον. Τούτων ἡμεῖς προχείρωις ἀντεγράψαμέν τινα, ὡς διήγησιν περὶ τῆς διὰ θαύματος σωτηρίας τῆς Πόλεως ἀπὸ τῶν πολιορκησάντων αὐτὴν βαρβάρων (Ἀράβων) καὶ Περσῶν, διήγησιν περὶ τοῦ «πῶς ἐχώρισαν οἱ Ἑλλητῆνοι (Λατίνοι) ἀπὸ τοῦς Ῥωμαίους» περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης», ἱστορίαν ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τῆς βασιλείας Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ μετ' ἀναγραφῆς ἀξιολόγου τῶν χρόνων καὶ ἐκθέσεως περὶ τοῦ πῶς οἱ Βούλγαροι προσήλθον εἰς τὸν χριστιανισμὸν διδαχθέντες ὑπό τινος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως φιλοσόφου ζωγράφου, διήγησιν περὶ τοῦ παρὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίαν Σοφίαν «**Παραδείσου σοφίας**», ὅστις, ὅμοιος πρὸς τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μουσεῖον, σοφῶν ἦτο ἐνδιαίτημα, ἱστορίαν «καὶ σύγγραμμα κυρ Συμεῶν τοῦ μαγίστρου καὶ λογοθέτου περὶ τοῦ περικαλλοῦς ναοῦ τῆς τοῦ θεολόγου Σοφίας», ἣτις ἔχει μὲν ἱκανὰς διαφορὰς πρὸς τὴν ἤδη δημοσιευθεῖσαν, δηλοῖ δὲ ἀσφαλῶς πλέον ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας ταύτης εἶναι ὁ μάλιστα καὶ λογοθέτης Συμεῶν. Ὡσαύτως δὲ ἐκθεοῖν περὶ τῆς τάξεως τῶν μητροπόλεων, χρονογράφου τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου διάφορον ἐν οὐκ ὀλίγοις πρὸς τὸν ἤδη δημοσιευθέντα καὶ βραχείας ἱστορικὰς εἰδήσεις διαφόρους ὅλως ἢ συμπληρούσας τὸ **Βραχὺ Χρονικὸν** (breve chronicum), ὧν τινα θέλομεν δημοσιεύσῃ ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

ΝΙΚΗΣΙΑΝΗ

Ἀπὸ τῆς ἱερᾶς καὶ φιλοξένου μονῆς τῆς Ἀχειροποιήτου καταβαίνοντες πρὸς ἀνατολὰς ἐρχόμεθα εἰς τὴν Νικήσιανην, κώμην κατὰ τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Παγγαίου. Ἐν αὐτῇ πλὴν λατινικῆς τινος ἐπιγραφῆς

124) Ae)LIO. VAL(erio
grat)ISS(imo) AN(norum)I
.....

κεχαραγμένης ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης φλιᾶς τῆς Ὁραίας Πύλης τοῦ ἔξω τῆς κόμης πρὸς ἀνατολάς ναοῦ, οὐδὲν ἄλλο εἰς ἀρχαιότητα λόγου ἄξιον ἔχομεν εἰ μὴ σκάφας λελαξευμένας ἐπὶ τοῦ βραχώδους ἐδάφους τοῦ ἀπὸ τοῦ ὕρου κατερχομένου χει-

Εἰκ. 14. Σκάφη ἐν τῷ χειμάρρῳ.

μάρρου χρησίμους, κατὰ τὴν σοφὴν γνώμην τοῦ συνεκδραμόντος μεθ' ἡμῶν καθηγητοῦ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν κ. Παν. Κονδύλη, εἰς πλυντήρια τῶν ἀπὸ τοῦ Παγγαίου καταφερομένων μεταλλευμάτων, ὧν σωροὶ σκωρίας κεῖνται ἔτι παρὰ τοῦ χειμάρρου τὰς ὄχθας (βρα εἰκόνα 14).

ΠΡΑΒΙΟΝ

Ἀπὸ τῆς Νικήσιανης δέ, διερχόμενοι ὑπὸ τὸ Παλαιοχώριον, ἀφικνούμεθα εἰς Πράβιον, πόλιν κατὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Σύμβολον κεκμημένην. Ἐν αὐτῇ ἔχομεν ἐντὸς μὲν τῆς πόλεως ἐπὶ κρήνης ἔξωθεν τοῦ ἄλλοτε σχολείου τὴν ἐπιγραφὴν

125) Ἐν ἔτει 1807 Μαρτίου 2

ΑἰδομοΓ. . CPBΘ AMZA

ἣς ἡ δευτέρα σειρὰ ἀναγνωστέα «Ἀδάμιος Σέρβου (Χ)άμζα» ἐν τῷ ναῷ δὲ τοῦ μικρὸν ἔξω τῆς πόλεως κατὰ τοὺς ἀγροὺς Ἁγίου Νικολάου ἐν τῇ αὐτῇ μὲν, πλὴν δύο λατινικῶν ἐπιγραφῶν, ἐπὶ πλακῶς μὲν κεχαραγμένην τὴν ἐπιγραφὴν

126) Εἴθα κυτε ὁ δδλο(ς)

τδ θ(εὸ)ς: Κοφίανος:

Προσκυ

νι τις οἶτα

μοσις: 1800

Κατὰ τὴν κατάβασιν δὲ ὑπὸ τὸν ναὸν δεξιὰ ἐπὶ τοῦ τοίχου

127) τελευτήν μου παρακούσωσιν

. . . . μοι παρεντα λιοις(1) λιαν δε

. . . . παρακούσωσιν ποτε δωσιν(2)

. . . . οισ κερδωΖΙΞΝΙ(3) ΓΡ ΟΞΙΤΙΜΟΧΕΙΒ(4)

ΚΑΒΑΛΛΑ

Ἐν τῇ Καβάλλᾳ δέ, τῇ ἀρχαίᾳ Νεαπόλει τῶν Δατηγῶν, ἔχομεν τὰ τείχη τῆς ἀκροπόλεως, τὸ βυζαντινῶν χρόνων ὑδραγωγεῖον καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ κάστρου ἐπὶ εἰκόνας

(1) Ἀνάγνωθι *παρενταλίοις*. Εἶναι δὲ *παρεντάλια* (λατ. *parentalia*) τὰ γενέσια, νεκύσια, ἐναγισμός.

(2) Ἀναγν. *δώσειν*.

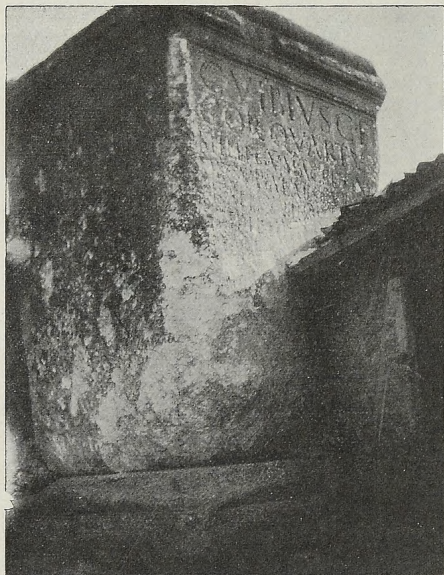
(3) Ἀναγν. *κερδίξωσιν*.

(4) Ἀναγν. *προστιμῶσιν*.

128) Δεησις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Σα
μουήλ καὶ τῆς σιζήγου αἰκατερίνης
προσ(κ)υνητοῦ 1821 χωρ Ἰ(ωάνν)ου

ΦΙΛΙΠΠΟΙ — ΔΡΑΜΑ

Κατὰ τὴν πρὸς τὴν Δράμαν δὲ ὁδὸν ἔχομεν πρὸ τῶν Φι-

Εἰκ. 15. Τεκελῆ Τὰς.

λίπων ἐπὶ μονολίθου μεγάλου βάρου, καλουμένου τουριστί
«Τεκελῆ Τὰς» (=ἔστημένος λίθος) (ἔρα εἰκ. 15) λατινικήν ἐπι-
γραφὴν δηλοῦσαν ὅτι C. Vibius τὸ βάρου ἐστήσε τοῦτο, μι-

κρὸν δὲ περαιτέρω ναὸν εὐρὺν χριστιανικῶν χρόνων, (καινῶς «παλάτια τοῦ Ἀλεξάνδρου»).

Ἐν Δράμῃ δὲ ἀναγιγνώσκωμεν ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Διοικητηρίου τὴν ἐπιγραφὴν

129) Βαίδιον Οὐ|αλέριον Φίρμον | τὸν
κράτιστον | ὁ δῆμος ἐκ τῶν | ἰδίῳν

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΛΛΑΝ

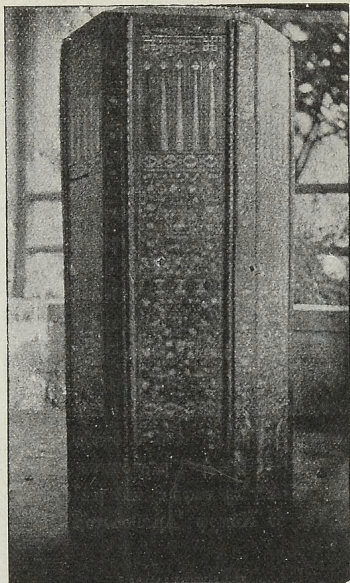
Βαίνοντες πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης, (ἔπου ἐπανήλθομεν ἐκ Δράμας), εὐθὺς ὡς παρέλθομεν παραπόταμόν τινα τοῦ Ἐχεδώρου, ἔχομεν δεξιὰ τῆς ὁδοῦ τύμβον ὑψηλὸν καὶ μετ' αὐτὸν κατὰ τὴν πορείαν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Πέλλαν (κατὰ τὸ ἐκεῖ σημερινὸν χωρίον Ἀποστόλους ὑπάρχει θέσις Πέλλῃ) συναντῶμεν δέκα ἔτι τοιοῦτους τύμβους (τούμπας καινῶς), ἐν ὧν ἕνδεκα, ὧν ἐννέα μὲν πρὸ τῆς Πέλλας, δύο δὲ μετ' αὐτήν. Τούτων δ' ἐννέα μὲν κεῖνται δεξιὰ τῆ ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς Πέλλαν ἐρχομένη τὴν Ἐγνατίαν ὁδόν, δύο δ' ἀριστερά. Ὁ ἕβδομος δ' ἐκ τούτων ὁ ὑπὸ τοῦς Ἀποστόλους, χθαμαλώτατος καὶ μικρὸς καὶ ἄλιγον δεξιὰ (τῆ πρὸς δυσμὰς βαίνοντι) ὑπὲρ τὴν ὁδόν, ἔχει ἀνασκαφῇ. Οὗτος, εἰς ὃν κατέρχεται τις διὰ σφόδρα κεκλιμένης καταβάσεως, ὀρωρυγμένος ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν γῆν βράχου, ἔχει τρία περὶ κεντρικόν τι ὄρυγμα μικρότατα δωμάτια, ἐμφερῆς πολὺ πρὸς τοὺς ἐν Αἰγίνῃ τάφους καὶ μάλιστα πρὸς τὸν ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἐν Κύπρῳ Ἀμαθοῦντος.

ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑ

Ἐκ Γενιτζῶν δέ, ἔπου θέας ἄξιον εἶναι βωμαϊκὸν βαλανεῖον, βαίνοντες πρὸς δυσμὰς ἐρχόμεθα κλίνοντες ἀριστερὰ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ εἰς τὸ χωρίον Καρυώτισσαν, οὗτινος πρὸ τοῦ ναοῦ τύμβοι χθαμαλοὶ συμπεφυρμένοι, ἐν τῇ ναῶ δὲ ἐπὶ ἀναλογίῳ μὲν ὄστρεοκοσμῆτου (Εἰκ. 16) δι' ὄστρέων γεγραμμένη ἢ ἐπιγραφῇ

130) Ο ΚΙΠΠΡΙΑΝΟΣ ΤΟΥ ΓΕ Ρ
 ΓΙΟΥ ΤΟΥ ΣΤΑΘΟΥ
 ΕΠΙ ΕΤΟΥΣ ΖΡΙΒ
 ΘΑΥΑ ΣΗ

ἀναγνωστέα «ὁ Κυπριανὸς τοῦ Γεωργίου τοῦ Σταθῆ ἐπὶ ἔτους
 ΖΡΙΒ (μ. Χ. 1604) (χειρ) Θανάση».

Εἰκ. 16.

Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ναῷ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῆς ἢ ῥωμαϊκῶν χριστιανικῶν χρόνων (1) ἐπιγραφή, τέσσαρα ἐπιγράμματα εἰς ἠρωελεγεῖτον ἔχουσα ἴδε· (βλ. πανομοιότ. ἐπιγραφῆς ἐν σελ. 209-210).

(1) Ὁ τύπος τῶν γραμμάτων καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ τὴν πλάκα καλυφθέντων (Καστήριος, Τίτος, Κλαυδία καὶ ἅμα Μαρία) μαρτυροῦσι τοῦτο. Περὶ τῶν πρὸ τοῦ ναοῦ τύμβων λαλεῖ καὶ ἡ ἐπιγραφή.

ΧΑΤΡΙΚΟΝ ΜΕΦΙΛΠΠΟΝ ΕΤΜΒΕΚΕΝΤΙΤΟΣ ΥΙΟΣ
 ΕΙΟΝΙΟΥ ΤΕΛΑΓΟΥ ΣΑΝΧΙΚΑ ΤΑΦΘΗΜΕΝΟΝ
 ΟΣΤΕ ΑΜΕΝΟΝ ΞΕΝΕΙ ΚΕΝ ΕΤΙ ΓΛΥΚΥΚΛΙΜΕΤΑ ΜΟΙΡΑΝ
 ΟΥΧΙ ΜΟΝΟΝ ΩΟΙΕ ΠΑΤΡΙΟΝ ΕΣΤΕΛΛΑΦΟΣ

Η ΔΑΔΑΝΕΥΚΑΙ ΑΓΓΕΡΝ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΝ ΜΕΘΥΝΑ
 ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΝ ΙΛΙΗΝ ΥΙΟΥ ΣΕΞΘΑΦΕΤΙΤΟΥ
 ΟΚΤΩΚΑΙ ΔΕΚΕΤΗΣ ΚΕΙΦΟΕΙΣ ΝΕΟΣ ΤΑΧΥΤΑΙΡΟΣ

ΖΙΣΤΕ ΝΕΘΗΚΕΝΕ ΜΟΙ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΟΜΙΣΑΣ
 ΕΙΧΙΦΤΙΠΠΟΝ ΕΘΑΚΕΝΕ ΜΟΝΤΣΙΝ ΑΛΛΑ ΤΡΟΦΙΣΙΝ
 ΜΗΝ ΣΘΕΙΣΑ ΜΦΟΤΕ ΡΟΙΣΤΙ ΒΟΝΕΧΩΣ ΕΝΕΝΑ

ΠΡΟΣΟΜΗΛΑΤΤΙΟΥ

ΣΤΟΝΕΜΟΝΙΑΡΑΤΜΟΝΑΙΕΙΣΤΠΙΟΝΣ
 ΠΑΤΡΟΣΕΚΣΣΑΙΟΝΤΑΙΔΑΝΕΚΑΙΜΑΡΙΑΣ
 ΠΑΤΡΙΕΜΜΟΙΕΔΕΓΑΤΟΔΟΝΟΜΑΚΑΛΑΔΙΑΠΑΤΤΗ
 ΚΕΙΜΑΙΔΕΣΝΟΒΑΧΕΩΣΥΝΙΑΜΣΙΟΥΣΑΤΠΤΟΥ

131) α') Κοσμάριον με Φιλίππον ἐτύμβευσεν Τίτος υἱὸς

Εἰονίου πελάργου ἀγχι καταφθήμενον,

ὅστέα δ' ἐνόησ' ἐνεικεν, ἐπεὶ γλυκὺ καὶ μετὰ μοῖραν

ὄνχ' ἴκονον ζωὴς πάτριον ἔστ' ἔδαφος.

β') Ἡδαιῶν(;) Εὐκλείας τῆν καὶ Μαρτίαν με θ(αυοῦσαν);

μητέρα τῆν ἰδίην υἱὸς ἔθαψε Τίτος

ὀκτωκαιδεκτέτης λευφθεὶς νέος· ὅσα δὲ πατρός

εἰσενέθηκεν ἐμοὶ Δυοραχίου κομίσας,

ἤχι Φιλίππον ἔθαψεν ἐμὸν πόσιν· ἀλλὰ τροφεῶν

μνησθεὶς ἀμφοτέροις τύμβον ἐχούσεν ἕνα.

γ') Ὅς τὸν ἐμὸν παρὰ τύμβον ἀγείρας Τίτον Ἰσθι(;) Φιλίππου

πατρός Ἐδεσσαίου παῖδα με καὶ Μαρτίας.

δ') Πατρίαις μὲν μοι Ἐδεσσα τὸ δ' ὄνομα Κλαυδία Γραπτή,

καίμα δ' ἐνόησ' ἐγὼ σὺνγαμμος οὐσα Τίτου.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

Τῆς διηγήσεως ταύτης ἰκαναί ἀπὸ τοῦ Lambecius (1655) καὶ Combe-fisius (1664) μέχρι τοῦ νῦν ἐγένοντο δημοσιεύσεις κατὰ τριάκοντα σχεδὸν κώδικας ἀποκειμένους ἐν βιβλιοθήκαις πόλεων τῆς Εὐρώπης, τοῦ Ἐθνοῦ, τοῦ Σινᾶ καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Εὐρόντιες καὶ ἡμεῖς τοιαύτην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς τῆς Κοσσοφηνείσης ἐν τέλει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 209 χαρτῶν κώδικος, περιέχοντος λόγους διαφόρων πατέρων, δημοσιεύομεν ὧδε διὰ τὰς πολλὰς διαφορὰς πρὸς τὰς ἡδὴ δημοσιευθείσας, πρὸς τὴν ὑπὸ Th. Preger μάλιστα (Scriptores originum constantinopolitanarum. Fasciculus prior σελ. 74-108 ἔκδ. Teubner 1901). Σημαντικὸν δ' ἐν τούτῳ εἶναι ὅτι καὶ δι' αὐτοῦ βέβαιον γίνεταί ὅτι τῆς διηγήσεως συγγραφεὺς ἦν Συμεὼν ὁ μάλιστα καὶ λογοθέτης. (Ὅρα Preger αὐτ. προλεγόμενα σελ. XV). Ὁ ἀντιγραφεὺς ἰκανῶς ἀμαθῆς ἐφθειρε πολλαχθῶ τὸ κείμενον, διωρθώσαμεν δ' αὐτό, ὅπου παρεφθείρετο ἢ ἔνοιμα, ὅπως καὶ τὰς δεϊνάς ἀνορθογραφίας καὶ τὴν κακὴν στίξιν. Περιλαμβάνεται δὲ ἡ διήγησις, ἑλλείπουσα ἐν τέλει, ἐν σελίσσι τοῦ κώδικος εἴκοσι καὶ δύο.

Χειρόγραφον (ἀρ. 209) περιέχον λόγους διαφόρων πατέρων. Ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ.

«Ἱστορία καὶ σύγγραμμα κῦρ συμπεῶν μεγίστου καὶ λογοθέτου περὶ τοῦ περικαλλοῦς ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐθασίλευσεν ἑπτὰ τριάκοντα καὶ τρία τῶν δὲ δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔκτισεν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ὁρομικῆν. ἐπὶ (1) δὲ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου στασιάσαντες οἱ ἄρειανοὶ κατέκαυσαν (2) τὴν στέγην τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὃ δὲ ἀγιώτατος π(α)τριάρχης Νεκτᾶριος ἐκαθέζετο εἰς τὴν Ἀγίαν Εὐφρόνην τὴν ἐπονομαζομένην Παλαιάν, ἣν καὶ αὐτὴν ὤκωδῆμυσεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Ἰστατο δὲ ἀσκέπαστος ἡ ἐκκλησία χρόνους δύο. μετὰ ταῦτα προσέταξεν ὁ μέγας Θεοδόσιος Ῥουφῖνον τὸν μάλιστα αὐτοῦ καὶ ἐσκέπασε τὸν ναὸν διὰ κυλινδρικών (3)

(1) Τὸ χειρ. ἀπὸ.

(2) Τὸ χειρ. κατέκαψαν.

(3) Τὸ χειρ. ἔχει κυλῶν ἰδρικῶν.

μαρμάρων, καὶ οὕτως ἐστέκετο τὸ αὐτὸ κτίσμα ἕως τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου. ἐθασίλευσεν δὲ ὁ αὐτὸς φιλόχριστος βασιλεὺς ἔτη. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ γέγονεν ἐμφύλιος πόλεμος· ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίου γέγονεν ἀμφιβολία ὑπὸ τε Ἰπατίου π(ατ)ρικίου καὶ δημάρχου μέρος πρασινῶν καὶ διαλευκῶν καὶ ἀνηρέθησαν χιλιάδες λε. ἐλυπήθη δὲ ὁ βασιλεὺς λύπην μεγάλην διὰ τὴν ἐξαίφνην γενομένην σφαγὴν τοῦ τοσοῦτου λαοῦ. ἀδημονοῦντος οὖν το(ῦ) βασιλέως ἐνέβαλεν ὁ θε(ὸς) ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λογισμὸν ἀγαθὸν τ(ο)ιοῦτον, τοῦ ἀναγεῖραι ναόν, οἷος οὐκ ἐκτίσθη ἀπὸ ἀδάμ μέχρι τὴν σήμερον | .

Ἐγγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν τοῖς κριταῖς καὶ στρατηγοῖς καὶ σατράποις καὶ πᾶσι τοῖς μεγιστάσι καὶ φορολόγοις τοῖς ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, τοῦ ποιῆσαι πᾶσαν σπουδὴν καὶ ἔρευναν τοῦ ἀποστεῖλαι κίονας καλλίστους, συστημιμάτια τε καὶ ἀμβάνια καὶ καγγελοθυρίδια καὶ πᾶσαν τὴν ὕλην τὴν πρέπουσαν καὶ ἀρμόζουσαν εἰς ναὸν ἐκλεκτὸν καὶ περιφανόν. πάντες δὲ οἱ ἄρχοντες δεξάμενοι τὰς ἐπιστολάς τοῦ βασιλέως ἐσπούδαζεν ἕκαστος ἐκ τοῦ θεραπεῦσαι τὸν βασιλέα. καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐρευνήσαντες εὗρον πολλὰ ἀπὸ παλαιῶν οἴκων τε καὶ λωετρῶν καὶ εἰδωλικῶν ναῶν καὶ συναγαγόντε(ς) αὐτὰ ἀπέστειλον τῇ βασιλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τῆς θαλάσσης μετὰ σχεδιῶν καὶ ἀπὸ τῶν μεγάλων ποταμῶν ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων, ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως, βορρᾶ τε καὶ νότου. καὶ ἐκ τῆς μεγαλοπόλεως Ῥώμης ἀπεστάλησαν οἱ μεγάλοι κίονες οἱ ἐπονομαζόμενοι ῥωμαῖοι ὑπὸ πρωτασχηρῆτου (1) τινος Πλουτάρχου καὶ ἐπιστολογράφου μετὰ σχεδιῶν διὰ θαλάσσης (2), οὓς κίονας εἶχε τις γυνὴ χήρα ὀνόματι Μαρκία εἰς προῖκα αὐτῆς. καὶ ἴσταντο οὗτοι εἰς τὸν ναὸν <Ἡλίου τῆς> Ἡλιούπολεως, τοῦ κτισθέντος ὑπὸ Ἀδρηλιανοῦ βασιλέως Ῥώμης καὶ προδόσαντες αὐτὸν τοῖς Πέρσαις. τοὺς δὲ ὀκτὼ πρασίνοὺς κίονας τοὺς ἀξιοθαυμάστους ἀπέστειλεν Κωνσταντῖνος ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ἀπὸ πόλεως Ἐφέσου λελατομημένους. ἡ δὲ

(1) Τὸ χειρ. παρὰ συγγυροῦτον.

(2) Τὸ χειρ. μετὰ σχεδιῶν ἐν τῇ θαλάσσει.

προειρημένη Μαρκία ἡ ῥωμαία ἔγραψε τῷ βασιλεῖ οὕτως ἀπέ-
 στειλὰ σοι, βασιλεῦ, κίονας ἢ ἰσοστάθμους, ἰσοπλάτους, ἰσομή-
 κους ὑπὲρ ψυχ(ι)ῆς μου σ(ωτη)ρίας. συν(ή)νεγκαν δὲ καὶ
 λοιποὺς κίονας τοὺς μὲν ἀπὸ Κυζίκου, τοὺς δὲ ἀπὸ Τρωάδος
 καὶ ἐτέρους ἀπὸ τῶν Κυκλάδων νήσ[σ]ων καὶ ἐκ πάσης τῆς
 ὑπ' οὐρανὸν γῆς καὶ ἄλλους ἀπὸ Ῥώμης καὶ Κρήτης καὶ ἀπὸ
 τῆς Σάμου νήσ[σ]ου καὶ ἐκ τῆν Ῥόδον κολοσσόν. Καὶ ἀπλῶς
 εἶπεῖν ἐκ πασῶν τῶν νήσ[σ]ων. πᾶσαν δὲ τὴν ὕλην παρήγγει-
 λεν ὁ βασιλεὺς διὰ θαλάσσης ὑπὸ σχεδίων(1) κομίζεσθαι. ὡς
 ἔοικε, τοῦτο[υ] λογισάμενος, ἵνα μὴ στενάξωσιν οἱ ἄλλοι βόες,
 καὶ γένηται τὸ τοιοῦτον ἀπρόσδεκτον τῷ θε(ῷ). σεσῶρευται δὲ
 πᾶσα ἡ ὕλη διὰ χρόνους ζς'' τῷ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βα-
 σιλείας αὐτοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸν προειρημένον ναὸν τὸν
 παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα(2) ὁ Ἰουστινιανὸς
 ἐκ θεμελίων αὐτὸν κατέστρεψεν καὶ τὴν ὕλην πᾶσαν ἰδίως
 ἀπέθετο διὰ τὸ πολλὴν καὶ ἀπειρον ὕλην ἐτοιμάσαι αὐτόν.
 ἤρξατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγοράζειν οἰκήματα ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ
 τὸ κτίσμα ἔμελλεν ποιεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ οὔτε εἰς τὸν θρόνον
 αὐτοῦ ἐκαθέζετο οὔτε εἰς ὑπνον ἀπίει, ἀλλ' ἔτι σπουδῆν καὶ
 ἐπιμέλειαν ἀπερχόμενος καθ' ἐκάστην ὥραν καὶ θεωρῶν τοὺς
 τεχνίτας, τοὺς λιθοξόους καὶ λατόμους τῶν μαρμάρων καὶ τοὺς
 τέκτονας καὶ πάντας τοὺς οἰκοδόμους πολλὰ νοθετῶν καὶ
 παρακαλῶν εἰς τὸ σπουδῆν ποιῆσαι τοῦ ἔργου. ἔξωθεν τοῦ
 μισθοῦ αὐτῶν ἐδίδου αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς [κατὰ] ἀνὰ δύο καὶ
 τρία νομίσματα(3) καὶ ἕτερα πολλὰ εὐηργέτει(4) | διὰ τὸ εἶναι
 αὐτοὺς προθύμους εἰς τὸ ἔργον. ἐρχόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς
 τὸ ὄραν τοὺς τεχνίτας καὶ τὸ ἔργον ἠμφιένετο στολῆν λευκὴν
 καὶ σουδάριον ἀμυδρὸν(5) καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κρατῶν ῥάβδον
 πτενὸν κόκκινον. ἀνεγείραντες(6) δὲ τὰς ἄνω ἀψίδας ἐν ὑπερφῶ
 τὰς μεγάλας ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου κλητορευσας ὁ βασιλεὺς πάν-

(1) Τὸ χειρ. σχεδίων.

(2) Τὸ χειρ. ὁ προειρημένος ναὸς... ὁ κτισθείς.

(3) Τὸ χειρ. καὶ ἰσίων νομισμάτων.

(4) Τὸ χειρ. ἐβεργέτα.

(5) Τὸ χειρ. ἀμυδρον.

(6) Τὸ χειρ. μὴ ἐγείραντος.

τας τοὺς τεχνίτας καὶ ἐργάτας <σὺν> παντὶ τῷ λαῷ(1), ὁ δὲ πρῶτος τῶν μαϊστῶρων κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς πάντα τὰ ἐργαλεῖα τὰ πρὸς οἰκοδομίην ἐν τῷ δεξιῷ μέχρι τοῦ ὑπερήφου. ἦν δὲ ὁ παῖς ὡσεὶ χρόνιον ἰδ. Καθεζόμενος οὖν ὁ παῖς καὶ φυλάττων, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος λαμπρὰν ἐσθῆτα ἡ<μ>φρεσιμένος καὶ φοβερός τῇ ὄψει. παρηλλαγμένη οὖν ἡ ὄψις αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀστράπτων(2) ἐκ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Καὶ λέγει ὡς δῆθεν ἐκ τοῦ παλατίου ἦν ἐκπεμφθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως. καὶ λέγει πρὸς τὸν παῖδα(3), τίνας χάριν κατέλιπον τὸ ἔργον τοῦ θε(ε)οῦ οἱ τεχνίται καὶ ἀπῆλθον ἐσθῆειν καὶ πίνειν πρὸς ἀπλησ<τ>ίαν καὶ μέθην. ἀπεκρίθη ὁ παῖς, ἰδοὺ ταχέως ἐλεύσονται. ὁ δὲ πάλιν λέγει πρὸς τὸν παῖδα, πορεύθητι καὶ λάλησον αὐτοῖς, ἵνα ταχέως ἐλθόντες ἐργάζωνται τὸ ἔργον τοῦ θε(ε)οῦ, ἵνα μή τι κακὸν ποιήσω αὐτοῖς δι' αἰκισμῶν καὶ βασάνων. Καὶ τὰς παρειάς αὐτῶν πυρὶ κατακαύσω ἀπεσταλμένος γὰρ εἰμι παρὰ τοῦ βασιλέως, ὅπως ταχέως τελειωθῇ τὸ ἔργον τοῦ θε(ε)οῦ, ἵνα μή τι κακὸν ποιήσω αὐτοῖς. ὁ δὲ παῖς μετὰ φόβου πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο. ὅτι πτοοῦμα(ι), κ(ύρι)ε μου, μήπως ἀπ<ε>λθόν<ε> ἐργαλεῖον ἀπολεσθῇ τι. τότε ὁ εὐνοῦχος εἶπε πρὸς αὐτὸν | . ἀπελθε. Κἀγὼ σοι ὁμνῶ ὅτι μὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τὴν νῦν κτιζομένην, ἥτις ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θε(ε)οῦ, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονεν δι' αὐτοῦ καὶ τοῦ Πν(εύματος) αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου οὐ μὴ ἀποχωρήσω τῶν ὧδε. διότι παρὰ τοῦ λόγου τοῦ ὑψίστου προσετάχθη προσμένειν καὶ φυλάσσειν τὰ ὧδε. καὶ οὐ δύναμαι ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὧδε, ἕως οὗ ὑποστρέψῃς. ἀπελθε οὖν, τέκνον, εἰς ὁδὸν εἰρήνης, κἀγὼ τὰ ὧδε καλῶς φυλάττω. Ταῦτα ἀκούσας ὁ παῖς ὄρομαιος ἀπῆει ἐν τῷ βασιλικῷ ἀρίστῳ. ἦσαν γὰρ ἐν τῷ οἰκητηρίῳ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ τεχνίται καθήμενοι ἐν τῷ ἀρίστῳ(4). τὸν δὲ ἄγγελον κατέλιπον ὁ παῖς ἐν τῷ ὑπερήφῳ κτίσματι. καὶ πάντα ἀφηγησάμενος ὁ παῖς <πρὸς> τὸν π(ατέ)ρα αὐτοῦ ἀπήγγειλεν

(1) Ἑλλείπουσί τινα.

(2) Τὸ χεῖρ. ἀστράπτων.

(3) Τὸ χεῖρ. πρὸς τὸν βασιλέα.

(4) Τὸ χεῖρ. ἐν τῇ ἀρίστῳ.

ταῦτα ὁ π(α)τήρ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς στρατοπεδάρχην εἰς τὸ ἅγιον κτίσμα, ὅπως [ε]ἶδῃ τίς ἐστὶν ὁ λαλῶν ταῦτα. ὁ δὲ ἀπελθὼν μηδένα εὗρεν ἐκεῖσε. προσεκαλέσατο δὲ ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς εὐνούχους τοῦ παλατίου. καὶ ἐπεδείκνυεν αὐτοὺς τῇ παιδί, εἴ ἐστιν ἐξ αὐτῶν τις, ὃν ἐώρακεν ἐν τῇ κτίσματι. ὁ δὲ παῖς ἐδόγησε πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι τούτων μὲν οὐδεὶς ἐφάνη ἐκεῖσε, ἀλλ' οὐδὲ τῆς θεωρίας ἐκεῖνου ἐθεασάμην εὐνούχον ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ πώποτε. ἐκεῖνος γὰρ λευκοφόρος ὑπῆρχεν καὶ πρὸ προσώπου αὐτοῦ πῦρ ἐξαστράπτον(1) καὶ παρηλλαγμένη(2) ἡ ὄρασις αὐτοῦ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέγνωκεν καὶ εἶπε· | ἀληθῶς τὰ ῥήματα καὶ ὁ ἄρκος ἐκεῖνος ἁγίου ἐστὶν καὶ ἄγγελος κ(υρί)ου ἦν ὁ ταῦτα λαλῶν. ἐδόγησε δὲ πρὸς τὸν θεὸν λέγων· εὐχαριστῶ σοι, βασιλεῦ ἀράτε, ὅτι ἐφανέρωσας ἡμῖν τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀληθειάν σου, καὶ τὴν εὐδοκίαν σου καὶ τὴν μέριμναν, ἣν εἶχον ἐν τῇ ψυχῇ μου τὸ πῶς καλέσω τὸ ὄνομα τοῦ νοῦ τοῦ νῦν κτιζομένου ἐπὶ τῇ(3) ὀνόματι, ἀπεκάλυψάς μοι διὰ τοῦ σοῦ ἀγγέλου ἁγίου. οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ φύλακα αὐτὸν ἀπέστειλας τοῦ φυλάσσειν αὐτόν, ἕως τοῦ αἰῶνος. ἔκτοτε οὖν ἔλαβε τὴν προσηγορίαν τοῦ ὀνόματος ἡ Ἁγία Σοφία ἐριμνευόμενον τουτέστιν ὁ λόγος τοῦ θε(ο)ῦ. σκοπιάσας αὐτὴν ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶασε τὸν παιδα ὑποστρέφαι ἐν τῇ ἁγίῳ κτίσματι μήπως ὁ ἄγγελος ὑποχωρήσῃ, ἀλλ' εἰς τὸ διηνεκὲς διαμένειν, καὶ φυλάσσειν τὸν ἅγιον οἶκον τοῦ θε(ο)ῦ κατὰ τὸν ἄρκον αὐτοῦ. Συνεβουλεύσατο οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν τε π(α)τριάρχην, ἐπισκόπους καὶ ποιμένας καὶ πᾶσαν τὴν σύγκλητον καὶ συνεβουλεύσαντο πάντες τῷ βασιλεῖ τοῦ μὴ ὑποστρέφαι τὸν παιδα ἐν τῇ κτίσματι, ἵνα μὴ <ὁ> ἄγγελος κ(υρί)ου ὑποχωρήσῃ, ἀλλὰ καθὼς εἶπεν ὅτι προσετάχθη τὸ φυλάττειν ἕως τέλος τοῦ κόσμου, καὶ διαμένειν ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου. ἔσται δὲ ἡ κατοίκησις τοῦ ἁγίου ἀγγέλου φύλακος τῆς μεγάλης τοῦ θε(ο)ῦ ἐκκλησίας ἐν τῇ δεξιῇ μέρει τοῦ πινσοῦ

(1) Τὸ χειρ. *ἐξαστάτων*.(2) Τὸ χειρ. *παρηλαμμένη*.

(3) Ἐπὶ τίνι ὀνόματι.

τῆς ἄνω ἀψίδος τῆς μεγάλης τῆς ἀνερχομένης ἐπὶ τὸν τροῦλον τὸν μέγαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀξιωμασιν καὶ δωρεαῖς (1) πλουτίσας τὸν παῖδα ἀπέστειλεν αὐτὸν μετὰ βουλῆς τοῦ π(ατ)ρ(ὸ)ς αὐτοῦ ἐν μιᾷ τῶν Κυκλάδων νήσων εἰς ἔξορίαν. φθασάντων δὲ τῶν οἰκοδόμων εἰς τὰ δευτέρα ὑπερῶα καὶ ἐγειράντων τοὺς ἐπάνω κίονας καὶ τὰς ἐνεκεὶ καμάρας, καὶ σκεπασάντων (2) τὰ περίξ (3) πάντα ἐξέλιπεν τὸ χρυσίον τοῦ παλατίου. Καὶ ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ καὶ θλίψει ὑπῆρχεν ὁ βασιλεὺς. Ἰσταμένου δὲ αὐτοῦ εἰς τὰ ὑπερῶα τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος (4) καὶ θεωρῶν τοὺς τεχνίτας· ἔμελλον γὰρ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐγειραὶ τὸν μέγαν τροῦλλον, ἦν δὲ ἡμέρα σαββάτου καὶ ἡσχάλετο (5) τί διαπραῖσαι ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ, ἐν ὕπνῳ ἀναπεσὼν ὁ βασιλεὺς ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος λευκοφόρος καὶ λαμπρότερος τοῦ ἡλίου καὶ λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· τί λυπεῖσαι, δέσποτά μου ἄγιε; ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπεκρίθη· τὸ χρυσίον τοῦ παλατίου ἐξέλιπε, καὶ τούτου χάριν ἀδημονῶ ὅτι οὐκ ἔχω τίνα δώσω τοῖς τεχνίταις μισθὸν αὐτοῦ. ὁ δὲ λαμπροφόρος ἐκείνος ἀπεκρίθη μετὰ περιχαρίας τῷ βασιλεῖ· μὴ λοιποῦ περὶ τούτου καὶ μὴ ἀδημονῆς, ἀλλὰ αὐριον ταχὺ ἀπόστειλον ἐκ τῶν μεγιστάνων σου τῶν πιστῶν καὶ λοιποὺς ὅσους κελεύεις· ἐγὼ γὰρ μένω[ν] ἐν τῇ Χρυσέᾳ Πόρτᾳ καὶ δανείσω σου χρυσίον χαράγματος καὶ ὑπὲρ χαρίσματος ὅσον θέλεις. ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐν ἐκστάσει γενόμενος ἐπελάθετο ἐρωτῆσαι αὐτὸν τίς ἐστί καὶ πόθεν. τῇ δὲ ἐπαύριον κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν κοιμιστορα Βασιλίδην καὶ τὸν ὑπαρχον Θεόδωρον τὸν π(ατ)ρίκιον Καὶ τὸν Στρατήγιον (6) καὶ ὑπηρέτας Ὢ καὶ τετράποδα ὑποζύγια καὶ μετὰ ζυγίων, βουλγίδων. καὶ ἐξεληθόντες τὴν Χρυσέαν Πόρταν εὗρον ἐκεῖσε εὐνοῦχον, ἡλίου μορφὴν ἔχοντα καὶ τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ ἑξαστράπτον (7), ἐφ' ἔππον (8) πύρινον καθήμενον. καὶ

(1) Τὸ χειρ. δωρεῶν. (2) Τὸ χειρ. σκεπασάντες.

(3) Τὸ χειρ. ἐξαπέρυγα. (4) Τὸ χειρ. εὐθμίδος.

(5) Ἐποιήσατο πιθανῶς χρῆσιν μέσου τύπου τοῦ ἀσγάλου. Τὸ χειρογράφων ἠδολόγητο.

(6) Τὸ χειρ. τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ.

(7) Τὸ χειρ. ἑξαστράπτων.

(8) Τὸ χειρ. ἐρίππον.

λαβὼν αὐτοὺς ὁ εὐνοῦχος ἤγαγεν αὐτοὺς ἐν τῇ τριβουναλίῳ (1). ἐφάνησαν δὲ αὐτοῖς παλάτια χρυσοφόρα καὶ τρικλίνες κεκοσμημένοι. ἀποκαταδάντων αὐτῶν τῶν ἵππων ἀνέδασεν αὐτοὺς ὁ εὐνοῦχος εἰς κλίμακα χρυσοφόρον καὶ λίαν θαυμασίαν. καὶ ἐκβαλὼν χρυσὸν κλυδίον ἀνέωξεν κουδούκλιον χρυσοφόρον, κείμενον εἰς ἔδαφος, χρυσοῦ χαράγματος καθαροῦ (2) γέμιον. Καὶ λαβὼν ὁ εὐνοῦχος πύον ἔβαλεν ἐφ' ἓνα ἕκαστον (3) βουλγίδιον ἀνὰ τεσσάρων κεντηναρίων. καὶ ἐγέμισε (4) τὰ ἡ βουλγίδια ὁμοῦ γενόμενα Π, λύτρες σπ. φορτώσας δὲ τὰ ζῶα ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰπὼν (5) ταῦτα· δόσατε τῇ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας. καὶ σφαλισάμενος [αὐτὰ] ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουδούκλιον, ὅθεν δέδωκεν αὐτοῖς τὸ χρυσίον, εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ. ἀπελθόντων δὲ καὶ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἐξεπλάγη καὶ μεγάλως θαυμάσας, ἐν ποίῳ τρόπῳ εἰσῆλθατε, ἠρώτησεν αὐτούς, καὶ τίς ἐστὶν ὁ εὐνοῦχος, ὅτι τὴν τόσῃν δωρεάν τοῦ θεοῦ παρέσχεν ἡμῖν. οἱ δὲ ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὸν τόπον τῶν οἰκημάτων, τοὺς τε τρικλίνους καὶ τὰ κουδούκλια, τὴν τε χρυσοῦ κλίμακα καὶ περὶ τοῦ κλειδῶς τοῦ λαμπροτάτου καὶ ὅτι χρυσίον εἶχεν χάραγμα τι ἐν τῇ ἐδάφει τοῦ κουδουκλίου πλήθος ἄπειρον ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ. προσδοκῶν ὁ βασιλεὺς τῇ ἐπαύριον ἐπανελθὼν τὸν εὐνοῦχον εὐρεῖν, ὅπως ταῖς πρεπούσαις τιμαῖς καὶ ἀξιόματιον αὐτὸν ἀνταμείψῃται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς ἐφάνη. Ὡς οὖν εἶδεν ὁ χριστιανώτατος βασιλεὺς ὅτι ἐχρόνισεν, ἀπέστειλεν τὸν αὐτοῦ ἀκόλουθον καὶ ἐτέρους ἄρχοντας. ἀπελθόντες δὲ ἐπὶ τὸν τόπον οὐδὲν εὗρον, ἀλλ' οὐδὲ ἴχνος οἰκίας, ἀλλὰ πάντα ἀόρατα (6). ἐγνώρισε δὲ τῇ βασιλεῖ (7) ταῦτα. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θεάματι ἔδωκε δόξαν τῷ θεῷ καὶ εἶπεν· νῦν ἔγνων ὅτι ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν ἄγγελον αὐτοῦ,

(1) Τὸ χειρ. τριβουναλίῳ.

(2) Τὸ χειρ. χρυσοῦν...καθαρά.

(3) Τὸ χειρ. ἕκαστου.

(4) Τὸ χειρ. κεντηναρίων γεμίση.

(5) Τὸ χειρ. εἶπε.

(6) Τὸ χειρ. ἄωρα.

(7) Τὸ χειρ. ὁ βασιλεὺς.

καὶ ὡς ἠθέλησεν ἐχαρίσατο ἡμῖν τοσαύτην δωρεάν τοῦ θεο-
 χαράκτου χρυσοῦ. Οὕτως (1) ὁ θεὸς θαυμαστός ἐν τοῖς ἔρ-
 γοῖς (2) αὐτοῦ. ἐν δὲ τῇ μέλλειν τὸν μέγαν τεχνίτην ἐγείρειν
 τὸ μονοκάμαρον, καὶ πάλιν μεταμεληθεὶς εἶπεν ὁ βασιλεὺς·
 πρέπει ἵνα γένηται δικάμαρος, ὅπως μὴ δέξηται πολὺ[ν] βά-
 ρος. διότι ἐκεῖ κίονια οὐκ ἔθετο, ὥσπερ ἔθετο ἐν τῇ νάρθηκι
 καὶ ἐν ταῖς πλευραῖς τοῦ ναοῦ. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν τεχνιτῶν τοῦ
 πλήθους λεγόντων ἔτι μία καμάρα αὐταρκεῖ (3) φωτίζειν ὄλον
 τὸν ναόν. ὁ δὲ πρωτομάστορ ἀθλημονῶν (4) ἔτι εἶπεν ὁ βα-
 σιλεὺς γενέσθαι μίαν θυρίδα, ἄλλοτε πάλιν δύο, οὐκ εἶχεν
 περὶ τούτου τί πράξει καὶ ἦν ἐν πολλῇ ἀθυμία. ἐν ἡμέρᾳ Δ
 ὥρα Γ ἐφάνη αὐτῇ ἄγγελος κ(υρίο)υ ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως,
 ἐσθῆτα βασιλικὴν ἡμφιεσμένος καὶ στέφανον φορῶν εἰς τὴν
 κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ράβδον βασιλικὴν κατέχων ἐν τῇ χειρὶ.
 Καὶ λέγει πρὸς τὸν μάστορα τὸν πρῶτον· θέλω (5) ἵνα ποιή-
 σῃς τὴν κοίλην τοῦ ἁγίου βήματος τρίφωτον, διὰ τριῶν καμα-
 ρῶν καὶ τριῶν στοῶν εἰς τύπον καὶ ὄνομα τῆς ἁγίας τριάδος,
 πατρὸς, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος. ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος
 ἀφανῆς ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ (6). καταπλαγεὶς δὲ ὁ μάστορ ὑπά-
 γει πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀντιλέγων αὐτῷ στερεῶς (7) ἔτι,
 δέσποτά μου βασιλεῦ, οὐκ ἔχεις ἓνα λόγον. πρῶτον μὲν προσέ-
 ταξας γενέσθαι μίαν θυρίδα, πάλιν δεύτερον εἶπες δύο, καὶ
 ἔτε (8) ταῦτα ἠρξάμην, ἄρτι παρέστης (9) μοι καὶ λέγεις ἔτι
 τρεῖς θυρίδας ποιήσω τῇ ἁγίῳ βήματι, εἰς ὄνομα π(ατ)ρ(ὸ)ς
 καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου π(νεύ)ματος. ταῦτα ἀκούσας ὁ βα-
 σιλεὺς εἶπεν πρὸς τὸν μάστοριν· πιστεύσον, ἀδελφέ, ἐν τῇ
 χάριτι τοῦ Χ(ριστοῦ) οὐκ ἐξήλθον ἐκ τοῦ παλατίου τὴν ὥραν

- (1) Τὸ χειρ. οὗτος.
- (2) Τὸ χειρ. ἁγίους.
- (3) Τὸ χειρ. εὐταρκεῖ.
- (4) Τὸ χειρ. εἰδημόνωος.
- (5) Τὸ χειρ. θέλεις.
- (6) Τὸ χειρ. ἀπ' αὐτῶν.
- (7) Τὸ χειρ. στανροειδῶς
- (8) Τὸ χειρ. ὅτι.
- (9) Τὸ χειρ. ἀρτήμιος παρεστής.

καὶ τὴν ἡμέραν, ἦν μοι λέγεις. ἀλλὰ ἀμφότεροι δοξάζομεν τὸν θεὸν καὶ γίνωσκε ἀληθῶς ὅτι ἄγγελος κυρίου ἦν ὁ ταῦτα λαλῶν, καί, ὡς προσέταξέν, σοὶ ποιήσον. ἐποίησε δὲ κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἀγγέλου θυρίδας τρεῖς ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς. Τρώϊλον σπαθοκουδικουλάριον (1) Καὶ Θεόδωρον ἐπαρχον καὶ Βασιλίδην κοιαιστοραν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ῥόδου καὶ ἐποίησαν ἐκεῖσε βήσαλα μεγάλα τοῦ πηλοῦ τῆς νήσου ἰσόμικρα, ἰσόσταθμα, μεγάλα λίαν. ἐπέγραφον δὲ ταῦτα μετὰ σφραγίδος οὕτως ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρὸς (2) πρῶτ' πρῶτ'. ὁ δὲ σταθμὸς τῶν βησάλων ἰσόσταθμα μετὰ ἡμετέρου ἐνὸς βησαλίου, διὰ τὸ εἶναι τὸν πηλὸν ἐκείνον ἐλαφρὸν πάνυ καὶ σφογγοειδῆ καὶ λευκοειδῆ καὶ κοῦφον. ἀπεκόμισαν δὲ αὐτὸν μετὰ τὸ συμπληρῶσαι τὰς ὁ μεγάλας καμάρας τοῦ τρούλλου. ἐτίθεντο δὲ οἱ βύνησσοι <καὶ> μεταξὺ αὐτῶν εἰς τὰ δίκουφα (3) ἐτίθεντο λεῖψανα διαφόρων καὶ μεγάλων ἁγίων, ἕως οὗ ἐτελειώθη. μετὰ δὲ τὸ συμπληρῶσαι αὐτάς διὰ παντός ἐκ χρυσοῦ καθαρωτάτου καὶ πληρῶσαντες τὰς καλὰς καὶ λαμπρὰς ὀρθομαρμαρῶσεις κατεχρῶσαν ἅπαντα τὰ περικεφάλαια τῶν κίωνων καὶ πάντας τοὺς κοσμήτας. τὸ τε διόροφον καὶ τριόροφον διὰ χρυσοῦ καθαρωτάτου ἐτίθει. τὸ δὲ σύμπαχον (4) τοῦ χρυσώματος δακτύλους δύο. τοὺς τε διορόφους καὶ τριορόφους ἐπὶ πλησίον καὶ μέσον τοῦ ναοῦ (5) καὶ ἐπὶ τὸ πλάγιον (6) τῶν τεσσάρων ναρθήγων τὰς καμάρας κατεχρῶσασεν ἐξ ὑελίνου χρυσοῦ ἅπαντα. τοὔτεστιν μωσέου λαμπροτάτου. καὶ τὰ ὑποπτέρυγα τοῦ ναοῦ καὶ μέχρι τῶν προαυλίων καὶ τοὺς κίονας τῶν προουμίων καὶ τὰς ὀρθομαρμαρῶσεις χρυσοῦ κατεκόσμησε. Κατέστρωσε δὲ καὶ τὸ ἔδαφος ὅλον τοῦ ναοῦ διὰ ποικίλων καὶ πολυτίμων μαρμάρων διαγλύφας καὶ στιλδῶσας αὐτά, τὰ δὲ πλάγια καὶ τὰ πέριξ πάντα κατέστρωσεν διὰ λευκῶν λίθων μεγίστων πολυτελῶν. Τὸ δὲ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου [τὸ] ἔδαφος κατέστρωσεν διάχρυσον ἀργυ-

(1) Τὸ χειρ. σπαθοκουκούκιον. (2) Τὸ χειρ. τὸ πρὸς.

(3) Ἐν τῇ ἐκδόσει Preger σελ. 92, 15 φέρεται: «ἐποίησαν οἱ κτίσται κατὰ δώδεκα βήσαλα ὀπήν, ἐμβάλλοντες ταῖς ὀπαῖς τίμας καὶ ἅγια λεῖψανα κλπ.»

(4) Τὸ χειρ. σύμπαλον. (5) Τὸ χειρ. μέσον αὐτοῦ. (6) Τὸ χειρ. τὸ ἐπιπλάγιον.

ρίου λαμπροτάτου. Τὰ δὲ στήθεα γύρωθεν ἅπαντα, τοὺς τε κίονας ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ τὸ κιβώριον ἐπάνω τῶν κίωνων καὶ τοὺς γύρωθεν κίονας ἅπαντας ἀργυρῶν κατεκάλυψεν. τὰς δὲ πύλας πάσας αὐτὰς ἀργυρῶν κατεσκευάσεν χρυσώσας αὐτάς. τὰ δὲ συστημᾶτια τῶν πυλῶν ἐχρῶσσε καὶ αὐτά.

Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ὁ πρωτομαΐστωρ ἐθεώρουν, ὡς ὅτι ἄγγελος κ(υρίο)υ παρεϊστήκει. καὶ ἐπίασαν καὶ ἐχώνευσαν χρυσίον ἐν τῇ χωνευτηρίῳ καὶ ἄργυρον καὶ μόλυβδον καὶ κρύσταλλον καὶ παμπούκιλλα βότανα, καὶ ἔχυσαν(1) ταῦτα οἱ τεχνίται ἐκ τοῦ πυρὸς εἰς τύπον καὶ ἐγένετο ἡ ἀγία καὶ μεγάλη τράπεζα ὡραία. Καὶ παμπούκιλος καὶ πανθαύμιστος καὶ ἀκατανόγητος. ἄγγελος δὲ κ(υρίο)υ ὑπέδειξε τῇ βασιλεῖ τὴν πᾶσαν διαμέτρησιν τοῦ ναοῦ. ὑπῆρχεν ὁ πρῶτος τῶν οἰκοδόμων μηχανικός εἰς τὸ ἐγείραι ναοὺς καὶ πλήρης φρονήσεως καὶ (2) ἐπιτηδεϊότητος, ὥστε τὸν φλοῖον(3) τῶν ἱερῶν καὶ τὴν κριθὴν ἐψήγων εἰς λέβητας(4) | Καὶ τὸν χυλὸν αὐτοῦ ἔσμιγον εἰς τὴν ἄσβεστον τοῦ ὀστράκου διὰ τὸ γλύσχος, μυξώδης τε καὶ κολλητικὸς(5) <εἶναι>. ἐποίησεν τὰς μάζας τετραγώνους ἐκ πηκῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ οὔτε θερμὸν ἐπετίθουν τὸ μάλαγμα οὔτε πάλιν χλιαρόν, διὰ τὸ εἶναι κολλητικὸν καὶ ἐπάνω <εἰς> τὰς μάζας ἐτίθουν λίθους παμμεγέθεις ἰσοπλάτους καὶ ἰσομήκους. καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς τότε καὶ τῇ βασιλεῖ. τοῦ δὲ πρὸς ἄρκτον(6) μέρους τοῦ γυναικείου καὶ μέχρι τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ὑπῆρχον οἰκίματα Ξενοφώντου τινὸς εὐνόχου βασιλικῆς, ὅστις ἔλεγε τῇ βασιλεῖ ὅτι κἄν τριπλοῦν τίμημα δώσης μοι οὐ λαμβάνω τι ἀπὸ σοῦ εἰ μὴ(7) τοῦτο ποιήσεις μοι. ἡγίκα ἰπποδρόμιον γέννηται, ἵνα τιμῶμαι καὶ προσκυνῶμαι(8) ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἡγιόχων. Καὶ ἐκέλευσεν

(1) Τὸ χεῖρ. ἔχουσαν.

(2) Τὸ χεῖρ. ἐν.

(3) Τὸ χεῖρ. τὸν φλοῖον.

(4) Τὸ χεῖρ. ἐν λέβητας.

(5) Τὸ χεῖρ. γλόσχος, μυξώδης καὶ κολλητικός.

(6) Τὸ χεῖρ. τοῦ δὲ ἄρκτου.

(7) Τὸ χεῖρ. ἀπὸ σοῦ οἶμοι.

(8) Τὸ χεῖρ. ἵνα τιμῶμαι καὶ προσκυνῶμαι.

ὁ βασιλεὺς τοῦτο, εἰς τοὺς διηγετικὰς χρόνους τὸν τοιοῦτον πρὸς γέλωτα προσκυνοῦντες ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίου ἀμφιέννυνται (1) χλαμύδα λευκὴν καὶ πε(ρι)έχουσα(ν) παντὸς μύρας πάντας καὶ κόκκινας καὶ πρασίνας. Καὶ πάντας ἡμφιεσμένους ὅπως καθέξῃται ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων καὶ τὰ ὄπισθεν αὐτοῦ προσκυνοῦσιν οἱ τέσσαροι ἡγίοχοι (2) τῶν ἀρμάτων πρὸ τοῦ ἀναθῆναι αὐτοῦς. τετύπεται δὲ καὶ μέχρι τῆς σήμερον λέγεται (3) ἄρχων τῶν καταχθονίων.

Βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς κατασκευάσαι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὡς εἶπομεν ὄπισθεν, λαθῶν καὶ βαλῶν εἰς τὸ χωνευτήριον χρυσίον τε καὶ ἀργύριον, ἤλεκτρον, χαλκὸν (4) καὶ σίδηρον, ὕελιον καὶ λίθους τιμίους, ὑάκινθας καὶ σμάραγδας, μαργαρίτας καὶ μαγνίτας, ὀνύχια, κίσσηριν (5) καὶ κασ(σ)ίτερον καὶ μόλυβδον, κρύσταλλον καὶ ἀδάμαντα, ἰάσπ[ε]ιν καὶ σάπφειρον καὶ ἄλλα πλείονα τούτων μέχρι τῶν σβ̄ καὶ τρίψας αὐτὰ ὁμοῦ καὶ ἐμβάλῶν εἰς τὸ χωνευτήριον καὶ ἀναμιξάμενος ταῦτα εἰς τὸ πῦρ ἐχώνευσε. Καὶ οὕτως καταπήξας αὐτὴν γύρωθεν κατεχύρωσεν χρυσίῳ καὶ μαργάρῳ καὶ λίθῳ πολυτελεῖ. καὶ ἔθηκε αὐτὴν ἐπάνω τῶν ἱβ̄ κίωνων τῶν ἀργυρῶν κεχρυσωμένων. Τὸ δὲ θαλάσσιον τὸ ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ τὰ γύρωθεν πάντα καὶ τὰς βαθμιδας, ἐν αἷς (6) ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς ἐστέκοντο, ἐξ ἀργυρίου πεποίηκεν. ποῖος δὲ νοῦς ἀν(θρώπ)ινος δυνήσεται κατανοῆσαι τὸ εἶδος τῆς ἁγίας τραπέζης; διότι πολλὰς χροῶς καὶ στιλβότητας ἐναλλάσσω ἐν τῇ ὁράσει αὐτῆς καὶ φοβερὰ καὶ ἀνεκδιήγητος ἐστὶ. καὶ τότε μὲν χρυσίζουσα, καὶ εἰς ἕτερον ἐξαστράπτουσα[ν], ἐν ἄλλῃ δὲ τόπῳ πολλὰ σαφηνίζουσα [καὶ εἰς ἕτερον ἐξαστράπτουσαν]. ἐν ἄλλῃ δὲ τόπῳ βύσσων καὶ πορφύρας ἀκτινα[ν] ἀποπέμπουσα δίκην ἡλίου τὸ εἶδος αὐτῆς τῇ ποικιλίᾳ | τῶν χρωμάτων ἐναλλάσσω καὶ κυματίζον. καὶ

(1) Τὸ χεῖρ. ἐμφιέννυνται.

(2) Τὸ χεῖρ. οἰνίοχοι.

(3) Τὸ χεῖρ. ὡς λέγεται.

(4) Τὸ χεῖρ. ἤλεκτιόν, χαλκοῦν.

(5) Τὸ χεῖρ. καὶ σαρρήκων.

(6) Τὸ χεῖρ. ἄς.

ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ ἔργον ἀμίμητον καὶ νοῆσαι <καὶ> καταλαβεῖν ἀπὸ τῶν ὀβ τῶν ἐκεῖσε χωνευθέντων οὐ δυνήσεται. Ἐποίησε δὲ καὶ πυλῶνας ἐξ ἐλεφαντίνων γλυπτῶν κεχρυσωμένας τῆε κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν. ἐν δὲ τῇ προεισόδῳ τοῦ λουτήρος καὶ ἐν τῇ πρώτῃ νάρθηκι ἐποίησεν πύλας ὡραίους πάνυ ἐκ τῶν τῆς κιβωτοῦ ξύλων. ἐθούλετο δὲ ὁ βασιλεὺς πάσας τὰς πύλας ἀργυρίῳ κατασκευάσαι καὶ κατακοσμήσαι λίθῳ καὶ μαργάρῳ πολυτελεῖ. οὐ μόνον δὲ αὐταῖς ἀλλὰ καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνέκοψαν τὸν λογισμὸν αὐτοῦ τινες ἀστρολόγοι σοφοί τε καὶ ἐπιστήμονες, ὧν τὰ ὀνόματα αὐτῶν Μαξιμιανὸς καὶ Ἰερόθεος. π(ε)ῖθουσι τὸν βασιλέα λέγοντες, ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις γενήσονται βασιλεῖς πένητες καὶ βασιλεύονται ἄνδρες ἀπεχόμενοι τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ ἀφέλονται αὐτά. Ἐκ τῆς προρρήσεως ταύτης κατέλιπε ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἄνευ ἀργυρίου μέχρι τὴν σήμερον. Ἐποίησε δὲ καὶ βαθυμίδαν ἐν τῇ ἱερῇ συνθρόνῳ, ἐν ᾗ οἱ ἱερεῖς ἐκαθέζοντο ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, καὶ τὸν θρόνον τὸν μεσώτατον, ἐν ᾗ καθέζεται ὁ π(α)τριάρχης ἐξ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτίμων σαρδουχιῶν καὶ σαπφείρων. Ἐπάνω δὲ τοῦ ἄμβωνος ἐποίησε χρυσὸν τουρλόν | Διὰ μαρμάρων καὶ λυχνηταρίων καὶ σμαραγδῶν κατεσκευάσεν ἑπάνω δὲ αὐτοῦ σ(αυ)ρὸν χρυσὸν καθαρῶτατον λιτρῶν P. εἶχε δὲ ὁ ἄμβων ἑπάνω στήθεα καὶ πετάσια ἀργυρᾶ Του τε ἀγίου φρέατος, οὗ ὁ Χ(ριστὸς) ἐκάθησεν τῇ Καμαρίτιδι διαλεγόμενος, τὰς ἐξ σάλπιγγας γύρωθεν ἰσταμένας ἀπὸ Ἰεριχοῦ ἤφερον ταύτας, καὶ οἱ ἱερεῖς σάλπισαντες ἐκύκλωσάν τε[ς] Ἰεριχὼ τὴν ἐπτάτειχον καὶ κατέπεσον τὰ τεῖχη ἐπὶ Ἰ(ησοῦ) τοῦ Ναβῆ. ἐκεῖ ἐστὶν ὁ τίμιος σ(αυ)ρὸς, ἐν ᾗ ἐπάγη ὁ κ(ύριος) ἡμῶν Ἰ(ησοῦς) Χ(ριστὸς).

Ἐποίησεν δὲ ὁ βασιλεὺς τοῦ αὐτοῦ μέτρου τῆς ἡλικίας τοῦ δεσπότητος Χ(ριστοῦ) ἕτερον σ(αυ)ρὸν καὶ κατεκόσμησεν αὐτὸν ἐκ χρυσοῦ καθαρῶ καὶ λίθων τιμίων καὶ ἔστησεν αὐτὸν[ς] ἐν τῇ σκευοφυλακείᾳ μέχρι τὴν σήμερον, ἐπιτελοῦντα(ς) δὲ ψυχῶν καὶ σωματίων ἱατρείαν, [ᾧ]σπε καὶ δαίμονας ἀπελαύνοντα καὶ σημεῖα πολλὰ τελούντα. Εἰσὶν δὲ οἱ κίονες τοῦ ναοῦ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν χίλια[ς] καὶ μία, καὶ πάντα δὲ τὰ κίονια τῶν κεφαλοκίωνων καὶ

οί ποδίσκοι αὐτῶν ἐνθρονιασμένα μετὰ λειψάνων ἀπὸ ἀγίων μαρτύρων, καθὼς καὶ ὁ τροῦλλος ὁ μέγας καὶ ἡ ἀγία καὶ μεγάλη τράπεζα[ν] πρὸς δοξολογίαν καὶ ἀγιασμὸν τοῦ θαυμαστοῦ ναοῦ. καὶ γὰρ ἐκ πολλοῦ πόθου καὶ πίστεως ἐποίησε ταῦτα ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς οὕτως, ὥστε ἐν τῷ μαλάγγματι τοῦ ἀσθέστου τῆς ἐν τῷ κτίσματι χορηγουμένης προσέταξεν ἐμβάλλεσθαι ἀργύρια ἡμίμου μόδιον καὶ ἀνασμή[τ]εσθαι μετὰ τῆς ἀσθέστου πρὸς τὸ εὐρίσκεσθαι (1) αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἐργατῶν καὶ πᾶσαν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐποίησε. Ἐποίησε δὲ καὶ ἱερὰ τῶν ἱβ̄ ἑορτῶν ἀνευ τῶν καθημερινῶν καὶ ἄλλα πολύτιμα, χερνόξυστα καὶ ποτήρια καὶ λαβίδας καὶ σφουγγήτας καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντα διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν. Ἔστι δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν ᾱ καὶ ἕνα. στέμματα τῶν ἱβ̄ ἑορτῶν ἀνὰ ἱβ̄ ὀμοῦ Ρκδ, ἐσθιγίας τῶν ἱερέων χρυσᾶς σωληνωτάς (2) Ἐ. ποτηροκαλύμματα καὶ ἀφράς χρυσοῦφάντας διὰ λίθων καὶ μαργάρων χιλιάδας Γ. . . Εὐαγγέλια χρυσᾶ καὶ χρυσόγραφα διὰ χρυσοῦ ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν μετὰ λίθων καὶ μαργάρων βαρυτίμων κδ ἔχοντα τὸ τίμημα αὐτῶν ἀνὰ ιε λιτρῶν. θυμιατήρια χρυσᾶ τ' καὶ λυχνίας χρυσᾶς τ' ἀνὰ λυτρῶν κ. τὰ δὲ πολυκάνδηλα καὶ οἱ βοτρυίδες (3) τοῦ ὄλου ναοῦ ἔσωθεν χιλιάδες λ̄ ἐξ ἀσημίου καθαροῦ, κεχρυσωμένα (4) μεγάλα τε πάνυ. Ἐκλήρωσε δὲ καὶ τοὺς μέλλοντας δουλεύειν καὶ ψάλλειν τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ κληρικοὺς β̄. Ἐκλήρωσε δὲ καὶ κτίσματα εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ εἰς τροφὴν τῶν κληρικῶν πάμπόλλα ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ δύσεως, ἄρτου τε καὶ μεσημέριας καὶ ἀπὸ πάσης ἐφίας. ἐτύπωσε δὲ καὶ τὰς μεγάλας ἑορτάς καὶ τοῦ δίδειν ἔλαιον μέτρα α'. εἰς φαῦσιν τοῦ ναοῦ. περὶ δὲ κηρῶν καὶ λαμπάδων καὶ λοιπῶν τι χρῆν̄ λέγειν; οἶνον καὶ ἄρτον τῆς προθέσεως ἀνὰ χιλιάδα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, εἰς δὲ | τὰς ἐπισήμιους ἑορτάς ἀνὰ χιλιάδας δύο. ἐτύπωσε δὲ καὶ ἄδούσας Ρ. εἰς τὰς δύο χοροὺς ἀνὰ ν. ἵνα ψάλλωσιν ἐν τῷ ἀγίῳ ναῷ. ἐποίησε δὲ καὶ ἀσκη-

(1) Τὸ χειρ. εὐρίσκειται.

(2) Τὸ χειρ. σωληνωτάς.

(3) Τὸ χειρ. σστροίδες.

(4) Τὸ χειρ. καὶ χρυσωμένα.

τήρια δύο πλησίον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸ ἐν ἐκ δεξιῶν καὶ τὸ ἕτερον ἐξ ἀριστερῶν. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰς κέλ(λ)ας τῶν κληρικῶν πλησίον τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. ἐποίησε δὲ καὶ σ(αυ)ροὺς ε, καλλωπίσας αὐτοὺς διὰ χρυσοῦ καθαροῦ καὶ πολυτελῶν λίθων τιμίων. ὥστε ἀποτιμηθῆναι αὐτοὺς ἄνω κεντηγάρων (1) δέκα. μανουάλια (2) δὲ γλυπτὰ ὀλόχρυσα διὰ λίθων μεγίστων καὶ μαργάρων ἀποτιμηθέντα ἄνω κεντηγάρων (3) ε. ἐποίησε δὲ καὶ ἕτερα κρυστάλλ(λ)ινα πάμπολλα, τοὺς δὲ πόδας αὐτῶν ὀλοχρύσους, ἀποτιμηθέντα ἄνω κεντηγάρια ἰβ. ἐποίησε δὲ καὶ ἕτερα μανουάλια μ ἀνδρομήκη (4) κεχρυσωμένα. ἐποίησε δὲ καὶ ἕτερα ν, ἐν τῇ ἰσότητι αὐτῶν τοῦ ἴστασθαι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον. εἰς δὲ τὸν ἄμδωνα ἐγένετο ἕξοδος κεντηγάρια χρυσοῦ τῆε ἐνός χρόνου πάκτου τῆς Αἰγύπτου.

Ἐγένετο δὲ ἡ ἕξοδος πᾶσα τοῦ ναοῦ σὺν τῇ ἔσω καὶ ἔξω κεντηγάρια βχγΓ. αὐτὸς δὲ ὁ φιλόχριστος ἰουστινιανὸς μόνος ἤρξατο τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ἀπὸ θεμελίων καὶ αὐτὸς ἐτελείωσεν αὐτὸν μηδενὸς ἑτέρου συνδρομήσαντος, μόνον ὁ δεσπότης Π(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς Καὶ ἡ πανάχραντος αὐτοῦ μ(ί)τηρ θελήσει τοῦ Π(ατ)ρ(ὸ)ς καὶ συνεργεῖα τοῦ ἁγίου Πν(εύματος) | . οὗτος γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ συνήργησεν αὐτῇ ἐν πᾶσιν. ὅστις δὲ ἀπιστεῖ τῇ συγγράμμῃ τούτῃ εἰσελθέτω ἐν τῇ ναῖ καὶ ἰδέτω καὶ θαυμασάτω τὰ τε κάλλη καὶ τοῦ ναοῦ τὴν πολλὴν ποικιλίαν, πῶς ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ ἕξαστράπτουσα πάντοθεν, ἀργυρίου καὶ λίθων τιμίων καὶ κρυστάλλου καὶ μαργάρων Καὶ πολυποικίλων, ἰδέτω δὲ τὸ ἕδαφος ὅπως ἐκ τῶν μαρμάρων πεποικίλωται (5) χροᾶς δίκην θαλάσσης κυμαινομένης ὄρατε. τὰς γὰρ τέσσαρας σφῆνας τοῦ ναοῦ τοὺς τέσσαρας ποταμοὺς ὀνόματα τοὺς ἐκ παραδείσου ἕξερχομένους (6). ἐποίησε δὲ καὶ φιάλην ἕχουσα(ν) στοᾶς ἰβ με τὸς λέοντας μαρμαρένιους δύο-

- (1) Τὸ χειρ. ἀνακεντηγάρων.
- (2) Τὸ χειρ. μανουήλια.
- (3) Τὸ χειρ. ἀνακεντηγάρια.
- (4) Τὸ χειρ. ἀπὸ ἀνδρομήκου.
- (5) Τὸ χειρ. πεποικίλω το.
- (6) Τὸ χειρ. τὸ ἐκ παρ. ἕξερχόμενοι.

δεκα ἐξερχόμενον τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν εἰς ἀπό-
 νυψιν τοῦ κοινοῦ λαοῦ. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ εἰς τὸ γυναι-
 κίτην ἐποίησεν θάλασσαν δεχομένην τὰ ἑμβρόδηματα αὐτῶν
 πηχῶν ξε. ὑπεράνω δὲ τῆς θαλάσσης ἔβαλε κλίμακα ἵνα διέρ-
 χωνται οἱ ἱερεῖς. ἔστησε δὲ ἀπὸ πάντων τῶν ζώων στήλας
 μαρμαρένινας, <ἵνα> διὰ τέχνης διέρχεται τὸ ὕδωρ διὰ τῶν
 στομάτων αὐτῶν, ὅπως οἱ ἱερεῖς καὶ μόνον νίπτονται. Λέγεται
 δὲ ὁ τόπος μιτατήρια (1)· τὴν γὰρ ὠραιότητα καὶ πολυποικιλίαν
 καὶ τὸ μέγεθος οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ἢ κατανοῆσαι. τελέσας
 δὲ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ πάντα τὰ ἱερά
 ἀναθήματα μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰς τὰς κβ̄ ἡμέρα σαββάτῳ ἐστρατο-
 πέδευσεν [δὲ] ὁ βασιλεὺς καὶ ποιήσας προέλευσιν ἀπὸ τοῦ με-
 γάλου παλατίου | Κατήμιενος ἐπὶ τῶν θαυμασίων τεσσάρων
 ἔππων λευκῶν κεχρυσωμένων (2) καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν πυλῶνα
 τοῦ ναοῦ κατήλθεν ἐκ τοῦ ἄρματος καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῷ ναῷ
 τοῦ Ἁγίου Προδρόμου καὶ ἔθυσσε βόα(ς) ,α, πρόβατα ,β, ἐλά-
 φους λ, (3) τράγους ,α, μύσχους ,α, ἄρνας (4) ,α, ἐρίφους ,β,
 περιστερὰς καὶ ἄλλα ἕτερα Γ, ὄρνεις (5) μετ' ἀλεκτόρων (6)
 χιλιάδας κα. ταῦτα πάντα σφάξας δέδωκεν πτωχοῖς, χηρῶν τε
 καὶ ὀρφανῶν καὶ πασῶν τῶν δεομένων. δέδωκεν σίτον χιλιά-
 δας μόδια ε Καὶ οἴνου μέτρα χιλιάδας κ. ταῦτα πάντα σφα-
 γισθέντα τε καὶ δοθέντα πένησι μέχρι ὥρων τριῶν τῇ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου, τότε εἰσοδεύσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ
 ἀγιωτάτου π(α)τριάρχου Εὐτυχίου παντός τε τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ
 καὶ τοῦ κλήρου, ὡς ἤγγισε δὲ τὰς ὥρας καὶ χρυσᾶς καὶ
 βασιλικᾶς πύλας, ἀναπαυθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς προέδραμε μέχρι
 τοῦ ἄμυδωνος καὶ στὰς κατέναντι τοῦ μεγάλου τρούλ(λ)ου ἐξέ-

(1) Ἴσως ἐκ τοῦ mutio, «περὶ οὗ nihil est mutire» οὐδὲ γρῦσαι πρὸς
 ἔλεγχον ἢ ἔπαινον.

(2) Τὸ χειρ. καὶ χρυσομένων. Ἡ λέξις δηλοῖ βεβαίως ὅτι ἔφερον χρυσᾶ
 φάλαρα.

(3) Ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἐλάχιστος προσελθὼν, φαίνεται, ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως
 τοῦ ἀντιγραφείου· ἄλλα χειρόγραφα ἀναγράφουσι ἐλάφους χ' ἢ φ' πιθανώτατα
 δὲ τὸ λ' προσῆλθεν ἐκ τοῦ χ'.

(4) Τὸ χειρ. ἄρνες. (5) Τὸ χειρ. ἄρνους. (6) Τὸ χειρ. μεταχὴ Γυῶν.

τεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ μεγάλη ἐβόησε τῇ φωνῇ· «δόξα τῇ θ(ε)ῷ» τρ[ε]ις «τῇ καταξιώσαντί με τοῦτο τὸ ἔργον ἀποτελέσαι». καὶ προσκυνήσας τρ[ε]ις πάλιν, τὸ ὄμμα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνας, λέγει μεγάλη τῇ φωνῇ· «ἐνίκησά σε, Σολομὼν πάνσοφε, σὲ καὶ πᾶσαν τὴν δόξαν σου». μετὰ δὲ τὸ εἰσοδεῦσαι ἐποίησε διάδοσιν δεδωκώς | ἀργύριον καὶ χρυσίον τῇ λαῷ κεντηνάρια ζ̄. Στρατήγιος(ς) δὲ ὁ καὶ μάγιστ(ρ)ος καὶ ἀδελφοποιτὸς τοῦ βασιλέως διέχυνεν (ἐν) ταῦτα τῇ γῆ, καὶ ἤρπαζεν ταῦτα ὁ λαὸς μετὰ χαρᾶς. Καὶ τῇ ἐπαύριον τοσαῦτα καὶ πλεονα ἔθυσεν ὀλοκαυτώματα καὶ γέγονεν δόξα καὶ χαρὰ τῇ λαῷ καὶ ὁ θ(ε)ὸς ἐδοξάσθη μεγάλως. εἰθ' οὕτως πάλιν ἐποίησε τὰ θηρανοίξια τοῦ ναοῦ ἑορτάζων καὶ χαϊρόμενος ἡμέρας ἰε μέχρι τῶν ἁγίων Θεοφανίων κλητορεύσας πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ βροΓέθων πάντας τοὺς πένητας καὶ δωρεῶν δούς [εἰς] πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, εὐχαριστῶν τῇ κυρίῳ χαίρων καὶ χαϊρόμενος ἐπὶ τὸ τοῦ θ(εο)ῦ ἔργον. μετὰ δὲ τὸ ποιῆσαι ταῦτα πάντα, κελεύσει τοῦ θ(εο)ῦ ἐπιζήσας ἔτ[ε]ρι ὀλίγον, Καὶ ἀπέδωκε τὸ πν(εῦμ)α αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ θ(εο)ῦ βασιλευσας τὰ πάντα αὐτοῦ ἔτη λθ̄.

μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ. ἐν δὲ τῇ κθ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὀκτώ καὶ δέκατον ἔτος τῆς τοῦ ναοῦ οἰκοδομῆς, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῆς ὥρα ἕκτη Ἐγένετο πεσεῖν τὸν μέγαν τρούλλ(λ)ον ἐπὶ σεισμοῦ, καὶ συνέτριψε τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμθωνα τὴν τε σωλέαν καὶ τὰ χρυσᾶ στήθεα καὶ μερικὰ ἐκ τῶν κίωνων, τὰς τε σαρδονύχους σὺν τῇ χρυσῇ στ(αυ)ρῇ τῇ ἐπάνω τοῦ ἄμθωνος· τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ ναοῦ ἔμεινεν ἀσάλευτον | ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ πᾶν πλῆθος τοῦ λαοῦ ἐλυπήθησαν μεγάλην λύπην. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν πρωτομαῖστοραν ὀνόματι ἸΓνάτιον, (θς) ἦν παρακιμάζων, [καὶ] λέγει πρὸς αὐτόν. τί τὸ συμβῶν τὸ γάλασμα τοῦ τρούλλου. ἀπεκρίθη ὁ αὐτὸς μαῖστωρ ὅτι ὁ βασιλεὺς ὁ καὶ θεῖος σου μακαρίτης ἐσπούδαζε τοῦ χρυσῶσαι αὐτόν. καὶ δὴ κατεάξας τὴν συσκευὴν πρὸ τοῦ σφίξει τὸν θόλον, καὶ μεγάλο υἱετοῦ γενομένου ἐρράγη ὁ τρούλλος. Καὶ ἐξ αὐτοῦ συνέθη γενέσθαι τὴν σύμπτωσιν αὐτοῦ. εἰθ' οὕτως πάλιν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι αὐτόν. καὶ γεγονότος

θ(εο)υ βοηθεία κατεχύρωσεν αὐτὸν οἶον καὶ πρῶτον. τὸν δὲ ἄμβωνα μὴ δυνάμενος τοιαύτην πάλιν ἔξοδον ποιῆσαι διὰ κίονων ἀργυρῶν καὶ λίθων τιμίων, Ἐνεγκόντες [δὲ] καὶ μάρμαρα πάμπολλα ἀπὸ Προικο(ν)νήσου <ἐ>ποίησαν[τα] καὶ αὐτὰ καθ' ὁμοιότητα τῶν ποταμῶν τοῦ Παραδείσου. καὶ οὕτω πάλιν ἐτελειώθη ὁ ναὸς τοῦ θ(εο)υ. τούτου χάριν λέγουσιν τινὲς ὅτι καὶ Ἰουστίνος ἔκτισεν. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλα πεποίηκε εἰ μὴ τὸ χάλασμα τοῦ τρούλλου καὶ τὸν ἄμβωνα μόνον. Καὶ εἰς τοῦτο, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, γινώσκατε ὅτι κατὰ χάριν τοῦ κυ(ρι)οῦ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ ἀπὸ τοῦ ὑψίστου π(α)ρ(ο)ς συνίσταται τὸ τοιοῦτον ἀτίμητον ἔργον, οὐχὶ ὑπὸ . . .

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΧΡΟΝΙΚΟΝ

Ἐκ χειρογράφων τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ τῆς Κοσσοφηνεῖσης καταχωρίζομεν ἐνταῦθα εἰδήσεις τινὰς βραχείας ἱστορικές, ὁποίας περιέχει καὶ τὸ *Σύντομον Χρονικόν* (Breve chronicon), ἔδημοσίευσε δὲ καὶ ὁ ἀείμνηστος Σακκελίωv ἐν τῇ Ἑβδομάδι τοῦ 1888. Αἱ ἐν τοῖς ὑφ' ἡμῶν ἀναγνωσθεῖσι χειρογράφοις ἀναγραφόμεναι δὲν εἶναι πᾶσαι ἱστορικῶς ἀσφαλεῖς, ἀφ' οὗ δύο ἐξ αὐτῶν λέγουσιν ἢ μὲν ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη ἐκυριεύθη ὑπὸ Μουράτ τοῦ Β' τῷ 1427, ἢ δὲ τῷ 1442, ἀλλ' ἡ δὲ τις ὅτι τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπέηρεν ὁ σουλτάν μεμετήης τῷ 1452». Περὶ τούτου δὲ τοῦ ἀταλαιπώρου τῶν τοιούτων ἀναγραφῶν ἐπραγματεύθημεν καὶ ἐν τοῖς *Συμμίκτοις* ἡμῶν (σελ. 88 κέξ) καὶ ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ 1905 (Comptes rendus du Congrès international d'archeol. 1905 σελ. 321-322).

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ἐπὶ φύλλου κεκολλημένου ἐπὶ τοῦ σταχώματος καὶ τριῶν ἄλλων συνεχομένων τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 10 χειρ. περιέχοντος ἔργα Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

+ εἰς τοὺς αχπα(1) μηνὶ δεκεμβρίῳ κ' ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὴν δύσιν ἐκεῖ ὅπου δυσεύει ὁ ἥλιος τὸν ἰούλιον μῆναν, ἓνα ἄστρον μικρὸν μὲ φωτῖα μεγάλη πλατὴ καὶ μακρὴ ὡσαν σπαθὴ δύστημα, καὶ βαστοῦσεν ὡς τὴν ἀνατωλγὴν, καὶ ἦταν μέγα θαύμα

(1) Πρόκειται βεβαίως περὶ κομήτου· ἀλλ' ὁ ὑπὸ Νεύτωνος παρατηρηθεὶς, ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων, ἐφάνη τῷ 1680. τῇ 22 Δεκεμβρίου (ε. ν.) ἐξῆλθε τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου.

τῆς ὀρωσίων. ἐκράτησεν ἡμέραις μ, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σπαθίου ἐχάθη ἢ φωτιά καὶ τὸ ἄστρον, τότεστῆ εἰς τὴν ἀνατολήν.·~

εἰς τοὺς ἀγπβ(1) αὐγούστου, ἐφάνη καὶ ἕτερον ἄστρον μὲ φωτίαν ὡσάν σπαθὴ καὶ αὐτῷ, πλὴν μικρόν, ἐκράτησεν ἡμέραις η, κατὰ μεσημβρίαν καὶ ἀντίκρηξεν πρὸς τὸ βόρειον μέρος.·~

+ εἰς τοὺς ἀγπγ ἐστράτευσεν ὁ βασιλεὺς τῶν τουρκῶν εἰς τὸ μπέτζη, ἦγγον εἰς τὴν βιένα, καὶ ἐπῆραν οἱ νέμτζοι τόπους πολλούς, τὴν οὐκρίαν, τὸ μπουζτίμη, καὶ ἄλλα πολλὰ κάστρους ἕως τὸ πελεγράδι, ἐκράτησεν ὁ πόλεμος χρόνους ιε.

+ εἰς τοὺς ἀψι ἐπολέμησαν οἱ μοσκοβίται μὲ τοὺς σφέτους ἕως τὰ σύνορα τῆς καζανίας, καὶ ἐνεκίθησαν οἱ σφέτζοι κατὰ κράτος καὶ ἔφυγεν ὁ ρίγας μὲ ὀλίγους ἀν(θρώπους) εἰς τὰ μέρη τῆς τουρκίας καὶ ἔμηνεν ὁ ρίγας εἰς τοὺς τούρκους χρόνους δ, ἔπιτα ἐστράφη πάλιν εἰς τὸν τόπον του, τὸν ἐπῆραν οἱ μοσκοβίται κάστροι τῷ βίγειν καὶ ἄλλα πολλά.

+ εἰς τοὺς ἀψιε ἔκαμαν μάχει οἱ μοσκοβίται μὲ τοὺς τούρκους διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ σφέτζου καὶ ἐπολέμησαν εἰς τὰ σύνορα τῆς μποϊδανίας οἱ μοσκοβίται καὶ ὁ βιζήγρις τῶν τούρκων πλὴν οὔτε τὸ ἓνα μέρος οὔτε τὸ ἄλλο ἐνίκηθει, μόνον ἀγάπη.·~ ἔγινεν ὁ πόλεμος

Ιουλίου

+ ἐν ἔτη ζμς ἐρχομένου τοῦ αἰμηρά σουλτάνου εἰς τοὺς κορυφούς ἀπρακτου μηνὶ ὀκτωβρίου

+ ἐν ἔτει ζση μηνὶ Ἰαννουαρίου κζ ἡμέρα τρίτη(;) ἐπάτησαν οἱ σοφτάδες τὸ μοναστήρι τοῦ προδρόμου, ἐποίησαν καὶ φόνον ἔνδον τοῦ μοναστηρίου.~

+ ἐπείραν οἱ φράγγοι τὰ τούρκικα τὰ κάτεργα, τι ἐν ἔτει ζπ^ο μηνὶ ὀκτωβρίου ἡμέρα κυριακὴ

+ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐδιαγούμισαν οἱ ἀγαρηνοὶ τὴν μητροπόλιν τῶν σερρών καὶ ἐπτά ἐκκλησίας, τὴν δὲ σεβασμίαν τοῦ προδρόμου μονὴν παντελῶς ἠρήμωσαν αὐτὴν καὶ τὰ αὐτῆς προάστεια καὶ μετόχια.~

(1) Τοῦτον παρατηρήσας ὁ Haley ὑπελόγησε τὴν τροχίαν αὐτοῦ εἰς 76 περίπου ἔτη καὶ εἶπεν ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τοῦ Κεπλέρου (1607) καὶ τοῦ Apian (1531).

+ ἐν ἔτει Ϲ^{ωδ} ἐγένεν λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ μέγας εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, ἐν δὲ τῇ πόλει σερρών, ἀνέβη ὁ σίτος εἰς ἄσπρα ὡπ τὸ κυλῶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ σουλτὰν μουράτ. —

+ ἐν ἔτει Ϲ^η μηνὶ Ἰουλίου κα, ἐγένεν ἔκλειψις ἡλίου ἀπὸ ὥρας α ἕως ὥρας δ. —

+ εἰς τοὺς ἀχπῆς εὐγῆκαν τὰ γιωθαζοχάρτια, εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ εἰς τοὺς καλογέρους. —

+ εἰς ἀχπγ ἐπάησαν οἱ τούρκοι εἰς τὸ πέτζη, καὶ ἐγύρισαν ἄπρακτοι, ἐκράτησεν ὁ πόλεμος χρόνος ιε

+ εἰς τοὺς ἀψιδ ἐγένεν μέγας ἔμπρισμὸς εἰς τὰς σέρρας ἐκάησαν ὅλα τὰ ἐργαστήρια(·) ὁ τεπάχανας καὶ ὁ σανιδόφορος ἐγλύτωσεν, ἐκάηκεν καὶ τὸ ἐσκή τζαμη, μηνὶ αὐγούστου, γ, ἡμερόνοντ(ας) τὸ σαβάτω

+ εἰς τοὺς ἀχπς ἐπῆραν οἱ φράγγοι τὸν μωρέαν ἀπὸ τοὺς τούρκους.

+ εἰς τοὺς ἀψιε ἰνδικτιῶνος η ἐπῆραν οἱ τούρκοι τὸν μωρέαν, ἀπὸ τοὺς φράγγους, μεγάλην φθορὰν ἔκαμαν εἰς τὸ ἔλεηνδον ἀνάμπλη παντελῶς ἐρήμωσαν αὐτῶ, τοὺς χριστιανοὺς ἔκοψαν, τὰ δὲ παιδία καὶ ταῖς γυναῖκες ἐσκόλαθωσαν. μηνὶ αὐγούστῳ εἰς τὰς 2 ἡμέρα τρίτη ἦλθεν ὁ σουλτὰν ἀχμέτης ἀπὸ τὸ νεδροκόπον εἰς τὰς σέρρας, τὸν ἦλθαν καλὰ μαντάτα πῶς ἐπῆρεν ὁ βεζήρης τὸν μωρέα, καὶ ἔκαμαν τοαναμὰν ἕξη ἡμέραις, καὶ πάλιν ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ἀπὸ τὴν καθάλα εἰς τὴν ἀνδριανούπολιν, αὐγούστου εἰς τὰς 20 ἡμέρα σαβάτω. |

⟨ἔσφα⟩ξαν τὸν παπαπαχώμιον μὲ ἰσχυρὸν ἀποτόλμημα ὡς ὁ λίκουε τὸ πρόβατον καὶ τὸ προὶ τὴν τετάρτην μῆα ὅρα νὰ ἔμμερώση ἦλθε μίνημα εἰς τὸ μοναστήρι(ι) διὰ τὴν σφαγὴν αὐτοῦ καὶ ἐσικόθησαν οἱ πατέρες καὶ ἐπῆγαν

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ἐν τινι σελίδι τοῦ τυπικοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἁγίας Λάβρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα.

+ μηνὶ δεκεμβρίῳ, ἐπὶ ἔτους Ϲ^{ωξδ} Ν Θ(1) τέθηγκεν ὁ εὖσε-
(1) Ἰνδικτιῶνος Θ'.

6864
55
55

δέστατος καὶ φιλόχριστος ἀυθέντης ἡμῶν καὶ βασιλεὺς σερβίας
καὶ ρώμανίας στέφανος: +

⟨Τ⟩ Η κδ̄ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς εἰς Ν(1) ἡμέρα σαββάτω
ὥρα Θ, εἰσηλθε ἡ φύλαξις τοῦ κράλη ἐπάνω εἰς τὸ καστέλι.
καὶ αὐτὸς τῆ κε' εἰς τὸ κάτω καὶ ἐλειτουργήθη εἰς τὴν μη-
τρόπολιν ἔτους ςωνδ: +

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

(Εἰς τὸ τέλος τῶν χρησμῶν τοῦ Πατάρων Μεθοδίου)

+ Εἰς τοὺς αἰῶ ἡ καὶ ὀγδόοντα χρόνους, βασιλεύσι εἰς τὴν
κωνσταντινούπολιν γυναῖκα καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, εἰς
χιλίους ὠκτακοσίους Ὁ ἢ Π χρόνους, ἀπὸ Χϛ καὶ θέλη νὰ
καταπονευθῆ εἰς τὴν θάλασσαν ἢ κωνσταντινούπολι, ἀπὸ τὴν
γυναῖκα τὴν μιανή, ὃ τοῦ θαύματος, γυνὴ νὰ βασιλεύσι, οὐχ
καλὴ ἀλλὰ μιανὴ καὶ ἀπὸ αὐτὴν νὰ χαθῆ ἡ ἐπτάλοφος καὶ
ἡ σαλωνίκη καὶ τάννηστια καὶ ἡ κύπρος καὶ ἡ κρήτη καὶ νὰ
βασιλεύσι ὁ ἀντίχριστος καὶ τέλος

+ ὁ Γράψας

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

(Τελευταῖαι σελίδες νομοκάνονος χειρογράφου)

• Περὶ τὰ κάτωθεν κάστρια ποῖω χρόνω ἐπάρθησαν
ἔτους ςωξα ἀπὸ ἀδάμ ἐπήραν τὴν καλιούπολιν.
ἔτους ςωοζ ἀπὸ ἀδάμ ἐπήραν τὴν ἀδριανούπολιν
ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ςωδλε μαῖω κδ¹¹ ἐπήραν τὴν Θεσσαλονίκην
ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ςωδξα μαῖω κθ¹¹ βασιλεύοντος κωνσταντίνου
τοῦ παλαιολόγου ἐπάρθη ἡ πόλις παρὰ τοῦ σουλτὰν
μεεμέτη
ἔτους ἀπὸ ἀδάμ τοῦ νέου ἤγουν ἀπὸ τοῦ Χϛ αὐνζ ἐπήραν
τὴν κόρινθον, τὴν πάτραν τὸ μουχλὴ καὶ τὴν καστελιανίαν
ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ςωδξδ μηνὶ ἰουνίω ἐπήραν τὴν Ἀθῆνας

(1) Ἰνδικτιῶνος Θ.

- ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ,σϞξη ἐπῆραν τὸν μίσιθραν
 ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ,σϞδοα μηνί ἀπριλλίω ἐπαράδωκαν
 οἱ ἀργεῖοι τὸ ἄργος
 ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ,σϞδοη ἐπαράδόθη ἡ εὐριππος μηνί
 ἰουλίω ιβ̄
 ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ,ξξ αὐγούστω κθ ἀλώθη ἡ ναύπακτος
 ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ,ξη ἐπάρθη ἡ μεθώνη καὶ τῷ αὐτῷ ἔτη
 σεπτεμβρίω ιζ̄^η ἐπροσκύνησαν οἱ κορωνάιοι
 ἔτους ἀπὸ ἀδάμ ,ξλ μηνί αὐγούστου β^α ἐπῆραν τὸ ἀμπελογράδι(1)
 ἔτους ἀπὸ Χ^ο γεννήσεως ,αφκβ δεκεμβρίω κη ἐπῆραν
 τὴν ρόδον.
 ἔτους ἀπὸ Χ^ο γεννήσεως ,αφμ νοεμβρίω κα ἐπῆραν
 τὸ ἀναύπλοι. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ τῷ αὐτῷ μηνί
 κδ ἐπῆραν καὶ τὴν μονεμβασίαν

ΜΟΝΗ ΚΟΣΣΥΓΦΗΝΕΙΣΗΣ

(Χειρόγραφον ὑπ' ἀριθ. 294).

«Βιβλίον κατὰ μωάμεθ καὶ κατὰ λατίνων.

Ἦσαν ἀπαράλλακτον τῆς διαθήκης καὶ θεολογικῆς ὁμολογίας τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀοιδίμου φωστῆρος καὶ μεγάλου π(α)τρὸς διδασκάλου κυρίου Ἀναστασίου Γορδίου τοῦ ἐξ Ἀγράφων ἐκ κώμης Μεγάλων Βρανιανῶν, ὅστις ἐξέλιπε τῆς παρούσης ζωῆς ἐβδομῇ τοῦ ἰουνίου μηνὸς ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ ὥρα ε καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ τὸ ἱερὸν καὶ καθαρώτατον αὐτοῦ σῶμα τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ τῆς κυριακῆς ἐν τῇ μονῇ τῆς ἀγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς τῇ καὶ σχολῇ αὐτοῦ τῇ κειμένῃ εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς βῆθείσης κώμης ἐν τῷ νάρθηκι ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ μακαριωτάτου καὶ Γέροντος αὐτοῦ κυρίου Εὐγενίου πολλῶν π(α)τέρων καὶ ἱερέων καὶ πλῆθος χριστιανῶν ἀναδραμόντων καὶ πάντες ὀδυρόμενοι τὴν ἀποδημίαν καὶ στέρησιν τοῦ καλοῦ π(α)τρὸς καὶ φωστῆρος ὅτι πάντ(ο)τε προῖστατο εὐεργετῶν καὶ πάντας νουθετῶν ὁ ἀείμνηστος ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον. ἦν δὲ ὡς ἐτῶν ἐβδομήκοντα πέντε.

(1) Ἀνάγν. Βελιγράδι.

«Εἰς δόξαν πατρ(ὸ)ς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος τοῦ ἐνὸς μόνου ἀληθινοῦ θεοῦ τοῦ ποιητοῦ καὶ πλάστου καὶ δεσπότου τῶν ἀπάντων ἐρρωμένως τῷ νῷ καὶ τῇ διανοίᾳ.

Ὅσα εἰς ὀρθόδοξον πίστιν ἀναφέρεται. . .

ἐν τῇ μονῇ τῶν μεγάλων βραβιανῶν ἀψχθ^ο»

(Ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου).

Πόθεν συνάγονται τὰ ἀπὸ κόσμου γεννήσεως ἔτη.

ἀπὸ ἀδάμ ἕως κατακλυσμοῦ ἔτη	2245
ἀπὸ κατακλυσμοῦ ἕως πυργοποιίας ἔτη	525
ἀπὸ πυργοποιίας ἕως ἀβραάμ ἔτη	425
ἀπὸ ἀβραάμ ἕως ἐβραίων ἐξόδου αἰγύπτου ἔτη	435
ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἕως οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἔτη	757
ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἕως τῆς μετοικεσίας βα- βυλῶνος ἔτη	425
ἀπὸ ταύτης ἕως ἀλεξάνδρου τοῦ μακεδόνος ἔτη	400
ἀπὸ ἀλεξάνδρου ἕως γεννήσεως χριστοῦ ἔτη	300
ἀπὸ γεννήσεως χριστοῦ ἕως τοῦ νῦν ἔτη	1745
	<hr/> 725 (7)

Καὶ μετὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἀγγέλου Σιργνος (;) ἀπὸ τοῦ ὁράματος τοῦ προφήτου δανιὴλ ἕως συνελεύσεως τοῦ κόσμου συνάγονται ἔτη

(ἀ)πὸ τοῦ ὁράματος τοῦ δανιὴλ ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κ(υρίου)υ ἔτη	576
(κ)αὶ ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ κ(υρίου)υ μέχρι τοῦ παρόν- τος ἔτη	1745
μένουν ἔτη 379	<hr/> 2314

ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους 1745 μετὰ χρόνους 91 ἀρθήσεται τελείως ἢ βασιλεία τῶν λατ[ε]ρίων. ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους — 1745 μετὰ χρόνους 101 ἀρθήσεται τελείως ἢ βασιλεία τῶν ἀγαρηθῶν. μετὰ τὴν τελείαν ἄρσιν λατίνων καὶ ἀγαρηθῶν βασιλευσούσιν οἱ ὀρθόδοξοι χρόνους 278 καὶ τότε γενήσεται τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

1375 ὁ σου(λτάν. . .)

1375 ὁ σουλτάν παγιαζίτης ἐπήρην τὴν ἀνδριανούπολιν

- 1442 ὁ σουλτάν μουράτης ἐπῆρεν τὴν Θεσσαλονίκην
 1452 ὁ σουλτάν μεχεμέτης ὁ υἱὸς τοῦ ἐπῆρεν τὴν κωνσταντινούπολιν
 1460 ὁ αὐτὸς μεχεμέτης ἐπῆρε τὸν μορέαν
 1470 ὁ αὐτὸς ἐπῆρε τὸν ἔγρηπον
 1521 ὁ σουλτάν σουλεϊμάνης ἐπῆρεν τὴν ῥόδον
 1526 ὁ αὐτὸς σουλεϊμάνης ἐπῆρεν τὴν οὐγκρίαν
 1570 ὁ σουλτάν σελήμ ὁ υἱὸς τοῦ ἐπῆρεν τὴν κύπρον
 1640 ὁ σουλτάν μουράτ ὁ υἱὸς τοῦ ἀχμέτ ἐπῆρεν τὴν βαβυλῶνα
 1669 ὁ σουλτάν μεχεμέτης ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἐπῆρεν τὴν κρήτην
 1676 ὁ σουλτάν μεχεμέτης ὁ ἀνωθεν ἐπῆρεν τὴν καμενίτζαν
 1687 οἱ βενέτικοι ἐπῆραν τὴν (ν)αὐπακτον καὶ τὸν μορέαν
 1700 ὁ σουλτάν μουσταφᾶς ἔδωσε τοῦ λέχου τὴν καμενίτζαν καὶ ἐπῆρε τὴν (ν)αὐπακτον
 1715 ὁ σουλτάν ἀχμέτης ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἐπῆρε τὸν μορέαν
 1716 ὁ νιτζοξιάδωρος ἐπῆρεν τὸ τιμισ[ι]βάρ
 1717 ὁ νιτζοξιάδωρος ἐπῆρεν τὸ μπελιγράδ
 τέλος τοῦ παρόντος βιβλίου ὑπὸ χεῖρὸς ἐμοῦ ἱακώβου ἱερομονάχου καὶ προηγουμένου τῆς βασιλικῆς μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου.

ΜΟΝΗ ΚΟΣΣΥΦΗΝΕΙΣΗΣ

Νικηφόρου τοῦ πατριάρχου χρονογράφου.

(Κώδιξ χαρτῶος ὑπ' ἀρ. 249 περιέχων ἱστορικούς. μῆκος σελ. 0,20 πλάτος 0,14 μῆκος γεγραμμένον 0,16 πλάτος 0,9).

+ Τοῦ ἐν ἀγίοις π(ατ)ρ(ῶ)ς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ νικηφόρου π(ατ)ριάρχου κωνσταντινουπόλεως, χρονογράφου

Ἀπὸ ἀδάμ, ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βσιμβ καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρᾶς ἧς ἀδάμ ἔλαβε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καθεξῆς οἱ ἄν(θρωπ)οι. αἱ γὰρ δέκα γενεαὶ οὔτε οἶνον ἐγίνωσκον οὔτε ἔλαιον οὔτε κρέας ἀλλ' ἔζουσαν πάνυ στενήν καὶ τεθλιμμένην ζωὴν κατὰ τὸ ἱερὸν γράμμα. καὶ οὔτε ἡ γῆ ἦν οἰκισμένη ἀλλὰ πέραν τοῦ ὠκεανοῦ οἶκος. Μετὰ δὲ τὸν κατα-

κλυσιμὸν ὃ νῶε διεμερίσθη τὴν γῆν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ οὐ-
κοίσθη. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιίας χρόνοι
φκε· ἀπὸ δὲ τῆς πυργοποιίας ἕως τῆς γεννήσεως Ἀβραάμ χρόνοι
φλ· + ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀβραάμ ἕως τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ
ἐξ αἰγύπτου χρόνοι νε. ἀπὸ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ
ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, ὃν ὠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς σολο-
μῶν χρόνοι ψε. ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας σολομῶντος ἕως τῆς
βασιλείας ἀλεξάνδρου τοῦ μακεδόνος χρόνοι χιμγ. ἀπὸ δὲ τοῦ
Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς ἐνσάρκου καὶ θείας οἰκονομίας Χ(ριστοῦ)
τοῦ θε(εοῦ) ἡμῶν τοῦ ἐν τριάδι καὶ ἐν μονάδι προσκυνουμένου
χρόνοι [□ φ⁺] ΤΛ· ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίαν Χ(ριστοῦ)
τοῦ θε(εοῦ) ἡμῶν μέχρι τῆς κωνσταντινουπόλεως χρόνοι τλς.
Ὅμοῦ τὰ ἅλα συνάγονται ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς Κων-
σταντινουπόλεως εωλσ. τὰ νῦν δὲ εἰσιν ἔτη ςϞδξδ ἀπὸ τοῦ
σ(ωτη)ρίου πάθους καὶ τῆς φρικτῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ τοῦ
σ(ωτῆ)ρ(ος) | <ἕως τῆς> λιθοβολίας στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος
ἔτη ζ. ἀπὸ τοῦ ἁγίου στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδια-
κόνου ἕως τοῦ ἐξ οὐ(ρα)νοῦ φανέντος τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ
ἀποστόλου φωτὸς καὶ βαπτισθέντος καὶ ἐναρξαμένου λόγων τοῦ
Χ(ριστοῦ) τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ θανάτου(;) ἔτη γ. Ἰστέον δὲ ὅτι
ἡ πανυπέραγνος θε(εοτό)κος καὶ ἀληθῆς μ(ή)τηρ τοῦ κ(υρί)ου
μου ἔζησεν ἐν τῇ ἀν(θρώπ)ω(;) ἔτη νθ. εἰς μὲν τὸν ναὸν ἔτη
ιδ εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ δικαίου ἰωσήφ μῆ(νας) ιδ, καὶ ἐκεῖσε
εὐαγγελίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. καὶ συλλαβοῦσα
ἔτεκε τὸν κύ(ριον) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν καὶ θε(ὸ)ν ἡμῶν
καὶ βασιλέα τῆς δόξης τῆ κε τοῦ δικεβρίου μηνός. ἔζησε
δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ ἡμῶν σ(ωτῆ)ρος Χ(ριστοῦ)
ἔτη λγ, καὶ μετὰ τὸ πάθος ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Κ(υρί)ου
ἔζησε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἰς τὸν οἶκον ἰωάννου τοῦ
εὐαγγελιστοῦ ἔτη ια. ὁμοῦ τὰ ἅλα αὐτῆς ἔτη ἔζησε ἔτη νθ.
καθὼς ὁ ἁγιώτατος σοφρόνιος ἱεροσολύμων ἐγκωμιάζει τὸν
π(ατέ)ρα τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ θεολόγου καταλεπτῶς καὶ
περὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ τ(α)ιάδε φάσκων· ὁ γὰρ πατήρ τοῦ
θεολόγου ὁ ζεβεδαιὸς ἦν, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ σαμφώρα θυγάτηρ
ἰωσήφ τοῦ μνηστήρος. ὁ γὰρ ἰωσήφ τέσσαρας υἱοὺς ἔσχεν καὶ

θυγατέρας Γ. και (υί)ους μὲν Ἰάκωβον, σίμωναν, ἰούδαν και ἰωσή, θυγατέρας δὲ τὴν ἐσθήρ, τὴν μάρθαν και τὴν σαλώμην. αὕτη ἦν Γυνή μὲν ζεβεδαίου μ(ή)τηρ δὲ τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ θεολόγου. ἐντεῦθεν ὁ σ(ω)τήρ ἡμῶν Χ(ριστὸ)ς και θ(εὸ)ς θεῖος μὲν ἦν ἰωάννου τοῦ θεολόγου, και ἀδελφὸς σαλώμης | τῆς θυγατρὸς ἰωσήφ. ἰστέον ὅτι τὸν μὲν ἅγιον πέτρον οἰκειαίς χειρσὶν ἐδάπτισεν ὁ κ(ύρι)ος ἡμῶν, και ἀνδρέαν. και ἀνδρέας Ἰάκωβον και ἰωάννην, και Ἰάκωβος τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους. και πάντες μὲν ἔφυγον, μόνος δὲ ἰωάννης ὁ ἡγαπημένος (;) ἐν τῇ παραδώσ(ει) και ἐν τῇ σ(α)ρῶν παρέσ(τ)η, και εἰς τὸν τάφον τοῦ κ(ύρι)ου πρῶτος τῶν ἄλλων ἦλθεν. και τὴν ὑπέραγνον ἁγίαν θ(εοτό)κον εἰς τὰ ἴδια ἔλαβε. και ἐπὶ τῆς γῆς Γ μητέρας ἔσχε πρῶτην μὲν τὴν σαλώμην ἐξ ἧς ἐτίκτετο, και δευτέραν τὴν βροντήν, ὅς ἐβρόντισε τὸ <<ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος>> και Γ τὴν ὑπέραγνον θ(εοτό)κον εἰς τὰ ἴδια ἔλαβε ὡς <ἐδήλωσε> τὸ <<ἰδοὺ ἡ μ(ή)τηρ σου>>. ὅς και ταύτην τὴν ἁγίαν θ(εοτό)κον αὐτὸς ἐδάπτισε. ἐνθα γὰρ ἐστὶν ἡ ἁγία σιών, ἐκεῖ ἦν ἡ οὐκ[ε]ῖα αὐτοῦ τοῦ ἰωάννου, ἐκεῖ και οἱ ἀπόστολοι κατέφυγον, ἐκεῖ και τῷ ματθαίῳ ἐφάνη ὁ κ(ύρι)ος μετὰ τὴν ἀνάληψιν τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ. και τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἐκεῖ ἐφανερῶθη και ἔδωκεν αὐτοῖς πν(εύ)μα ἅγιον. ἐκεῖ τῇ ζ ἡμέρᾳ ἐπληροφόρησε τῷ Θωμᾷ δεῖξας αὐτῶ[ν] τὰς τῶν ἡλῶν τύπους (;) ἐκεῖ ἤτοιμασε φαγεῖν τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὅθεν ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλεῶν(1) εἰς χωρίον λεγόμενον γεσθημανῆ. κακεῖ χειροτονεῖ τὸν Ἰάκωβον ὁ κ(ύρι)ος ἐπίσκοπον (;). οὕτω καταλέγεται ἡ γενεολο(γία). ὁ δὲ ἀδὰμ ἐγέννησε υἱοὺς Γ και θυγατέρας β τὸν κáιν και τὸν ἄβελ και τὸν σῆθ και τὴν ἄζουρ και τὴν ἄσουά|μην. και ὁ μὲν κáιν ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἄζουρ ὁ δὲ σῆθ τὴν ἄσουάμην. . .

(1) Ἀνάγν. ἐλαιῶν.

ΜΟΝΗ ΚΟΣΣΥΦΗΝΕΙΣΗΣ

Κώδιξ χαρτῶς ὑπ' ἀρ. 151 (σελ. 411 μῆκος σελ. 21 πλάτος 15· μῆκος γεγραμμένον 16 πλάτος 8¹/₂). Ἐξ αὐτοῦ ἀναγράφομεν τὰ σημειοῦντα χρόνους ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τὰ κεφάλαια τῆς ῥωμαϊκῆς καὶ βυζαντιακῆς ἱστορίας καὶ τινὰς συντόμους διηγήσεις.

«+βιβλίον χρονολογικόν, ἐν ἐξηγήσει τῆς τῶν ῥωμαίων βασιλείας, ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς βασιλείας κυροῦ [μ]μανουὴλ κομνηνοῦ.

ἡμέρα πρώτη

Ἄπ' ἀρχῆς ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν χωρὶς ἄστρον ὠραιότατόν τε εἰς ὕψος καὶ εἰς θέαν(1) καὶ μετ' αὐτὸν ἐποίησε τὴν γῆν εἶτα τὸ φῶς· ἡ δὲ γῆ ἦτον ἀθεώρητος καὶ ἀμόρφωτος καὶ ἐπάνω τῆς ἦτον βαθὺ σκότος κτλ.»

«Ἀρχὴ τῆς ῥωμαίων βασιλείας, τῶν χριστιανῶν καὶ πόθεν ἐδασίλευσαν.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς τροίας στρατηγὸς τις ὀνόματι αἰνείας υἱὸς Ἀγχίσου(2) εἶτε ἔφυγε τότε εἶτε ἐλευθερώθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπῆρε τὸν λαόν του καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Ἴταλίαν κτλ.

οἰκοδομὴ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης καὶ πῶς ἐγένετο.

βασιλεία ῥωμύλου | βασιλεία σερβίου | βασιλεία ταρκυνίου | (3)
βασιλεία γαῖου ἰουλίου καίσαρος | βασιλεία αὐγούστου καίσαρος | βασιλεία γάλβα μῆν(ας) ζ:— | περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ) | βασιλεία οὐεσπεσιανοῦ | βασιλεία υἱοῦ οὐεσπεσιανοῦ | βασιλεία δομετιανοῦ | βασιλεία νερούα(4) | βασιλεία τραϊανοῦ | βασιλεία τραϊανοῦ | βασιλεία

(1) Τὸ χειρ. θέων.

(2) Τὸ χειρ. Αἰσχίστου.

(3) Καὶ ἐν τῇ χειρογράφῳ ἱστορίᾳ τῇ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου οὐδὲν λέγεται περὶ τῆς δημοκρατουμένης Ῥώμης.

(4) Τὸ χειρ. νεούρα.

ἀνδριανού | βασιλεία ἀντωνίνου | βασιλεία μάρκου ἀντωνίνου | βασιλεία κομμώδου(1) | βασιλεία περτίνα(τ)ος | βασιλεία Ιουλιανού, διδύμου | βασιλεία σεθήρου | βασιλεία ἀντωνίνου, καρκαλάου καὶ γέτα | βασιλεία τιβερίου ἔτη κδ ἦ, ἡμέρας Γ | βασιλεία γαῖου | βασιλεία κλαυδίου ἔτει ιΓ μῆνας ι, ἡμέρας θ' | βασιλεία νέρωνος | .

+ Βιβλίον χρονολογικὸν δευτερον ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς βασιλείας διοκλητιανοῦ καὶ μαξιμιανοῦ καὶ καταλήγον ἕως τῆς βασιλείας κυροῦ νικηφόρου τοῦ βοτανειάτου: + βασιλεία διοκλητιανοῦ. Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς ῥωμαίων, ἔλ(λ)ην εἰδωλόλατρης, ἐποίησε σύντροφον εἰς τὴν βασιλείαν μαξιμιανὸν τὸν ἐρκούλιον. Ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εψοζ, ἀπὸ τοῦ κ(υρί)ου ἡμῶν ιη(σο)υ χ(ριστο)υ σοζ. Ἦτον δὲ πάπας ῥώμης γάτος | βασιλεία κωνσταντίου ἐ(κ)κόσμου ἔτη ἦγον ἀπὸ ἀδάμ ,εωγ μέγας κωνσταντίνος | λικίνιος βασιλεὺς | π(ατ)ριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀλέξανδρος ἔτη κγ ἦ ἀγία πρώτη <οἰκουμενικῇ> σύνοδος | βασίλισσα ἐλένη | ῥώμης πάπας μᾶρκος ἔτη β | ἀθανάσιος π(ατ)ριάρχης ἀλεξανδρείας ὁ ἅγιος ἔτη μς | τοῦ Χ(ριστο)υ ἔτη τκθ, ῥωμαίων βασιλεὺς κωνσταντίος ἔτη κα, περσῶν βασιλεὺς σαβώριος ἔτη ο, ῥώμης πάπας Οὔλει ἔτη κε, Π(ατ)ριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀλέξανδρος ἔτη κς, Ἱεροσολίμων μᾶξιμος ἔτη Λς, Ἀντιοχείας Εὐφρόσυνος ἔτη Η.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουλιανὸς Γ, περσῶν βασιλεὺς Καθώριος ἔτη ο.

Ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εωγζ τοῦ κ(υρί)ου τνζ, Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουδιανὸς μῆνας θ, περσῶν βασιλεὺς Καθώριος ἔτη ο.

Ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εωνη, τοῦ Χ(ριστο)υ ἔτη τνη. Ῥωμαίων βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς ἔτη ια, περσῶν βασιλεὺς Καθώριος ἔτη ο:—

ὁ μέγας ἀθανάσιος ὅταν ἀπέθανε ἔτη μς

ὁ μέγας βασίλειος ἀρχιεπίσκοπος

ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εωσα, τοῦ κ(υρί)ου Τοα Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεοδόσιος ἔτη ις | τὸ λείψανον αὐτοῦ ἤφερέν το ὁ ἀρχιάδιος εἰς τὴν κωνσταντινούπολιν καὶ ἔθαψέν το ἔσω εἰς τοὺς ἁγίους

(1) Τὸ χειρ. κωμῶδι.

ἀποστόλους + ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εωπζ, περσῶν βασιλεὺς Ἰουδι-
γέρδης ἔτη κα.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο ὁ ἀρκάδιος αὐτοκράτωρ | χρυσόστο-
μος | χρυσόστομος | φθόνος | ἐξορία | ἢ κοίμησις |

Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεοδόσιος | ἀθηναῖδα |

ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εϞμγ, τοῦ κ(υρί)ου ἡμῶν υμγ. Ῥωμαίων
βασιλεὺς μαρκιανὸς ἔτη ε

ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εϞδν, τοῦ κ(υρί)ου υν + Ῥωμαίων βασιλεὺς
λέων ὁ μέγας ἔτη ιζ.

ἔτη ἀπὸ ἀδάμ ,εϞεζ, τοῦ κ(υρί)ου υζζ. Ῥωμαίων βασιλεὺς
Ζήνων ἔτη ιζ

ἀπὸ ἀδάμ κατὰ ρωμαίους ἔτη ,εϞηθ κατὰ δὲ τὸν ἀληθινὸν
ψηφον ἀλεξανδρέων ἔτη ,ε<Ϟ>πγ, ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς διοκλη-
τιανοῦ σζ, τοῦ κ(υρί)ου ἡμῶν υπγ· ἐστέφθη δὲ ὁ ἀναστάσιος
ἰνδικτιῶνος ιδ μηνὶ ἀπριλλίῳ ιδ ἡμέρᾳ πέμπτη + ἔτη ἀπὸ
ἀδάμ ,εϞπδ, τοῦ κ(υρί)ου υπδ, Ῥωμαίων βασιλεὺς ἀναστάσιος
ἔτη κζ, περσῶν βασιλεὺς Περῶζ(1) |

ἔτει ἀπὸ ἀδάμ ,εια, τοῦ κ(υρί)ου φια. Ῥωμαίων βασιλεὺς
Ἰουστίνος ἔτει θ βασιλείᾳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου

Καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ μεγαλοπρεπέστατος |

Δυσμένεια πρὸς τὸν Βελισάριον.

«ἔπεσεν ὁ βελισάριος πτώσιν μεγάλην ἀπὸ συκοφαντίας καὶ
ἐγυμνώθη ἀπὸ τὰ πράγματά του καὶ ἦ πικρία ὅπου τὸν ἐπλά-
κωσεν ἦτο ἀβάστακτος καὶ ἐγένετο ἀπὸ τὰς καταπλοκάς ὡσάν
σιλάδος φευγάτος. καὶ ἐφθασεν εἰς πτωχείαν καὶ ταλαιπωρίαν
ἐσχάτην καὶ ἐκάθητο καὶ ἀνέμενον πότε νὰ ἐλθῃ σεργέντης
νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ, καὶ τόσον τὸν ἐγύριζεν ὁ τραχὺς τοῦ
χρόνου, ὅτι ἐκράτει εἰς τὸ χέρινον τοῦ ξυλοκαύχην καὶ ἐζήτα
ἐλεημοσύνην διὰ νὰ χορτάσῃ ψωμὴν, καὶ ἐλάλη· ὁ δὲ καρτέ-
σιν τῷ βελισαρίῳ· τὸν ὕψωσε ἢ τύχη, ὁ δὲ φθόνος ἐταπεί-
νωσεν + » |

(1) Τὸ χειρ. Περῶζ.

βασιλεία Ιουστίνου(1) τοῦ νέου | βασιλεία τιβερίου ἔτει ε | βασιλεία μαυρικίου ἔτη η | βασ. Φωκά τοῦ Τυρα(ν)Νου | βασ. ἡρακλείου ἔτη λ | βασ. κωνσταντίνου υἱοῦ ἡρακλείου | βασ. μαρτίνας καὶ ἡρακλεωνᾶ(2) | βασ. κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου ἔτη ιζ | βασ. Ιουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτιμήτου | βασ. λέοντος τοῦ π(ατ)ρικίου | βασ. ἀψημάρου τοῦ Τιβερίου | δευτέρα ἀνά(ρ)ησις Ιουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτιμήτου | βασ. Φιλιππικοῦ ἔτη β | βασ. ἀναστασίου τοῦ ἀρτεμίου | βασ. λέοντος ἰσαύρου ἔτη κε | .

Παράδεισος Σοφίας.

«Χιλιάδες ΛΓ βιβλία».

«Κοντά εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, τὸν ναόν, ὠκοδόμησαν οἱ πρῶτοι βασιλεῖς οἶκον λαμπρὸν καὶ ὄρατον καὶ μέγιστον. καὶ ὅπου δ' ἂν ἤυρασι βιβλία χρήσιμα καὶ καλὰ ἤφεράν τα εἰς τὸν μέγαν οἶκον ἐκείνον, ὡσπερ θησαυρὸν πολύτιμον. καὶ ἦσαν τὰ ρηθέντα(3), βιβλία χιλιάδες ΛΓ. καὶ τὸν οἶκον ἐκείνον ὠνόμαζαν τὸν παράδεισον σοφίας. ἔθηκαν δὲ οἱ βασιλεῖς ἐπάνω τοῦ παραδείσου ἐκείνου ἐπιστάτην καὶ ἄρχοντα ἄνδρα θεῖον καὶ ἐνάρετον προέχοντα τῶν ἄλλων σοφῶν ἐν λογικῇ συνέσει(4) καὶ ἐπιστήμῃ ἄξιον θαύματος καὶ τιμῆς καὶ μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίον. ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ ἕτεροι ἄνδρες ἰβ σοφώτατοι καὶ φρονιμώτατοι καὶ ἐκλελεγμένοι, ὡσπερ ὑποστράτηγοι εἰς Γενναῖον καὶ ἄριστον στρατ(ηγ)όν.

Καὶ εἶχασιν ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ ἀπὸ τοὺς μεγιστάνας τιμὴν τὴν πρέπουσαν καὶ δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας μεγάλας, καὶ ἦσαν διὰ τιμὴν καὶ καύχημα τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων. καὶ ἦσαν δυνατοὶ ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ νὰ λύωσι τὰ σκοτεινὰ τῆς γραφῆς καὶ νὰ ἀντιστοιμίζωσιν πᾶσαν αἴρεσιν καὶ πᾶσαν συμπλοκὴν καὶ τέχνην τῶν ἄλλων γενεῶν. καὶ εἴ τις ἐπόθει νὰ μάθῃ, ἔτρεχεν εἰς ἐκείνους καὶ χωρὶς μισθὸν ἐπαδαυέτο πᾶσαν

(1) Τὸ χειρ. Ἰουστινιανοῦ τοῦ νέου.

(2) Τὸ χειρ. ἡρακλιώνας.

(3) Τὸ χειρ. τὰ τεθούτα.

(4) Τὸ χειρ. συνέσει.

σοφίαν καὶ οὐδὲν ἦτον μάθημα ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τὴν ἕξω σοφίαν καὶ ἀπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς ὅτι νὰ τοὺς ἐλάνθανε τίποτε. καὶ τόσῃν ἦτο ἡ γνώσις αὐτῶν καὶ ἡ ἀρετή, ὅτι οὐδὲ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ ἐπολεμοῦσαν τίποτε χωρὶς νὰ πάρουν βουλὴν καὶ θέλημα τούτων τῶν καλῶν καὶ σοφῶν ἀν(θρώπων), τὸ μέγα καύχημα τῶν Ῥωμαίων. ἐδιόξετο ὁ βασιλεὺς (1) νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν κακὴν ὄρεξιν καὶ νὰ συγκαταθοῦσιν εἰς τὴν ὄρεξιν καὶ ἀσέβειαν τῆς ψυχῆς του (2). ὡς δὲ καὶ μὲ κολακείας καὶ ἀπειλὰς καὶ ὑποσχέσεις καὶ μὲ πᾶσαν τέχνην ἐδοκίμασέν τους, βουλὴν φεῦ! βουλεύεται κακὴν καὶ ἀπάν(θρώπων), βουλὴν παράνομον καὶ ἀτυπωτάτην. ὦρισε γὰρ καὶ ἐσώρρευσαν ὕλην περισσὴν, ξύλα καὶ δαδιά καὶ κλήματα καὶ φρύγανα, προσέθηκε δὲ καὶ καλάμην καὶ πίσσαν καὶ τεάφην (3) καὶ ὅσα εἶναι εἰς τὸ λαμπρὸν (4) ἔτοιμα, καὶ περιεκύκλωσαν τὸν περίδοξον οἶκον ἐκεῖνον, καὶ ὑψήψε πῦρ καὶ κατέκαυσε τοὺς ἱεροὺς ἀνδρας ἐκεῖνους καὶ τὰ πολύτιμα βιβλία. Ὡ ψυχῆς μιαρᾶς καὶ ἀθεωτάτης, καὶ ἐξέκοψε τὸν ὀφθαλμὸν τῆς πόλεως καὶ τὴν τιμὴν τῶν Ῥωμαίων. ἦσαν ἐκεῖ βιβλία ἀπὸ πάντων τῶν μαθημάτων τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων. ἦτο καὶ ἕνα κοντάκιον καὶ ἦσαν τὰ χαρτιά τοῦ δράκοντος ἔντερα. καὶ εἶχαν τὰ βιβλία γεγραμμένα τοῦ Ὀμήρου. ἀπὸ τοῦτο τὸ ἀνόσιον ἔργον τὸ (5) ἐποίησεν νὰ γνωρίσῃ πᾶς ἀν(θρώπος) τὴν κακὴν καὶ λυσσώδη μάστιγαν τῆς ψυχῆς του κτλ.

Βασίλεια κωνσταντίνου τοῦ κοπρωνύμου | βασλ. λέοντος υἱοῦ τοῦ κοπρωνύμου | βασ. εἰρήνης καὶ κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς | βασ. νικηφόρου τοῦ Γενικοῦ | βασ. Σταυρακίου | βασ. μιχαήλ τοῦ ῥαγκαδῆ ἔτη δ' μὴνας θ' | ἐδασλευσεν ὁ ἐξ ἀρμενίας λέων | βασ. μιχαήλ τοῦ τραυλοῦ | βασ. θεοφίλου υἱοῦ τοῦ μιχαήλ | βασ. μιχαήλ υἱοῦ θεοφίλου | βασ. βασιλείου τοῦ μακαϊδόνοϋ | βασ. λέον(τος) τοῦ σοφοῦ | ἐποίησε βασιλέα

(1) Λέων ὁ Ἰσαυρος.

(2) Τὴν εἰκονομαχίαν.

(3) Θειάφιον.

(4) Πῦρ.

(5) ὁ ἐποίησεν, δύναται νὰ γνωρίσῃ πᾶς κτλ.

Ἄλξξανδρον τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν υἱόν του τὸν Κωνσταν-
 τίνου | βασιλεία βασιλείου τοῦ βουλγαροκτόνου καὶ κωνσταν-
 τίνου υἱῶν | βασ. κωνσταντίνου ἀδελφοῦ βασιλείου ἔτη β | βασ.
 βαμκνοῦ τοῦ ἀργυροπούλου ἔτη ε' καὶ ἐδασίλευσε μιχαήλ ὁ
 παφλαγὸν ἔτη ζ' | βασιλεία μιχαήλ τοῦ караφλοῦ | βασ. ζωῆς
 καὶ θεοδώρας | βασ. κωνσταντίνου τοῦ μονομάχου ἔτη ιβ' | βασ.
 θεοδώρας | βασ. Ἰσαακίου τοῦ κομνηνοῦ ἔτη ιβ' | βασ. κων-
 σταντίνου τοῦ δούκα ἔτη β | βασ. εὐδοκίας καὶ τῶν τέκνων
 αὐτῆς | βασ. ῥωμανοῦ διογένης | βασ. νικηφόρου τοῦ βοτα-
 νειάτου |

(Πῶς ἐγένοντο χριστιανοὶ οἱ Βούλγαροι).

« + διήγησις παλαιὰ ἀπὸ ποίαν ἀφορμὴν ἐγένοντο οἱ βούλ-
 γαροι χριστιανοί:—

Ἄν(θρωπός) τις φιλόσοφος καὶ ζωγράφος ἀπὸ τὴν κων-
 σταντινούπολιν ἀπῆλθεν εἰς τὴν βουλγαρίαν νὰ παραδιάβασῃ
 καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ βούλγαροι ὅτι ζωγράφος ἔνε ἀνέφεράν το
 τὸν βασιλέα τους· καὶ ἔστειλεν καὶ ἤφερέν τον ὀμπρός του καὶ
 ἠρώτησέν τον καὶ τότε ἔδειξέν τον ἕνα παλάτι ἔμμορφον καὶ
 εἶπε νὰ (ἱ)στορήσῃ καὶ νὰ ποιήσῃ πολέμους καὶ ἐξηγήσεις
 παλαιάς. καὶ εὐθὺς ὁ ζωγράφος ἤπιτετο τοῦ ἔργου. καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς ἀπῆλθεν εἰς ἑτέραν πόλιν διὰ δουλείας βασιλικαῖς ὅπου
 εἶχεν. καὶ ὁ ζωγράφος εἰς ἕνα ἔμμορφον τόπον τοῦ παλατίου
 ὀποῦτον εὐκολον νὰ βλέπῃ πᾶς ἄν(θρωπος) ἐστόργησε τὸν
 Χ(ριστὸν) καθήμενον ἐπὶ θρόνου φοβεροῦ καὶ ποταμὸν πύρινον
 ἐξερχόμενον ἐκ τοῦς πόδας αὐτοῦ, καὶ τοῦς δώδεκα ἀποστό-
 λους καθημένους εἰς θρόνους καὶ κρίνοντας τὰς ἰβ' φυλάς τοῦ
 Ἰ(σρα)ήλ· καὶ πᾶσα φυλὴ καὶ γλῶσσα· καὶ τὴν παράδεισον καὶ
 τὰς κολάσεις καὶ τὸν ζυγὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦς μὲν δι-
 καίους ἀπερχομένους εἰς τὸν παράδεισον, τοῦς δὲ ἁμαρτωλοὺς
 ἀ(ποπ)εμπομένους εἰς τὴν κόλασιν, ἤγουν τὴν δευτέραν παρου-
 σίαν. καὶ ἐποίησέν τὴν πολλὰ ὠραιότατην. καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ
 βασιλεὺς καὶ ἐσέθη[ν] εἰς τὸ παλάτιν, ἐστράφη καὶ (ε)ἶδε τὸν
 Χ(ριστὸν) εἰς τὴν κρίσιν ὅπου ἐκάθητον, καὶ ἐξέστη, καὶ ἐστάθη

ἐπὶ πολὺ ἄφωτος ἀτενίζοντας εἰς τὸν Χ(ριστό)ν. καὶ εὐθὺς ἔκραξε τὸν ζωγράφον καὶ ἠρώτησέν τον περὶ τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ τοῦ ἀποστόλου τὸ τίνας ὑπάρχουσι. καὶ ὁ ζωγράφος ἤρξατο καὶ ἐξηγεῖτο ἐξ ἀρχῆς τὸ ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὸ πῶς ἐπλασε τὸν ἀδάμ καὶ ἔθετο ἐν τῇ παραδείσῳ καὶ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ ἐξηγήθη τὴν παλαιὰν διαθήκην, καὶ περὶ τοῦ Χ(ριστο)ῦ πῶς ἐγεννήθη[ν] καὶ ἐβαπτίσθη[ν] καὶ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν καὶ ἐστ(αυ)ρώθη[ν] καὶ ἐτάφη καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη καὶ τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ἀνελήφθη. καὶ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν κήθοδον, καὶ τῶν ἀποστόλων τὸ κήρυγμα, καὶ ὡς μέλλει ἤξειν καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. καὶ ἐξηγήθη καταλεπτῶς. καὶ ὁ βασιλεὺς ἴστατο ἐνεὸς ἀτενίζων εἰς τὸν Χ(ριστό)ν καὶ ἐνθυμούμενος τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ πῶς μέλλει ἀπολογεῖσθαι εἰς τὴν κρίσιν τὴν φοβερὰν ἐκείνην. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔγραψεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὸν π(ατ)ριάρχην καὶ ἐπαρεκάλεσέν τους νὰ στείλουνσι ἐπισκόπους διὰ νὰ τὸν βαπτίσουν. καὶ ἐστείλασιν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ π(ατ)ριάρχης ἀρχιερεῖς σημειοφόρους καὶ θαυματουργοὺς καὶ φιλοσόφους, καὶ ἐδίδαξαν τους, καὶ ἐδάπτισαν τὸν βασιλέα τῶν βουλγάρων καὶ πᾶσαν τὴν σύγκλητον καὶ ἐχειροτόνησαν ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ διακόνους. καὶ τὸν ζωγράφον ἀρχιεπίσκοπον σερβίας. καὶ ἔκτισαν ναοὺς καὶ ἐγκαινίασάν τους. καὶ οὕτως ἐπλατύνετο ὁ χριστιανισμὸς εἰς τοὺς βουλγάρους εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ. ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα καὶ μεγαλοπρέπεια εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν: †

ΤΑΞΙΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ
ΥΠΟ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΠΙ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ

Κώδιξ χαρτῶος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐκ σελίδων 577 (μῆκος ἐκάστης 0,21, πλάτος 0,15, μῆκος τοῦ γεγραμμένου τῆς σελ. 0,14, πλ. 0,9 1/2) περιέχων ἱστορίαν Ῥωμαϊκὴν (σελ. 45), Βυζαντιακὴν (σελ. 417), νεωτέραν ἀπὸ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου μέχρι Σελήμ τοῦ Β' (σελ. 69), προφητείας κλπ. (σελ. 29) καὶ Κατήχησιν (σελ. 18).

Ἐνταῦθα ἐν τέλει τοῦ βίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἀναγράφεται τάξις τῶν μητροπολιτικῶν θρόνων τῶν ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἔχουσι μὲν δημοσιευθῆ ταυταὶ ὑπὸ Parthey (Hierocelis synecdemus et notitiae graecae episcopatum. accedunt Nili Doxapatrii notitia patriarchatum etc 1866) καὶ ὑπὸ Gelger (Ungedruckte und wenig bekannte etc ἐν Byzant. Zeitschrift τόμ. I σελ. 245 κέξ.). ἔχουσι πολλὰς πρὸς ἀλλήλας διαφοράς. Ἐπειδὴ δ' αἱ ὑπ' ἐμοῦ ἀναγνωσθεῖσαι ἐν κώδιξι τῶν δύο μονῶν Μακεδονίας ἔχουσιν ἰκανὰς διαφοράς ὡσαύτως πρὸς τὰς ἡδῆ δημοσιευθείσας, δημοσιεύομεν αὐτὰς ὡδε.

«Οὗτος ὁ βασιλεὺς Λέων ὁ σοφὸς ἔκαμε τὴν παροῦσαν διατύπωσιν ὅπως ἔχωσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν <τῶν> ὑποκειμένων τῇ π(ατ)ριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

α ἢ Καισάρεια	η ἢ Νίκαια
β ἢ Ἐφεσος	θ ἢ Χαλκηδῶν
γ ἢ Ἡράκλεια	ι ἢ Σεβάστεια
δ ἢ Ἄγκυρα	ια ἢ Ἀμάσεια
ε ἢ Κόζηκος	ιβ ἢ Μελιτηνῆ(1)
ς αἱ Σάρδεϊς	ιγ τὰ Τύανα
ζ ἢ Νικομήδεια	ιδ ἢ Γάγγρα

(1) Τὸ χειρ. ἢ μητηλίη.

ιε ἡ Κλαυδιούπολις	μη αἰ Νέαι Πάτραι
ισ ἡ Νικοκαισάρεια	μθ τὰ Εὐχάϊτα
ις ἡ Πεισινοῦς(1)	ν ἡ Ἄμαστρις
ιη τὰ Μύρα	να αἰ Χῶναι
ιδ ἡ Καρία	νβ ἡ Ὑδρόυς
κ ἡ Θεσσαλονίκη	νγ ἡ Κελτζηνή
κα ἡ Λαοδικαία	נד ἡ Κολώνια
κβ τὰ Σύναδα	νε αἰ Θήβαι
κγ τὸ Ἰκόνιον	νε αἰ Σέρραι
κδ ἡ Ἀντιόχεια	νς ἡ Πομπηϊούπολις
κε τὸ Σύλαιοι	νη ἡ Ῥωσία
κς ἡ Κόρινθος	νθ ἡ Ἀλανά
κς αἰ Ἀθήναι	ξ ἡ Αἴγος
κη ἡ Μωκισός	ξα ἡ Τιθεριούπολις
κθ ἡ Σελεύκεια	ξβ ἡ Ἀχαΐα
λ ἡ Καλαθρία	ξγ ἡ Κερασσοῦς
λα αἰ Πάτραι	ξδ ἡ Νακολία
λβ ἡ Τραπεζοῦς	ξε ἡ Γερμανία
λγ ἡ Λάρισσα	ξς τὰ Μάδυτα
λδ ἡ Φιλιππούπολις	ξς ἡ Ἀππάμια
λε ἡ Τραϊνούπολις	ξη τὸ Βασιλεῖον
λς ἡ Ῥόδος	ξθ ἡ Δρίστρα
λς ἡ Φιλίππου	ο ἡ Νανζιανός
λη ἡ Ἀνδριανούπολις	οα τὰ Κέρκυρα
λθ ἡ Ἰεράπολις	οβ ἡ Ἄβυδος
μ τὸ Δυρράχιον	ογ ἡ Μέθυμ(ν)α
μα ἡ Σμύρνα	οδ ἡ Χρι(στ)ιανούπολις
μβ ἡ Κατάνη	οε τὸ Ῥύσιον
μγ τὸ Ἀμμόριον	ος ἡ Λακεδαιμονία
μδ ἡ Κάμαχος	ος ἡ Παροναξία(2)
με τὸ Κοτυαίειον	οη ἡ Ἀτ(τ)άλ(ε)ια
μς ἡ Σεδηριανή	οθ ἡ Συλιέρια
μς ἡ Μητηλίνη	π ἡ Ἀρκαδιούπολις

(1) Τὸ χειρ. ἡ Πισινοῦς.

(2) Τὸ χειρ. ἡ πάρον ἀξία.

πα ἡ Μεσημβρία	πζ ἡ Ῥίζαινα
πβ ἡ Μίλυτος	πη τὸ Πύργιον
πγ τὰ Γαρδίκεια	πθ ἡ Σεβαστ[ι]ούπολις
πδ τὰ Ὑπαιπα (1)	ἰ ἡ Εὐρυπος
πε ἡ Φιλαδέλφεια	ἰα τὰ Κύδηστα
πς τὸ Ἄργος	

ΤΑΞΙΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ
ΥΠΟ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΠΙ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ

(Ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι μετὰ τὸν βίον τοῦ Ἀνδρονίκου).

«οὗτος ἔκαμε νέαν <τῶν ἐκκλησιῶν τάξιν> καὶ πολλὰς μ(ητ)ροπόλεις ἐτίμησεν ἀπὸ μικροῦς θρόνους εἰς ὑψηλοτέρους καὶ πολλὰς ὑψηλὰς ἐκατέδασε εἰς θρόνους μικροτέρους, τοὺς ὁποίους γράφομεν ἔνταῦθα κατ' ὄνομα

- α ἡ Κεσάρεια
β ἡ Ἐφεσος
γ ἡ Ἡράκλεια
δ ἡ Ἄγγυρα
ε ἡ Κύζικος
ς αἱ Σάρδεις
ζ ἡ Νικομήδεια
η ἡ Νίκαια
θ ἡ Χαλκηδὼν
ι η Φιλαδέλφεια ἦτον ἐπισκοπὴ τοῦ Σάρδεων καὶ ἡρημώθη
ὕπὸ τῶν ἐθνῶν, εἶτα ἐτιμήθη εἰς μ(ητ)ρόπολιν.
ια ἡ Θεσσαλονίκη, ἦτον θρόνος ις καὶ παρὰ τοῦ εἰρημένου βασιλέως εἰς τὸν ια θρόνον ἐτιμήθη.
ιβ ἡ Ἀνδριανούπολις ἦτον θρόνος μ καὶ ἐτιμήθη εἰς ιβ
ιγ ἡ Σίδη ἦτον θρόνος ι καὶ ἐκατέθη εἰς ιγ
ιδ ἡ Σεβάστεια ἦτον θρόνος θ καὶ ἐκατέθη εἰς ιδ
ιε ἡ Ἀμάσεια ἦτον θρόνος β καὶ ἐκατέθη εἰς ιε

(1) Τὸ χειρ. τὰ Ὑπαιπα.

ις ἡ Μελιτηνή(1) ἦτον θρόνος ιγ καὶ ἐκατέβη εἰς ις
 ις τὰ Τύανα ἦτον θρόνος ιδ καὶ ἐκατέβη εἰς ις
 ιη ἡ Γάγγρα ἦτον θρόνος ιε καὶ ἐκατέβη εἰς ιη
 ιθ ἡ Πόντογράκλεια ἦτον ἐπισκοπὴ καὶ ἐτιμήθη(2) <εἰς μη-
 τρόπολιν>

κ ἡ Προῦσσα ἦτον θρόνος ρ καὶ ἐτιμήθη εἰς κ
 κα αἰ Πηγαί ἦτον θρόνος χ καὶ ἐτιμήθη εἰς κα
 κβ ἡ Πέργαμος ἦτον ις καὶ ἐκατέβη εἰς κβ
 κγ ἡ Νικοκαισάρεια ἦτον θρόνος ιε καὶ ἔγινε εἰς κγ
 κδ ἡ Πισινούς ἦτον θρόνος ιθ καὶ ἐκατέβη εἰς κδ
 κε τὰ Μύρα ἦτον θρόνος κ καὶ ἔγινε εἰς κε
 κς ἡ Σταυρούπολις ἦτον θρόνος κα καὶ ἔγινε εἰς κς
 κς ἡ Λαοδίκεια ἦτον θρόνος κβ καὶ ἔγινε εἰς κς
 κη τὰ Σύναδα(3) ἦτον θρόνος κγ καὶ ἔγινε εἰς κη
 κθ τὸ Ἰκόμιον ἦτον θρόνος κδ καὶ ἔγινε εἰς κθ

λ ἡ Βέρροια ἦτον ἐπισκοπὴ τοῦ Θεσσαλονίκης καὶ ἐτιμήθη
 εἰς μ(ητ)ροπολι(τικὸν) θρόνον λ

λα ἡ Πισιδία ἦτον θρόνος κε καὶ ἔγινε εἰς λα
 λβ τὸ Σίλαιον ἦτον θρόνος κς καὶ ἔγινε εἰς λβ
 λγ ἡ Κόρινθος ἦτον θρόνος κς καὶ ἔγινε εἰς λγ
 λδ ἡ Μονεμβασία ἦτον ἐπισκοπὴ τοῦ Κορίνθου καὶ ἐτιμήθη
 εἰς μ(ητ)ροπολι(τι)κὸν θρόνον λδ

λε αἰ Ἀθήναι ἦτον θρόνος κη καὶ ἔγινε εἰς λε
 λς ἡ Μωκισὸς ἦτον θρόνος κθ καὶ ἔγινε εἰς λς
 λς ἡ Κρήτη[ς] ἦτον θρόνος λ καὶ ἔγινε εἰς λς
 λη ἡ Καλαυρία ἦτον θρόνος λα καὶ ἔγινε εἰς λη
 λθ αἰ Παλαιαὶ Πάτραι ἦτον θρόνος λβ καὶ ἔγινε εἰς λθ
 μ ἡ Τραπεζοῦς ἦτον θρόνος λγ καὶ ἔγινε εἰς μ.
 μα ἡ Λάρισσα ἦτον θρόνος λδ καὶ ἔγινε εἰς μα
 μβ ἡ Ναύπακτος ἦτον θρόνος λε καὶ ἔγινε εἰς μβ
 μγ ἡ Φιλιππούπολις ἦτον θρόνος λς καὶ ἔγινε εἰς μγ

(1) Τὸ χειρ. ἡ Μηλιτηνή.

(2) Τὸ χειρ. ἡρημώθη.

(3) Τὸ χειρ. τὰ συναδα.

μδ ἡ Τραϊανούπολις ἦτον θρόν λζ καὶ ἔγινε εἰς μδ
 με ἡ Ῥόδος ἦτον θρόνος λη καὶ ἔγινε εἰς με
 μς αἱ Σέρραι ἦτον θρόνος νη καὶ ἔγινε εἰς μς
 μζ ἡ Φιλίππων ἦτον θρόνος λθ καὶ ἔγινε εἰς μζ
 μη ἡ Χριστούπολις ἦτον θρόνος ος καὶ ἔγινε εἰς μη
 μθ ἡ Ἱεράπολις ἦτον θρόνος μα καὶ ἔγινε εἰς μθ
 ν τὸ Δυρράχιον ἦτον θρόνος μβ καὶ ἔγινε εἰς ν
 να ἡ Σμύρνα ἦτο θρόνος μς καὶ ἔγινε εἰς να
 νβ ἡ Μητηλίνη ἦτον θρόνος μθ καὶ ἔγινε εἰς νβ
 νγ τὰ Ἰωάννινα ἐπισκοπὴ ἦτον τοῦ Ναυπάκτου καὶ ἐτιμήθη
 εἰς μ(ητ)ρόπολιν νγ
 νδ τὸ Διδυμότειχον ἦτον ἐπισκοπὴ τοῦ Τραϊανουπόλεως καὶ
 ἐτιμήθη εἰς μ(ητ)ροπολυ(τικὸ)ν θρόνον νδ
 νε ὁ Μελένικος ἐτιμήθη εἰς μ(ητ)ρόπολιν καὶ εἰς θρόνον νε
 καὶ λέγουσιν κατὰ παράδοσιν ὅτι ἦτον ἐπισκοπὴ τοῦ
 Σερρών
 νς ἡ Κατάνη ἦτον θρόνος μδ καὶ ἔγινε εἰς νς
 νζ τὸ Ἀμόριον ἦτον θρόνος με καὶ ἔγινε εἰς νζ
 νη ἡ Κάμαχος ἦτον θρόνος μγ καὶ ἔγινε εἰς νη
 νθ τὸ Κοτυάειον ἦτον θρόνος μζ καὶ ἔγινε εἰς νθ
 ξ ἡ Ἁγία Σεβηριανή ἦτον θρόνος μη καὶ ἔγινε εἰς ξ
 ξα αἱ Νέαι Πάτραι ἦτον θρόνος ν καὶ ἔγινε εἰς ξα
 ξβ ἡ Ἄπρωσ ἦτον θρόνος ξθ καὶ ἔγινε εἰς ξβ
 ξγ ἡ Ἀμαστρις ἦτον θρόνος νβ καὶ ἔγινε εἰς ξγ
 ξδ αἱ Χῶναι ἦτον θρόνος νγ καὶ ἔγινε εἰς ξδ
 ξε ἡ Ὑδροῦς ἦτον θρόνος νδ καὶ ἔγινε εἰς ξε
 ξς ἡ Κελεσηνή(1) ἦτον θρόνος νε καὶ ἔγινε εἰς ξς
 ξζ ἡ Κολωνία ἦτον θρόνος νς καὶ ἔγινε εἰς ξζ
 ξη αἱ Θῆβαι ἦτον θρόνος νζ καὶ ἔγινε εἰς ξη
 ξθ ἡ Πομπηϊούπολις ἦτον θρόνος νη καὶ ἔγινε εἰς ξθ
 ο ἡ Ῥωσία ἦτον θρόνος ξ καὶ ἔγινε εἰς ο
 οα ἡ Ἀλανία ἦτον θρόνος ξα καὶ ἔγινε εἰς οα
 οβ ἡ Αἶνος ἦτον θρόνος ξβ καὶ ἔγινε εἰς οβ

(1) Τὸ χειρ. ἡ Κελεσηνή.

- ογ τὰ Φάρσαλα ἦτον ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ἐτιμήθη εἰς μ(ητ)ρο-
πολιτικὸν θρόνον ογ
- οδ ἡ Τιβερίου πόλις ἦτον θρόνος ξγ καὶ ἔγινε εἰς οδ
- οε τὰ Εὐχάϊτα ἦτον θρόνος να καὶ ἔγινε εἰς οε
- ος ἡ Κερασσοῦς ἦτον θρόνος ξε καὶ ἔγινε εἰς ος
- οζ ἡ Νακώλυα ἦτον θρόνος ξη καὶ ἔγινε εἰς οζ
- οη τὰ Γέρμανα(1) ἦτον θρόνος ξς καὶ ἔγινε εἰς οη
- οθ τὰ Μάδιτα ἦτον θρόνος ἐη καὶ ἔγινε εἰς οθ
- π ἡ Ἀπάμεια ἦτον ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ἐτιμήθη εἰς μ(η)τρό-
πολιν εἰς π
- π(α) ἡ Λίτβα ἦτον ἐνορία τῆς Μεγάλης Ῥωσίας καὶ ἐτιμήθη
εἰς μ(ητ)ρόπολιν εἰς πα
- πβ(2) παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, ἐπὶ τῆς π(ατ)ριαρχίας κδρ Ἰωάννου
- πγ τοῦ γλυκέως ὁ Καυκάσου ἦτον θρόνος ο καὶ ἔγινε πβ
- πδ ἡ Βυδίνη(3) ἦτον ἐπισκοπὴ τοῦ Βουλγαρίας καὶ ἐτιμήθη
εἰς μ(ητ)ρόπολιν πγ
- πε ἡ Γοτθία ἦτον ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ἐτιμήθη εἰς μ(ητ)ρό-
πολιν εἰς πδ
- πς τὸ Βασιλαιον ἦτον θρόνος οα καὶ ἔγινε εἰς πε
- πζ ἡ Νανζιανζὸς ἦτον θρόνος οβ καὶ ἔγινε εἰς πς
- πη τὰ Κέρκυρα ἦτον θρόνος ογ καὶ ἔγινε εἰς πζ
- πθ ἡ Ἄβυδος ἦτον θρόνος οδ καὶ ἔγινε εἰς πη
- χ ἡ Μέθυμνα ἦτον θρόνος οε καὶ ἔγινε εἰς πθ
- χά ἡ Χριστιανούπολις ἦτον θρόνος ος καὶ ἔγινε εἰς χ
- χβ τὸ Ῥώσιον(4) ἦτον θρόνος οζ καὶ ἔγινε εἰς χα
- χγ ἡ Λακεδαιμόνια ἦτον θρόνος οη καὶ ἔγινε εἰς χβ
- χδ ἡ Πάρον ἀξία ἦτον θρόνος οθ καὶ ἔγινε εἰς χγ
- χε ἡ Ἀτάλια ἦτον θρόνος π καὶ ἔγινε εἰς χδ
- χς ἡ Ζηγκλία(5) ἦτον θρόνος ἀρχιεπισκόπου καὶ μ(ητ)ρόπολις
ἔγινε εἰς χε

(1) Παρὰ Parthey (σελ. 241) ἡ Γερμανία, ἀλλαγοῦ Γέρμιον.

(2) Ἐνεῦθεν ὁ ἀντιγραφεὺς ἐτάραξε τοὺς ἀριθμούς.

(3) Parthey (σελ. 241) Βιδώνη.

(4) Parthey αὐτ. τὸ Ῥούσιον.

(5) Parthey τὸ ὀρθότερον Ζηγκλία.

ης ἡ Βόσπορος ἀρχιεπισκοπή οὔσα καὶ ἔγινε μ(ητ)ρόπολις εἰς ης
 ηη ἡ Σούγδαϊα ἀρχιεπισκοπή ἦτον καὶ ἔγινε μ(ητ)ρόπολις ης
 ηθ ἡ Μεσημβρία ἦτον θρόνος πγ καὶ ἔγινε εἰς ηη
 ρ ἡ Ἀρκαδιούπολις ἦτον θρόνος πβ καὶ ἔγινε εἰς ηθ
 ρα ἡ Συλλιβρία ἦτον θρόνος πα καὶ ἔγινε εἰς ρ
 ρβ ἡ Μήλιτος ἦτον θρόνος πδ καὶ ἔγινε εἰς ρα
 ργ τὸ Γέρδικον ἦτον θρόνος πε καὶ ἔγινε εἰς ρβ
 ρδ τὸ Ἄργος ἦτον θρόνος πη καὶ ἔγινε εἰς ργ
 ρε ἡ Δρίστρα ἦτον θρόνος κα καὶ ἔγινε εἰς ρδ
 ρς τὸ Πύργιον ἦτον θρόνος η καὶ ἔγινε εἰς ρε
 ρς ἡ Σεάσ[τ]ιούπολις ἦτον θρόνος να καὶ ἔγινε εἰς ρς
 ρη ἡ Εὐριπ[π]ος ἦτον θρόνος ηβ καὶ ἔγινε εἰς ρς
 ρθ ἡ Κυβίστου ἦτον θρόνος καὶ ἔγινε εἰς ρη
 ρι ἡ Ἀντιόχεια ἦτον θρόνος καὶ ἔγινε ρθ
 ρια ἡ Ἀχυρράουν ἦτον θρόνος καὶ ἔγινε εἰς ρι
 ριβ τὸ Πίτζιον ἦτον θρόνος καὶ ἔγινε εἰς ρια
 ρ<ι>γ ἡ Λαζία ἦτον θρόνος καὶ ἔγινε εἰς ριβ

ΜΟΝΗ ΚΟΣΣΥΦΗΝΕΙΣΗΣ

(Τοῦ χειρογράφου 209 τὸ πρὸ τοῦ τελευταίου.)

«Γενομένη ἔκθεσις τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλίδι Κωνσταντινούπολιν μ(ητ)ροπόλεω ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αὐοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀνδρονίκου τῶν Παλαιολόγων

α ἡ Καισάρια β ἡ Ἐφεσος γ ἡ Ἡράκλεια δ ἡ Ἄγκυρα
 ε ἡ Κόζικος ς αἱ Σάρδεις ζ ἡ Νικομήδεια η ἡ Νίκαια θ ἡ
 Καλκηδὼν ι ἡ Φιλαδέλφεια ια ἡ Θεσσαλονίκη ιβ ἡ Ἀνδριανούπολις ιγ ἡ Σίδη ιδ ἡ Σεβάστεια ιε ἡ Ἀμάσεια ις ἡ Μελιτινή ις τὰ Τβανα ιη ἡ Γάγγρα ιθ ἡ Ποντοηράκλεια κ ἡ Προῦσα κα αἱ Πηγαὶ κβ ἡ Πέργαμος κγ ἡ Νεοκαισάρεια κδ ἡ Πεσσινούς (1) κε τὰ Μύρα κς ἡ Σταυριούπολις κς ἡ Λαοδίκεια κη τὸ Ἰκόνιον κθ ἡ Βέρροια λ ἡ Πισιδία λα τὸ Σύλαιον λβ ἡ

(1) Τὸ χειρ. Πισινοῦς.

Κόρινθος λγ ἢ Μονεμβασία λδ αἰ Ἄθῆναι λε ἢ Μωκησός λς ἢ Κρήνη λς ἢ Καλάβρια λη αἰ Παλαιαὶ Πάτραι λθ Τραπεζοῦς μ Ἀράρισα μα ἢ Ναύπακτος μβ ἢ Φιλιππούπολις μγ ἢ Ῥόδος μδ αἰ Σέρραι με Φιλίπποι(1) μς Χριστούπολις μς τὸ Δυρράχιον μη ἢ Σμύρνα μθ ἢ Μιτυλίνη ν τὰ Ἰωάννινα να τὸ (Δι)δυμότηειχον νβ ἢ Λακεδαίμονια νγ ἢ Κατάνη νδ τὸ Ἀμόριον νε ἢ Κάμαχος νς τὸ Κοτυάειον νς ἢ Ἁγία Σεβηριανή νη(2) αἰ Ναῖαι Πάτραι νθ ὁ Ἄπρωξ ξ ἢ Ἀμαστρίς ξα αἰ Χῶναι ξβ ὁ Ἰδρούς ξγ ἢ Κελεσιγγή(3) ξδ ἢ Κολώνεια ξε αἰ Θῆβαι ξς ἢ Πομπ(η)ιούπολις ξς ἢ Ῥωσία ξη ἢ Αἶνος ξθ ἢ Ἀλανία ο τὰ Φάρσαλα οα ἢ Τιβεριούπολις οβ τὰ Εὐχάϊτα ογ ἢ Κερασσοῦς οδ ἢ Νακώλεια οε τὰ Γέρμια ος τὰ Μάδουτα ος ἢ Ἀπάμεια οη ἢ Λιτσῶν τῆς μεγάλης Ρουσίας Γέγονεν οθ Κανιάσου(4) π ἢ Βιδήγη πα ἢ Ροθία πβ τὸ βασιλεον πγ ἢ Νανζιανζός πδ τὰ Κέρκυρα πε ἢ Ἄμυδος(5) πς ἢ Μύθημνα πς ἢ Χριστιανούπολις πη τὸ Ῥώσιον πθ ἢ Παροναξία η ἢ Ἀττάλεια ηα ἢ Ζηγκχία(6) ηβ ὁ Βόσπορος ηγ ἢ Βιτζίνα ηδ ἢ Σουγδαία ηε ἢ Μεσημβρία ης ἢ Ἀρκαδιούπολις ης ἢ Σουλθβρία ηη ἢ Μίλητος ηθ ὁ Γάρδικον ρ ἢ Δρίστρα ρα τὸ Πυργίον ρβ τὸ Ἄργος ργ ἢ Σεβαστούπολις ρδ ἢ Εὐριππος ρε ἢ Κυβίστου ρς ἢ Ἀντιόχεια ρς ἢ Ἀχυραοὺς

(1) Τὸ χειρ. Φιλίππου.

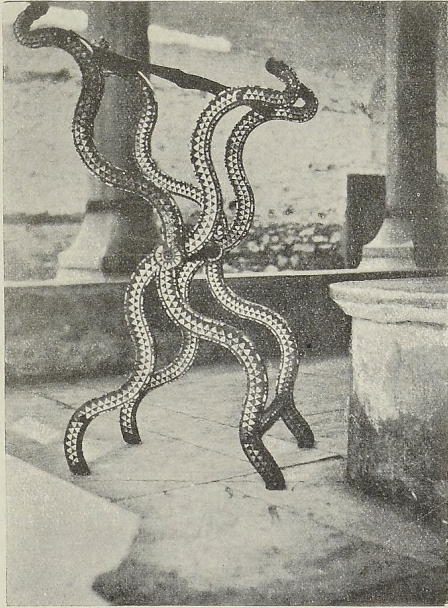
(2) Τὸ χειρ. νς.

(3) Τὸ χειρ. ἢ Κελεσιγγή.

(4) Parthey (σελ. 241) Κανιάκου.

(5) Parthey αὐτ. ἢ Ἄβυδος.

(6) Τὸ χειρ. ἢ Ζηγκχία.

Εἰκ. 17. Τρισκέλῃς ὀστροσκομόμητον τῆς Μονῆς Κοσσυφηρείσης,
ἐφ' οὗ τίθεται τὸ Εὐαγγέλιον ἀναγνωσκόμενον.
(Ὅρα ἄνω. ἐν σελ. 196 ἐπιγραφὴν 117).

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΖΗΣΙΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εδεργέται τῆς Ἑταιρείας	Σελ.	3
Διοικητικὸν Συμβούλιον	»	5
Ἐπιτίμιοι Ἑταῖροι	»	7
Τακτικοὶ Ἑταῖροι	»	13
Γενικὸς Ἱσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1913	»	19
Ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων 1913	»	20
Ἀναλυτικοὶ Ἀπολογισμοὶ ἐσόδων 1913	»	22
» » ἐξόδων 1913	»	25
Κίνησις τοῦ Ταμείου κατὰ τὸ ἔτος 1913	»	33
Ἀνάλυσις τῆς μερίδος «Ἐσοδα καὶ Ἐξοδα»	»	34
Γενικὸς Ἱσολογισμὸς χρήσεως 1913	»	36
Γενικὴ ληψοδοσία τοῦ ἔτους 1913	»	38
Ἀνάλυσις τῶν γενικῶν λογαριασμῶν	»	40
Πίναξ ἐμφανῶν τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας	»	43
Ἐκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας	»	47
Συνέλευσις τῶν ἐταίρων	»	50
Κατάστασις τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἑταιρείας	»	51
Λογοδοσία τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τοῦ ἔτους 1913	»	58
Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας	»	64

Ἐκθέσεις καὶ διατριβαί.

Ἀνασκαφαὶ Νικοπόλεως (Α. Φιλαδελφεὺς)	Σελ.	65, 83
» Ἀμφιαρείου (Β. Λεονάρδος)	»	70, 113
» ἐν Μυτιλήνῃ (Ν. Κυπαρίσσης)	»	69, 117
Ἐρευναι τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Χριστιανικῶν μνη- μείων (Κ. Ζησίου)	»	67, 119